

FÜZESGYARMAT VÁROS

INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Füzesgyarmat, 2013.

**Jóváhagyva a Füzesgyarmat Önkormányzatának
10/2013. (II. 14.) képviselőtestületi határozatával**

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	6
1.1. HELYZETÉRTÉKELÉS	7
1.2. JÖVŐKÉP	8
1.3. A VÁROS KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAI	10
1.4. FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK	14
2. BEVEZETÉS.....	18
2.1. Az IVS CÉLJA.....	18
2.2. Az IVS FELÉPÍTÉSE.....	19
3. A VÁROS SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN.....	21
3.1. KAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ	22
3.2. FÜZESGYARMAT VONZÁSKÖRZETÉNEK BEMUTATÁSA – A TELEPÜLÉS FELADATAI, FUNKCIÓI A SZÚKEBB ÉS TÁGABB KÖRNYEZETÉBEN.....	23
3.3. FÜZESGYARMAT SZEREPE A TÉRSÉGI MUNKAMEGOSZTÁSBAN	31
3.3.1 FÜZESGYARMAT REGIONÁLIS SZEREPE, FUNKCIÓI	32
3.3.2. FÜZESGYARMAT MEGYEI SZEREPE, FUNKCIÓI	32
3.3.3. FÜZESGYARMAT TÉRSÉGI SZEREPE, FUNKCIÓI.....	32
3.4. EGYÉB HÁLÓZATI KAPCSOLÓDÁSOK.....	33
4. VÁROSI SZINTŰ HELYZETÉRTÉKELÉS	34
4.1. A VÁROS SZERKEZETE	34
4.1.1. A VÁROS SZERKEZETÉT MEGHATÁROZÓ MORFOLÓGIAI TÉNYEZŐK.....	34
4.1.2. A VÁROS SZERKEZETÉT MEGHATÁROZÓ TÖRTÉNETI TÉNYEZŐK	37
4.1.3. TELEPÜLÉSSZERKEZET	39
4.1.4. A VÁROS SZERKEZETÉT MEGHATÁROZÓ FŐBB KÖZLEKEDÉSI TÉNYEZŐK, NAGY RENDSZEREK	41
4.1.5. FŐBB SZERKEZETI PROBLÉMÁK ÉS KÖVETKEZMÉNYEIK.....	42
4.2. GAZDASÁG	42
4.2.1. ÁGAZATI SZERKEZET	43
4.2.2. VÁLLALKOZÁSOK MEGOSZLÁSA MÉRET SZERINT, VÁLLALKOZÁSOK ÁLTALÁNOS MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI, ÁGAZATI MEGOSZLÁS	45
4.2.3. A GAZDASÁGI AKTIVITÁS TÉRBELI KÜLÖNBΣÉGEI	48
4.2.4. TURIZMUS JELLEMZŐI	49
4.2.5. HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS EGYÉB ESZKÖZEI	51
4.2.6. INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	51
4.2.7. A KULTÚRA SZEREPE A TELEPÜLÉS ÉLETÉBEN	51

4.3. TÁRSADALOM	53
4.3.1. DEMOGRÁFIA	53
4.3.2. EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT	59
4.3.3. FOGLALKOZTATÁS, MUNKANÉLKÜLISÉG, ISKOLÁZOTTSÁG	60
4.3.4. A LAKOSSÁG SZOCIÁLIS HELYZETE	65
4.3.5. TÁRSADALMI ÖNSZERVEZŐDÉSEK, CIVIL SZFÉRA AKTIVITÁSA	75
4.3.6. EGYHÁZAK	79
4.4. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET	82
4.4.1. TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÁLLAPOTA	82
4.4.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZET	88
4.4.3. LAKÁSÁLLOMÁNY	89
4.4.4. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETI INFRASTRUKTÚRA	92
4.4.5. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	98
4.5. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK	101
4.5.1. OKTATÁS-NEVELÉS	101
4.5.2. EGÉSZSÉGÜGY	105
4.5.3. KÖZIGAZGATÁS, KÖZINTÉZMÉNYEK	107
4.5.4. SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	108
4.5.5. SPORT ÉS SZABADIDŐ	111
4.5.6. KÖZMŰVELŐDÉS	114
4.5.7. KÖZBIZTONSÁG	118
4.5.8. KÖRNYEZETVÉDELEM	118
4.6. KORÁBBI IDŐSZAK FEJLESZTÉSEI	120
4.6.1. ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL VÉGREHAJTOTT FEJLESZTÉSEK	120
4.6.2. A GAZDASÁGI ÉS EGYÉB SZFÉRA FEJLESZTÉSEI	127
4.7. ÖSSZEGZÉS	129
 <u>5. VÁROSRÉSZEK ELEMZÉSE</u>	 <u>131</u>
 5.1. VÁROSRÉSZEK AZONOSÍTÁSA	 131
5.2. VÁROSRÉSZI SZINTŰ TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS TELEPÜLÉSSZERKEZETI ELEMZÉS	136
5.2.1. VÁROSKÖZPONT VÁROSRÉSZ ELEMZÉSE	142
5.2.2. KISGYARMAT VÁROSRÉSZ ELEMZÉSE	145
5.2.3. STRANDÖVEZET VÁROSRÉSZ ELEMZÉSE	148
5.2.4. NAGYGYEP VÁROSRÉSZ ELEMZÉSE	151
5.2.5. SÁRSZIGET VÁROSRÉSZ ELEMZÉSE	154
 <u>6. SZEGREGÁLT, VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK FÜZESGYARMATON</u>	 <u>158</u>
 6.1. A SZEGREGÁTUMOK KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE	 160
6.2. A SZEGREGÁTUM HELYZETELEMZÉSE	160

6.2.1. A SZEGREGÁTUMOK, ILLETVE SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, KIALAKULÁSUK TÖRTÉNETE FÜZESGYARMATON	160
6.2.2. INFRASTRUKTURÁLIS ADOTTSÁGOK	163
6.2.3. DEMOGRÁFIAI MUTATÓK	164
6.2.4. FOGLALKOZTATÁSI HELYZETKÉP	166
6.2.5. LAKHATÁSI KÖRÜLMÉNYEK A SZEGREGÁLT LAKÓÖVEZETEKBE.....	168
6.2.6. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYBEVÉTELE.....	168
6.2.7. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYRENDSZER A SZEGREGÁCIÓS TENDENCIÁK TÜKRÉBEN.....	172

7. STRATÉGIA 177

7.1. SWOT ANALÍZIS	177
7.2. A VÁROS JÖVŐKÉPE	181
7.3. FEJLESZTÉSI CÉLOK A VÁROSRA ÉS VÁROSRESZEKRE	183
7.3.1. A VÁROSRA VONATKOZÓ TEMATIKUS FEJLESZTÉSI CÉLOK	183
7.3.2. VÁROSRESZEKRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK	187
7.4. BEAVATKOZÁSOK – AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELELÉSE	193
7.4.1. AZ AKCIÓTERÜLETEKEN TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK	197
7.4.2. A BEAVATKOZÁSOK KÖLTSÉGBECSLÉSE AKCIÓTERÜLETENKÉNT	202
7.5. A FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK ÉRVÉNYESÍTÉSE.....	207
7.5.1. A KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG VIZSGÁLATA	207
7.5.2. A FENNTARTHATÓ KÖRNYEZETI FEJLŐDÉS PROGRAMJA.....	211
7.5.3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	212
7.6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	224
7.6.1. ILLESZKEDÉS ÉS ÖSSZHANG A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL, TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVVEL	224
7.6.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁGAZATI VAGY TEMATIKUS STRATÉGIÁIVAL VALÓ ÖSSZHANG	225
7.6.3. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDASÁGI PROGRAMJÁBAN SZEREPLŐ CÉLOKKAL VALÓ ÖSSZHANG.....	228
7.6.4. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMMAL ÉS MÁS KÖRNYEZETVÉDELMI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZHANG	229
7.6.5. TERÜLETI FEJLESZTÉSI TERVDOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZHANG	231
7.6.6. A STRATÉGIA FŐBB BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	232
7.6.7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	235

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI 238

8.1. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	238
8.2. AZ INTEGRÁLT STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI HÁTTERE.....	238
8.2.1. STRATÉGIAI MENEDZSMENT SZERVEZET	238
8.2.2. OPERATÍV MENEDZSMENT SZERVEZET	239
8.3. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI	244
8.4. INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ.....	245

9. PARTNERSÉG 266

10. AZ IVS EREDMÉNYEINEK NYOMONKÖVETÉSE, MONITORING	268
10.1. A STRATÉGIA MEGVALÓSULÁSÁNAK INDIKÁTORAI	269
<u>MELLÉKLETEK</u>	<u>HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.</u>

1. Vezetői összefoglaló

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) Füzesgyarmat város stratégiai tervezési dokumentuma. A stratégia középtávú, stratégiai szemléletű, megvalósítás orientált dokumentum, amely meghatározza a város középtávra (7-8 évre) tervezett városfejlesztési elképzeléseit, megközelítőleg 2020-ig.

Az IVS elkészítésénél törekedtünk arra, hogy tartalmazza a város egészére és a városrészekre vonatkozó, helyzetelemzésből levezetett fejlesztési célokat, a célok elérését szolgáló projekteket, a projektek finanszírozási forrásait, a mozgósítható erőforrásokat, valamint a megvalósítás és a fenntartás módját.

Az IVS figyelembe veszi és integrálja a városfejlesztéshez kapcsolódó szakpolitikai dokumentumokban foglalt célokat, fejlesztési elképzeléseket és javaslatokat.

Az integrált városfejlesztési stratégia legitim alkalmazásához szükséges az önkormányzat Képviselő-testületének határozati jóváhagyása, mely a 10/2013. (II. 14.) számú határozattal megtörtént.

Az elkészített stratégia tartalmazza a város adottságainak feltérképezését, az erre alapozott lehetőségeket, figyelembe veszi és beazonosítja a város jövője szempontjából kockázatot jelentő területeket és problémákat. Az elemzés alapján javaslatot tesz az előnyök és lehetőségek kihasználására, a veszélyforrások és kockázatok csökkentésére vagy elhárítására, valamint a meghatározza a város fejlődési irányait. Figyelmet fordít arra, hogy a fejlődési célok a fejlesztésben érintettek számára (lakosok, civil szervezetek, gazdasági élet szereplői, önkormányzat) ismertek és elfogadhatóak legyenek.

A stratégia – az abban leírtak maradéktalan betartásával – azt az utat jelöli ki, amely mentén haladva a város a jelenlegi helyzetéből a várt, ideális állapot felé tervezetten képes elmozdulni, valamint képessé válik a kijelölt céljai megvalósítására. Mindez a **város jövőképének** eléréséhez vezet. Az IVS-ben olyan léptékű célok fogalmazódnak meg, amelyek a város jellegéhez és lehetőségeihez mérten reálisak, és amelyeknek hasznélvezője a város teljes lakossága.

A település jövőjét célzó tevékenységek tervezése során figyelembe kell venni, hogy jelenleg – és feltehetően a közeljövőben is – a külső környezet bizonytalannak mondható, a jogi szabályozók gyorsan és radikálisan változnak, az erőforrások korlátozottak, és igen nagy szerepet kapnak – egyéb anyagi erőforrás hiányában – a pályázati támogatások. Emiatt az önkormányzat törekszik arra, hogy belső erőforrásait minél jobban kihasználja, valamint keresi és erősíti az együttműködést a különböző ágazatokkal.

Mivel a tervezett fejlesztések nemcsak a város szándékain múlnak, hanem az adott piaci környezeten és a város számára elérhető támogatási lehetőségeken is, indokolt az IVS évenkénti felülvizsgálata, 3-5 évenként pedig az aktualizálása.

Az IVS az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium „Városrehabilitáció 2007-2013-ban. Kézikönyv a városok számára” című útmutatója alapján készült.

1.1. Helyzetértékelés

Füzesgyarmat Békés megyében, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye határaihoz közel fekszik, társadalmi-gazdasági pozícióját is részben az ebből fakadó **peremhelyzet jellemzi**. A település tipikus mezővárosi története a régmúltra tekint vissza, ennek során mindvégig jellemzően mezőgazdasági településként funkcionált, amely a településképet és településkaraktert is meghatározza. A városi címet (újból) 2000-ben kapta meg.

Füzesgyarmat város településszerkezetileg jellegzetesen "alföldi kertes település". A beépítettség karaktere falusias, a városszerkezet megőrizte az organikus természetelvűség világát. Térszerkezete számos védelemre javasolt elemmel rendelkezik, ilyenek az utcás tér, útelágazások terei, csillagtér, saroktér, zsákutcák.

A város gazdasági vonzáskörzete több településre kiterjed, turisztikai vonzereje pedig a térség egyik meghatározó eleme. Ugyanakkor **közlekedés-földrajzi szempontból hátrányos helyzetben van**, a forgalmasabb utak elkerülik, a megközelítő utak minősége pedig leromlott állapotú. A nehézkes megközelíthetősége miatt a település központi szerepkörét a térségben nehezen érvényesíti, rendelkezésre álló kapacitásait teljes mértékben nem képes kihasználni.

A városban alapvetően a mezőgazdaság feltételei adottak, ahol napjainkban is jellemző az állattenyésztés túlsúlya. Az ipari termelés feltételei jónak mondhatók, a városban kialakított iparterületen **több nagyobb foglalkoztató** is jelen van. A vállalkozások betelepülésére negatívan hat a város megközelíthetőségének korlátozottsága.

A városban működő vállalkozások döntő többsége **mikrovállalkozás**, legnagyobb arányban a kereskedelem, javítás ágazatban működnek.

A **turisztikai szempontból az adottságai kifejezetten kedvezőek**, hiszen egyedülálló természeti értéke a gyógyvíz, amelyet a környék természeti értékei, sport és lovas hagyományai egészítenek ki.

A népesség szerkezetének tekintetében Füzesgyarmat legfőbb sajátossága a **korstruktúrájának kedvezőtlen képe**. A megyei és az országos sinthez képest is magas **előregedés** jellemző. A város népességének struktúráját az idős korosztályok magas aránya jellemzi, valamint a gyermekkorúak számának drasztikus csökkenése – tíz év alatt csaknem harmadára esett vissza a 0-14 közöttiek száma! A fokozott előregedés, azaz az idősebb korosztályok teljes népességen belüli magas részaránya és a fiatal népesség relatíve kisebb részesedése a település reprodukciós képességének csökkenésével jár. A településről elvándorló népesség javarészt a fiatal és középső korosztályok köréből kerül ki, ami népességen belüli részarányuk csökkenése mellett Füzesgyarmat demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

A **munkanélküliek száma és aránya** öröndetes **csökkenést mutatott** Füzesgyarmaton az utóbbi évtizedben. A csaknem 20 %-os munkanélküli rátához képest napjainkban alig valamivel több, mint 10 % a munkanélküli ráta. Ebben nem csupán a regisztrált munkanélküliek számának csökkenés játszott közre, hanem **a munkaképes népesség számának növekedése is**. Amennyiben azonban a munkanélküliség egyes, speciális csoportjait vizsgáljuk, úgy jól látható, hogy Füzesgyarmat esetében különösen nagy hangsúlyt kap a **képzettséggel nem rendelkező munkanélküliek** helyzete,

amely csoport mintegy húsz százalékkal (tíz százalékponttal) népesebb a megye és az ország azonos csoportjánál, illetve a helyi munkanélküliség felét teszik ki, és vélhetően jelentős átfedést mutat a **180 napnál régebben álláskereső** csoportjával.

A **pályakezdő**, valamint a **diplomás munkanélküliek** aránya alacsonyabb a megyei és országos aránynál. Ez egyfelől kedvező helyzetet takarhat, másfelől viszont arra is utalhat, hogy a közép- és felsőfokú szakképzettséget – tényszerűen más városokban – megszerző pályakezdők másutt találnak munkát, amely ugyan kedvezően hat saját helyzetükre, vagy Füzesgyarmat munkanélküliségi mutatóira, ugyanakkor elvándorlást indukál a demográfiai és gazdaságilag oly fontos korcsoportokban.

A város infrastrukturális adottságai és közszolgáltatások biztosítása vonatkozásában nagyon jó adottságokkal rendelkezik. 2012 végére a szennyvízberuházás befejezésével a **vonalas infrastruktúra 100%-os kiépítettségű** lett. A közszolgáltatások elérhetőek minden lakos számára, az oktatás, egészségügy, és szociális ellátás alapvető intézményein keresztül az Önkormányzat biztosítani tudja a törvényben előírt kötelezettségeit. Az önkormányzat a szolgáltatások minőségét lehetőségeihez mérten folyamatosan fejleszti. A város kulturális és sportélete színes, társadalmi önszerveződése régmúlta tekintenek vissza.

1.2. Jövőkép

A *jövőkép* a város – funkcionális kapcsolatban lévő környezetével együtt értelmezett – hosszú távon (15-20 év) elérendő célállapotát határozza meg. Ebben differenciáltan jelenik meg a városi társadalom számára legfontosabb tématerületek kívánatos jövőbeli állapota. E tématerületek a város hosszú távú stratégiai céljaihoz kapcsolódnak.

Demográfiai jellegű célok

A település lakosságszáma az országos tendenciáknak megfelelő mértékű csökkenést mutat, összefüggésben a születések számának csökkenésével és az elvándorlással, amely az aktív korú, magasabban kvalifikált lakosságot érinti. Fontos feladat a település népességmegtartó erejének növelése, egyfelől a gyermekvállalást támogató lehetőségek megteremtése (fecskeházak, kvalifikált munkahelyek betelepítése, családbarát intézkedések bevezetése, szemléletformálás), másfelől a betelepülést támogató, csábító várospolitikai intézkedések bevezetése.

Településarculat megőrzését támogató célok, a városi szerepkör megerősítése

Füzesgyarmat sajátos településképpel rendelkező, tipikus alföldi kisváros, szélesedő, teresedő utcákkal, amely az egykori állattartásra jellemző utcaképet hordozza. Ezt az örökséget a mindenkorai településrendezési elképzeléseknek figyelembe kell venni, szem előtt tartva a város egyedi arculatának megőrzése érdekében.

A városi szerepkör megerősítése során a városi funkciók fejlesztésére kell törekedni, részben a város infrastrukturális elérhetőségének (közlekedés, IT-infrastruktúra, IT-tartalomszolgáltatás) kiterjesztésével.

A gazdasági potenciál bővülésére, domináns gazdasági tevékenységre, ágazatokra vonatkozó markáns célok

A város a tervezett beruházásainak köszönhetően gazdasági potenciál bővülésére, valamint a helyi potenciális munkaerő foglalkoztatásának bővülésére számít. Ez részben a város turisztikai potenciáljának tudatosabb, szervezettebb kihasználását, bővítését, valamint a természeti erőforrások (termálvíz) széleskörű hasznosítását jelenti. A város vezetésének elképzelése szerint a város hosszú távon az energiatermelés területén önellátóvá válik. Ez részben jelenti a termálvízre alapozott hő-központ létrehozását, napelen-park telepítését, valamint biogáz fejlesztési program megvalósítását. A fejlesztés felsőoktatási intézményekkel közös együttműködésben jön létre.

A turisztikai fejlesztések körében a gyógyvízre alapozott fürdő- és gyógy turizmuson túl fontos a hagyományokra alapozott lovasturizmus támogatása valamint a természeti értékek kihasználása (vadászat, gyalog-és kerékpártúrák).

A jelentős hagyományokkal rendelkező mezőgazdaság esetében a jelenlegi pozíciók megtartására törekszik.

Az ipari területek fejlesztése a belterületen nem lehetséges, ezért a városvezetés a városhoz tartozó külterülete tervezi ipari jellegű beruházásoknak helyet adó inkubátorterület/inkubátorház létrehozását.

A gazdaság fejlesztését az önkormányzat elsősorban a foglalkoztattak létszámának bővülésében tudja nyomon követni. Ezért legfontosabb cél a helyi munkanélküliség és inaktivitás visszaszorítása, a közfoglalkoztatásban értékteremtő foglalkoztatási formák alkalmazása.

A foglalkoztatási mutatók javulása együtt jár a szociális helyzet javulásával is, amely összességében várhatóan kedvező hatást gyakorol az itt élők általános hangulatára, pozitívan hat a város megítélésére.

A városi élet minőségének – közszolgáltatások, rekreáció, kultúra – kulcselemeit érintő célok

A városban egyetlen olyan terület van, a város északi szegletében, amelyik statisztikai mutatóit tekintve a jelenlegi besorolás szempontjából kimeríti a szegregátum fogalmát. A város keleti-délkeleti részében azonban egy másik, mélyszegénységgel sújtott terület húzódik, amelynek a mutatói jelenleg még kedvezőbbek, emiatt „csak” a *szegregációval veszélyeztetett terület* kategóriájába sorolható. Azonban, ha a városban nem következnek be az itt élő lakosság életére kedvezően ható folyamatok, akkor vélhetően ez a terület is szegregálódik. Minkét terület kiterjedését csökkenti szükséges.

A probléma megoldása a városrész presztízsének növelésével valósulhat meg hosszabb távon, amelyhez komplex beavatkozások sorozatára van szükség, a foglalkoztatási programoktól kezdve a lakókörnyezet javításán át a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, közműhálózat javításáig.

Ebben az esetben mindenképpen számolni kell a pályázati források maximális kihasználásáig, amely magába foglalja a beruházásokat támogató programok megvalósítást, helyi erőforrásokra alapozott foglalkoztatási programokat és szolgáltatásfejlesztést.

A város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a városban pezsgő, változatos, hagyományokra épülő kulturális szolgáltatások legyenek elérhetőek a város lakói számára. Ennek érdekében intézményei szakmai fejlesztését prioritásként kezeli,

valamint kapcsolatot ápol s támogatja a városban működő civil szervezeteket, akik reális szükségletekre alapozott programjaikon és tevékenységükön keresztül színesítik a város életét.

Egyes városrészeket érintő, funkciómegosztásra vagy az ellátottság markáns változására irányuló célok

A közszolgáltatások elhelyezkedése a településen kedvező, a lakosság számára könnyen elérhető. Az önkormányzat folytatja a kommunális infrastruktúra szolgáltatási feltételeinek javítását és bővítését. Intézményei vonatkozásában törekszik az energia-önellátásra.

Fontos feladata a természeti környezet megóvása, a szennyezési források csökkentése, egészséges, élhető környezeti feltételek megteremtése, zöldfelületek növelése, közösségi terek kialakítása.

Füzesgyarmat Város átfogó célja

A város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.

A város őrizz meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítse városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

1.3. A város középtávú céljai

A városi szintű tematikus célok a városfejlesztési kézikönyv elvárásainak és iránymutatásának megfelelően Füzesgyarmat esetében a városi szintű helyzetértékelésből egyértelműen levezethetőek.

1. tematikus cél

Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése

A gazdaságfejlesztés elsődleges célja a helyi potenciális munkaerő foglalkoztatása érdekében összehangolt programok valósuljanak meg a városban. A foglalkoztatás bővítése hozzájárul ahhoz, hogy erősödjön a város népességmegtartó ereje, valamint vonzóvá válhat a mikrotérségben élők számára is. A lakosság anyagi gyarapodása hozzájárul az életminőség javulásához.

Elengedhetetlen a helyi vállalkozások megerősítése, valamint a helyi munkaerő foglalkoztatására való ösztönzése. Ennek érdekében a város továbbra működtetni kívánja vállalkozói alapot, valamint kidolgozza a továbbfejlesztés lehetőségeit, melyhez anyagi forrást biztosít. Kis- és közepes vállalkozások számára segíti a telephely kialakítást a szükséges infrastruktúra csatlakozási lehetőségek biztosításával, ipari park/terület vagy inkubátorház létrehozásával.

A város törekszik arra, hogy a támogassa a helyi adottságokra alapuló mezőgazdasági vállalkozások termékpályássá tételét, a tömeges foglalkoztatás és a magasabb jövedelemnövekedés érdekében.

További lehetőség a település természetföldrajzi adottságaira alapozott, alternatív energiaforrásokat hasznosító Energia-Park létrehozása és működtetése, ami

mindamelllett, hogy a város energiafüggőségét csökkenti, a hozzá kapcsolódó innovatív elemekkel a település foglalkoztatásában is szerepet játszik majd.

2. tematikus cél

Turizmus fejlesztése

Füzesgyarmat a gyógyturizmus/wellnesturizmus, lovas- és vadászturizmus területein rendelkezik kiemelkedő adottságokkal.

Mivel a város tekintetében a turizmus fejlesztése kiemelten kezelendő cél, ezért a város turisztikai fejlesztése csak összehangoltan, tervezetten képzelhető el. A település egyben a térség turisztikai központja, így ez térségi szinten is kezelendő. Az egyes turisztikai elemeket nem lehet elkülönítve kezelni, ezért kívánatos az egységes termékkínálat és az árukapcsolás kialakítása. A turizmus fejlesztése ösztönzőleg hat a város szolgáltató szektorában működő vállalkozások fejlődésére is.

Továbbra is prioritást élvez a gyógyturizmus, hiszen a további fejlesztések ösztönző hatással vannak a helyi szolgáltatási szektorra. A Kastélypark Fürdő bővítése komplexen kezelendő cél, magába foglalja a fürdő fejlesztést, szezonális jellegének megszüntetését (úszómedence, tanmedence), minőségi szálláshelyek kialakítását, a strand környezetének fejlesztését, esztétikussá, vonzóvá tételét.

Nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon a reneszánszát élő lovasturizmus támogatása, ehhez kapcsolódó rendezvények, versenyek megvalósításához szükséges feltételrendszer kialakítása.

A város feladata tehát a turizmust kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, kiépítése, turisztikai marketingstratégia működtetése.

3. tematikus cél

Minőségi élet feltételeinek javítása

A minőségi városi élet megteremtésének alapvető feltétele az infrastrukturális adottságok fejlesztése. Ez magába foglalja a városi alap-infrastruktúra fejlesztését, a közszolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítását, a helyi közlekedési, oktatási, gazdasági, szolgáltatói infrastruktúra fejlesztését, alapvető működési feltételek biztosítását. Az infrastruktúra fejlesztése érinti a gazdasági élet szereplőit, a városi lakosságot, valamint az idelátogatókat egyaránt. Az infrastrukturális háttér fejlesztése az egész várost érinti, azaz minden városrészben is kiemelt fontosságú.

A vonalas infrastruktúra tekintetében a szennyvíz és csapadékvíz hálózat kiépítése és a lakások rendszerre csatlakoztatása, valamint a belterületi utak minőségének javítása, a szilárd útburkolattal nem rendelkező utak pormentesítése folyamatos gondozást igényel. Ahol ez indokolt, parkolóhelyek kialakítását, valamint a kerékpáros közlekedés terjedését kell támogatni fedett tárolók bővítésével, kihelyezésével.

A város térszerkezeti lehetőségeinek kihasználásával cél a zöldfelületek növelése, parkok kialakítása a tájba illő növényzet telepítésével, lehetőség szerint a tájra jellemző fajokkal. Az épített környezet fejlesztése érdekében ki kell használni a városfejlesztési célokat támogató pályázati konstrukciókat, és az önkormányzat tulajdonában lévő épületek felújítását előtérbe helyezni.

Támogatni kell a közösségi terek létrehozását, ami játszóterek, közösségi rendezvények és szolgáltatások megvalósítását támogató terek kialakítását jelenti.

A célok megvalósítása hozzájárul a társadalmi kohézió és identitás erősítéséhez, a városi azonosságtudat támogatásához.

A célokat összefoglalva a történeti hagyományokra alapozott karakteres városszerkezet és városkép megőrzése, gazdagítása, valamint a városi lét előnyeinek kidomborítása kell, hogy prioritást kapjon a következő tervezési ciklus döntéseiben.

4. tematikus cél

Alternatív energia felhasználás

A város egyik legfőbb törekvése, hogy a város intézményeinek energiaellátását alternatív energiahordozók minél szélesebb körű bevonásával oldja meg. A település természetföldrajzi adottságai kedveznek a szél-és napenergia hasznosításnak, speciális adottsága miatt a termálvíz is jelentős szerepet képvisel. A városban működő, mezőgazdasági tevékenységet végző üzemek melléktermékeinek gazdaságos felhasználása a biogáz termelő üzem létrehozását teszi tehetővé.

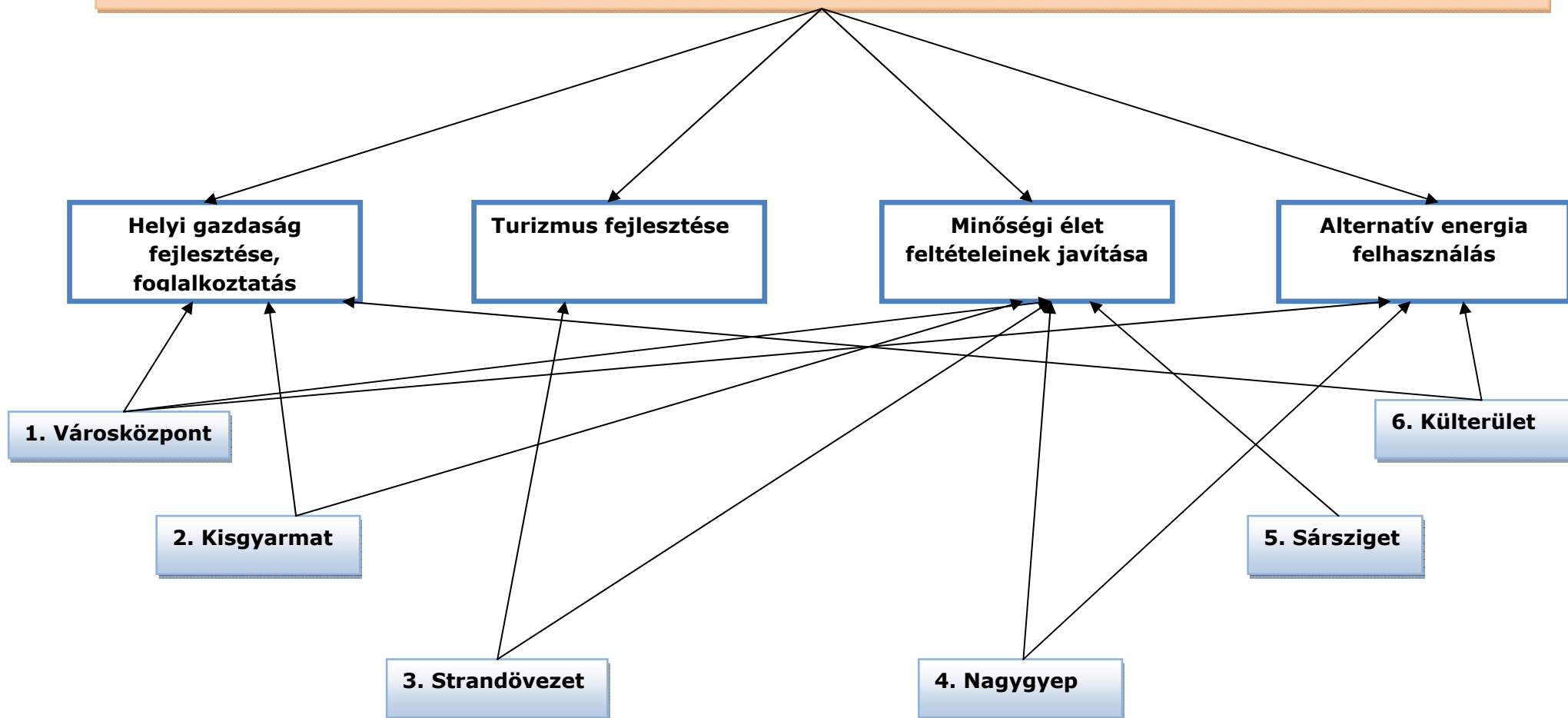
A város célja, hogy megfeleljen a horizontális szakmai célok mentén szerveződő, a környezetgazdálkodás, a megújuló energia hasznosítás, a hulladékgazdálkodás és a környezetvédelem területén működő klaszter elvárásainak, melynek alapító tagja.

Fejlesztési célok a városra és városrészekre

Füzesgyarmat Város átfogó célja

A város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.

A város őrizz meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítse városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

1.4. Fejlesztési akcióterületek

A városi és városrészi szintű helyzetértékelésből levezetett, egymással összhangban lévő célok kijelölik azokat a fejlesztési területeket, amelyek középtávon a város részéről beavatkozásokat igényelnek, azaz a városfejlesztés gócpontjai, kiemelkedő fejlesztési részterületei. Az akcióterület azokat a területeket jeleníti meg, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket illetően alapvetően befolyásoló pozícióban van, tehát közvetlen ráfordítással vagy más eszközzel vesz részt a fejlesztésben.

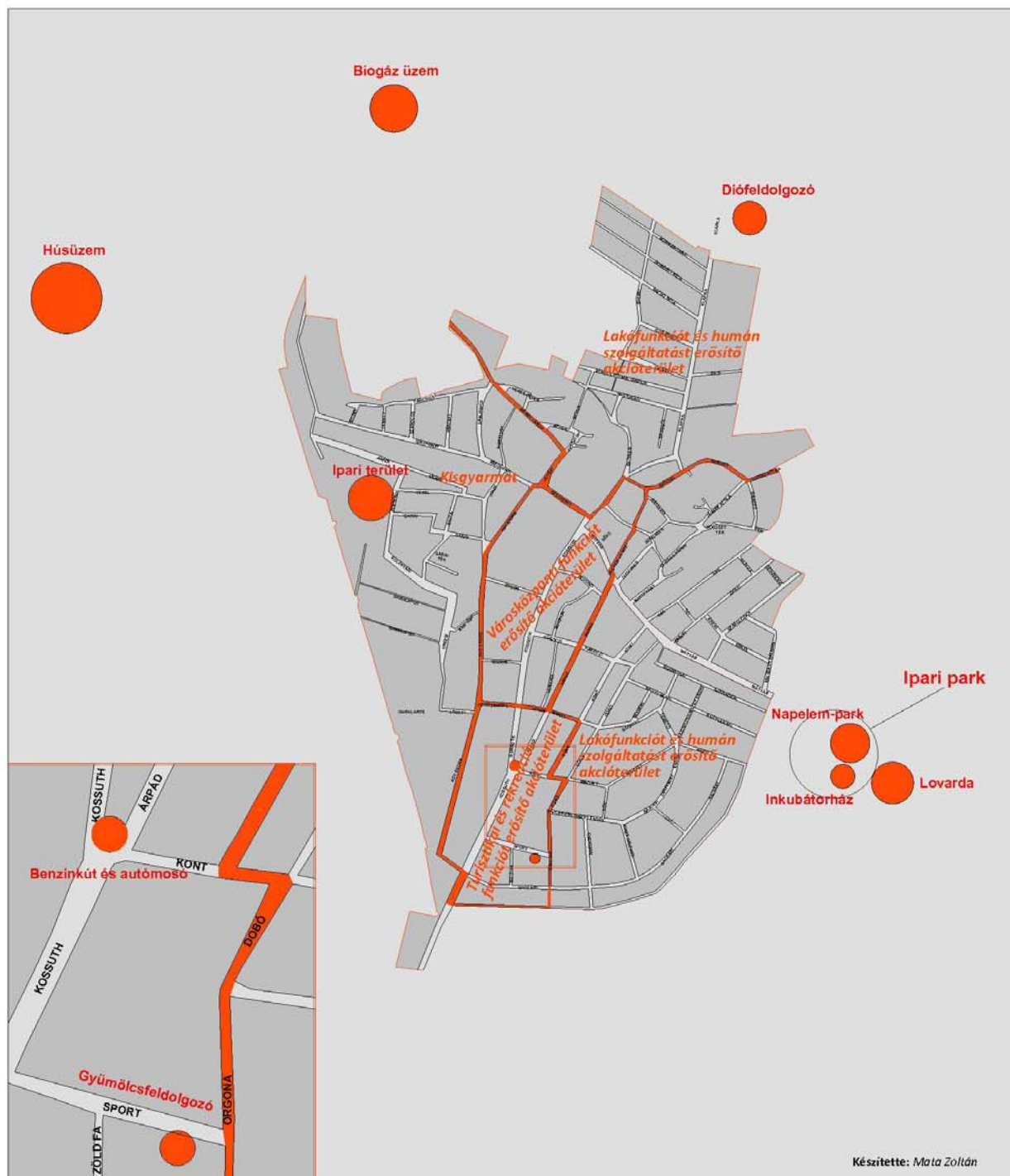
Az akcióterületek lehatárolása a városrészek funkciójából és a helyzetelemzés alapján indokolt fejlesztések jellegének megfelelően történt. Egyes esetekben az akcióterület egy-egy városrészt fed le, mint a Városközpont (belvárosi funkció) vagy a Strandövezet (turisztikai és rekreációs funkció). Ahol a tervezett fejlesztés ezt indokolja, több városrész összevonásával alakítottuk ki az akcióterületet, mint a Sársziget és a Nagygyep esetében, ahol a szociális célú beavatkozások teszik ezt megalapozottá. A város fejlesztési elképzelései között markánsan van jelen a gazdaságfejlesztés, amit nem a városi szövetbe ágyazottan tervez megvalósítani, hanem a külterületeken, ebben az esetben nem lehet folytonos vonallal körbehatárolni a területet, hanem fejlesztési gócpontok kijelölése volt indokolt. A belterületen történő fejlesztések, amelyek megjelölésre kerülnek az IVS-ben, magánvállalkozók fejlesztései.

A városfejlesztés célrendszerével összhangban körülhatárolt akcióterületek a következők:

- 1. Városközponti funkciót erősítő akcióterület** (Városközpont városrész)
- 2. Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület** (Strandövezet)
- 3. Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület** (Sársziget és Nagygyep)
- 4. Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok** (Külterületek)

Füzesgyarmat Akcióterületi térképe

Akcióterületek Füzesgyarmaton

Az akcióterületekre vonatkozó célok:

Városközponti funkciót erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ városkép javítása; ✓ közszolgáltatások minőségének javítása ✓ társadalmi önszerveződés támogatása; ✓ közösségi és kulturális terek fejlesztése; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ a kor igényeinek megfelelő pihenőpark és játszótér kialakítása;
Alternatív energia felhasználása	✓ energiahatékonyság növelése; ✓ középületek alternatív energiával való ellátása;

Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Turizmus fejlesztése	✓ gyógyvízre alapozott turisztikai potenciál kihasználása, turizmus fejlesztése; ✓ meglévő funkciók fejlesztése, bővítése; ✓ szálláshelyek számának és minőségének javítása; ✓ információs iroda kialakítása; ✓ turisztikai fejlesztések összehangolása, termékcsomag kialakítása;
Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	✓ turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódó szolgáltatások bővítése; ✓ a fürdő idényjellegének megszüntetésével állandó munkahelyek biztosítása;
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ rendezvénytér kialakítása; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ sportélet színtereinek fejlesztése, sporttevékenység támogatása; ✓ használaton kívüli középületek újrahasznosítása;

Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ önkormányzati bérlakások felújítása, komfortfokozatának növelése; ✓ modern elvárásoknak megfelelő játszóterek építése; ✓ sportélet színtereinek fejlesztése, sporttevékenység támogatása; ✓ a lakosság igényeihez igazodó szociális és közösségi szolgáltatások infrastrukturális és tartalmi fejlesztése; ✓ használaton kívüli középület hasznosítása, civil közösségi tér kialakításával; ✓ zöldfelület növelése; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ parkolóhelyek kialakítása;
Alternatív energia felhasználása	✓ Központi iskola épületének energetikai korszerűsítése, alternatív energia hasznosítással;

Gazdasági funkciót bővítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	✓ turisztikai attrakció fejlesztéssel munkahelyteremtés, lovarda kialakítása; ✓ ipari terület kialakítása; ✓ inkubátorház építése; ✓ vállalkozások támogatása, munkahelyteremtés; ✓ mezőgazdasági termékeket feldolgozó üzemek kialakítása; ✓ helyi potenciális munkaerő alkalmazása;
Alternatív energia felhasználása	✓ energetikailag önellátó önkormányzat; ✓ napelem-park kialakítása; ✓ biogáz üzem létesítése; ✓ energiaklaszter létrehozása, helyi potenciális munkaerő foglalkoztatásával;

2. Bevezetés

2.1. Az IVS célja

Az integrált városfejlesztési stratégia **középtávú, stratégiai szemléletű, megvalósítás orientált tervezési dokumentum**, amely meghatározza a városok középtávú városfejlesztési tevékenységeit. Az integrált városfejlesztési stratégia **tematikus szempontokat integráló, területi alapú** tervezési szemlélettel készül. Területi alapon hangolja össze a különböző szakpolitikai megközelítéseket (pl. gazdaságfejlesztés, környezeti fejlesztés, közlekedésfejlesztés, társadalmi célok megvalósítása, stb.), összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait az önkormányzat városfejlesztésben meghatározó és döntéshozó szerepe mellett. Az integrált megközelítés további eleme, hogy a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, megvalósítási és fenntartási módját is összefüggéseiben kezeli.

A stratégia fontossága a következő, 2013-tól induló programozási időszakban növekszik. Ennek elsődleges oka, hogy a városfejlesztési tevékenységek finanszírozása a jelenleginél sokkal nagyobb arányban visszatérítendő források terhére történhet, mivel az Unió strukturális és kohéziós politikáját szolgáló forrásokból várhatóan jóval kevesebb jut Magyarországra, mint a jelenlegi időszakban. Megnövekszik tehát a stratégiák és az azok megvalósítása érdekében kivitelezendő projektekkel kapcsolatos fenntarthatósági, életképességi szempontok súlya a külső források odaítélésének folyamatában, emellett szükségszerűen nagyobb szerepet kell, hogy kapjon a magánszféra. Ezen folyamatok irányítása és kontrollálása érdekében **az önkormányzatnak valós, közös elkötelezettségen alapuló stratégiára van szüksége.**

Az IVS készítésének elvi vezérfonala tehát, hogy **a közösségi források csak olyan beruházásokat támogassanak, amelyeket a piac önmagában nem valósít meg, de szükségesek a város fejlődése szempontjából.** A piaci és köz-szereplők beruházásai közötti egyensúly adott városra illetve fejlesztési területre jellemző kialakítása az IVS egyik alapvető feladata. Ezen elv gyakorlati érvényesítésének jelentősége a városfejlesztésre közvetlenül felhasználható források csökkenésével növekszik.

A jelenlegi időszakban a 1080/2006-os ERFA rendelet 8. cikke értelmében a fenntartható városfejlesztési beavatkozások esetében az ERFA társfinanszírozza azon a részvételen alapuló, integrált és fenntartható stratégiák megvalósítását, melyek a városi területeken koncentrálódó gazdasági, környezeti és társadalmi problémák megoldását célozzák.

Az integrált városfejlesztési stratégia sikerének kulcselemei az alábbiak:

- ✓ A hosszú távú („koncepcionális”) városfejlesztési célok középtávon reálisan megvalósítható programokká és projekteké váló lebontása;
- ✓ A területi alapú, területi szemléletű tervezési módszertan következetes alkalmazása;

- ✓ A fejlesztésbe bevonható források reális becslése, a forrásszerkezet lehetőség szerinti diverzifikálása, az állami források problémára fókuszált és a magánfejlesztések lehetőségeit leginkább bővítő módon történő allokációja
- ✓ Ennek érdekében a városfejlesztési tevékenységek megfelelő fókuszálása, elkerülendő a források szétforgácsolódását, s így az értékek középtávú preferenciáinak kialakítása
- ✓ Pontos probléma- és lehetőségelemzésre épülő, átlátható és elfogadott célok kitűzése, és a városfejlesztési és városmenedzselési tevékenységek egyértelmű és átlátható hozzárendelése ezen célokhoz;
- ✓ Valós, a társadalom és a gazdaság érdemi szereplőinek széleskörű bevonásával („partnerség”) kialakított stratégia, a partnerség bevonásával végzett stratégiai monitoring a megvalósításban.

Az integrált városfejlesztési stratégia középtávra (7-8 évre) szóló dokumentum, amely tartalmazza a város és részeinek 2020-ig elérendő céljait, tervezett projekteket, illetve az ezek elérése érdekében mozgósítani tervezett forrásokat. Az IVS lényeges eleme, hogy a helyzetértékelésre alapozó fejlesztési célok és irányok meghatározásán túl megvalósítási elemeket is magában foglal, ennek keretében a lehetőségek figyelembevételével a lehető legpontosabb becslését adja a városfejlesztés céljaira igénybe vehető forrásoknak és azok lehetséges eredetének.

Az integrált városfejlesztési stratégia a város középtávú fejlesztéseit megalapozó stratégiai dokumentum, melynek legitim alkalmazásához szükséges, hogy azt az önkormányzat képviselőtestülete megtárgyalja, és határozatban jóváhagyja. A stratégia tehát elsődlegesen a város önkormányzata számára fogalmazza meg az általa irányítható, befolyásolható beavatkozások tervezett irányait, céljait.

2.2. Az IVS felépítése

Az Integrált Városfejlesztési stratégia a Nemzeti fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért felelős Szakállamtitkárság által kiadott Városfejlesztés Kézikönyv útmutatása alapján, az integrált városfejlesztési stratégiával szemben támasztott tartalmi (tematikai) elvárásokat figyelembe véve készül.

Tématerületek:

➤ A város szerepe a településhálózatban

A város szerepének meghatározása a településhálózatban, az Országos Területfejlesztési Konceptióban megalapozott policentrikus városfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódóan, illetve a város szerepének meghatározása a szűkebb és tágabb térség településhálózatában. Figyelembe veendőek a későbbiekben az Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió elsődlegesen a településhálózati szerepkörökkel kapcsolatos megállapításai, iránymutatásai.

➤ Városi szintű helyzetértékelés

A helyzetértékelés a város jelenlegi helyzetét vázolja fel. Az értékelés alapja a város valós helyzete, a tényszerű adatokra épülő elemzés, viszonyítási alapja pedig a város jövőképeiben meghatározott hosszú távú célok, szándékok, értékek.

➤ **Városrészek elemzése**

Az elemzés részeként be kell mutatni – térképpel egyértelműen illusztrálva – az egyes városrészek elhelyezkedését. A városrészek hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város belterületét. Indokolt esetben a külterületen is azonosítható városrész, a későbbiekben meghatározásra kerülő adatigény azonban ezen területeken nem teljesíthető központi statisztikai adatokkal, a szükséges alátámasztó adatokkal tehát a városoknak kell rendelkezniük.

Röviden bemutatandó, hogy mely megfontolások vezettek az adott városrészekre való felosztáshoz. Lényeges, hogy a városrészek egyértelmű, tiszta és a város egészének szerkezetét figyelembe vevő logika szerint kerüljenek kijelölésre.

➤ **Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek helyzetértékelése**

Az anti-szegregációs helyzetértékelés célja annak bemutatása, hogy mely városrészben, vagy városrésznél kisebb egységben található olyan terület, amely a hátrányos helyzetű lakosságot jelentős számban tömöríti. A helyzetértékelésnek „fejlesztési szemléletmódban” kell készülnie – azaz, hogy megalapozza a helyzet megváltoztatásához szükséges fejlesztési beavatkozásokat.

➤ **Stratégia**

A stratégia alkotása során megfogalmazódik a város jövőképe, amelyhez tematikus és területi célokat rendel, mind a város egészére, mind az egyes városrészekre vonatkozóan.

A fejezetben a város bemutatja, hogy a város stratégiai fejlesztési céljait mely konkrét, körülhatárolt akcióterületek fejlesztése szolgálja. Bemutatásra kerül az összes olyan akcióterületet, amelyek a városfejlesztés gócpontjai, kiemelkedő fejlesztési célterületei. Az akcióterületek fejlesztéséhez költségelemzést készít, vizsgálja a megvalósíthatóságot, illeszkedést, kockázatelemzést.

➤ **Megvalósítás**

A fejezet tartalmazza a az Önkormányzat által végrehajtásra kerülő nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységeket, a stratégia megvalósításával kapcsolatos szervezeti elvárásokat, a város térségi szerepköréhez kapcsolódó koordinációt, a város ingatlangazdálkodási koncepcióját, a partnerség biztosítására tervezett lépéseket, valamint a monitoring eszközeit.

3. A város szerepe a településhálózatban

Füzesgyarmat Békés megyében, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye határhoz közel fekszik, társadalmi-gazdasági pozícióját a fekvéséből fakadó megyei peremhelyzet, illetve Békéscsaba és Debrecen vonzása határozza meg.

A megye településhálózata — az *alföldi sajátosságokat magán viselve* — nem elaprózott, így a hazai átlagnál nagyobb lakosságszám viszonylag több településen tette indokolttá, illetve lehetségessé az alapellátás helybeni kiépítését. A gyakran egymás szomszédságában fekvő nagyhatárú mezővárosok azonban tanyaviláguk fokozatos pusztulásával elvesztették egykori „vidéküket”, az elmúlt évtizedekben egymás riválisaiként versenyeztek a városi funkcióik szükségességét igazoló vonzáskörzetekért. Mára a megye aránytalan városhálózatot tudhat magáénak. Hiányzik a komplex felsőfokú funkciókkal, üzleti-pénzügyi szolgáltatásokkal, megfelelő kommunikációs bázissal rendelkező, hosszú távon a nemzetközi városversenybe bekapcsolódni képes nagyváros. A megye városhálózatában túlsúlyban vannak a funkcióhiányos, megfelelő térszervező erő nélküli kisvárosok. A megye északi, északkeleti, valamint déli részén kizárólag ilyen városok helyezkednek el. Ezek nem képesek javítani az ottani kiterjedt falusi övezetek demográfiai viszonyokban, életkörülményekben megmutatkozó elmaradottságán, foglalkoztatási, jövedelmi hátrányain. (Forrás: Békés megye hatályos területfejlesztési programja)

A megyehatár (Békés és Hajdú-Bihar) találkozásának következménye, hogy a város vonzáskörzetéhez tartozó mintegy 20 település egy része Hajdú-Bihar megyében található. A település közvetlen vonzerejével érintett lakossági létszám több, mint 50 ezer főt számlál.

A város számára kiemelten fontos a térségi együttműködés, ami megmutatkozik mind a gazdaságfejlesztés, mind az ivóvíz minőség javítás területén. A térség központja Szeghalom.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiával szemben elvárt követelmény, hogy kerüljön meghatározásra a város településhálózatban betöltött szerepe, az Országos Területfejlesztési Konceptióban (1971) megalapozott policentrikus városfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódóan, illetve a város szerepének meghatározása a szűkebb és tágabb térség településhálózatában. Figyelembe veendőek az Országos Településhálózatfejlesztési Konceptió elsődlegesen a településhálózati szerepkörökkel kapcsolatos megállapításai, iránymutatásai.

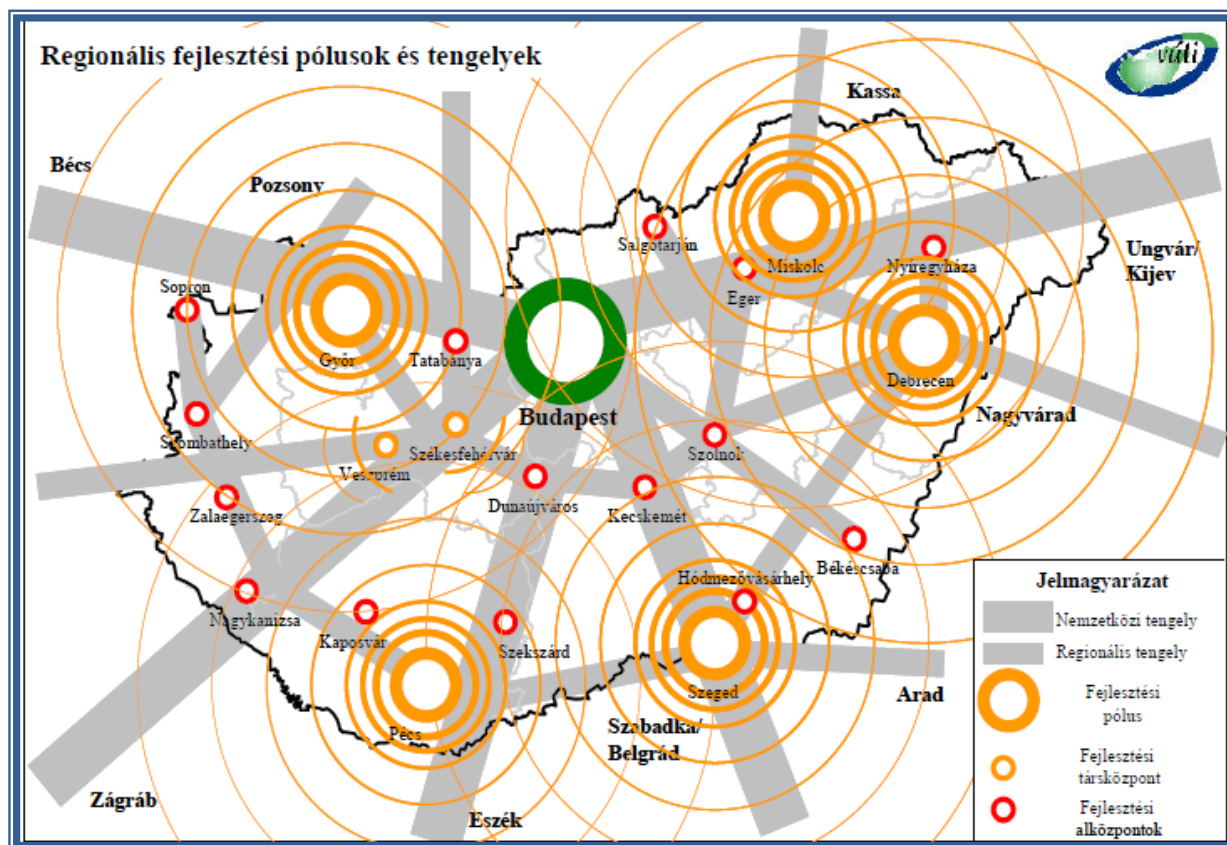
Az Országos Területfejlesztési Konceptió megfogalmazza az ország hosszú- és középtávú területfejlesztési céljait, kijelöli az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában.

Meghatározza az ország regionális jövőképét, a régiók az OTK figyelembevételével jelölik ki fejlesztési céljaikat, illetve határozzák meg a prioritásokat és intézkedéseket.

3.1. Kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Kon koncepcióhoz

Füzesgyarmat a Debrecen-Hódmezővásárhely-Szeged regionális tengelyen helyezkedik el, a fejlesztési alközpontok közül a Dél-alföldi régió belül Szeged, Békéscsaba, az Alföld egészét tekintve Debrecen gyakorol rá hatást.

A policentrikus városhálózat és azok tengelyei az OTK [1995] szerint

Az OTK Füzesgyarmat szempontjából releváns pontjai az alábbiak:

Elmaradott térségek, külső, és belső periferiák felzárkóztatása:

- ✓ a lakosság, különös tekintettel a képzett csoportok helyben tartása érdekében a **foglalkoztatás bővítése, a munkahelyteremtés**, beleértve a távmunka fokozott ösztönzését;
- ✓ minden település lakossága számára a **megfelelő életkörülmények infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások** (például alapfokú szociális, egészségügyi, kulturális, oktatási) **elérhetőségének, lehetőleg helyben történő biztosítása** a településszerkezeti adottságokat és a szükségleteket figyelembe véve, szem előtt tartva a kistelepülések működőképességének és lakosságmegtartó erejének növelését;
- ✓ a térségi központokban a környező települések lakói által igénybe vett szolgáltatások szükséglet szerinti bővítése és minőségének fejlesztése;
- ✓ a térségi központok elérhetőségének javítása;

- ✓ **érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtése, a társadalmi tőke növelése** és az egészséges életmód terjesztése.

A térség népsűrűsége és a népességszámmal meghatározott urbanizált települések előfordulása alapján a jellemzően vidékies kistérségekhez tartozik.

Rurális (vidékies) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai:

A vidékies térségek fejlesztésének horizontális céljai:

- ✓ A fejlesztések alapuljanak helyi, területi alapú, széleskörű partnerségből építkező kezdeményezéseken. Ezért az ezeket generáló, **a helyi identitás, a hagyományok és az értékek megőrzésére, tudatosítására, felélesztésére irányuló humánerőforrás-fejlesztés és közösségszervezés** a beavatkozások hangsúlyos eleme.
- ✓ A fejlesztéseknek foglalkozniuk kell a **közzolgáltatások komplex szervezésével**, valamint a helyi önszerveződés feltételeit nyújtó **közösségi terek** megteremtésével.
- ✓ A **vidékies térségek felértékelődő belső adottságait** (a természeti területek és az emberi tevékenységgel kevésbé terhelt környezet magas aránya, kevésbé szennyezett környezeti elemek, alacsony népsűrűség és beépítettség, hagyományok, stb.) **tudatosítani kell a társadalomban, a helyi közösségekben.**
- ✓ A fejlesztések hangsúlyos eleme a **szociális, gazdasági, egészségügyi problémákkal küzdő, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok vidékies szegregációinak oldása**, egyúttal életkörülményeik javítása.
- ✓ A fejlesztéseknek törekedni kell a **foglalkoztatottság növelésére**, mely törekvéseknek része az értelmiségi és képzett munkaerő helyben tartása is.
- ✓ **A fejlesztéseknek fenntartható rendszerek kialakulásához kell hozzájárulniuk**, a helyi társadalmi-gazdasági-környezeti erőforrások minél hatékonyabb és értékmegőrző használatára kell épülniük, a jövedelmeket a térségben kell tartaniuk, helyi anyag- és energiagazdálkodási rendszerek kialakítását kell elősegíteniük.
- ✓ Friss, **innovatív, alternatív elemeket tartalmazó fejlesztési gondolatokat és megoldásokat** kell alkalmazni.
- ✓ A hagyományos, **primer termelő szektor által dominált funkciók színesítése**, sőt sok esetben **átgondolt funkcióváltás** szükséges (pl. lakó-, üdülőhelyi, turisztikai).

3.2. Füzesgyarmat vonzáskörzetének bemutatása – a település feladatai, funkciói a szűkebb és tágabb környezetében

Magyarországon 2008-ban 3152 településből 306 rendelkezett városi ranggal. A városoknak a településhálózatban betöltött szerepére legközvetlenebbül a *településhierarchiában elfoglalt pozíció* utal. A települések körén belül kimutatható hierarchikus tagolódás, a városok hierarchikus szintje a *városi alapfunkciók* mennyiségétől és sokféleségétől függ; a városi alapfunkciók közé pedig a tágan értelmezett szolgáltatási ágak – tehát pl. az oktatás, a kulturális intézmények, az egészségügy, a kereskedelem, az igazgatás és igazságszolgáltatás, a pénz- és

biztosításügy stb. – nem mindennapos igényeket kielégítő intézményei, ill. tevékenysége sorolódik.

A 2001-ben a városi funkciójú településeket „feltárazó módszerrel” hierarchiaszintbe sorolták be (Beluszky, 2001):

- főváros
- regionális központok
- megyeközpontok
- középvárosok (nem lélekszámhoz kötött szint)
- kisvárosok (nem lélekszámhoz kötött szint)
- kisközpontok (városias jellegű települések, „alig-városok”).

Füzesgyarmat a kisvárosok csoportján belül az kisközpontok közé sorolható.

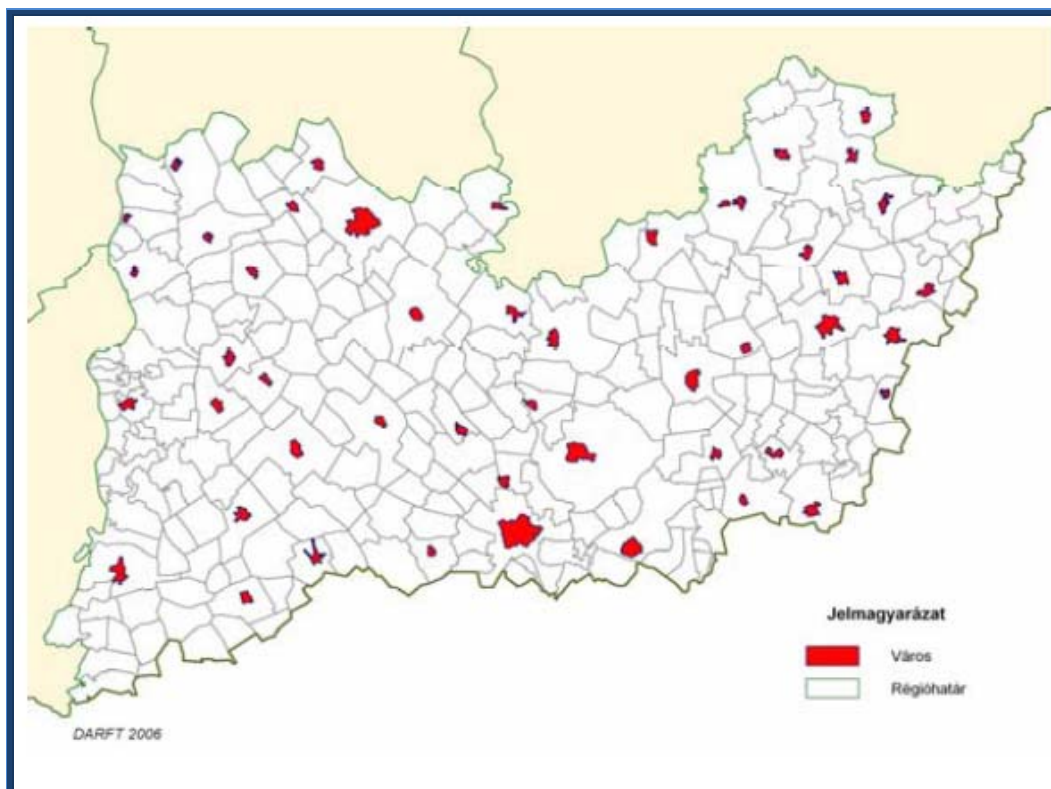
Ezeknek a városoknak jellemzője, hogy a kisvárosi hierarchia-szintet nem érik el, de városi szerepkörökkel rendelkező települések (egy részük régi kis piac-központ, járási székhely, az Alföldön a kismezővárosok sorolhatók ide).

Füzesgyarmat területi kiterjedését tekintve az ország 71., lakosságszámát tekintve a 221. városa. Békés megyében 16 város található, ebből Füzesgyarmat lakosságszám alapján, a 15. helyen áll (KEKHH, 2000).

A népességszám alapján történő településhierarchiában a kisvárosok közé sorolható, lakossága 5 és 20 ezer fő közötti.

A Dél-Alföldi Régióban a települések számát (254 település, mely országos viszonylatban a legalacsonyabb egy régió belül) és a régió területét (az ország legnagyobb kiterjedésű régiója) tekintve, a régió az ország legritkább településhálózatával rendelkezik. 47 városával ugyanakkor a Dél- Alföld az Észak-Alföldet követően a legvárosiasabb régiója az országnak. 2006 elején Bács- Kiskun megyében a népesség 65%, Békésben közel 71%, Csongrádban 74% él városi jogállású településeken, de néhány kivételtől (pl. a megyeszékhely Kecskemét, vagy a Szeged agglomerációs övezetébe tartozó Mórahalom) eltekintve a városi népesség is fogy, hasonló ütemben, mint a régió teljes népessége (Dél-alföldi Operatív Program).

Alföldi jellegzetességek az egymás szomszédságában fekvő, fontosabb közlekedési artériára felfűződő, többnyire **tradicionális városok által kirajzolt, viszonylag fejlett, urbanizált tengelyek**, valamint a régió Duna menti, nyugati pereme. Jellemző rájuk az átlagosnál kedvezőbb gazdasági helyzet. Az ország- és megyehatár menti falusi perifériák jelentősen kedvezőtlenebb helyzetben vannak. Ebben a viszonyítási rendszerben a városok és agglomerációik kedvező demográfiai struktúrájukkal, illetve folyamataikkal (népsűrűség, vándorlás, népességszám-változás) tűnnek ki.

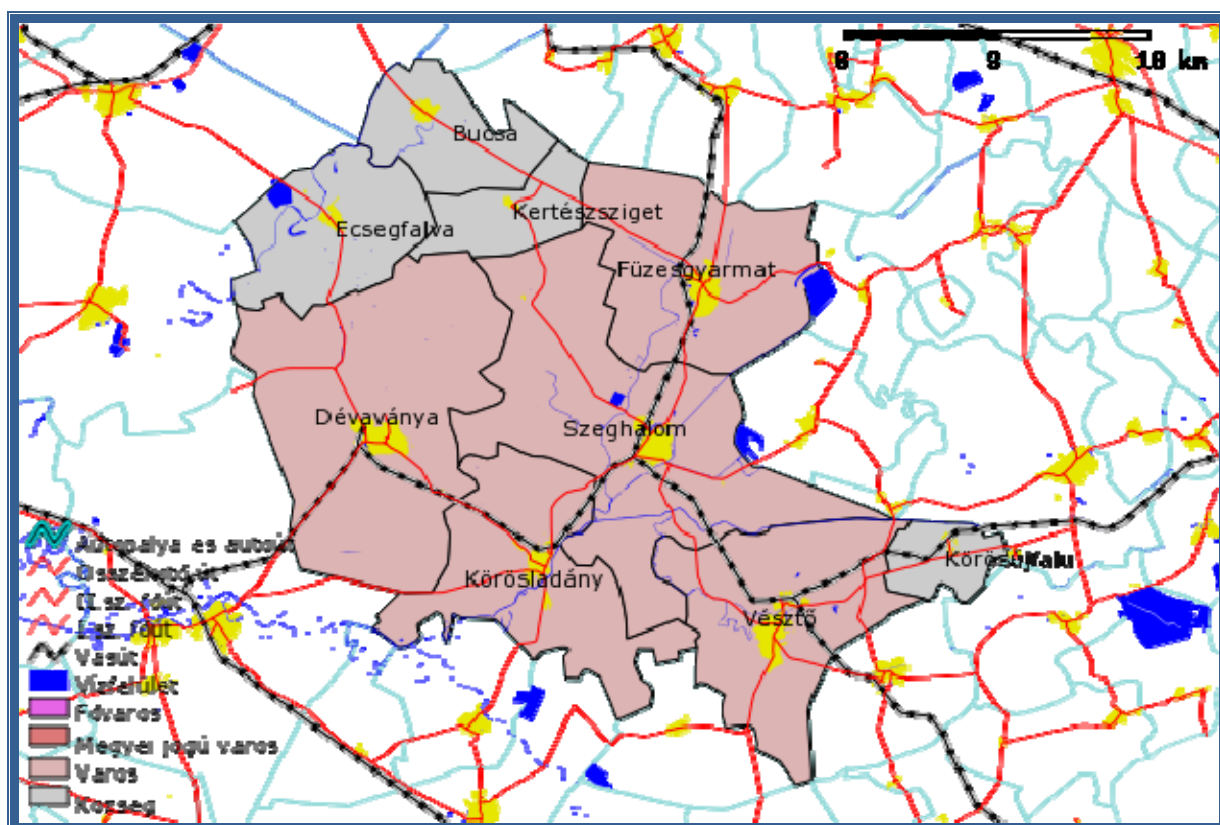
A térkép alapján látható, hogy **Füzesgyarmat is része** ennek az **urbanizált tengelynek**, azonban **a társadalmi és gazdasági mutatók alapján a leghátrányosabb helyzetű kistérségbe tartozik.**

Füzesgyarmat 2004 óta tagja a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulásnak, a társulás központja Szeghalom.

A kistérség termelési hagyományai jórészt a mezőgazdasághoz kötődnek. A szántóföldi növénytermesztésnek, valamint az állattartásnak itt nagy múltja van. A lakosság döntő hányada ma is e tevékenységre alapozza jövőjét, meghatározó jelentőségűek tehát a természeti adottságok, az éghajlati, domborzati, hidrológiai és talajviszonyok.

A kistérség az Alföldön (nagytáj), a Berettyó-Körösvidék (középtáj), Berettyóvidék (kistájcsoporthoz), Dévaványai-sík és Nagy-Sárrét (kistáj), illetve Körösvidék (kistájcsoporthoz) Kis-Sárrét és Körösmenti-sík (kistáj) természetföldrajzi tájegységek területén helyezkedik el úgy, hogy döntő része a Dévaványai-síkon, és a Kis-Sárréten található.

A Szeghalmi Kistérség lakossága 2009. január 1-jei adatok szerint 41.432 fő, amely a megyei lakosság 10,9%-át adja. A térség területe 1010,19 km², népsűrűsége 39,5 fő/km². A népesség 76,7 %-a él 5.000 fő feletti településen, mely szám szerint 4 települést jelent. A kistérség népességszám szerinti legnagyobb városa Szeghalom.

A Szeghalmi kistérség (Forrás: Térport)

A társulás tagtelepülései:

Település neve	Jogállás	Terület	Népesség
Bucsa	Község	56	2 446
Dévaványa	Város	217	8 266
Ecsefalva	Község	79	1 355
Füzesgyarmat	Város	127	6 082
Kertészsziget	Község	39	433
Körösladány	Város	124	4 917
Körösújfalú	Község	25	598
Szeghalom	Város	217	9 660
Vésztő	Város	126	7 675
Összesen		1 010	41 432

Forrás: www.teir.vati.hu, KSH 2009

A Társulás által felvállalt feladatok:

- ✓ **Egészségügy:** Szeghalom központtal működik a központi orvosi ügyelet és még két településen, Dévaványán és Vésztőn - mentőtszít teljesít szolgálatot.
- ✓ **Szociális ellátás:** A társulás csak a személyes gondoskodás keretébe tartozó alapellátási formákat és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló tv. meghatározott személyes gondoskodás keretébe tartozó egyes gyermekjóléti alapellátások közös fenntartását vállalta: családsegítés, nappali ellátás, idősek klubja, házi segítségnyújtás, gyermekjóléti szolgáltatás.
- ✓ **Közükatás:** a) általános iskolai oktatás, b) pedagógiai szakszolgálat, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés. A pedagógiai szakszolgálat esetén az Óvoda, Bölcsőde, Nevelési Tanácsadó és Egységes pedagógiai Szakszolgálat (Dévaványa) felelt meg a jogszabályi feltételeknek, így az ösztözüő támogatásból csak ez az egy intézmény részesült, de itt a szolgáltatás is elszámolható volt. Az ösztözüő támogatásként megítélt forrás felhasználása sok esetben a közbeszerzési tv. hatálya alá tartozott, amely nagyban befolyásolta a beszerzések lebonyolítását.
- ✓ **Belső ellenőrzés:** A Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás 2005-ben tovább bővítette a vállalt feladatainak körét. A tökeszegény kis önkormányzatok számára nagy segítséget jelentett, hogy a társulás a belső ellenőrzési feladatokat is felvállalta.

A területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika érvényesüléséről szóló 2005-ben elfogadott Országgyűlési Jelentés vizsgálatai alapján 47 kistérség tartozik azok közé, melyek komplex társadalmi és gazdasági mutatóik alapján egyaránt a kistérségek legfejletlenebb harmadába sorolható. A Dél-alföldön ezek a kistérségek a következők: Jánoshalmi, Bácsalmási, Kisteleki, Mórahalomi, Mezőkovácsházi, Sarkadi, **Szeghalomi**.

A térségben nincs olyan település mely dinamikus pólusként, multiplikátor szerepet töltené be, és a környező településekre is pozitív hatást fejtene ki. Ennek megfelelően térszerkezeti szempontból két okra vezethető vissza a térség elmaradottsága:

- A térség települései közül a legrégebben Szeghalom kapott városi rangot, de csupán alig több mint 20 évvel ezelőtt, így sokáig városhiányos térség volt a megye északi része. Napjainkban már öt város is található a kistérségben, azonban ezeknek a városoknak mindegyike funkcióhiányos, így alapvetően nem jöhetett létre egy markánsan kiemelkedő és fejlődő térségközpont.
- A térség egy választóvonal mentén fekszik a Dél - Alföldi és az Észak - Alföldi régió között, valamint a két régió központját képező Szeged és Debrecen között, így a fejlődés alapját nyújtó régióközpontokhoz, vagy más dinamikusan fejlődő központhoz való közelség kevésbé fejti ki hatását a térségben.

Járási átalakulás füzesgyarmati vonatkozásai

2013. január 1-től Füzesgyarmat a Szeghalmi Járáshoz tartozik. A járáshoz tartozó települések: Bucsa, **Füzesgyarmat**, Kertéssziget, Körösladány, Körösújfal, Szeghalom, Vésztő

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítésekor (2012.) a Kormány felvázolta a járások kialakításának koncepcióját, illetve 2013. január 1-i határidővel a járások, a járási hivatalok, a megyei és fővárosi kormányhivatalok felálltak. Minden egyes járásban kormányrendeletben kijelölt járásszékhelyen került kialakításra járási hivatal, amely a megyei kormányhivatalok szervezeti egységeként működik. A járási hivatal kétféleképpen biztosítja az állampolgároknak az ügyfélszolgálatot. Azon városokban, ahol a lakosok és az elintézendő ügyek száma indokolja, minden munkanapon állandó ügyintézészt biztosító kirendeltséget működtet. A kisebb településeken heti 1-2 alkalommal tart ügyélfogadást a települési ügysegéd a települési önkormányzat által biztosított helyiségben. A tervek szerint 2013. végére az ügyintézésre a járási hivatalok részeként működő, hétfőtől-péntekig 8 órától 20 óráig nyitva tartó kormányablakokban vagy a településre kirendelt ügysegéd által lesz lehetőség. A járások kialakításának alapelve, hogy a megyék határaihoz igazodva az állampolgárok számára biztosítsa az államigazgatási szolgáltatásokhoz való gyors és könnyű hozzáférést, és a jelenleg létező ügyintézési helyszínek lehetőség szerint maradjanak meg.

A járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény több mint 80 db törvényi szinten szabályozott államigazgatási feladatot határozott meg a járások számára. A járási kormányhivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása. Így megvalósult az államigazgatási és az önkormányzati feladatok szétválasztása, a járások kizárólag államigazgatási területi egységet jelentenek.

Füzesgyarmat lakossága a Szeghalmi Járási Hivatalban intézheti hivatalos ügyeit. A két település közötti távolság 11 km, amely megnehezíti a kerékpáros közlekedést – különösen, ha az időjárás nem ideális –, és arra szorítja Füzesgyarmat lakosságát, hogy a hivatalos ügyeinek elintézéséhez gépjárművet, vagy tömegközlekedést vegyen igénybe, melynek költségével számolnia kell. Jó idő, és megfelelő erőnlét esetén viszont jó szolgálatot tesz a 2009. júliusában átadott, Szeghalom és Füzesgyarmat közötti kerékpárút.

Bár a járások fizikai kialakításának folyamata lezajlott, valamint megtörtént a főbb funkciók átadása-átvétele is a korábbi önkormányzati rendszer és a járási hivatalok között, ugyanakkor a járási átalakulás füzesgyarmati vonatkozásai még nem képezik alapját az IVS-ben testet öltő tervezési folyamatnak, mivel:

- Az integrált városfejlesztés a múltbéli tapasztalatokra, a valós helyzetre, a reális fejlesztési szükségletekre, valamint a város fejlesztésének hosszú távú elképzeléseire alapszik. A járási átalakulás jelenleg még nem szolgáltat tapasztalatokkal.
- A jogi szabályozás jelenlegi gyakorlata szerint a hazai jogi környezet számos területen rendkívül gyorsan változik akár részleteiben, akár kardinális kérdésekben. A képlékeny jogi szabályozás miatt a járások fizikai és funkcionális kialakítását jelen pillanatban meghatározó jogszabályok is változhatnak, sőt, kifejezetten valószínűsíthető, hogy az első időszak működési tapasztalatait felhasználva változni is fognak, így a jelenleg ismeretes jogi szabályozókat nem célszerű figyelembe venni egy hosszú távú városfejlesztési stratégia kialakításában.
- A járások működése jelenleg „elvesz” az önkormányzatoktól (feladatot, szervezeti erőforrást), és „ad” a lakosságnak (egy helyre koncentrált ügyintézés). Ez a helyzet nem kívánja meg az önkormányzati stratégiától azt, hogy mélyebben beépítse jövőképebe azt, ami nincs, amit elvettek – bár fenntartja azt az igényt, hogy valamiképpen majd reagáljon a lakosság azon szükségletére, mely a hivatali ügyintézés életszerű jellegéből fakad, nevezetesen:
 - o az állampolgárok általában egy időben, egyféle ügyben keresik fel a hivatalokat, és ez vélhetően akkor is így lesz, ha történetesen most már egy helyre koncentrálódik többféle hivatali ügyintézés;
 - o az állampolgárok általában lakóhelyükön szeretik elintézni hivatali ügyeiket;
 - o az állampolgárokat megnyugtatja, különösen az idősebbeket, ha az általuk nehezebben átlátható hivatali ügyintézés során személyesen ismerik az ügyben intézkedő hivatalos személyt.

Füzesgyarmat várossá válásának története:

Füzesgyarmat Város a Sárrett központjában, Békés megye északi részén, Hajdú-Bihar megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye határán helyezkedik el, a Berettyó folyó alsó folyása nyugati partjától 4 km-re. A hozzá legközelebb fekvő város Szeghalom, ami tőle déli irányban helyezkedik el. Így Békés megye legészakabbi városa Füzesgyarmat, közvetlen vonzáskörzetébe közel 20 kisebb település tartozik.

A település első okleveles említése 1219-re nyúlik vissza, egyike Békés megye legrégebben lakott településeinek.

1598-ban a falu török pusztítás áldozata lett, ezzel a régi Gyarmat megsemmisült, majd lakói visszaszivárogtak és a település újra benépesült. A XVIII. század elején a Rákóczi ellen felbujtott rácok dúlták fel a falut. Utána a Szatmári Béke 1711. után tértek vissza a lakosok a faluba.

1776-ban egy Mária Terézia idejéből való rendelet szerint - mivel a falu határában igen sok a fűzfa - a többi Gyarmat nevezetű falutól megkülönböztetésül a falu neve Füzes Gyarmat lett.

A középkorban a lakosság elsősorban a mezőgazdasági termelésből, azon belül meghatározóan állattenyésztésből élt. Az első iparos céh 1828-ban alakult meg.

Füzesgyarmat 1803-tól 1867-ig mezőváros volt, közigazgatásilag a településhez tartoztak Bucsatelep és Kertészsziget községek is, melyek ma önálló önkormányzattal rendelkeznek. Mezővárosi címéről a súlyos adóterhek miatt mondott le.

A századforduló előtt és azt követően a II. világháborúig a település mezőgazdaságát az egyéni kis- és középgazdaságok határozták meg. Ebben az időszakban ugrásszerű fejlődésen ment át Füzesgyarmat. Létrejött a posta, a távírda és a távbeszélő hivatal, takarékpénztár, hitelszövetkezet, vasútállomás, egészségház, a hengermalom, gőzmalom, 2 téglagyár, 2 szeszfőzde, cipőgyár. Kialakult az orvosi és ügyvédi hálózat. 1906-ban kezdte meg működését a Hati féle cukrászda. 1935. óta van a településnek vízvezetéke. A kereskedelmi feladatokat a Hangya Szövetkezet, valamint a magánkereskedői hálózat látta el.

1912-1920 között felépült a Borsothy Géza mérnök által tervezett községi iskola.

1937-ben közigazgatásilag Füzesgyarmathoz tartoztak Nagybucsa, Kertészsziget, Bucsatelep, és több kisebb település.

A II. világháború után az egyéni kis- és középgazdaságokat a háború után a nagyüzemek váltották fel a mezőgazdaságban. A településen a Földműves Szövetkezet vette át a falu ellátását.

Az '50-es években a meglévő ipari üzemek mellett három új kisipari szövetkezet alakult, 88 önálló iparos, 5 termelőszövetkezet működött, megépült a kultúrház, amely azóta is meghatározó szerepet tölt be a település kulturális életében. Füzesgyarmaton az '50-es évek óta működik szociális otthon.

A városban a '70-es években szintén meghatározó változások történtek, az egyébként jól működő mezőgazdasági szövetkezetek egyesítésével megalakult a Termelőszövetkezet, amely igen jól prosperáló szövetkezetnek számított a megyében. Szintén ebben az időszakban bekövetkezett változás eredménye a vállalkozói szféra megjelenése a településen, ami annak köszönhető, hogy a Szeghalom és Vidéke ÁFÉSZ folyamatosan leépítette füzesgyarmati egységeit, így a lakossági ellátásban a vállalkozók vették át ezt a szerepet.

A '80-as évek elején a mezőgazdasági termelés csökkent, az ipar szerepe viszont jelentősen megnőtt, ugyanis a szénhidrogén-kutatók a '80-as évek közepén jelentős mennyiségű szénhidrogén vagyont találtak a település alatt.

A szénhidrogén kitermelése (gáz, gázolin, olaj) ezt követően megkezdődött, és a MOL Nyrt. évi 8-10 milliárd Ft nagyságrendű kitermelést folytatott. A város alatt lévő földgáz és kőolajkincs feltárása, kitermelése komoly változást hozott a település számára. Az NKfV majd a MOL Nyrt és az önkormányzat jó kapcsolata révén jelentős beruházások, infrastrukturális fejlesztések történtek. A füzesgyarmati földgázlelőhely az ország 10 legnagyobb földgáz-előfordulása közé tartozik, s mivel kőolajmezőkön a gázvagyon jelentős részét már feltárták, és felszínre hozták, épp a Füzesgyarmati mező számít jelentős tartaléknak.

Említést érdemel az is, hogy a településen 4 kútból hévizet nyernek, melyek közül 1 kút (B-34 kataszteri számú) a nátrium-, és hidrogén-karbonát, valamint jodid-ion tartalma miatt elismert és bejegyzett jódos gyógyvizet ad. Több évtizedes tapasztalat bizonyítja, hogy mozgásszervi és nőgyógyászati panaszok kezelésére is kiválóan alkalmas.

A 90-es évek végére létrejött az új Egészségügyi Központot, megalakult a Kulturális Intézmények szervezete, felújításra került a strandfürdőt (mai elnevezése Kastélyfürdő), felépült a sportcsarnok, és felépült településen a Hotel Gara három csillagos szálloda.

A városi cím megpályázásának tehát az alapja az 1990-es években tapasztalható ugrásszerű fejlődés volt, amit a füzesgyarmati (szakmai néven a szeghalmi) gázmező feltárása indított el, bár a fejlődés nem korlátozódott az iparra, hanem az idegenforgalomra és a település kulturális életére is jótékony hatással volt.

A település infrastrukturális ellátottsága, idegenforgalmi mutatói és intézmény-rendszere, városias képet mutat. 1997-2000 között az akkor még nagyközség önkormányzata lakossági támogatással többször próbálta elnyerni a városi rangot, ami 2000-ben végül sikeres volt, a Magyar Köztársaság Elnöke 2000. július 01. napjával városi címet adományozott Füzesgyarmatnak.

3.3. Füzesgyarmat szerepe a térségi munkamegosztásban

A városok területi munkamegosztásban betöltött szerepe, az ellátott funkciók alapján lehet megkülönböztetni a funkcionális várostípusokat.

Funkcionális szerepkörök:

- Kereskedelmi szerepkör
- Védelmi szerepkör
- Igazgatási-kormányzati szerepkör
- Vallási szerepkör
- Kulturális szerepkör
- **Ipari szerepkör**
- Közlekedési szerepkör
- **Idegenforgalmi szerepkör**

Füzesgyarmat földgázlelőhelye miatt **ipari**, gyógyvíz és hévízkészlete miatt pedig **idegenforgalmi** szerepkörrel bír.

A Füzesgyarmati földgázlelőhely **az ország 10. legnagyobb földgáz-előfordulása** közé tartozik, s mivel kőolajmezőkön a gázvagyon jelentős részét már feltárták és felszínre hozták, épp a gyarmati mező számít jelentős tartaléknak. A kitermelés mértéke csökkent az évek során, de még így is a térség egyik legnagyobb ipari üzeme. **Az üzem kiemelt ipari és térségi szerepkörrel bír, vonzáskörzetébe beletartoznak Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megye települései is.**

A város külön adottsága és egyben értéke a **hévízkészlet**, melyet a fürdő is használ. A termálvíz hőfoka 40- 70 C°, ebből következik, hogy **szezontól függetlenül is használható**. A város 1 kútjának termálvizét 2003-ban „Sárrét Gyöngye” néven gyógyvízzé nyilvánították. A gyógyvízre alapuló idegenforgalom a város fejlesztéseinek és színvonalas szállodájának (Hotel Gara) köszönhetően nemzetközi szereppel bír.

Említésre méltó a **Sportcsarnok** és a **Fogathajtó és lovas pálya**, mely országos és nemzetközi versenyek illetve lovasversenyek helyszíne.

Füzesgyarmat területén és környezetében **országos jelentőséggel bíró természetvédelmi értékeket** találunk. A Körös-Maros Nemzeti Park egy kis része Füzesgyarmat közigazgatási területének nyugati határán húzódik. Az itt található szikes

sztyepp terület kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület. Dévaványa környéki része kiváló élő- és táplálkozási helye a tűzokoknak (Dévaványai tűzokrezervátum). A Natura 2000 –es területek közé tartozik a madártani jelentőséggel bíró Bihari-síkság (HUHN 10003) amely a darvasi út mentén húzódik. Táj történeti, tájképi és kulturális szempontból értékes emlékek a kunhalmok, Füzesgyarmat közigazgatási területén 41 db található.

3.3.1 Füzesgyarmat regionális szerepe, funkciói

- ✓ Füzesgyarmat regionális hatókörű intézményi funkcióval nem rendelkezik.
- ✓ A közlekedési hálózaton belül a közúti közlekedésben betöltött szerepe csekély, mivel nem főútvonal mentén fekszik, a 47-es út 5 percen belül elérhető. Vasúti közlekedési hálózat tagja.

3.3.2. Füzesgyarmat megyei szerepe, funkciói

- ✓ **Gazdasági szerepkörét** tekintve mindenképpen kiemelkedő a térségben a földgáztermeléshez kapcsolódó foglalkoztatás, amely a település közigazgatási helyzetéből fakadóan három megyét érint. A környékbeli települések közül 9-10 érintett a foglalkoztatásban (Méhkerék, Dévaványa, Tépe, Furta, Komádi, Mezősas, Kenderes, Berekfürdő)
- ✓ A megye **szociális ellátásban** a településen működő Idősek Szociális Otthona vonzáskörzete az egész megyére kiterjed.
- ✓ **Idegenforgalmi szerepkörét** erősíti a városban működő strand, melyet Békés megye teljes területének, Hajdú-Bihar megye dél-keleti területének, és szinte az ország minden részének lakossága látogatja. A gyógyfürdő - megfelelő fejlesztés mellett - a román határ közelsége miatt nemzetközi szereppel is bírhat.

3.3.3. Füzesgyarmat térségi szerepe, funkciói

Közszolgáltatások:

A településen az alapfokú közoktatási nevelési feladatokat egy önkormányzati fenntartású intézmény látja el, hatóköre az oktatás vonatkozásában helyi jelentőségű, azonban az úszásoktatás területén térségi hatókörrel bír. Háziorvosi és gyermekorvosi alapellátás valamint Családsegítés és gyermekvédelemi feladatok ellátási területéhez hozzátartozik Kertészsziget település.

Közigazgatás:

Füzesgyarmat a hatósági ügyintézés területén lát el kistérségi feladatokat (gyámügy, építésügy), ide tartozik Bucsa és Kertészsziget ügyintézése.

Gazdasági funkció:

A településen 2 pénzügyi szolgáltató működik. A Szeghalom és Vidéke Takarékszövetkezet Füzesgyarmati Kirendeltsége, melynek működési területe: Füzesgyarmat, Kertészsziget. Az OTP és Kereskedelmi Bank zRt. Füzesgyarmati fiók működési területe Füzesgyarmat, Biharnagybajom, Kertészsziget, Szentés, Hajdúszoboszló.

Füzesgyarmat a térség turisztikai központja, az ezzel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseit a város térségi szinten kezeli. A már kialakult gyógyászati, idegenforgalmi egységek továbbfejlesztése rendkívül fontos, egyrészt a további fejlődés érdekében, másrészt több helyi vállalkozó, szolgáltató, munkavállaló léphet be a turisztikai, wellness szolgáltatásokba.

Kulturális funkció:

A körzetben egyedülállóan működik mozi, amelyet egyéni vállalkozás működtet, és a környező települések lakosai is látogatnak.

A Művelődési Ház körzeti és megyei művészeti csoportok találkozóinak, szakmai táboroknak a színtere.

3.4. Egyéb hálózati kapcsolódások

A település tagja az alábbi hálózatoknak, társulásoknak:

- Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás
- Testvérvárosi kapcsolatok: Ozsdola (Kovászna megye), Zimándújfalu (Arad megye)

4. Városi szintű helyzetértékelés

4.1. A város szerkezete

4.1.1. A város szerkezetét meghatározó morfológiai tényezők

Füzesgyarmat az Alföld Nagytáj, a Berettyó-Körösvidék középtáj északnyugati sarkában elhelyezkedő Dévaványai-sík kistáj keleti peremén található. A Kistáj települései: Dévaványa, Ecsefalva, Füzesgyarmat, Kertészsziget, Szeghalom.

A kistáj 82 és 84 m közötti tengerszint feletti magasságú, a Hortobágy-Berettyó és a Körösök között elhelyezkedő síkság. Kisebb mocsarai a Berettyó és részben a Tisza lefolyást kereső árvizeiből táplálkoztak. Az árvizek rendszerint a hóolvadással, a Berettyón a kora nyári esőkkel állnak kapcsolatban.

A terület fő vízgyűjtője a Berettyó. A területet belvízelvezető, illetve lecsapoló csatornák hálózatként be. Ezek közül a legjelentősebb az Ó-Berettyó és a Szeghalmi övcsatorna. A Berettyó és a Körösök szabályozási munkáit már 1858-ban megkezdték, a Berettyó Sárrettje kiszáradt.

A felszínt a magassági viszonyoktól függően ártéri, mocsári agyag, lösziszap, illetve elszikesedett lösz fedi. Ez utóbbiakhoz kapcsolódik a helyi jelentőségű téglagyagkészlet.

A terület éghajlati adottságai: mérsékelt meleg, száraz éghajlat, a 2. 000 óra körüli évi napfénytartam, a 10,3 - 10,4 ° C, az 540- 570 mm között alakuló éves csapadék, inkább a kevésbé vízigényes növények termesztését teszik lehetővé.

A város terület felhasználása a morfológiai tényezőkhez illeszkedik. A terület-felhasználás kategóriáinként:

Település	Terület-felhasználás	Terület (ha)	%
Füzesgyarmat	városias települési térség	533,73	4,19
	erdőgazdálkodási térség	942,02	7,40
	mezőgazdasági térség	11134,54	87,44
	vízgazdálkodási térség	123,83	0,97

Forrás: Békés Megye Területrendezési Terve – Módosítás, II. kötet. 2011.

Füzesgyarmat átnézeti helyszínrajza I.

Füzesgyarmat átnézeti helyszínrajza II.

4.1.2. A város szerkezetét meghatározó történeti tényezők

Füzesgyarmat határában a középkorig több falu is állott, amelyek Pázmány kivételével a törökdúlásig voltak lakottak. A Rákóczi-szabadságharc után a rácok dúlták fel a falut, és csak 12 év után kezdtek visszatelepülni a lakosok. **Okleveles bizonyítéka 1219-ig nyúlik vissza, ekkor Gormoth-nak írják.** Nagyvárad regestrumában a „Tüzesvas ítélet” 112-dik paragrafusában szerepel először.

A település fejlődésében fontos szerepe volt a 18. század közepétől meginduló gabonakonjunktúrának, mely egyre inkább visszaszorította a rideg szarvasmarhatartást. Az intenzívebb határhasználat terjedését segítette a növekvő népesség is, melynek eltartására már nem voltak elegendők a legelőként hasznosított földek.

A mezővárosi cím (4500 lakos) megtisztelő volt. Feltétele a **vásártartási jog** volt, illetve a tény, hogy **Füzesgyarmat fontos közlekedési útvonal mellett feküdt a Budapest - Nagyvárad út mellett, így nagy volt az átmenő forgalma is.** Füzesgyarmat múltjával foglalkozva meg kell említeni, hogy 1941-ig Bucsatelep is Füzesgyarmathoz tartozott. 1930-ban 11300 fő volt a lélekszám a népszámlálás adatai szerint, Bucsá 3500 fő, Füzesgyarmat 7900 fő. A kiválás után 27400 kataszteri hold föld maradt Gyarmatnak.

A határ földrajza és történelme szorosan tükrözi a Sárrét vidékének egységét. Ásatások alkalmával a különböző egymásra rétegződés emlékei tűnnek elő. Füzesgyarmat területe több kor emlékében is igen gazdag: új-kőkor, bronzkor, vaskor, a népvándorlás kora. Mint a kaszli, alulról számított egymásra következő fiókjaiban, úgy vannak elraktározva a halmokban, szigeteken az egymást követő korok. A határ síkjából kiemelkedő természetes és mesterséges halmok, ősi erek partszélei az első tanúi az itteni ember életének.

Gyarmat valamikor nagykiterjedésű fűzerdőségeiről kapta a Füzes előnevet, megkülönböztetésül a többi Gyarmattól. A Berettyó az északi határrészen folyt Bucsáig, majd délre fordult Túrkeve, Mezőtúr irányába. A Berettyó és Kékkálló áradásakor az alacsony fekvésű területeket gyakran elöntötte a víz, így alakult ki a Nagy-Sárrét. A Berettyó szabályozásakor a Darvas, Szeghalom felé új medret ástak. Az építés során hatalmas gátakat emeltek nagy játszóval. Ez a magas gát sem tudta mindig megmenteni a környéket az áradástól. Az I. világháború során a Kálló kiöntött, és a régi Sárrét területéből visszavette a Vetrét dűlőt egészen a Bajomi határbéli Lovassi pusztáig. A Sárrét magasabb helyei - melyek nem voltak, vagy csak átmenetileg álltak víz alatt -, porondok, szigetek voltak. Háborús időben - a tatárjárás, török dúlás idején -, jó menedéket nyújtottak a lakosoknak. Ilyen szigetek voltak: Sársziget, Jánysziget, Görbesziget, Kertéssziget, Hosszúsziget, Barnaszigaet, Farkassziget, Hagymássziget, Macskássziget, Pázmánysziget, Akasztósziget, Tósziget, Jenőmajor, Máriamajort, stb. A vizes területeken főként nád, sás, gyékény termett, az 1800-as évek végéig mindössze hatvan holdat műveltek. Ezeken a nádas és mocsaras területeken sok volt a hal, vadliba, vadruca, daru, gém, kócsag, szárcsa, bíbic, vidra, stb., de róka, valamint farkas is szép számmal tanyázott a nádasokban. Füzesgyarmatról Bajomba csak hajón lehetett közlekedni az 1800-as évek végéig. A Sárrét felesleges vizét a különböző folyásokon vezették el.

A füzesgyarmati határ dűlőinek nevei: Hússzú, Csíkér, Bárdahát, Bárda-halom, Gólyás, Korhány, Korhány-halom, Pázmány, Kátasarka, Eggyeszug, Egyestő, Tengerizug,

Fegyverfenék, Törökzug, Vetrét, Lakatossziget, Csukazug, Csukakert, Kovácskert, Kovácsszigeti kert, Kishagymás, Nagybagmás, Vargapál, Kisharang, Nagyharang, Ösvény, Kettőshalom, Gara, Papsziget, Garalapos, Csőrő, Horgas, Peterke, Csárdakert, Kunérkert, Naggyep, Peres, Epreskert, Lajosmajor, Pálmajor, Imremajor, Jánosmajor, Jenőmajor.

A község először a Nadányiaké, majd a Harruckern családé, később egyes területek a Vécseieké, a Wenckheiméké, illetve a Blankensteinieké volt. A Blankensteiniek katolikus vallásúak voltak és igyekeztek ezt a vallást elterjeszteni, ezért hittérítő apácákat hoztak Gyarmatra.

1848 után osztottak telkeket a Kont, Dobó utcákban. A község arculata az I. világháború után sokat változott. 1914-től 1922-ig épült a mai nagy iskola, amelynek építése a I. világháború miatt szünetelt. 1896-tól áll a főtéren a mai Városháza. Újabb házhelyek kerültek kiosztásra a Nagyvárad, a Szabolcska, a Régi vásártér környékén, a Sárszigeti újtelep, Lehel, Kinizsi, illetve Garalapos utcákban. 1940-ben 4 ház épült a Bikaszinnél. Felépült húsz ONCSA ház a Sárszigeti részen, majd a Sas, Erkel, Szabadkai utcán osztottak telkeket.

Az új Református templom 1797-1803-ig épült, amelynek tornyát egy 1867-es vihar ledöntötte, és utána kapta a ma is látható sisakját. A toronyba három harangot helyeztek, amiből kettőt az I. világháborúban elvittek. Jánosi Zoltán református lelkész 1920-ban új harangot öntetett, de 1944-ben ezeket is elvitték a nagy harang kivételével.

1940-ben készült el a Hősök emlékműve az iskola előtt, amelyet Búza Barna szobrászművész készített el. Ő sarkadi születésű, de felesége gyarmati lány volt.

Egy 1830-as összeírásból tudhatjuk meg, hogy volt az akkori városnak két olajmalma, két köleshántolója, kilenc lisztmalma. Jelentős volt az állattenyésztés, sok kitűnő gazda között Homoki Lajos volt a legnagyobb szak tekintély a lótenyésztés terén. Az ipar nagyon lassan alakult, 1850-től nőtt meg a számuk jelentősen: kovácsok, bognárok, csizmadiák, tímárok, asztalosok, kenderfeldolgozók voltak elsősorban. Megjelentek a szélmalomok is. A Kovács kertnél a bucsai útfélen Blankenstein Károly építtetett gőzmalmot, amit a kiváló építész, Borsothy Géza épített fel, aki többek között a városházát, és a nagy iskolát is építtette, de a Berettyó csatorna elkészülését is irányította. A gőzmalmot kőszénrel fűtötték, vizet a malom mellett fűrt artézi kútból nyertek. A kút vize meleg volt, így közfürdőt is kialakítottak, sőt tenispályát is építettek mellé. 1934-től Berg Sándor lett a tulajdonos.

Az 1900-as évek elején alapították a téglagyárat, az elnök Vitéz Homoki Lajos volt.

A szeghalmi úton Nagy Imre földbirtokos többedmagával megépítette a füzesgyarmati Hengermalom Rt-t, amely 1988-ig üzemelt.

Szilágyi László a darvasi út mellett alapított téglá- és cserépgyárat, Homoki István Barnaszigeten Kendergyárat építtetett.

1930-ban Moskovits Miksa Alföldi Cipőüzemet létesített, a hadsereg beszállítója lett a kiváló minőségű cipőkkel. 1946-tól Csák János vezetésével a Cipő Üzemből KTSZ alakult. A Kossuth utcában létesült a Sárreai Tejcsarnok Szelei Lajos irányításával. Itt készítették paprikás túrót az országban először. 1941-től a mai rendelő pincéjében - az egykori Polgár- féle házban -, a Spöttl fivérek juhtejből készítették sajtot 1944-ig.

1947-ben 9975 volt a lélekszám - még ekkor Kertészsziget Füzesgyarmathoz tartozott - s ebből 8303 fő tudott írni, olvasni.

1945 után Faragó Sándor iskolaigazgató, Hegyesi János költő, útkaparó, Frank Csenkei Sándor volt intéző, Belinszki József, és Szántó József vállalta a falu irányítását a Mezőgazdasági Bizottság tagjaként. A község bírja Kiss Gerzson, majd Szabó József volt. A törvénybíró Túri József, Doma Sándor, az első tanácselnök 1950-ig Karacs Béla lett, majd Fülöp Béla, Lakatos István, Szőke István és Makai István töltötte be ezt a tisztséget.

Füzesgyarmat 1944. október 7-én szabadult fel. A háború után alapította Hauzman Artúr a Járműjavító Szövetkezetet. Az akkori kitűnő szakemberek és mesterek tudását az ismert és elismert hintógyártás révén az egész világ megcsodálhatja napjainkban is.

A Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület jóvoltából teljes a lista az 1848-as szabadságharc résztvevőiről, illetve áldozatairól, és ugyancsak teljes a lista nem csak az I., hanem a II. világháború áldozatairól is.

A gróf Blankenstein-familia 1817-től volt a helység gazdája. A család eredeti, volt uradalmi házáat az 1900-as évek elején egy békéscsabai születésű építésmester építette át kastéllyá.

A kastélyhoz tartozott a Kápolna és a körülötte elterülő erdőség az erdészházzal- ez a mai fürdő területe -, a Nagygyp lovardával, sörházzal és cselédlakásokkal.

A kastélyt 1944-ig lakták a Blankenstein-familia tagjai, azaz a háború ideérékezéséig, majd elmenekültek. A kastélyt az átvonuló orosz csapatok fölrobbantották.

1965-ben - a Blankenstein grófi kastély kertjében -, fűrték azt a kutat, amely saját erejéből tör felszínre 62 Celsius-fokon. Összefogás eredményeként 1969. június 19-én nyitotta meg kapuit a strandfürdő. Azóta jelentős fejlődésen ment keresztül és nyugodt szívvel kijelenthetjük, hogy a régió egyik legszebb fürdője.

4.1.3. Településszerkezet

A város közigazgatási területe

Füzesgyarmat város településszerkezetileg jellegzetesen "alföldi kertes település". Jól elkülöníthetők az alföldi kertes településekre jellemző utca- és térszituációk, mint az utcás terek, útelágazások terei, zsákutcák, tölcser-, csillag-, sarok-, tömb- tér formációk. A beépítettség karaktere falusias. A városszerkezet megőrizte az organikus természetelvűség világát, mely a városarculat további fejlesztésének alapját kell, hogy adja. A város térszerkezete és az épületek léptékrendje nem igényel alapvető változtatásokat, csupán egy folyamatos, minőségi javulást a részletekben, amely erősíti és markánsá teszi a város arculatát. A település központi területén a népsűrűség 560 fő/km², míg a belterület többi részén 510 fő/km². A belterületek összesített népsűrűsége 535 fő/km², míg a város teljes közigazgatási területére vetített népsűrűség 45,58 fő/km² (2010. január 1.).

A város belterületi és külterületi határvonalán zártkerti övezetek találhatóak, az egész települést körülvevő.

A településkarakter meghatározó elemei

- ✓ Füzesgyarmat nagy múltú település, amely településszerkezetében őrzi a múlt történeti értékeit, ez megjelenik az utcák vonalában, a terek sajátos alakulásában. Egy azok közül az alföldi kertvárosok közül, amely jellegzetes alakjával, településszerkezetével megőrizte a magyarság történetének egy darabját, egy „másfajta racionalizmust, az organikus fejlődés természetelvűségének világát”. Városépítészeti szempontból a település legfőbb értéke a városszerkezet.
- ✓ A városszerkezet következménye a település egy másik értéke: a település rendkívül harmonikus kapcsolata a környező tájjal. Alföldi viszonylatban is ritka, hogy a település tájba illeszkedése megmarad: a zártkertek és gyümölcsösök átvezetik a belterületet a külterületbe anélkül, hogy ott egy kusza beépítésű, sokszor szemetes peremterület alakult volna ki.
- ✓ Áttekinthető kisvárosi társadalom: Füzesgyarmat tipikusan áttekinthető közösségű kisváros.
- ✓ Kisvárosi térszerkezethez léptékben igazodó, azzal egységet képező épületállomány: nincsenek kiemelkedően értékes épületek, azonban több épület alkot egy egységes utcakép részletet, amelyet gazdagítani lehet.

A településközpont

Füzesgyarmat központja egy mintegy 300 méter hosszú teresedő útszakasz, amely a főbb utcák találkozásánál jött létre. Ez a szerves átmenet tér és utca között ugyanolyan jellegzetessége az alföldi településeknek, mint a térszerkezetük. Maga a tér szerkezete eredeti állapotában maradt meg, de a keleti oldalán a település léptékrendjétől eltérő, az egységes arculatba nehezen illeszkedő beépítést kapott.

Települési sajátosság, hogy a nyári időszakban a strandfürdő-sportpálya közötti teresedő útszakasz veszi át a központ szerepkörét, amely a városközponttól 1,5 km távolságra van. Az évszakok váltakozásához kötött, ideiglenes hangsúlyváltozást a települési sajátossággént lenne érdemes kezelni, amely gazdagítja a település életét, szerkezetét, amelyre városépítészeti is támaszkodni lehet.

Településszerkezet

A településszerkezet kialakult, lényegi változtatásokat nem igényel. A kialakított ipari területtel a lakóövezetbe ágyazott, környezetet zavaró telephelyek átcsoportosíthatók. Az intézményi és szolgáltató épületek lakóépületekkel vegyesen helyezkednek el a városban.

A belterületi közparkok, zöldfelületek aránya alacsony, azonban a nagy belterületi telekméret növényállománya ezt a hiányosságot ellensúlyozza.

A település belterületének keleti határa mentén elvezetett elkerülő úttal a központon átvezető főutca tehermentesíthető. A településszerkezet változtatása a közlekedés jelentős átszervezésével nem indokolt, kisebb nyomvonal-korrekciókat célszerű lenne végezni, valamint parkolóhelyek kialakítására is szükség van.

A strandfürdő és a sporttelep környékén üdülő jellegű övezet kialakítása lenne szükséges, zöldterületi, burkolt felületi és parkolási lehetőségek fejlesztésével, a környező beépítés intenzívebbé tételével.

A belterület szervesen illeszkedik a kertek és gyümölcsösök átvezetésével a város külterületéhez. A városszerkezeti forma eme a jellegzetességét a jövőben is meg kell őrizni, lehetőleg gazdagítani. Kapcsolódóan érdemes a közeli bányatavak horgásztavakká alakítása, és városszerkezethez kapcsolása.

A településen belül 5 városrész különíthető el:

- 1. Városközpont**
- 2. Kisgyarmat**
- 3. Strandövezet**
- 4. Nagygyep**
- 5. Sársziget**
- (6. Külterületek)**

Védett településszerkezeti részek, épületek, utcaképek

A város tipikusan alföldi kertes település jellegéből fakadóan térszerkezete számos védelemre javasolt elemmel rendelkezik, ilyenek az utcás tér, útelágazások terei, csillagtér, saroktér, zsákutcák.

Füzesgyarmatnak jelenleg három műemléki védelem alatt álló épülete van:

- református templom (műemléki jellegű)
- népi lakóház (városképi jelentőségű)
- népi lakóépület (városképi jelentőségű)

A városkép meghatározó jellege miatt helyi védelemre javasoltak az alábbi épületek:

- Városháza (Szabadság tér)
- egészségház (Szabadság tér)
- Széchenyi utcai iskola
- vasútállomás épülete
- Kossuth utcai volt iskolaépület (jelenlegi képtár)
- Kossuth utcai Tüzép (rég típusú gazdaház)
- Széchenyi utcai unitárius templom

4.1.4. A város szerkezetét meghatározó főbb közlekedési tényezők, nagy rendszerek

A település megközelítését, a szomszédos területekre való eljutást és az országos főúthálózattal való kapcsolatot a 4206 (Karcag - Füzesgyarmat), a 4212 (Püspökladány - Szeghalom), 4225 jelű (Füzesgyarmat - Darvas) országos közutak biztosítják.

A legközelebbi határátkelőhely Románia felé Ártándnál van, amit az E60-as úton keresztül lehet megközelíteni.

Közúton Szeghalom felől a 47-es főútból kiágazó jó minőségű összekötő úton érhetjük el, amely folytatódik Püspökladány irányába. A megye határáig elfogadható, onnantól már rossz minőségű út vezet át Hajdú-Bihar megyébe. A 4-es főútról Karcagnál letérve is megközelíthető a város. A Karcag – Bucsá közötti útszakasz felújítása óta már elfogadható minőségű közúton.

Füzesgyarmat nem fekszik a jelentősebb áruszállítási útvonalak közelében.

Az autópálya felhajtási csomópont 70,4 km-re található.

Vasútvonal is érinti a várost, a MÁV 128. számú Szeghalom–Püspökladány mellékvonal. A településnek 2 vasúti megállója van: a Füzesgyarmat vasútállomás és a Füzesgyarmat fürdő megállóhely. A vasúton jelentős teherszállítás nem történik.

4.1.5. Főbb szerkezeti problémák és következményeik

A városszerkezettel kapcsolatos főbb szerkezeti problémák és következményeik a kapcsolódó alfejezetekben (morfológiai, történeti, közlekedési tényezők, településszerkezet) kerülnek bemutatásra.

4.2. Gazdaság

Füzesgyarmat gazdálkodását a középkortól egészen a XIX. század elejéig a **mezőgazdaság**, azon belül is **elsősorban az állattenyésztés** határozta meg, a termelés egyéni és kisgazdaságokban történt.

A mezőgazdasági termelés hetvenes évek közepéig 5 termelőszövetkezetben zajlott, majd ezek egyesültek. A Vörös Csillag MTSZ meghatározó volt a település életében. 1992 őszén került sor a nagy termelőszövetkezetből az egyéni és csoportos - főleg ágazatonkénti - kiválásokra. 1996 decemberében 6 kis mezőgazdasági szövetkezet tevékenykedett a településen. A későbbiekben ezek a kiszövetkezetek is megszűntek, jelenleg mintegy 100 őstermelő folytat mezőgazdasági tevékenységet.

Az **ipari fejlődés** a XX. század elején veszi kezdetét a településen, a két világháború között kialakult ipari üzemek: a hengermalom, gőzmalom, 2 téglagyár, 2 szeszfőzde, cipőgyár. A II. világháborút követően az 50-es években településünkön a meglévő ipari üzemek mellett 3 kisipari szövetkezet, (járműkészítő, cipész, építő KTSZ) valamint 88 fő önálló iparos működött. 1975-ben a helyi tanács megalapította a költségvetési üzemet, mely építőipari tevékenységet folytatott.

Füzesgyarmat életében komoly változást hozott a település alatt lévő **földgáz és kőolajkincs feltárása és kitermelése**.

A kutatómunkák 1986. évben kezdődtek, és azt követően évről évre mind nagyobb erővel folyt a feltáró, majd később a kitermelő munka. A lakosság részére új munkahelyek teremtődtek, melyek hosszabb távon is biztosítják a megélhetést.

Az **NKfV**, majd a **MOL RT** beruházásai, a települési önkormányzattal kialakított jó kapcsolatok révén jelentős infrastrukturális fejlődést eredményeztek.

A **kereskedelmi** feladatokat a településen a II. világháborúig a **Hangya Szövetkezet**, valamint a magánkereskedői hálózat látta el.

A háború után **1946**-ban megalakult a **Földműves Szövetkezet**, mely átvette a falu ellátását. **1955**-ben már **14 boltegysége** és **3 italboltja** volt a szövetkezetnek. A központosítási törekvések nem kerültek el a Földműves Szövetkezetet sem, mely Füzesgyarmaton igen **színvonalasan biztosította az alapellátást. Ruházati, bútór és műszaki** boltunkat felkeresték a környező település lakói is.

1976-ban a környező települések szervezeteinek összevonásával megalakult a Szeghalom és Vidéke ÁFÉSZ, amely folyamatosan elsorvasztotta és leépítette a Füzesgyarmati egységeit, így az kereskedelmi alapellátásban egyre inkább a **vállalkozói szféra** vette át az irányító szerepet.

4.2.1. Ágazati szerkezet

Ipari termelés

Füzesgyarmaton több nagyobb ipari cég telepedett meg, melyek koncentráltan, a Füzesgyarmati Ipari Park Kft által üzemeltetett ipari területen találhatók meg. Ezek közül az egyik legjelentősebb a **KUKA Robotics Hungária Ipari Kft.**, amely több mint 800 munkatársat foglalkoztat kelet-magyarországi gyárában. A füzesgyarmati telephelyen készülnek a kapcsolószekrények és az azokhoz szükséges lemezalkatrészek, a vezérlőszekrények korpuszai, valamint a vezérlésbe beépülő kábelkötegek és opciók is. Az üzem a térségi foglalkoztatásban is jelentős szerepet tölt be.

A Golden Pallet Kft. magyarországi beszerzésű, főleg nemes nyár fűrészipari alapanyagból állít elő raklapelemet. Jelentősebb betelepült vállalkozások: a Bíró és Társa Kft. autófényezés, Cargill zRt. takarmánytárolás. A betelepült vállalkozások jelentősebb része saját csarnokkal rendelkezik a területen.

Több mint 20 éve van jelen a településen a MOL, amely a településen található földgázt termeli ki.

Mezőgazdaság

A település mezőgazdasági termelésére napjainkban is jellemző az állattenyésztés túlsúlya. A legmagasabb iparüzési adót fizető, mezőgazdasági tevékenységgel bíró vállalkozások is elsősorban állattenyésztéssel foglalkoznak, ahol kiegészítő tevékenységként jelenik meg a növénytermesztés, elsősorban takarmánytermesztés. Az állattenyésztés területén a sertés, a szarvasmarha és juhtenyésztés a főbb profil, de több gazda tart lovat is, amihez kapcsolódóan szolgáltatást (lovagoltatás, falusi turizmus) is kapcsolnak. Kisállatoknál a házi szárnyasok tartása jellemző (galamb, kacs, tyúk).

Jelenleg mintegy 100 őstermelő foglalkozik mezőgazdasági termeléssel, ezek közül néhányan idényjelleggel alkalmaznak munkásokat. A növénytermesztés területén a búza, kukorica, napraforgó, zab, repce, mák termelése a főbb profil.

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása Füzesgyarmaton (ha)

művelési ág	terület (ha)	művelési ág	terület (ha)
erdő	10395236	kert	121655
fásított terület	13504	kivett	15841710
gyep (legelő)	15627933	nádas	38935
gyep (rét)	774621	halastó	22666
gyümölcsös	2173450	szántó	82315112
szőlő	17911		

Forrás: Békés Megye Területrendezési Terve – Módosítás, II. kötet. 2011.

Kereskedelem, szolgáltatások

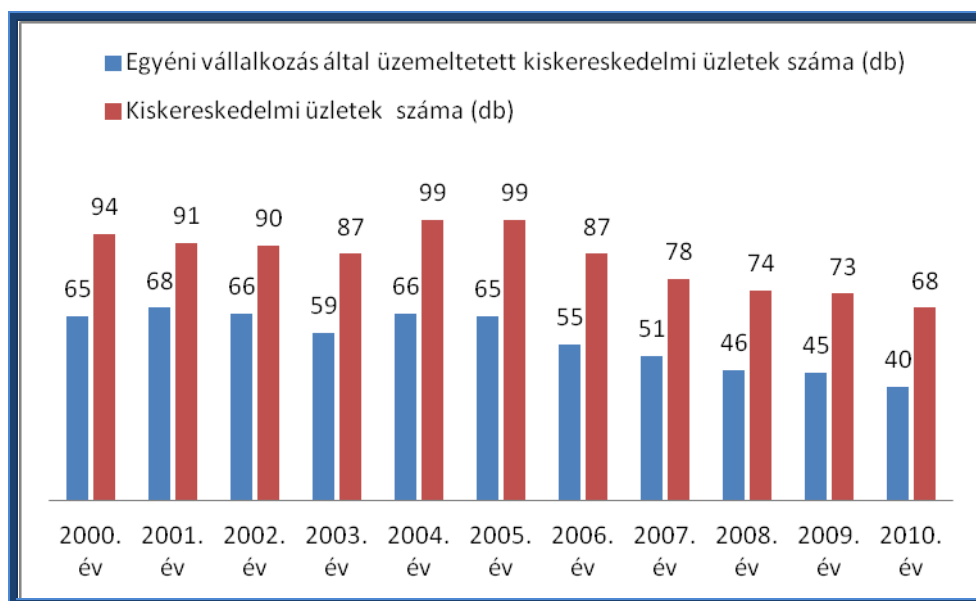
A kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma az utóbbi években csökkent. A csökkenés az utóbbi 10 évben 2 periódusban zajlott le, 2000 és 2003. között egy lassú,

kismértékű csökkenést hirtelen növekedés követett, majd 2005 óta újra egy fokozatos csökkenés figyelhető meg.

A kereskedelmi egységek kétharmad része egyéni vállalkozás által működtetett egység. Az egyéni vállalkozás által működtetett kereskedelmi üzletek számának változása hasonló tendenciát mutat.

A nagyobb kereskedelmi szolgáltatók (országos üzletlánc tagjai) is jelen a településen.

A kiskereskedelmi üzletek száma a 2000-2010. közötti időszakban 94-ről 63-ra csökkent. A legnagyobb mértékű változás az élelmiszer vegyesüzletek számában következett be, ami 50%-ra csökkent. A vegyes iparcikk üzletek száma 2006-ig folyamatosan nőtt (14 üzlet), majd itt is drasztikus csökkenés következett be (2010-ben 3 db).

	2000.	2005.	2010.
Üzemanyagtöltő állomások	0	0	1
Hasznáلتikk-szaküzletek	6	5	4
Gépjárműalkatrész-szaküzletek	1	1	2
Élelmiszer vegyesüzletek és áruházak	26	28	10
Vegyesiparcikk-üzletek és áruházak	2	11	3
Zöldség-, gyümölcs szaküzletek	3	3	3
Hús-, húсарu-szaküzletek	3	2	2
Kenyér-, pékáru- és édesség-szaküzletek	0	0	1
Dohányáru-szaküzletek	3	2	2
Egyéb élelmiszer-szaküzletek	0	1	1
Illatszerek-szaküzletek (állatgyógyászati termékek üzletével együtt)	1	1	0
Textilszaküzletek	4	4	0
Ruházati szaküzletek	8	3	6

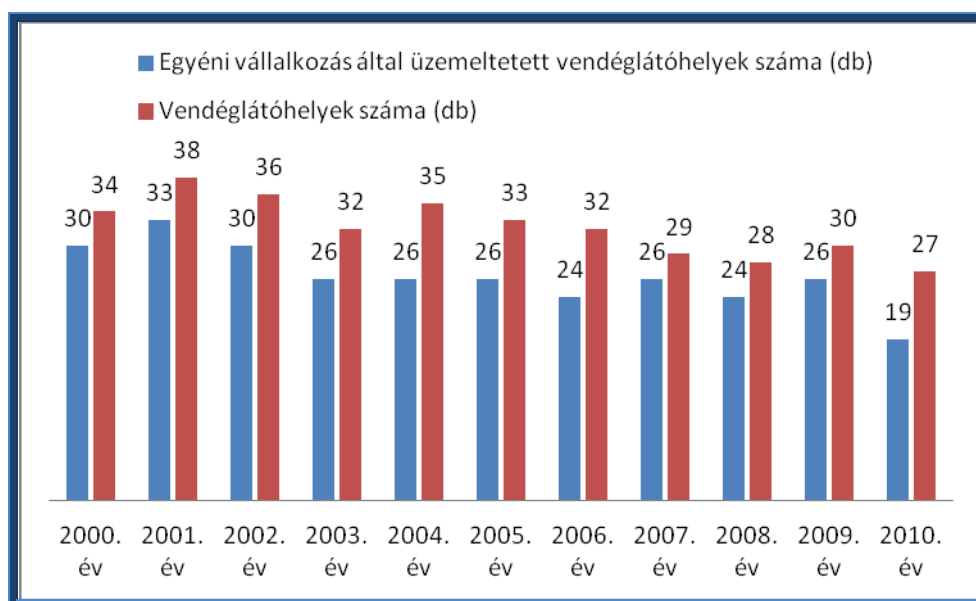
Lábbeli-, bőráru-szaküzlet	1	2	2
Bútor,- háztartási cikk- és világítástechnikai szaküzletek	2	1	3
Elektromos háztartási készülékek szaküzleteinek	3	2	0
Festékek, vasáruk, barkács- és építési anyagok szaküzleteinek	5	4	7
Könyv-, újság-, papíráru-szaküzletek	4	5	0
Egyéb iparcikk-szaküzletek	22	24	0
Összesen	94	99	68

Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül, db)

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

A táblázatból jól látszik, hogy a kiskereskedelmi üzletek közel egyharmada valamilyen élelmiszerüzlet, ezen felül a ruházati üzletek és a festék-barkács boltok száma jelentős.

A vendéglátóhelyek száma évenként mutató pozitív és negatív irányú ingadozás mellett összességében és számszerűségét tekintve szintén csökkenést mutat az elmúlt 10 évben. A legszembeszökőbb változás az egyéni vállalkozás által működtetett vendéglátóhelyek számában figyelhető meg, ami egyharmadával csökkent összesen 10 év alatt.

Vendéglátóhelyek Számának alakulása

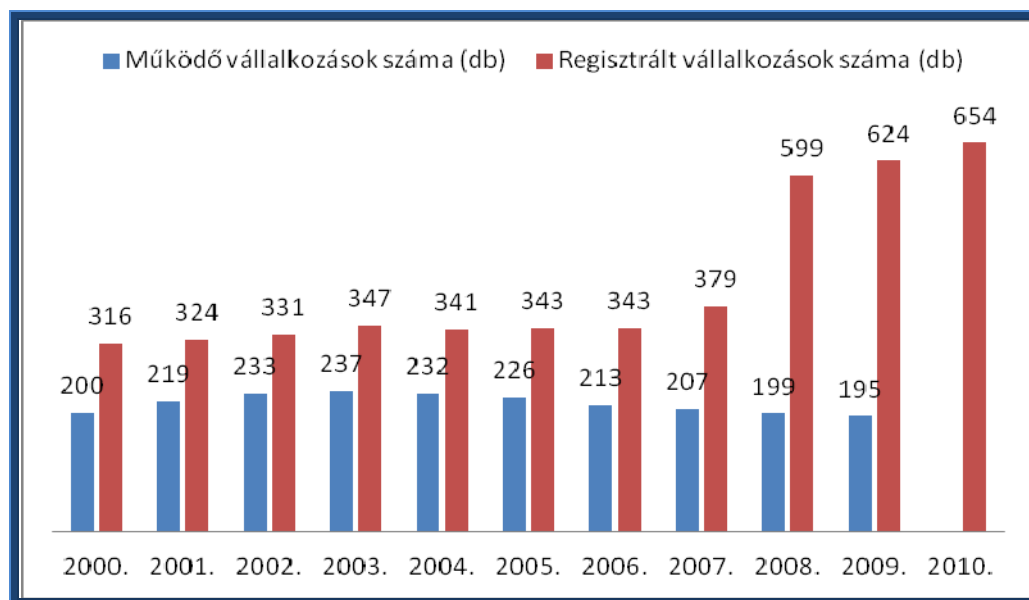
Forrás: KSH, T-STAR adatbázis

4.2.2. Vállalkozások megoszlása méret szerint, vállalkozások általános működési feltételei, ágazati megoszlás

Füzesgyarmaton a regisztrált vállalkozások száma megkétszereződött az elmúlt 10 év során. A számszerű gyarapodásban 2000 és 2003 között a lassú növekedés, 2003 és 2007 között stagnálás, illetve kisebb visszaesés mutatkozik, majd 2008-ban 379-ről 599-re nő a regisztrált vállalkozások száma.

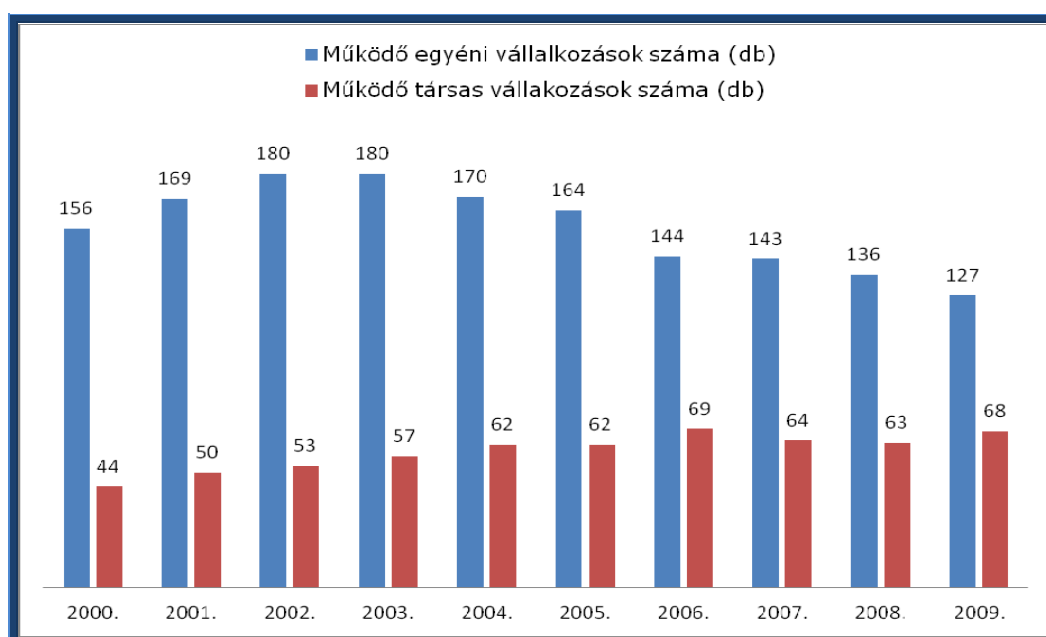

A működő vállalkozások száma 2000 és 2005 között évről évre gyarapodott, majd egy lassú számbeli csökkenés figyelhető meg.

Regisztrált és működő vállalkozások száma 2000-2010.

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

A működő vállalkozásokon belül az egyéni és társas vállalkozások számának alakulása

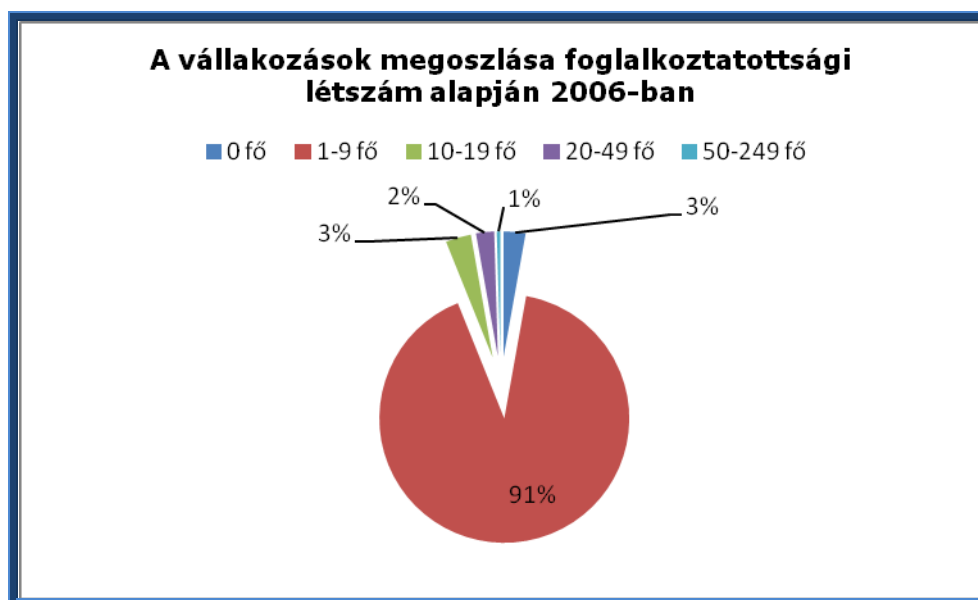
Forrás: KSH T-STAR adatbázis

A foglalkoztatottsági létszám alapján mikrovállalkozásnak minősül a 10 főnél kevesebbet (1-9), kisvállalkozásnak az 50 főnél kevesebbet (10-49), középvállalkozásnak a 250 főnél kevesebbet (50-249) foglalkoztató, profitorientált gazdálkodó szervezet.

A KSH T-STAR adatbázis alapján 2006-ban Füzesgyarmaton a működő vállalkozások 91 %-a mikrovállalkozás volt, amelyek 1-9 fő alkalmazottal dolgoznak. A kis- és középvállalkozások száma alacsony, összesen 13 db. A megoszlást tekintve az előző évek

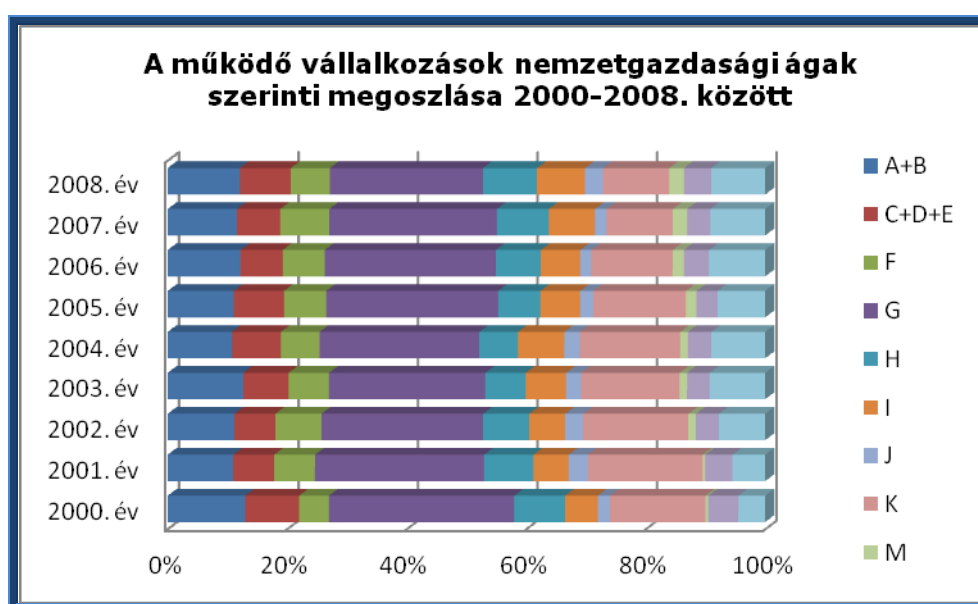
hasonló képet mutatnak. 250 főnél több alkalmazottat foglalkoztató vállalkozás nem működik Füzesgyarmaton. A vállalkozások méretére vonatkozóan összehasonlítható adatok 2000 és 2006 közötti időszakban állnak rendelkezésre, ebben az időszakban a méret szerinti megoszlás hasonló értékeket mutat.

Vállalkozások megoszlása a foglalkoztatottsági létszám alapján

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

A város gazdasági életére jellemző, hogy vállalkozások a legnagyobb arányban a kereskedelem, javítás ágazatban működnek. A vizsgált időszakban jelentősebb csökkenés az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatás ágazatban figyelhető meg, növekedés az oktatás és személyi szolgáltatás körében tapasztalható.

Vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

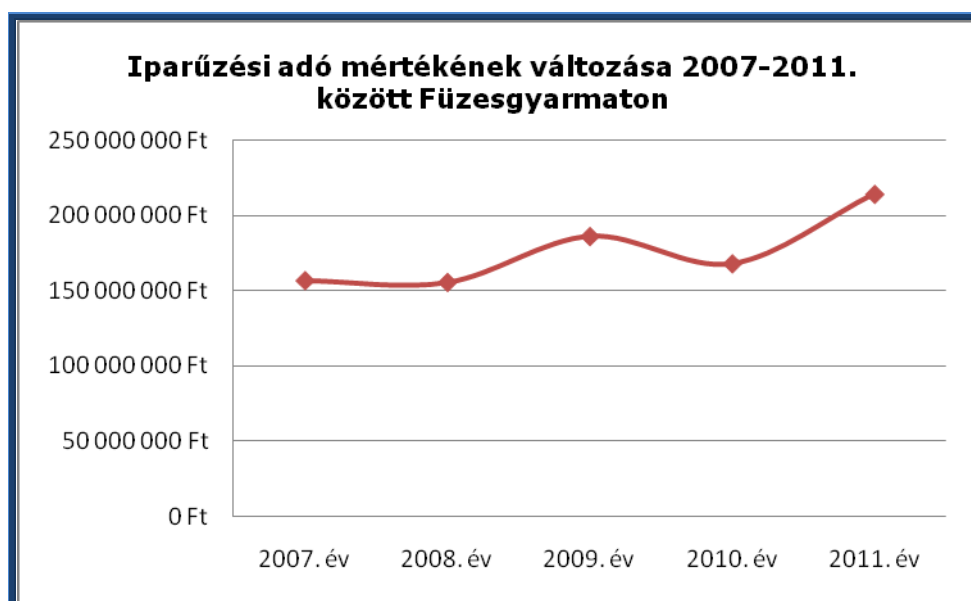

Az önkormányzat 8/1991. (VI.19.) számú rendelete szabályozza a helyi adók befizetésének rendjét. Az önkormányzat az évi adó mértékét az adóalap 2%-ban határozta meg.

A településen működő, jelentősebb iparűzési adót fizető vállalkozások:

Vállalkozás neve	Fő profil
Sárréti Minőség Kft.	benzinkút működtetés, mezőgazdasági tevékenység
Pig TRADE Kft	mezőgazdasági tevékenység
MOL Nyrt. Füzesgyarmati telephely	szénhidrogén-bányászat,
Macskási Tejtermelő Rt.	állattenyésztés
Kurucz Farm Kft.	sertésenyésztés,
Golden Pallet Kft.	raklapgyártás
Egeresi István	fuvarozás
Furkó Sándor	városi étkeztetés
Füzes-TV Kft.	kábeltelevízió, internet szolgáltatás

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, saját szerkesztés

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, saját szerkesztés

4.2.3. A gazdasági aktivitás térbeli különbségei

A városban a gazdasági aktivitás egyenlőtlenül oszlik meg. A gazdasági aktivitás minden városrészben jellemző, azonban a város egyes területein a jellegük és intenzitásuk nem egyforma.

A vállalkozások területi elhelyezkedést tekintve a mezőgazdasági vállalkozások külterületen működnek. A városban belterületi iparterületen (Kisgyarmat városrészben) koncentráltan helyezkedik el a KUKA Robotics Kft. és a Golden Pallet Kft. A Mol Nyrt. külön telephellyel rendelkezik külterületen.

A vállalkozások jelentős része a kereskedelem területén működik, ezek minden városrészben jelen vannak.

4.2.4. Turizmus jellemzői

A város turisztikai szempontból jó adottságokkal rendelkezik. A várost csodálatos strandja és a köré szerveződő szálláshelyek és szolgáltatások teszik turisztikailag vonzóvá, ahol a gyógyulni vágyók a „Sárrét Gyöngye” gyógyvíz áldásos hatását ismerhetik meg az ülőmedencékben, melyek segítségével főleg a mozgásszervi és nőgyógyászati betegségben szenvedők találhatnak enyhülést.

A Városi Sporttelep és a Sportcsarnok kiváló lehetőséget nyújt az edző- és sporttáborok lebonyolítására.

A város látnivalói közül kiemelkedik a múlt század elején épült Városháza, a Szent Borbála-szobor és a neobarokk kút, valamint a Református templom. Említést érdemel az Unitárius templom, a Tájház, benne a Hegyesi János Emlékszobával, a Szt. Erzsébet Képtár, a Galambos Hintókészítő Műhely, és Schamschula Virág ólom- és díszüveg készítő nyitott műhelye.

Füzesgyarmat az Alföld lovassportjának egyik fellelője, minden évben két jelentős lovas-rendezvényre kerül itt sor.

A természet iránt érdeklődők szép látványt, érdekes növény- és állatvilágot találhatnak a város körüli erdőkben (Dámvadas kert), melyek kiváló helyszínt jelenthetnek a vadászok, vagy a túrázók számára. A lovassport szerelmeseit családi vállalkozásban működő hintókészítő és ehhez kapcsolódó lovas programok is várják.

A régió legszebb fürdője a Füzesgyarmati kastélypark Fürdő, amely különböző hőfokú és vízviszavételű medencéivel egyaránt kellemes pihenést, szórakozást, gyógyulást nyújt a strandkedvelőknek és a gyógyulni vágyóknak is.

A városban egyre több olyan rendezvény kerül megrendezésre, amely turistákat is vonz a településre.

Természetjáróknak, túrázni vágyóknak több lehetőség kínálkozik: a kistérségi kerékpártúra 3. számú útvonala, amely Füzesgyarmatról indul, és ide is tér vissza. A gyalogtúrák közül a kertéssziget gyalogtúra, mely a szomszédos településre kalauzolja el az érdeklődőket, valamint vonzóak a különböző kistérségi vízi útvonalak is.

Az elmúlt évtized turisztikai tendenciáinak megfelelően tovább növekszik a gyógy- és termálturizmus, a konferenciaturizmus mellett az ökoturizmus különböző formáinak (természetjárás, lovas- vízi- és kerékpáros turizmus) jelentősége, amely Füzesgyarmat üdülési tájpotenciálja, idegenforgalmi adottságai szempontjából rendkívül kedvező, miután éppen ezekben a szektorokban találhatók legfontosabb területi turisztikai értékei és tartalékai.

2010-ben elkészült a város turisztikai marketingterve. A marketingterv kiemelt célja „egy speciális idegenforgalmi arculat település kialakítása, mely a Körös-Sárrét turizmusában meghatározó”.

Szálláslehetőségek:

A szeghalmi kistérségen belül Füzesgyarmaton realizálódik a vendégforgalom 72,5%-a, és a vendégéjszakák 77,6%-a – ez 2009-ben 10 651 vendégéjszakát jelentett (Forrás: TEIR). Kifejezetten jó mutató, hogy míg a szeghalmi kistérség a kereskedelmi szálláshelyek számát tekintve csupán a második legjobb quartilisbe (negyedbe) tartozik a megyei kistérségek viszonylatában, addig a vendégek számát – azaz a rendelkezésre álló szálláshelyek kapacitásának kihasználtságát – tekintve a legjobb quartilisbe tartozik. Más szóval Füzesgyarmat a megye egyik legjobb turisztikai eredményeket elérő kistérségének legkedvezőbb helyzetű települése a realizálódott vendégforgalom alapján.

A strandon turistaszálló és panzió biztosít kulturált szálláslehetőséget. A településen lévő vendégházak főleg a családos vendégek részére kínálnak házas jellegű, programokkal kiegészített elhelyezést.

A Füzesgyarmati Termálkemping*** 2005-ben nyitotta meg kapuját a vendégek előtt. Ez az újonnan épült magas színvonalú kemping közvetlenül a Kastélypark Fürdővel határos. Az 1,2 hektáros területen elhelyezkedő, különböző nagyságú számozott, árammal és részben ivóvíz, csatornacsatlakozással ellátott parcellákat zöld sövény választja el egymástól. A 110 db parcella 40, 60, 80, 100 m² nagyságú. A kellemes zöld övezetben elhelyezkedő kemping kiváló környezetet biztosít a pihenni vágyóknak, a termál-és gyógy turizmust kedvelőknek, a természetbarátoknak, és az aktív pihenést választóknak egyaránt.

A Thermal Hotel Gara*** Gyógy- és Wellness Szálloda a hagyományos családi üdültetés és konferenciaturizmus mellett a gyógyászati igények kielégítésére is alkalmas lenne, azonban a szálloda jelenleg nem működik. Folyamatos tárgyalások folynak a szálloda üzemeltetéséről.

Legfontosabb egyéb szálláshelyek Füzesgyarmaton:

- Kiskastély Fogadó-Étterem (25 férőhely)
- Véndiófa Vendégház (9 férőhely)
- Békavár Vendégház (9 férőhely)
- Kastélypark Fürdő Üdülőház (46 férőhely)
- Füzes vendégház
- Schulcz Panzió*** (40 férőhely)
- Galambos udvarház (10 férőhely)

	Összes kereskedelmi szálláshely férőhelyeinek száma	A kereskedelmi szálláshelyek egységeinek száma	Egyéb szállásadás vendéglátóinak száma összesen	Egyéb szállásadás férőhelyeinek száma összesen
2005.	491	3	12	74
2006.	536	4	13	78
2007.	261	3	12	63
2008.	258	4	12	72
2009.	538	5	12	68
2010.	533	5	10	61
2011.	560	5	10	64

Szálláshelyek számának változása 2005-2010. között
 Forrás KSH T-STAR adatbázis

4.2.5. Helyi gazdaságfejlesztés egyéb eszközei

A város a térségi foglalkoztatási és gazdasági helyzetnek megfelelően nem túl jó prosperál, alacsony a tőkeerős vállalkozások száma, ezért a város vezetése kiemelt fordít arra, hogy lehetőségeihez mérten támogassa a gazdaságfejlesztést.

A vállalkozások részére az önkormányzat **munkahelyteremtő támogatási pályázatot** ír ki minden évben, amelyet 12/2009. (VII. 3.) önkormányzati rendeletében szabályoz. A rendelet szerint minden évben két alkalommal (március, augusztus) az elkülönített pénzösszeg rendelkezésre állása esetén az önkormányzat pályázati felhívást tesz közzé helyi vállalkozásoknak munkahelyteremtés létesítése céljából vissza nem térítendő támogatás igénylésére. A helyi vállalkozások munkahelyteremtő támogatásának összege létesített új, teljes idejű (8 órás) foglalkoztatást biztosító álláshelyenként 500.000,- Ft vissza nem térítendő önkormányzati támogatás. A munkahelyteremtő támogatás kizárólag a kérelem benyújtását követően létrehozott új álláshelyek után igényelhető.

4.2.6. Információs társadalom

A településen már majdnem minden utcában kiépült a szélessávú internet szolgáltatás, ezért 90%-os lefedettséggel bír. A városrészek vonatkozásában is megállapítható a 90 %-os lefedettség.

A szélessávú internet elérhetőség szintén 90%-os lefedettségű. Nyilvános WIFI elérhetőség a városban egy helyen, a strandfürdő körzetében található.

Az E-ügyintézés a polgármesteri hivatalban a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően működik.

4.2.7. A kultúra szerepe a település életében

A város kulturális élete nagyon gazdag, ami részben az aktív civil szervezetek által megvalósított programoknak és közművelődési intézmények működési tevékenységének

köszönhető. A rendezvények szervezésében nagy szerepet kapnak az alábbi intézmények, szervezetek:

- Margaréta Családos Egyesület
- Unitárius Egyház
- Református Egyház
- Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület
- Őszi Napfény Nyugdíjas Klub
- Szilaj Lovas Egyesület
- Elszármazottak Baráti Köre Egyesület
- Mozgáskorlátozottak Egyesülete
- Füzesgyarmati Nők Egyesülete
- Vöröskereszt Füzesgyarmati Szervezete
- Füzes Társulat
- Életet az Éveknek Nyugdíjas Klub
- Anonymus Motoros Egyesület
- Füzesgyarmati Mazsorett Együttes
- Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány
- Nádas Alapítvány
- Füzesgyarmat Idegennyelv Oktatásáért Alapítvány

A város rendezvény naptára a város honlapján megtalálható. A városi rendezvények részben állami ünnepekhez köthetők, részben a népszokások, hagyományok ápolásához. Ezek az események elsősorban a helyi lakosság számára nyújtanak programlehetőséget.

A város rendezvényei között szerepelnek azonban olyan nagyobb szabású események is, amelyek vonzó hatással lehetnek a környék, lakosságára, valamint akár nemzetközi vonzással is bírnak. Ez utóbbiak elsősorban a város sportéletéhez köthető események, amelyek részben a lovasturizmushoz, részben a városban működő versenysportágakhoz kapcsolhatóak. Jelentős szerepe van az egyházi élethez köthető eseményeknek is.

A város nagyobb szabású rendezvényeinek a turisztikai termékkínálatban kell, hogy helyet kapjanak.

4.3. Társadalom

A társadalmi helyzetelemzés során a KSH 2001.évi Népszámlálás adatait, valamint az Önkormányzati Népeség nyilvántartó legfrissebb adatait vettük alapul.

4.3.1. Demográfia

A lakónépesség számának alakulását az élveszületések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodás valamint az állandó és ideiglenes be- illetve elvándorlások egyenlegeként előálló vándorlási különbözet határozza meg. A népmozgalomra számos tényező hat, ezek közül legtisztábban nyomon követhető a gazdasági helyzet (lehetőségek) alakulása, a háborúk hatása, valamint a gyerekvállalási kedv alakulása.

	Év	Terület (km ²)	Lakónépesség	Népsűrűség (fő/km ²)
Magyarország	2001.	93 036 km ²	10 174 853	110
	2010.		9 985 722	107
Dél-Alföld	2001.	18 339 km ²	1 373 194	75
	2010.		1 308 470	71
Békés Megye	2001.	5 631 km ²	399 061	71
	2010.		361 802	64
Füzesgyarmat	2001.	127,34 km ²	6565	51,55
	2010.		5716	45,58

Forrás: KSH területi adatok, T-STAR adatbázis

Füzesgyarmat lakossága már az 1828-as összeírási adatok szerint – a sárréti, viharsarki településekhez viszonyítva – jelentős számú, 4076 fő volt. A századforduló után, a két világháború közötti időszakban a füzesgyarmati polgárok száma megközelítette a 9000 főt.

A lakosság létszámának alakulását nagyban befolyásolta az ország és a térség gazdasági helyzete. A mezőgazdaság visszaesésével, a II. világháború pusztításával csökkent a népesség száma, amit nem tudott teljesen egyensúlyozni az sem, hogy a településen is jelentős volt a sokgyermekes családok száma.

Füzesgyarmat lakónépessége a II. világháborút követően 1960-ra 8 065 főre növekedett, mely az élveszületések számának akkor már tendenciózus csökkenése folytán, együtt mozogva a hazai demográfiai folyamatokkal, egyre inkább érzékenyebbé vált a népességcsökkenést kiváltó tényezőkre. Füzesgyarmat lakónépessége 1990-1996 között közel 5 %-os növekedést mutat, annak ellenére, hogy a természetes szaporodás negatív előjelű. Ennek valószínűsíthető oka, hogy a privatizáció során megszűnt üzemekben a vidéken dolgozók munkahelyük elvesztését követően hazaköltöztek Füzesgyarmatra.

Füzesgyarmat mai népessége – Magyarország, illetve Békés megye demográfiai állapotát meghatározó trendbe simulva – folyamatos csökkenést mutat. Ennek okai a természetes szaporodásban (fogyásban) és a negatív vándorlási egyenlegben keresendők.

Év	Állandó népesség száma összesen	Állandó népesség száma, férfiak	Állandó népesség száma, nők
2000.	6543	3259	3284
2001.	6543	3267	3276
2002.	6520	3248	3272
2003.	6487	3226	3261
2004.	6431	3191	3240
2005.	6365	3153	3212
2006.	6341	3124	3217
2007.	6274	3090	3184
2008.	6174	3037	3137
2009.	6082	2998	3084
2010.	6029	2963	3066

Az állandó népesség alakulása 2000. és 2010. között

Forrás: KSH területi adatok

A település lakossága tehát 2000-et követően az országos tendenciáknak megfelelően csökken. Mértékét tekintve a megyei lakosságszám alakulását figyelembe véve megállapítható, hogy 2000. és 2010. között Füzesgyarmat lakosságszáma valamivel alacsonyabb mértékben csökkent (8%), mint a megye lakosságszáma (10%).

Korcsoporti bontásban jól látszik, hogy a népességszám-csökkenés igen intenzíven érinti a gyermekkorú népességet. 2010-re a 0-14 éves korúak száma a 2001-es népszámláláskor mért szám 69,9 %-ára csökkent (30 százalékpont)! Ez jócskán meghaladja a megyei csökkenést (24 százalékpont). Az aktív korúak száma is csökkent, a vizsgált tíz év alatt 88,4 %-ra. Ezzel szemben a 60 év felettiek száma 6,2 %-kal nőtt az elmúlt tíz évben. Különösen nagy demográfiai kockázatot rejt magában az a tény, hogy a 60 év felettiek száma az összes vizsgált évben meghaladta a 0-14 évesek számát Füzesgyarmaton, és ez a különbség intenzíven nőtt. Az öregedési indexet nézve a száz 0-14 évesre jutó hatvan év felettiek száma 2007-ben még csak 123,4 volt, ez az arány 2011-re már elérte a 155,8-at.

Év	Lakónépesség összesen	Lakónépességből a 0–14 évesek száma	Lakónépességből a 15–59 évesek száma	Lakónépességből a 60 év felettiek száma
2001.	6565	1291	3939	1334
2002.	6542	1256	3983	1326
2003.	6457	1240	3940	1362
2004.	6365	1231	3858	1368
2005.	6287	1152	3833	1380
2006.	6235	1126	3778	1383
2007.	6133	1083	3763	1389
2008.	5981	1021	3716	1396
2009.	5804	941	3632	1408
2010.	5716	903	3484	1417

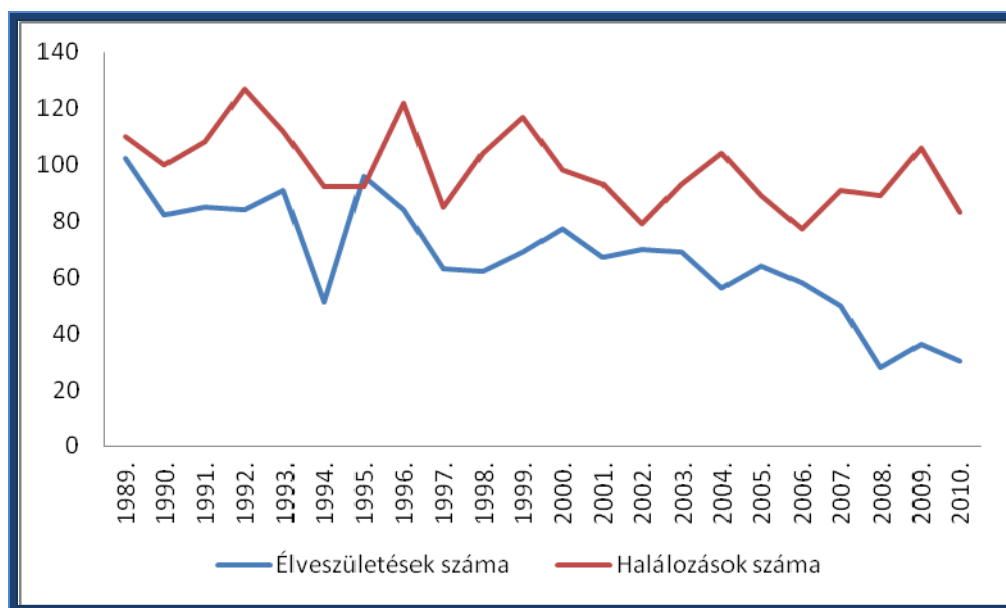
A lakónépesség alakulása 2001. és 2010. között

Forrás: KSH területi adatok

Az öregedő népesség minden jegyét magán hordozó Füzesgyarmatnak tehát nem csupán az összetársadalmi előregedés hatásaival kell szembenéznie, de helyi válaszokat is kell találnia a töretlenül fejlődő, negatív trendre. Az előregedés elsődleges hatására a népesség kormegoszlása jelentős mértékben átalakul, a gazdaságilag aktív népesség csökken, a valóban hasznosítható munkaerő-kínálat zsugorodik. A másodlagos hatás az egyre nagyobb lélekszámú eltartott népesség miatt alakul ki, s ez egyfelől növeli a családok terheit – fokozva a gazdasági nyomást, melynek hatására megnő az elvándorlás), másfelől növekvő összegeket igényel a nyugdíj és az egészségügy finanszírozására, ami az adók növekedését vonja maga után. Ez utóbbi a munkaerőköltség emelkedésében nyilvánul meg, ami a munkanélküliség növekedését okozza. A munkaerőköltség emelkedése miatt a vállalatok – egyrészt jobb munkaszervezéssel, másrészt tőkeintenzív termelésre való áttéréssel – kevesebb munkaerőt alkalmaznak; ez alól Füzesgyarmat munkáltatói sem lehetnek kivételek, hiszen ezt a versenyképesség megtartása nem teszi lehetővé számukra. A népesedési dinamika hatása a munkaerőpiacra bizonytalan, ha a pontos adatok szintjén nézzük, de elég pontos, ha a trendek alakulását, a keletkező problémák körét tekintjük (Közgazdasági Szemle, LII. évf., 2005. április (521–532. o.).

A természetes fogyás háttérében részben a negatív vándorlási különbözet áll. Míg 2001-ben a KSH adatai szerint a vándorlási különbözet pozitív volt (+27), 2009-ben negatív (-103). Az elvándorlás folyamata az egész megyére jellemző, és elsősorban a fiatal, agilis, produktív korban lévőket érinti. Ez a veszéllyel járhat, hogy a lakosságvesztésen túl a település öregedő korstruktúrája tovább romlik, így hosszú távon a város elveszítheti megújulási képességét, demográfiai és gazdasági értelemben egyaránt.

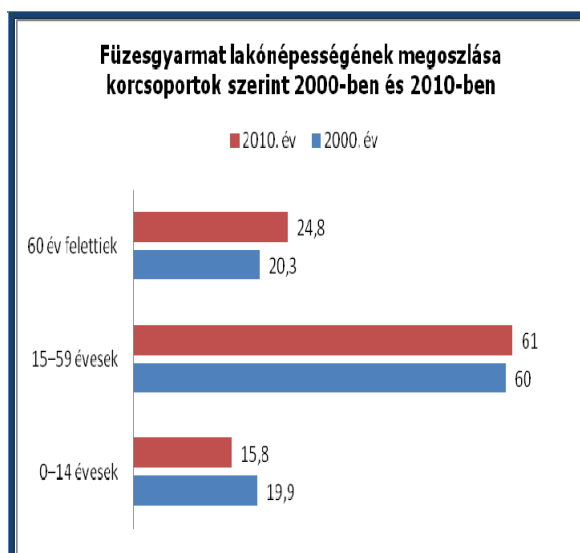
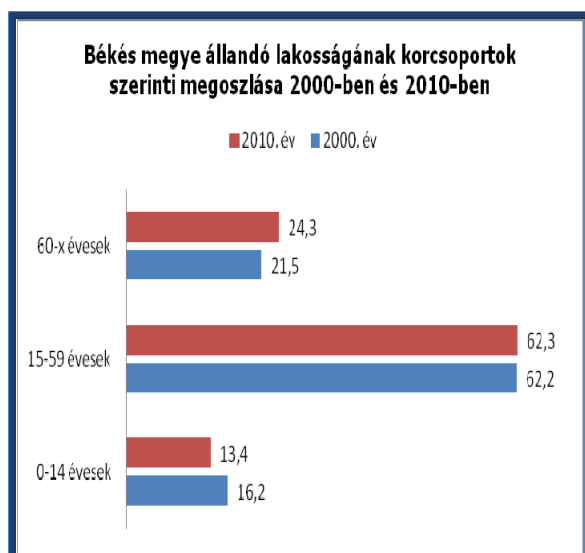
A lakosság fogyásának másik, jelentősebb oka az élveszületések számának csökkenése és a halálozások számának növekedése. Az alábbi ábra jól mutatja, hogy a halálozások mértéke napjainkra háromszorosa a születések számának.

Élveszületések és halálozások számának alakulása

Forrás: KSH területi adatok

A lakosság koreloszlása a megyében megfigyelhető tendenciát mutat, azaz a város lakosságán belül a 14 év alattiak aránya folyamatos, lassú csökkenést, míg a 60 év felettiek aránya ezzel megfelelő mértékű növekedést mutat. Az öregedés 25 éves kortól kezdve a fizikai képességek romlásával jár, majd 50 éves kor felett a krónikus betegségek kialakulása is egyre gyakoribb, bár ennek valószínűsége mindenkire más és más. Az öröklött képességek gyorsabban romlanak, míg a tanult képességek a tapasztalatok felhalmozásával még javulhatnak is. Ezt teheti Füzesgyarmat számára kiaknázható erőforrássá az idősek tapasztalatát, illetve megnövekedett szabadidejét.

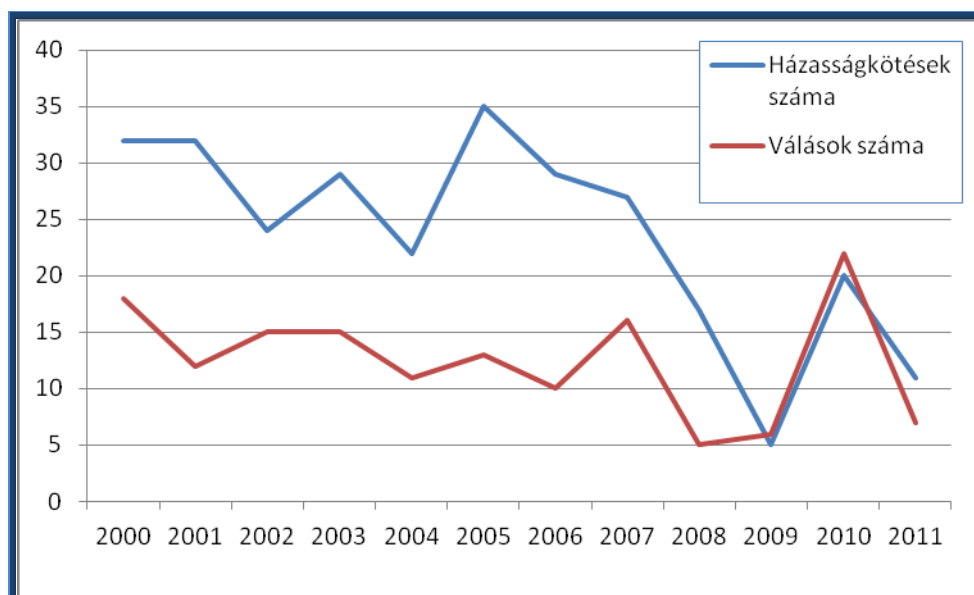

A népesség korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Az élveszületések számának dinamikus csökkenése, és ezzel együtt a lakónépesség számának csökkenése, valamint előregedése várhatóan tovább fog folytatódni, ugyanis a teljes termékenységi arányszámra és a gyermekvállalási kedvre közvetlen hatás gyakorló házasságkötési ráta drasztikusan csökken nem csupán Magyarországon, de Füzesgyarmaton is. A településen az országos helyzethöz is rosszabb arány alakult ki a házasságkötések és válások számában, miután az utóbbi években e két szám Füzesgyarmaton csaknem megegyezik – országosan még mindig kétszer annyi házasságot kötnek egy évben, mint ahányat válással felbontanak (ez az arány is különösen aggasztó). Az igaz ugyan, hogy a házasságkötések csökkenése mellett folyamatosan növekszik a tartós élettársi kapcsolatban élők száma, valamint az ezekben a kapcsolatokban vállalt gyermekek száma is, ugyanakkor az élettársi kapcsolatból származó gyermekszám-növekedés nem képes kompenzálni a meg-nem-kötött házasságok miatt bekövetkező gyermekszám-csökkenést.

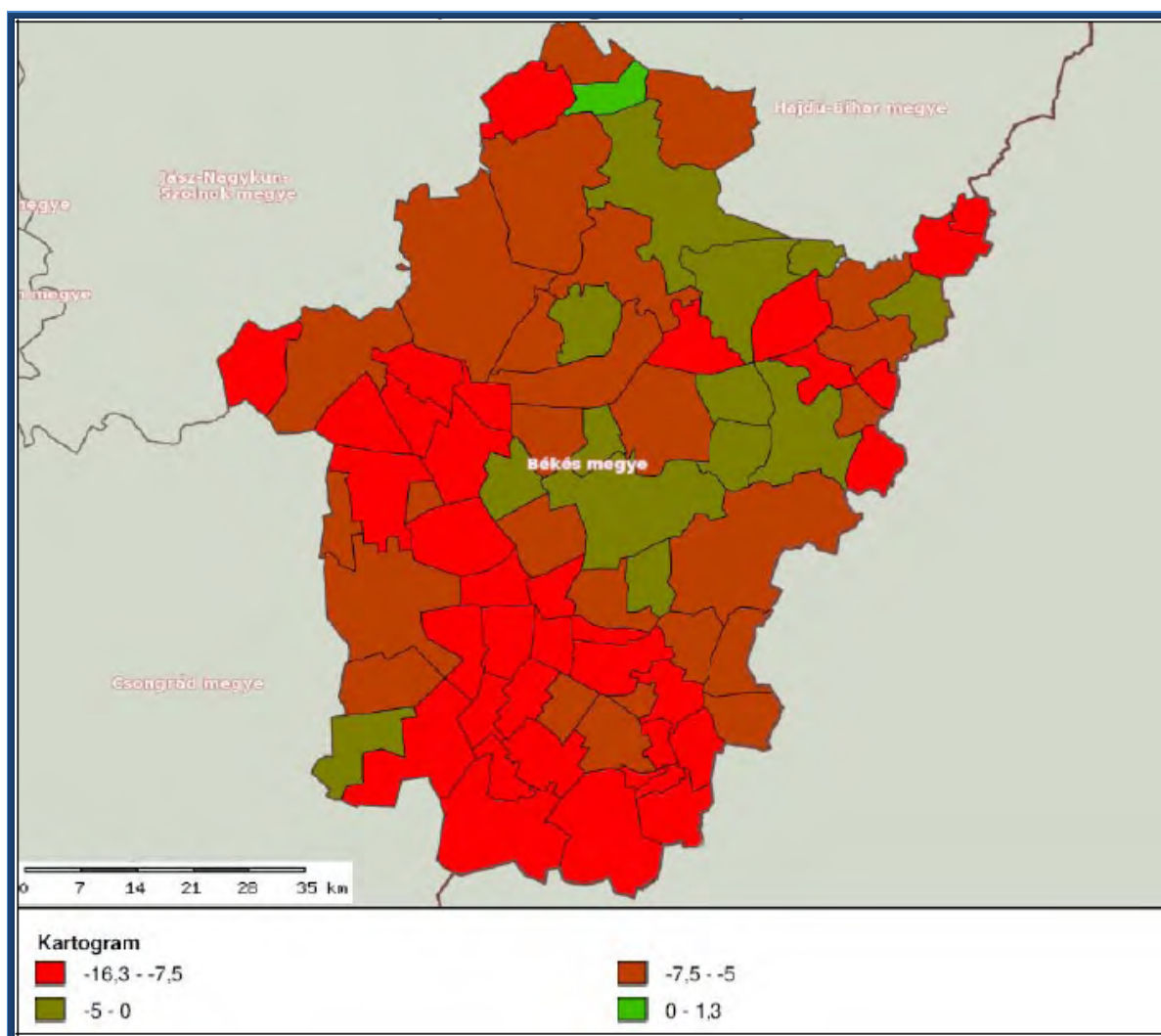

Házasságkötések és válások számának alakulása

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Nem kiszámítható annak hatása, hogy az élveszületések arányát a lakossághoz viszonyítva a legmagasabb értékekkel a megye északi térsége rendelkezik, különösen a Szeghalomi kistérség, azaz Füzesgyarmat is. Ez a „kedvező érték” tulajdonképpen a legkevésbé rossz – de, a fenti adatok és az adatokból megnyilvánuló tendenciák fényében ez a demográfiai állapot semmiképpen sem megnyugtató.

A megye települései közül mindössze öt rendelkezik pozitív vándorlási egyenleggel a vizsgált 2001-2009 közötti időszak átlagát tekintve. A megye megosztott, mivel a negatív elköltözési aránnyal leginkább sújtott települések többsége a megye D-i, illetve É-i harmadában helyezkedik el. A Mezőkovácsházai, a Sarkadi és a Szeghalomi – megyei viszonylatban kisebb lélekszámú településeket tömörítő – kistérségeket sújtja leginkább a tartós vándorlási veszteség – ahová Füzesgyarmat is tartozik –, amely hozzájárul a megyehatár mentén kialakuló, leszakadó periférikus terek kialakulásához.

A természetes szaporodás alakulása 2001-2009 között (éves átlag, ezrelék)
 Forrás: Békés Megye Területrendezési Terve – Módosítás, II. kötet. 2011.

Etnikai megoszlását tekintve a város lakosságának 99%-a magyarnak, 1%-a pedig cigány nemzetiségűnek vallotta magát a 2001-es népszámlálás során.

Felekezeti szempontból Füzesgyarmat népessége csaknem homogén. Döntően református vallásúak (90%), kisebb létszámban unitárius, valamint római katolikus vallásúak a népszámlálási önbevallás szerint. A népszámlálási adatfelvétel sajtoságai és az azt kísérő kommunikáció miatt azonban nem lehet megítélni, hogy a felekezeti hovatartozás milyen mértékben takarja azt, hogy a válaszadót megkeresztelték, de lényegében nem vallásos, illetve, hogy vallását milyen mélyen éli meg, milyen intenzíven gyakorolja.

4.3.2. Egészségi állapot

A népesség egészségügyi viszonyaira vonatkozóan települési szinten korlátozottan állnak rendelkezésre statisztikai adatok, amelyek szélesebb körű összehasonlításra adnának lehetőséget. A város nem rendelkezik egészségfejlesztési tervvel. A fejezetben a KSH adatai, valamint a Békés Megyei Kormányhivatal, Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve, 2013. adatai szerepelnek.

A népesség egészségi állapotát nagyban meghatározza, hogy a lakosság elöregedő.

A **születéskor várható élettartam**, amely komplex mutatója az egészségi állapotnak, a megyében enyhébb mértékű növekedést mutatott az elmúlt 10 évben mint az országos adatok, így most annál alacsonyabb értékek jellemzőek, a férfiak és nők esetében egyaránt. A városi adatok hiányában csak becsülhetjük, hogy a tendencia Füzesgyarmaton is hasonló.

Év	Magyarország		Békés megye	
	férfiak	nők	férfiak	nők
2001.	67,5	76,2	68,84	76,60
2011.	71,2	78,7	70,8	77,22

Születéskor várható élettartam

Forrás: KSH, adat

A betegforgalom az adott év folyamán a háziorvosi rendelésen történt megjelenések száma, és a háziorvosok által hívásra, illetve folyamatos ellátás miatt végzett lakáson történt látogatások száma. Az évek közötti drasztikus különbségek nem a betegségek alakulásába változását mutatja meg, sokkal inkább a receptfelírásra vonatkozó rendelkezések állnak a számok háttérében.

A háziorvosoknál megjelent felnőtt lakosság megfigyelt betegségei közül, a legmagasabb esetszámban a **magasvérnyomás** betegségei fordulnak elő (megyei adat, amely valószínűsíthető Füzesgyarmatra is).

Év	Betegforgalom
2003.	31 486
2004.	40 210
2005.	41 134
2006.	52 244
2007.	36 022
2008.	40 134
2009.	43 774
2010.	44 275
2011.	43 145

A háziorvosok betegforgalma Füzesgyarmaton

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A halálozási okok között a megyében az országos jellemzőknek megfelelően a keringési rendszer megbetegedései szerepelnek, a halandóság, több mint 50%-át okozzák. A második helyen (25%) a daganatos megbetegedések szerepelnek. Ez utóbbi esetében

figyelembe venni azt a tényt, hogy nők halálozási oka között a daganatos megbetegedések esetben harmadik helyen szerepel az emlőrák, ami időben történő szűréssel megelőzhető lenne.

A standardizált halálozási hányados értékének változásáról kistérségi szintű adatok is rendelkezésre állnak. Ennek elemzése során azt a megállapítás vonható le, hogy a Szeghalomi Kistérségben az utóbbi években férfiak esetében nőtt a keringési és légzőszervi rendszer megbetegedése miatt bekövetkező halálesetek száma, míg nők esetében az emésztőrendszer megbetegedéseiből fakadó halálok mértékének változása szembeszökő. Ezen megbetegedések egy része életmódbeli változással, szűrővizsgálatokon való részvétellel valószínűleg elkerülhető lenne.

4.3.3. Foglalkoztatás, munkanélküliség, iskolázottság

2010-ben az **alkalmazásban állók** száma a 2009. évi szinten stagnált Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon, az átlagoshoz hasonló mértékben bővült Nyugat-Dunántúlon és Dél-Alföldön, a feletti növekedést mutatott a fejletlenebb régiók többségében, így Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön, ahol a közsféra és a nonprofit szektor súlya relatíve magasabb. Az előbbi térségek jelentősebb létszámnövekedése mögött azonban döntően a kiterjedt közfoglalkoztatási programok állnak.

Az egyes területi-közigazgatási egységek, illetve települések **gazdasági potenciáját meghatározó** természeti, infrastrukturális és történelmi tényezőkön túl jelentős szerepet kapnak a demográfiai tényezők. Nem csupán demográfiai, de gazdasági értelemben is hátrányos helyzetűek azok a térségek, települések, ahol az erősen negatív természetes fogyás jelentősebb vándorlási veszteséggel párosul, így a települések népessége rohamosan fogy. Tovább rontja a helyzetet, hogy általában épp a reprodukív korú népesség vándorol el kedvezőbb életlehetőségek reményében. E térségek közös jellemzője az elöregedő népesség, az idős korosztályok relatíve magas aránya az aktív korú lakossághoz képest, azaz a rossz korstruktúra – mint Füzesgyarmaton.

Az egészen bizonyos, hogy Füzesgyarmat - akárcsak a hasonló települések - utánpótlás hiányában, belső forrásokból nem lesz képes megfordítani a kedvezőtlen tendenciákat. Emiatt megnő a veszélye annak, hogy a település a megye gazdasági, társadalmi tekintetben periférikus területévé válik.

A demográfiai trendeket adottnak véve – illetőleg elfogadva, hogy arra helyi szinten választ találni kicsi az esély – meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy ezekkel az adottságokkal miképpen lehet oly módon gazdálkodni, hogy az a település gazdaságának hasznos legyen. Polónyi és Timár (2002) előrejelzése szerint (mely az 1950 óta meglévő adatok alapján mutatja be a lehetséges hazai munkaerő-piaci pályákat 2050-ig), az 55 éves és idősebb foglalkoztatott férfiak száma 100 százalékkal fog nőni 2000-et követően, míg a nők esetén, 50 év alatt, 150 százalék lesz az emelkedés mértéke. Ez annak is köszönhető, hogy a demográfiai hullámvölgy miatt csökken az 55 év alattiak lélekszáma, így a munkaerő-piacon megnő az idősebbek iránti kereslet. Ebből a szempontból kiemelkedően fontos kérdés lesz, hogy milyen módon képes a város kompenzálni az idősödő lakosság romló fizikai képességeit, illetve megtartani, sőt, fokozni a felhalmozott munka- és egyéb tapasztalat értékét, amely az **aktív idősödéssel** együtt járó értékfelhalmozásnak is tekinthető. Erre az értékre azonban a munkaerő-piac magától nem fog „ráállni”, arra kizárólag hosszú távú stratégiai gazdasági tervezés és

beavatkozás következtében kerülhet sor. Az pedig több, mint valószínű – sőt, törvényszerű –, hogy a hagyományos foglalkoztatási ágazatokban, mint amilyen a kevés hozzáadott értéket terelő ipari foglalkoztatás (betanított munka, szalag-munka,), illetve az agrárium csaknem teljes vertikuma foglalkoztathatóság szempontjából sokkal érzékenyebb a foglalkoztatottak fizikai állapotára (illetve annak a korral együtt járó romlására), mint a korral növekvő munkatapasztalat növekedésére. Ebből a szempontból már középtávon is számolni kell Füzesgyarmat agár és ipari gazdasági szereplőinek ilyen jellegű gondjaival. A megfelelő korú munkaerő-kínálat hiányai a gazdasági szereplők kiszorulásához, az pedig tartósan fennmaradó munkanélküliséghez vezethet, amely kettős csapdahelyzetből nagyon nehéz a kitörés.

A demográfiai trendekből fakadó, jövőben felerősödő munkaerő-piaci anomáliákon túl jelenleg is jelentős problémákkal kell szembenézni a foglalkoztatás területén. Bár a jövőben éppen az aktív korúak csökkenése okozhat majd súlyos problémát, jelenleg pedig a munkaerő túlkínálata, amely a mintegy 10 %-os munkanélküliségi rátában manifesztálódik, a két folyamat nem biztos, hogy kiegyenlíti egymást. A képzetlen, munkaképességüket elvesztő munkanélküliek vagy valószínűséggel akkor sem fognak állást találni, amikor a népesség öregedése még nagyobb mértéket fog ölteni. A kulcsfogalom mindkét esetben – a jövőbeni és a jelenlegi munkaerő-piacon – a **munkaképesség**, méghozzá abban az értelemben, ahogy azt a piaci szereplők szükségletei meghatározzák.

Az álláskeresők munkához jutását segítő, éppen a munkaképesség megtartását illetve fokozását célzó, **aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök** szerepe 2010-ben nőtt, különösen Dél- és Észak-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon bővült az érintettek száma. Az aktív eszközök előző évinél kiterjedtebb alkalmazása jelentős szerepet játszott abban, hogy a nyilvántartott munkanélküliek számának növekedése a korábbinál mérsékeltebb volt. Hatásuk érzékelhető szintű volt a foglalkoztatás bővülésében is. (A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, KSH 2010)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfiak	Nyilvántartott álláskeresők száma, nők	Nyilvántartott álláskeresők száma, összesen	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma, összesen
2000.	425	288	713	-
2001.	404	232	636	-
2002.	319	221	540	27
2003.	323	203	526	31
2004.	314	234	548	23
2005.	278	282	560	33
2006.	303	267	570	41
2007.	289	291	580	42
2008.	267	252	519	34
2009.	324	265	589	43
2010.	245	215	460	31
2011.	215	202	417	32

Nyilvántartott álláskeresők számának alakulása

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Amennyiben a munkanélküliség egyes, speciális csoportjait vizsgáljuk, úgy jól látható, hogy Füzesgyarmat esetében különösen nagy hangsúlyt kap a **képzettséggel nem rendelkező munkanélküliek** helyzete, amely csoport mintegy húsz százalékkal (tíz százalékponttal) népesebb a megye és az ország azonos csoportjánál, illetve a helyi munkanélküliség felét teszik ki, és vélhetően jelentős átfedést mutat a **180 napnál régebben álláskeresők** csoportjával. Nem csupán számaránya miatt jelentős ez a csoport, hanem egyéb jellemzői okán:

- ✓ kiugróan rossz munkaerő-piaci helyzetük szoros összefüggést mutat a mélyszegénységgel és a nyomorral, melybe ezek a családok süllyednek;
- ✓ a munkanélküliség és a mélyszegénység rontja az érintettek egészségi állapotát, amely növeli a társadalom egészségügyre fordított kiadásait;
- ✓ a mélyszegénység rontja a közbiztonságot;
- ✓ a nyomor hatására leépül az épített környezet és sérül a természetes környezet, amely a közegészségügyi helyzet romlásán túl érzékenyen érinti a turizmust is;
- ✓ e csoport perspektívtalansága rontja a gyermekek továbbtanulási motivációját, azaz a továbbtanulás és a sikeres társadalmi beilleszkedés esélyeit, ezáltal a **probléma bővítetten újratermeli önmagát** a következő generációban.

Mutató	Füzesgyarmat	Dél-alföld	Ország
Pályakezdő állás keresők aránya	6,7%	9,8%	9%
180 napnál régebben állás keresők aránya	44,8%	52,9%	53,5%
Képzettséggel nem rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya	50%	37,3%	40,9%
Diplomával rendelkező munkanélküliek aránya	1,9%	4,8%	5,1%

Állás keresők jellemzői 2010-ben
 Forrás: KSH T-STAR adatbázis, ÁFSZ

A képzettséggel nem rendelkezők magas arányával szemben a **pályakezdők** aránya alacsonyabb a megyei és országos aránynál. Ez egyfelől kedvező helyzetet takarhat, másfelől viszont arra is utalhat, hogy a közép- és felsőfokú szakképzettséget – természetesen más városokban – megszerző pályakezdők ugyancsak másutt találnak munkát, amely ugyan kedvezően hat az ő helyzetükre, vagy Füzesgyarmat munkanélküliségi mutatóira, ugyanakkor elvándorlást indukál a demográfiai és gazdaságilag oly fontos kohorszokban. Ugyanez a kettősség jellemző, vélhetően hatványozottan, a **diplomás munkanélküliek** elenyészően alacsony arányában: egyfelől jó, hogy Füzesgyarmaton nincsenek nagy számban jelen a nagy bekerülési költségen előállított szaktudással (a diploma drága) rendelkező munkanélküliek, másfelől nagyon erős lehet a vándorlási nyomás azokon, akik diplomát szereztek, hiszen helyben a település jellegzetességeiből adódóan kevés diplomás álláslehetőség adódik.

A felvetett veszélyeken túlmenően megállapítható, hogy a munkanélküliek száma és aránya örömdetes csökkenést mutatott Füzesgyarmaton az utóbbi évtizedben. A csaknem 20 %-os munkanélküli rátához képest napjainkban alig valamivel több, mint 10 % a munkanélküli ráta (ami persze ahhoz még mindig túl magas, hogy ne veszélyeztesse a település jólétét, közállapotát). Ebben nem csupán a regisztrált munkanélküliek számának csökkenés játszott közre, hanem a munkaképes népesség számának növekedése is. Ez utóbbi növekedés sajnos nem demográfiai okokra vezethető vissza – mint ahogy az a demográfiai helyzetelemzésből kiderült, ezen okból éppenséggel csökken ez a korcsoport –, hanem az elmúlt évtized szociálpolitikai változásai következtében, hiszen a 2000-es évek közepétől kezdve minden Kormány arra törekszik, hogy az uniós összehasonlításban is túl magas inaktivitási arányt csökkentse, a különböző okokból inaktív népességet a munka világba terelje. A regisztrált munkanélküliek bizonyos mértékű csökkenését, valamint a munkaképes korúak nyilvántartott számának növekedését pedig egészen biztosan a feketemunka visszaszorulásának könyvelhetünk el.

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	Munkaképes korú népesség száma	Területi mutató
2000.	713	3902	18,27
2001.	636	4048	15,71
2002.	540	4048	13,34
2003.	526	4125	12,75
2004.	548	4100	13,37
2005.	560	4106	13,64
2006.	570	4064	14,03
2007.	580	4098	14,15
2008.	519	4110	12,63
2009.	589	4118	14,30
2010.	460	4092	11,24
2011.	417	4015	10,39

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, ÁFSZ

A lakosság iskolázottsági helyzetére vonatkozóan a 2001. évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre.

Összesen	Nem járt iskolába, vagy nincs befejezett középfokú végzettsége	Befejezett középfokú végzettsége van	Felsőfokú végzettsége van
2501	910	1457	143

Gazdaságilag aktív korú lakosság legmagasabb iskolai végzettsége

Forrás: KSH, 2001. népszámlálás

Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében: 43%.

Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében: 3,8%.

Összesen	Általános iskola			Középiskola		Egyetem	
	első évfolyamát sem végezte el	1-7. évfolyamot végzett	8. évfolyam	érettségi nélkül	érettségivel	oklevél nélkül	oklevéllel
5899	105	1528	1969	1315	771	33	178

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb iskolai végzettség szerint

Forrás: KSH, 2001. népszámlálás

A táblázatokból megállapítható, hogy az aktív korú lakosság egy résznek az iskolai végzettsége annyira alacsony, hogy a munkaerő-piaci elhelyezkedési esélyeiket erősen korlátozza.

4.3.4. A lakosság szociális helyzete

Az önkormányzati szociális támogatásokból leszűrhető kép

Füzesgyarmat lakosságának szociális helyzetét részben a támogatások és segélyek számának, összegének elemzése során tárhatjuk fel. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni támogatások által érintettek lakosságarányos mértéke, valamint az erre fordított összegek jó indikátorai a település szociális problémáinak, ugyanakkor a nyers adatok értelmezése nehéz, ugyanis az egyes támogatási formák az elmúlt évtizedben többször változtak (pl. elnevezésük, a jogosultság kritériumai, az együttműködésre kötelezettség, tartalom, időtartam és adható összeg tekintetében). A munkanélküliség kezelése, valamint a gyermekvédelem két olyan érzékeny terület, amely esetében a csökkenő támogatási összegek mélyebb elemzés nélkül is feltételezhetően nem a települési szociális helyzet javulását jelentik, hanem az adott támogatási forma kifuttatását egy, ugyanezen célcsoport részére adható, más elnevezésű, de hasonló tartalmú támogatási formába.

Munkanélküliséggel kapcsolatos támogatások

Füzesgyarmaton azon tartós munkanélküliek száma az elmúlt évtizedben, akik szociális segélyre jogosultak voltak, 250-350 fő között mozgott. A rendelkezésre állási támogatás (RÁT) bevezetése során a tartós munkanélküliek jelentős része kikerült a rendszeres szociális segélyezettek (RSZS) közül, de nem a nyílt munkaerő-piacra, csupán egy másik ellátási formába, ahol ugyanúgy megőrizték tartós munkanélküli helyzetüket. A RÁT körébe tartozó tartós munkanélküliek egyre növekvő számban kerülnek közcélú foglalkoztatásba, de a közcélú foglalkoztatásba kerülés nem törvényszerű, sok RÁT-os ténylegesen is munkátlan maradt.

Időszak	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (fő)	Rendszeres szociális segélyre felhasznált összeg (1000 Ft)	A rendelkezésre állási támogatásban részesítettek közül közcélú foglalkoztatásban résztvevők száma (fő)	A rendelkezésre állási támogatásban részesítettek közül közcélú foglalkoztatására fordított összeg (1000 Ft)
2000.	60	6696		
2001.	247	35558		
2002.	350	57543		
2003.	297	51213	124	17212
2004.	269	51013	113	43719
2005.	254	51218	88	37129
2006.	223	32738	71	25257
2007.	320	87549	110	34523
2008.	274	87453	113	32936
2009.	115	31907	196	104481
2010.	46	10748	162	87020
2011.	53	15533		

Munkanélküliséggel kapcsolatos támogatások

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

A tartós munkanélküliek közcélú foglalkoztatása kétarcú szociálpolitikai eszköz, melynek egyaránt léteznek erőteljes előnyei, és erőteljes hátrányai, mind az érintettek, mind a települések, önkormányzatok számára. Az alábbi táblázat a főbb előnyöket és hátrányokat tekinti át.

A közcélú foglalkoztatás hatásai:	Előnye	Hátránya
Az érintettekre:	A bevont tartós munkanélküliek megőrizhetik, visszaszerezhetik munkaképességüket (feltétel: képzettségüknek, képességüknek megfelelő munka biztosítása) A bevontak segély helyett munkajövedelemhez jutnak, amelynek presztízse (társadalmi megítélése) jobb.	A közmunka sokszor csupán ínségmunka, amely nem hat pozitívan (vagy rombolóan hat) a bevontak munkaképességére. A közmunka sokszor olyan tevékenység, amelyet szégyell a munkavállaló, ezért rombolja a munkamorált. A közmunkával szerezhető jövedelemre támaszkodva a túlnyomó többség nem tud kitörni a szegénységből. A közmunka időtartama rövid, ezáltal növeli a bevontak kiszolgáltatottságát. A közmunkában való részvétel esetleges, a foglalkoztatást nagy szünetek szakítják meg, ezáltal nő a kiszolgáltatottság, romlik a munkamorál.
A településre, önkormányzatra:	Közcélú foglalkoztatással olyan, korábban elhanyagolt, alacsony prioritású feladatok végezhetőek el, amelyre más módon eddig nem került sor. A foglalkoztatás ezen formájával aktívan támogathatják a tartós munkanélkülieket, illetve családjaikat. Pozitív hatása lehet az önkormányzat megítélésére.	A nem megfelelően szervezett, vagy túlzottan alantas, embertelen körülmények miatt a közmunka nem hatékony, ez rombolja a település lakosságában a szolidaritást. Amennyiben a közmunkához jutást igazságtalannak ítélik meg a helyiek, annak negatív hatása lehet az önkormányzat megítélésére.

A közcélú foglalkoztatás hatásai:	Előnye	Hátránya
Más szereplőkre:	A tartós munkanélküliek családja időlegesen jobb (de nem elég jó) anyagi körülmények közé kerülhet. A közmunka által megcélzott, korábban elhanyagolt területeken javuló állapotok javítják a közhangulatot.	A közmunka az egyik legdrágább munkaerő-piaci eszköz, amely ugyan jól mutat a foglalkoztatási statisztikákban, de rendkívüli módon megterheli a költségvetést. A közmunka elterjedése – a fenntartói forráshiánnyal, eladósodással együttesen – arra kényszeríti az intézmények fenntartóit (pl. önkormányzat), hogy egyre magasabb munkakörökben is közmunkást alkalmazzon. A közmunkában foglalkoztatottak gyakori cserélődése, és általában az adott feladat ellátásának bizonytalansága miatt az intézmények szolgáltatási színvonala romlik. Minél jobban elterjed a közmunka, annál inkább romlik a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedése azon csoportoknak, akikkel a közmunkába bevontak konkurálnak – így az alacsony iskolai végzettségűek, pályakezdők – hiszen a helyüket közmunkások foglalják el.

Nagy számban fordult elő a rászorultságtól függő egyéb támogatási eset, melynek megszűnése után az átmeneti segélyezés mutató megnőtt. A lakásfenntartási támogatás igénylése általában a rezsiköltségek kifizetésének tartós gondjai esetén fordul elő, azaz körülbelül 12 „eset” jelez egy háztartást, amely egy éven át (12 hó) igényelt lakásfenntartási támogatást. Az adatok alapján – erős becsléssel – megállapíthatjuk, hogy Füzesgyarmaton 2000-ben nagyjából 460 háztartás szorult rá az önkormányzat segítségére a rezsiköltségek kifizetésében, míg a 2005. évi „csúcson” körülbelül 840 háztartás, 2008-ban pedig 750 háztartás. Adósságcsökkentési szolgáltatást 2011-től működtet a település; ebben az évben a nagy érdeklődés mellett (536 fős forgalom) 99 megállapodást kötöttek, mely keretein belül több, mint 3,6 millió forintot költöttek erre a célra.

Év	Az önkormányzat által nyújtott, rászorultságtól függő egyéb támogatási esetek száma	Lakásfenntartási támogatás esetei	Átmeneti segélyezés esetei	Adósságcsökkentési támogatásban részesültek száma (fő)
2000.	7604	5548	282	-
2001.	6935	5253	155	-
2002.	6662	5016	474	-
2003.	7228	5628	315	-
2004.	8991	7204	560	-
2005.	12254	10115	502	-
2006.	-	9671	742	-
2007.	-	9266	661	-
2008.	-	9088	768	-
2009.	-		758	-
2010.	-		1042	-
2011.	-		1141	99

Önkormányzati szociális támogatások

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

A korábban taglalt formai és tartalmi változások nem érintették az átmeneti segély kategóriáját, így az elmúlt 10 év trendje jól látszik: a szegény családok egyre szegényebbé váltak, a váratlanul felmerülő anyagi problémákat önerőből megoldani nem tudók száma növekedett. Jól látható, hogy ez folyamatosan növekvő terhet jelent az önkormányzat költségvetésében is: a 2010-es „csúcson” 12,5 millió forintot.

Időszak	Átmeneti segélyezés esetei	Átmeneti segélyre felhasznált összeg (1000 Ft)
2000.	282	1016
2001.	155	720
2002.	474	1530
2003.	315	3164
2004.	560	5060
2005.	502	5494
2006.	742	7705
2007.	661	8488
2008.	768	10863
2009.	758	12149
2010.	1042	12502
2011.	1141	9232

Átmeneti segélyezés alakulása

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

A gyermekek anyagi veszélyeztetettségét kezelő támogatások

A jogosult gyermek számára a gyámhatóság az e törvényben meghatározott feltételek szerint **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultságot állapít meg (Gyv. 18. § (1) a). A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára.

A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

1. az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át (2013-ban a 37 050 forintot), illetve
2. az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 140%-át (2013-ban a 39 900 forintot), amennyiben
 - a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy ha
 - a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, illetve ha
 - a nagykorúvá vált gyermek; - nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy - felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be (Gyv. 19. § (2)).

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény nem csupán település lakosságának anyagi (szociális) helyzetétől függ, hanem a település demográfiai viszonyaitól is. Minél kevesebb gyermek születik és él a vizsgált településen, stagnáló – vagy akár romló – szociális helyzet esetén is regisztrálható a támogatás csökkenő száma.

Füzesgyarmat esetében az utolsó két vizsgált év esetében olyan jelentős mértékű csökkenés regisztrálható a megítélt rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény számában, amely nem magyarázható demográfiai okokkal – bár tudjuk, hogy a településen huzamosabb idő óta, jelentős mértékben csökkent a gyermekkorúak száma. Feltételezve, hogy a jogosultság minden esetben megállapításra került – azaz a szociálpolitikai eszköz célzottsága az elméleti optimumot, a 100 %-ot eléri –, az adatok szerint a településen a szegényebb sorú családok csaknem ötödének a helyzete javulást mutatott.

A települési önkormányzat a gyermeket – a szülők kérelmére – rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítheti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. Elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve az alkalmanként jelentkező többletkiadások – különösen a szociális vészhelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás – miatt anyagi segítségre szorulnak.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetbeni ellátás formájában is nyújtható, különösen a védelembe vett gyermek számára. Természetbeni ellátás különösen az általános iskolás gyermekek tankönyv-és tanszerellátásának támogatása, a tandíj, egészségügyi szolgáltatásért fizetendő térítési díj, illetve egyéb ellátás kifizetésének átvállalása.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra az a kérelmező jogosult, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 115 %-át – a gyermeket egyedül nevelő szülő esetében 130 %-át.

Füzesgyarmaton a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetszáma és felhasznált összege hullámzó, abból egyértelmű trend nem állapítható meg. A vizsgált évtizedben csaknem háromszoros különbség figyelhető meg a legkisebb és legnagyobb esetszám között, valamint több, mint ötszörös különbség a legalacsonyabb és legmagasabb felhasznált összeg között.

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (fő)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre felhasznált összeg (1000 Ft)	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetei (pénzbeni és természetbeni) (eset)	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra felhasznált összeg (pénzbeni és természetbeni) (1000 Ft)
2000.			1065	3353
2001.			877	3935
2002.			560	1837
2003.			655	3360
2004.			821	5365
2005.			1582	9747
2006.	581	5807	1234	8425
2007.	601	6005	630	9231
2008.	669		1411	10362
2009.	659		1296	10244
2010.	598		1430	9147
2011.	469		1157	6017

Gyermekvédelmi támogatások alakulása

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

Egyéb szociális támogatások

A településen élő súlyosan mozgáskorlátozott, közlekedési támogatásban részesülő személyek száma 161 (2006. év) és 101 (2011. év) fő között mozgott a vizsgált időszakban. A Központi Statisztikai Hivatal által nyilvántartott adatokban megmutatkozó jelentős eltérés okai az adatokból nem derülnek ki.

Év	Súlyosan mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatásában részesültek száma (fő)	Súlyosan mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatására kifizetett összeg (1000 Ft)
2003.	147	1443
2004.	153	1478
2005.	160	1656
2006.	161	1642
2007.	140	1467
2008.	133	1415
2009.	107	1145
2010.	105	1079
2011.	101	994

Mozgáskorlátozott személyek támogatásának alakulása

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

Év	Temetési segélyezés eseteinek száma (pénzbeli és természetbeni) (eset)	Temetési segélyre felhasznált összeg (pénzbeli és természetbeni) (1000 Ft)
2006.	47	680
2007.	57	910
2008.	47	685
2009.	67	915
2010.	44	1105
2011.	49	1200

Temetkezési segély alakulása

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

Temetési segély megítélésére évente 50-60 esetben kerül sor, esetenkénti átlagban növekvő összegben. Az adatok a temetkezési költségek emelkedésére utalnak, a lakosság szociális helyzetének változására azonban nem.

Közgyógyellátási igazolvánnyal 2000-ben 508 fő, 2005-ben 475 fő, 2010-ben 375 fő rendelkezett, amely dinamikus csökkenést mutat, amely vélhetőleg a rokkantnyugdíjra való jogosultság megítélésének szigorításával, illetőleg a rokkantsági állapot felülvizsgálatainak intenzívebbé válásával mutat párhuzamot.

Az ápolási díjban – a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulásban – részesítettek száma évente 30 fő körül alakul, ez ugyanennyi családot érint.

Év	Közigyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (2) (fő)	Ápolási díjban részesítettek évi átlagos száma (fő)	Ápolási díjra felhasznált összeg (1000 Ft)
2000.	508	-	-
2001.	492	-	-
2002.	495	-	-
2003.	493	-	-
2004.	479	-	-
2005.	475	-	-
2006.	409	-	-
2007.	407	-	-
2008.	355	30	9074
2009.	373	33	10834
2010.	375	28	9482
2011.	397	30	10290

Közigyógyellátás és ápolási díj alakulása a településen
 Forrás: KSH, T-Star adatbázis

A szociális alapellátás intézményi szolgáltatásainak igénybevétele

Ahogy az a pénzbeli ellátások KSH-statisztikáiból is világosan megmutatkozik, Füzesgyarmat alacsonyabb szocioökonómiai státuszú lakosainak kritikus csoportja leginkább a munkanélküliség – és az ezzel is összefüggő szegénység –, valamint a gyermekek veszélyeztetettsége által érintett családok köréből kerül ki.

Az Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézmény szakembereinek személyes szolgáltatást nyújtó tevékenysége, ha teljes körűen nem is fedi le a lakosság kritikus csoportként értelmezett részét, nagyságrendileg érzékelteti a probléma nagyságát. Ilyen jellemzők pl. az alapellátásba és védelembe vett gyermekek számának viszonyulása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített gyermekek számához – a támogatást kapók létszáma négyszerese a személyes gondoskodásban (is) részesülők számának; vagy a RÁT és RSZS jogosultjainak számát viszonyítva a családsegítővel kapcsolatban állók számával – ismét a támogatás kapók száma a nagyobb.

Áttekintve a rendelkezésre álló adatokat, két lehetséges forgatókönyv rajzolódik ki:

A) A település szociális problémáinak sajátos jellege miatt a problémák jelentős részét pusztán pénzbeli támogatással meg lehet oldani, a családok nagy része az anyagi források kiaknázásával önerőből képesek orvosolni minden további szociális problémájukat.

B) A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások terén vagy

a) kihasználatlan lehetőségek deríthetők fel (pl. még nem létező szolgáltatások), ezek híján a szolgáltatók nem tudnak adekvát válaszokat adni a rászorulóknak szükségleteire,

ezért azok nem keresik fel a szolgáltatókat, csupán a segély-típusú lehetőségeket keresik, vagy;

b) a szolgáltatók forráshiányosak (szűkös a költségvetés, nincs elegendő számú szakember), ezért nem tudnak minden igényt kielégíteni, a kontrolláló tevékenységek ellátása felemészti szakemberek energiáit, ezért a támogató, családmegerősítő szolgáltatások a kapacitás-hiány miatt visszaszorulnak.

Bármelyik forgatókönyv áll közelebb a valósághoz, azzal kapcsolatban erős sejtés fogalmazható meg, hogy amennyiben a segély-típusú szociális támogatás és a személyes szolgáltatás típusú támogatás esetszámai között ilyen nagy a differencia, ott a szociális háló működésében rejtett anomáliák fedezhetők fel. A szociális helyzet, szociális rászorultság ugyanis alapvetően nem anyagi kérdés, bár az tény, hogy az anyagi eleme a leginkább szembetűnő.

A gyermekjóléti szolgálat főbb tevékenységei (2011)

	Család	Gyermek
Alapellátásban gondozottak és védelembe vettek száma	63	114
- ebből védelembe vett	6	12
Családból kiemelt gyermekek száma	0	0
Átmeneti nevelésbe vett gyermekek családjának gondozása	7	n.a.

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők megoszlása gazdasági aktivitásuk szerint (2011)

Gazdasági aktivitás	Fő
Aktív kereső (foglalkoztatott)	114
Álláskereső (benne RÁT, RSZS)	154
Nyugdíjas	127
Összesen	395

4.3.5. Társadalmi önszerveződések, civil szféra aktivitása

Füzesgyarmat társadalmi önszerveződései régmúltra tekintenek vissza.

Füzesgyarmat Jövőjéért Polgári Egyesület

Bejegyzés éve: 2001.

Az egyesület célja:

Szakmai- és polgári fórum teremtése a település fejlesztésével kapcsolatos társadalmi kezdeményezéseknek és véleményeknek. A település polgárait bevonni a hosszú távú célokat szem előtt tartó tevékenységek megszervezésébe.

Főbb tevékenységek:

- ✓ közösségfejlesztés, közösségsegítés
- ✓ nemzeti hagyományos értékeink védelme, kultúra és hagyományőrzés
- ✓ középületek-, népművészet-, környezetünk védelme
- ✓ egészségvédelem, megelőzés, szemléletformálás
- ✓ az itt élő emberek kulturális-, és szellemi értékeinek megőrzése, továbbvitele

- ✓ olyan programok szervezése, amelyek értékeket kínálva minőségileg jobb szabadidő eltöltését, illetve hosszú távon pozitív szemléletváltást eredményezhet

Füzesgyarmati Népi Kismesterségek és Kézművesek Egyesülete

Bejegyzés éve: 2005.

Az egyesület célja:

A Sárrét népi kultúrájának, kézműves hagyományainak ápolása, a feledésbe merült mesterségek bemutatása és átörökítése a jövő nemzedékek számára.

Főbb tevékenységek, programok:

- ✓ Játszóházi foglalkozások szervezése, lebonyolítása
- ✓ "Szöszmötölő" alkotótábor gyerekeknek
- ✓ Mesterségek bemutatása
- ✓ Kiállításokon mutatjuk be a népi mesterségek tárgyi kultúráját egyesületünk tagjainak alkotásain keresztül
- ✓ Hagyományőrző rendezvényeken veszünk részt, bemutatjuk és árusítjuk kézműves termékeinket

Füzesgyarmati Hagyományőrző Egyesület Népdalköre

Bejegyzés éve: 2002.

Az egyesület célja:

A csoport feladatának tekinti a hagyományőrzést, a régi népdalok megismertetését, megszerettetését. Sokfelé ismerik az együttest, és szívesen hívják helyi és vidéki ünnepségekre is. Színes, hangulatos műsorokkal emelik a rendezvények színvonalát, előadásaikból kitűnik a népdalok iránti szeretet és megbecsülés.

Füzesgyarmatiak és Elszármazottak Baráti Köre Egyesület

Bejegyzés éve: 2001.

Az egyesület célja:

- ✓ A szülőföld tiszteletének, szeretetének megóvása, ápolása.
- ✓ Városszépítés, városfejlesztés, testvérvárosi kapcsolat kiépítése és ápolása

Feladata:

- ✓ Az összetartozás érzésének fenntartása.
- ✓ Rokoni, baráti kötődések megszilárdítása, személyes kapcsolatok megőrzése, a szülőföld minden irányú problémáinak megoldásához segítségnyújtás.

Lovas Barátok Egyesülete

Bejegyzés éve: 2001.

Főbb tevékenységek:

A Lovas Barátok Egyesületét a ló iránti elhivatottságot érző Füzesgyarmati és környékbeli emberek alapították 2001-ben. Tagjai között a társadalom szinte minden csoportja megtalálható. A megalakulás óta kiemelt fontosságot tulajdonítanak a környék lovas hagyományainak, a felelevenítésének, valamint ápolásának.

Ezen gondolat mentén rendezik meg minden évben a Lovas falunapot, a nemzetközi gyermek lovas tábor, és immár 5. éve a Szent István Napi Lovas vigadalmat. Ezen rendezvények fontos részét képezik a megyei kulturális, és sport programoknak. Az egyesület lótartó tagjai a történelmi magyar lófajták tenyésztői közé tartoznak. Huszáraik Lipicai, Furioso, Kisbéri lovakon mutatják be programjaikat.

Szilaj Lovas Egyesület

Bejegyzés éve:

Az egyesület célja:

- ✓ A gyermekek megismertetése a lovaglással, és a lovagláshoz kapcsolódó szabadidős sportokkal.
- ✓ Segítségnyújtás a lovaglás és a lovagláshoz kapcsolódó tevékenységek elsajátításához, a tagok oktatása a lovak/pónik megfelelő ellátására.
- ✓ A gyermekek fizikai, szellemi és morális fejlődésének elősegítése.
- ✓ Gyermek és ifjúsági közösségek összefogása.
- ✓ A gyermek és ifjúsági célok kiemelt célként való kezelése.
- ✓ A szabadidő egészséges eltöltésével kapcsolatos tevékenységek elősegítése.
- ✓ Szabadidősport szervezése (lovastáborok, lovas játékok, oktatás).
- ✓ Csikóskodás, csikós oktatás, lovak betanítása.
- ✓ Terápiás lovaglás (gyógy lovaglás) lehetőségének megteremtése.
- ✓ A lovassportok (díjugratás, díjlovaglás), a lovas túrázás és sétalovaglás megismertetése, megkedveltetése, gyakorlása.
- ✓ A lóval való együtt élés örömeinek felfedeztetése.
- ✓ Lovak speciális célra való kiképzése.
- ✓ Lovas iskola fenntartása.
- ✓ Bekapcsolódás a közeli és távolabbi lovas életbe.
- ✓ Lovasversenyeken való részvétel.
- ✓ Lovas rendezvény szervezése.

Főbb tevékenységek:

- ✓ Kulturális tevékenységek (hagyományőrzés)
- ✓ Sport tevékenység (díjugratás, díjlovaglás, sétalovaglás, ügyességi, lovas rendezvényeken való részvétel)
- ✓ Szabadidős és hobbi tevékenységek (lovastáborok, lovas játékok, oktatás)
- ✓ Oktatási tevékenységek (lovasoktatás, tagok megfelelő oktatása a lovak/pónik ellátására)
- ✓ Egészségügyi tevékenységek (lovasterápia, gyógy lovagoltatás)
- ✓ Környezet védelmi tevékenységek (állat - növény- és természetvédelem megóvása)
- ✓ Nemzetközi tevékenység (bekapcsolódás a közeli és távolabbi lovas életbe)
- ✓ Megalakulásunkkor fő célul tűztük ki magunk elé, hogy minőségi lovas oktatásban részesítjük a lovaglás szerelmeseit. De olyanokat is szívesen látunk, akik csak ki szeretnék próbálni, esetleg néha fel szeretnének ülni a lovakra!

Őszi Napfény Nyugdijas Klub

Bejegyzés éve: 1963.

A klub célja:

A nyugdijas klub 1963-ban alakult meg. A rendszerváltozásig az akkori időknek megfelelően ideológiai irányítottságú volt.

Az 1990-es évek közepétől dalárdát működtet, amellyel sokszor szerepelnek templomban, rádiós és televíziós közvetítéseken, felvételeken. Klubfoglalkozásokat tartanak heti rendszerességgel.

"Életet az Éveknek" Nyugdíjas Klub

Bejegyzés éve: 1990.

A klub célja:

A klub megalakulása óta az idősebb korosztályt, annak érdekképviselését, valamint a nyugdíjas évek aktív eltöltését tűzte ki célul, és így is tevékenykedik. A klub a település legmeghatározóbb civil szervezete, és a település rendezvényein aktívan is jelen van.

Ösvény Esélynövelő Alapítvány

Alapítás éve: 1999.

Alapítás célja:

Az alapítvány működése során, a Füzesgyarmaton élő emberek életesélyeinek növelését tűzte ki célul, ehhez kötődően kulturális, oktatási, szociális programokat szervez. Az alapítvány kiemelten kezeli a munkanélküliség kérdését, ennek leküzdésére foglalkoztatási programokat bonyolít le.

Célja továbbá a magyarországi rehabilitációs-, szociális foglalkoztatást nyújtó szervezetek, civil szervezetek részére országos szakmai rendezvények szervezése, tanácsadás, képzés, érdekvédelem.

A szervezet fő célkitűzése a foglalkoztatottság javítása a Sárréten. Célcsoportok: nők, romák, fiatalok, és a megváltozott munkaképességűek.

2006 óta az alapítvány KIEMELT tanúsítvánnyal rendelkező akkreditált foglalkoztató minősítést kapott, jelenleg 130 fő megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztat.

Az Alapítvány főbb működési területe:

- Civil iroda működtetése
- Munkanélküliség kezelése, felnőttképzés, foglalkoztatáspolitikai
- Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása és Szociális Foglalkoztatása, Idősek Nappali Ellátása
- Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása

„Zs. Nagy Lajos Hunor Emlékalapítvány"

Alapítás éve: 1993.

Alapítás célja: Középiskolások, főiskolások, egyetemisták támogatása, akiknek legalább 4-es a tanulmányi átlaga, jeles a magatartása, és rászoruló.

A Kossuth Lajos Általános Iskola Gyermekeiért Alapítvány

Alapítás éve: 1993.

Alapítás célja: Szabadidős tevékenység, oktatás technológia fejlesztés.

Az alapítványt Szabó Károly füzesgyarmati vállalkozó alapította.

Fő célok:

- Az iskola gyermekeinek szabadidős tevékenységének támogatása
- Az iskolai oktatástechnológia fejlesztése

Minden évben kérelmek alapján a kuratórium dönt a támogatásokról.

Füzesgyarmati Napközi Otthonos Óvodák és Bölcsődék Gyermekeiért Alapítvány

Alapítás éve: 1999.

Alapítás célja: Tartósan beteggé vált gyermek gyógykezelési támogatása, szociális támogatás, eszközfejlesztés, rendezvények, munkaközösségek támogatása

Az alapítvány 1999. február 17-én jött létre egy balesetben súlyosan megsérült kisfiú rehabilitációjának elősegítése céljából. Alapítója Szabó Józsefné, Tóth Ilona. Az immáron 12 éve működő alapítvány fő célkitűzése, hogy az egészségben megrendült, illetve nehéz anyagi helyzetbe került gyermekeket támogassa, kezelésüket illetve rehabilitációjukat elősegítse.

Az alapítvány Célként tűzte ki a helyi óvodai program fejlesztését, eszközbeszerzéseket, prevenciós jellegű programok támogatását, hátrányos helyzetbe került családok támogatását.

Az alapítvány az alábbi közhasznú tevékenységeket végzi:

- egészségmegőrzés, prevenció, gyógyító, egészségügyi rehabilitáció támogatása
- szociális tevékenység
- nevelés, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
- kulturális tevékenység,- környezetvédelem,- gyermekvédelem,- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése

Füzesgyarmat Idegennyelv Oktatásáért Alapítvány

Alapítás éve: 2005.

Alapítás célja: Az alapítvány célja a füzesgyarmati iskoláskorú gyermekek idegennyelvű oktatásának eredményessé tétele.

A szervezet céljának, feladatának a nyelvoktatásban résztvevő tanárok továbbképzését, a tehetséges gyermekek különböző versenyekre való felkészítését, jutalmazását tartja.

Támogatja az arra rászoruló gyermekek megyei és országos versenyeken való részvételét. Az alapítvány az általa nyelvoktatás céljára beszerzett eszközöket térítésmentesen az általános iskolai nyelvoktatásban résztvevők rendelkezésére bocsátja.

4.3.6. Egyházak

A településen két nagyobb gyülekezet képviselteti magát, a református egyház és az unitárius egyház.

Füzesgyarmati Református Egyházközség

A hitélet hajléka az 1798-1803 között épült copf stílus műemlék templom, mely elektronikus harangjátékával turista látványosság is. A hitéleti alkalmak mellett rendszeresen helyet ad kulturális rendezvényeknek (pl. olyan kiállításoknak, koncerteknek, amelyek keresztyén értékekkel összhangban állnak).

*A füzesgyarmati református templom
Forrás: Önkormányzat weboldala*

Az egyházközösség célja, hogy az emberekhez eljuttassa Jézus Krisztus evangéliumát. Ennek alkalmait a vasárnapi istentisztelet mellett bibliaóra, imaóra, fiatalok bibliaköre, ifjúsági bibliaóra, helyi televíziós műsor.

Családi problémáktól, testi- lelki betegségtől szenvedő testvéreiknek igyekeznek lelki segítséget nyújtani, családlátogatás, kórházlátogatás vagy egyéni lelkigondozói beszélgetések által.

Nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekmisszióra, ezért minden óvodában és iskolában végzik a hitoktatás szolgálatát. Ezen kívül ifjúsági alkalmakat, játszóházat, családi napokat, gyermektáborokat szerveznek.

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

A Füzesgyarmati Unitárius Egyházközséget is az unitárius eszmék hatása hozza létre. Egy papválasztás körüli villongás a 20. század elején arra indít mintegy 150 jó módú gazdát, hogy kiváljanak a nagy református gyülekezetből és 1902-ben megalapítsák az unitárius gyülekezetet, unitárius beszolgáló papot hozván. Majd erdélyi lévita tanítóval erősítik a gyülekezetet. 1903 őszére már fel is építik gyönyörű stílusú templomukat és Ferencz József erdélyi püspök fel is szenteli. 1911-ben tornyot is emelnek a templom bejáratához. A háború előtt és után szép harangokat öntetnek. Közben felekezeti iskolát hoznak létre egy paplaknak megvásárolt régi épület egyik részében, amely egészen az államosításig szép munkát végez.

A két háború között visszaesést jelent egy kommunista beállítottságú pap tevékenysége, akit aztán az Egyház eltávolított. A második világháború után ismét fellendül az élet

egészen az erőszakos kolhozosításig, amikor is a tehetősebb gazdákat elűzik, vagy megnyomorítják életüket. A 60-as évekre szinte kihalt a gyülekezet, temploma, paplakja romlik, a lelkészek csak beszolgálnak, temetgetni járnak, nincs keresztelés, konfirmálás, esketés vagy csak elvétve. A rendszerváltás papot is hoz és megindul a talpra állás.

A település lakóinak életében fontos szerepet tölt be, az egyházközség az egyházon belül nagyon aktív. Szinte minden évben van valami nagyobb ünnepség. Konfirmálásokkal egybekötött emlékmű avatások (honfoglalás, aradi 13) és évfordulós megemlékezések. Az elmúlt 10 évben több keresztelés és konfirmálás történt, mint a megelőző 35 évben összesen.

Az egyházközség lélekszáma 2002. január 1-én 146 fő.

*A füzesgyarmati unitárius templom
Forrás: Önkormányzat weboldala*

4.4. Települési környezet

2009-ben Füzesgyarmat Város Önkormányzata megbízása alapján az érintett szakmai szervezetek bevonásával (Kőrös-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség, ÁNTSZ, Polgármesteri hivatal) valamint a MÁRTA ÉS TÁRSA 2000 BT. bevonásával elkészítette a város Környezetvédelmi Programját.

A Környezetvédelmi Program célja:

- ✓ a közigazgatási terület környezeti jellemzőinek meghatározása
- ✓ a meglévő környezeti értékek megóvása
- ✓ a problémák feltárása, rangsorolása és javaslat a prioritások megjelölésével a további feladatok meghatározására
- ✓ a megoldások előkészítésére, a környezetkárosító tevékenységek megelőzése illetve felszámolása
- ✓ a környezeti állapotok helyreállítása
- ✓ a település lakossága, a környezet és a településen működő gazdasági szervezetek közötti harmonikus kapcsolat megteremtésével, a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosításával lehetővé tegye, hogy a város a felzárkózzon a környezetvédelemben élenjáró települések mellé.

4.4.1. Természeti környezet állapota

Vízminőség

Füzesgyarmat területe gyér lefolyású, egyszerre vízhiányos és belvízveszélyes terület, ami a területi adottságokból ered. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi kategóriába sorolása szerint Füzesgyarmat közepesen veszélyeztetett.

A belvízveszély szempontjából nem elhanyagolható körülmény, hogy a terület vízgyűjtő területe Romániában van, aminek következtében a terület hidrológiai folyamatai nagymértékben külső tényezőktől függnék.

Az utóbbi években Füzesgyarmat területének mintegy 30 %-át tartották belvízveszélyesnek, amihez hozzájárul a terület fekvése, az árvizek esetén, illetve csapadékos időszakban a talajvízszint megemelkedése, a talajjavítási tevékenység visszaesése, a talajszerkezet romlása is. A felszíni vizek rendezett elvezetése talajvédelmi és tájvédelmi szempontból is egyaránt fontos feladat, a meglévő árkok, vízelvezető-rendszerek folyamatos karbantartása szükséges.

Füzesgyarmat az ország legszárazabb települései közé tartozik, ezért a kevésbé vízigényes növények termesztésére alkalmas, illetve a mezőgazdasági területek öntözést igényelnek. A település a Berettyó szórványterületén helyezkedik el. A meglévő vízbázisból a terület öntözése megoldható, de tovább nagyságrendileg nem növelhető. Szükség esetén Tiszai vízátervezetésből pótolható, mely igény a klímaváltozással növekedhet.

Füzesgyarmat területén a talajvíz csak korlátozottan hasznosítható, igen nagymértékben elszennyeződött. A szolgáltatásra kerülő víz minősége a 65/2009 Korm. rendelettel módosított 201/2001. kormányrendeletben foglaltak szerint arzéntartalom szempontjából lépi túl az ivóvíz minőségre vonatkozó határértékeket. A településen felmerülő problémákat a Dél-alföldi Régió Ivóvízminőség- javító Program keretén belül kerülnek megoldásra.

Talaj

Füzesgyarmat a Berettyó folyótól északra, a Dévaványai- síkság északi részén helyezkedik el, területe a bihari-sárréti részekhez is csatlakozik.

Területén a talajok termőképessége jó, bár művelésbe vonhatóságát rontja a belvíz és az aszály. A talaj tápanyag- szolgáltató képessége jónak tekinthető, bár az utóbbi évtizedben visszaesett a tápanyag visszapótlás, minek következtében a termőtalajok tápanyag szolgáltató- képessége nagymértékben csökkent. Jellemző a szántóföldi művelési mód, de a nehezen megmunkálható, közepes vagy gyenge termőképességű területekre leginkább az extenzív takarmány- és ipari növények termesztése, valamint legelő- és gyepegzaldálkodás jellemző.

A város térsége kedvezőtlen talajadottságokkal rendelkezik, területének több mint 40 %-án fordulnak elő szikes foltok, melyek szántóföldi művelése nagy, meg nem térülő költségeket igényel. E területek a gyeper és a fás vegetáció számára megfelelőek.

A talajok magas agyagtartalmuk miatt közepes, illetve rossz vízbefogadó-képességűek, erősen víztartóak, és erősen kötöttek is. A terület mélyebb tengerszint feletti magasságú szakaszain jellemző talajtípus a réti és réti- öntés talaj. Ezek a talajok a víz hatása alatt jöttek létre, és az utóbbi évtizedekben lettek művelésbe vonva. A magasabb, relatíve kiemeltebb helyzetben lévő területeken jellemző talajosodási folyamat a csernozjomosodás is.

A legelő és gyepterületek megfelelő háttérrel biztosíthatnak a kérődzőek és az abrakfogyasztók tartásához. A mezőgazdasági eredetű talajszennyezések a növényvédő szerek, és egyéb kémiai anyagok nem megfelelő alkalmazásából (tárolási problémák, elcsurgás) adódnak. Ezek a szennyezések általában pontszerűek, a helytelen műtrágya-használat azonban nagy területeket érinthet károsan. A kemikáliák alkalmazása az utóbbi időszakban jelentősen visszaesett, ami a talajok és a talajvíz szennyezésének mérséklését eredményezte. Különös jelentőségűek az állattartó telepek hígtrágyájának kezeléséből és elhelyezéséből adódó veszélyek.

Békés megyében, országos átlagban a legalacsonyabb az erdősültség, nem éri el a kívánatos mértéket. A területre a megyeinél is valamivel kisebb erdő arány a jellemző, az erdők szórvány jellegűek. Az erdőhöz hasonlóan kicsi a kert és gyümölcsművelési ág aránya is a területhasználaton belül. A gyomnövények elterjedésének megakadályozására szóba jöhető egyetlen környezetbarát lehetőség a folyamatos művelés.

Levegő-tisztaságvédelem

A város levegőtisztasági helyzete a lakosság életét, közérzetét közvetlenül érintő, befolyásoló tényező. A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják.

A levegő állapotára a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató szervezetek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

Füzesgyarmaton az elmúlt években megjelent gazdasági telephelyeken egyéb logisztikai illetve szolgáltató tevékenységet folytatnak, így ezen a területeken elsősorban a – fűtés illetve a meleg víz előállításához szükséges - vezetékes gáz felhasználásához kapcsolódó káros anyag kibocsátás nőtt. A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 14/2001.(V. 9.) KöM-EüM-FVM rendeletben meghatározott légszennyezettségi határértékeket egyetlen telephely kibocsátása sem lepi túl.

A település lakosai elsősorban mezőgazdasággal foglalkoznak, de az ipari tevékenység is egyre jobban előtérbe kerül. Az ipari tevékenység szempontjából a Mol NyRt. tevékenységéből eredő gázkitermelés emelendő ki, melynek során a különböző gázok emissziójával kell számolni. Meg kell még említenünk a Golden Pallet Kft-t is, ahol faipari feldolgozó tevékenység folyik, itt elsősorban porszennyezés keletkezhet. Füzesgyarmaton baromfikopasztó üzem is működik, ami jelentős szaghatással bír.

A levegőminőségre gyakorolt hatás szempontjából meghatározó a mezőgazdaságból eredő szennyezés. Itt kell említést tenni az állattartásról, a gyepgazdálkodásról és a szántóföldi növénytermesztésről. Az állattenyésztés (baromfi, sertés, szarvasmarha) légszennyező hatása elsősorban a bűzkibocsátásban nyilvánul meg, ami jelentős a térségben, de az állattartás nem hasznosítható, illetve nem kezelt melléktermékei (hígtrágya, szennyezett trágya, takarmánymaradék, stb.) által okozott emisszió hatásával is számolni kell. Ide kapcsolódik az elhullott állatok szakszerűtlen tárolása, hasznosítása során jelentkező környezetszennyezés is. A bűzzel járó tevékenység során az elérhető legjobb technológiát kell alkalmazni. A keletkező bűz az alkalmazott termelési rendszerek helyes megválasztásával, a tartási és takarmányozási technológiák elemeinek módosításával, a keletkezett hulladékok szakszerű tárolásával, kezelésével valamint hasznosításával mérsékelhető.

Füzesgyarmat térsége az ország legszárazabb területei közé tartozik, ezért igen jelentős légszennyező paraméterként jelentkezik a szálló és az ülepedő por mennyisége. Leginkább a mezőgazdasági munkák idején, csapadékhányos időszakban, az uralkodó széljárások idején növekszik meg a levegőben lévő porok mennyisége, amihez még a talajdefláció és a szélerezgés is társul, illetve hozzájárul a zöldterületek csekély aránya és a település periferiájának nagyarányú burkolatlan úthálózata.

A tarló és a növénytermesztéssel összefüggésben keletkező hulladék égetése is a mezőgazdasági tevékenységből eredő légszennyezés körébe sorolandó, mely tevékenységet a 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet tiltja. Nem szabad elfeledkeznünk a pollenallergiát okozó (pl. parlagfű, nyárfa) növényekről sem, melyek a légszennyezés sajátos forrásai. Az egyre nagyobb számban előforduló allergiás betegségek okozója ellen megfelelő védekezést a gyomok terjedésének visszaszorítása, irtása jelentene.

A közlekedés, mint légszennyező forrás a térség összes települését érinti. Füzesgyarmat belterületi úthálózatának burkoltsága a közepesnél jobb, viszont a porszennyezés mértékét kedvezőtlenül befolyásolja az útszegélyek kiépítettségének hiánya. A város belterületén nem megoldott az utak takarítása, pormentesítése, ami az út menti fasorok hiányával, és az időszakosan megnövekvő járműforgalommal egyetemben megnöveli a porszennyezettséget.

Légszennyező tényezőként számolni kell a szálló- és ülepedő porral, a kéndioxiddal és a nitrogén-oxidokkal, melyek mennyiségére légköri viszonyok mellett befolyással van a forgalom nagysága is. A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentésére az úthálózat fejlesztése, rendszeres karbantartása, az előregedett mezőgazdasági géppark forgalomból való kizárása és út menti fasorok telepítése nyújthatna lehetőséget.

A város lakosságának életmódja, a fűtési módok, fogyasztói szokások, a szilárd és folyékony hulladék gyűjtése, tárolása, szállítása, valamint a kerti hulladékok szabálytalan égetése kommunális eredetű levegőszennyezést okozhat. Meghatározó szerep jut a levegőminőség alakulásában a háztartási tüzelőberendezésben történő papírhulladék és veszélyesnek nem minősülő fahulladék elégetésének, mely tevékenység a jogszabály által engedélyezett. Problémát jelent azonban, hogy a háztartási hulladék mellett egyéb hulladék is elégetésre kerül, valamint az is, hogy a mezőgazdasági termelésben jelen levő fólia alatti növénytermesztés során sok esetben rossz minőségű, fosszilis tüzelőanyagot égetnek el, ami szintén jelentős szennyezéssel járhat.

A levegőminőség állapota szempontjából fontos pozitív tényezőként mutatkozik, hogy a város épületeinek kb. 90%-a rá van kötve a gázhálózatra, bár nem mindenhol fűtenek vele.

A települési kommunális folyékony hulladék nem jelen terhelést a levegő minőségére nézve, mivel kis része szennyvízcsatornába kerül, jelentős hányada pedig műtárgyba való gyűjtése után a helyi szennyvíztisztító telepre kerül beszállításra, ebből adódóan csak kisebb szaghatással kell számolni. A szilárd kommunális hulladék gyűjtése 120 l-es edényzetekbe történik, szállítása rendszeres. A szabálytalan lerakások, illetve a hulladék mennyiségének csökkentése érdekében történő égetések járhatnak kisebb környezeti szennyezéssel.

Zaj- és rezgéshelyzet

Füzesgyarmat zajterhelésére hivatalos mérési adatok nem állnak rendelkezésre, ezért a helyzet megítélése a helyi tapasztalatok alapján lehetséges. A legjelentősebb környezeti zajforrásoknak az üzemi és közlekedési tevékenységeket tekintjük, de az emberi tevékenységek részaránya is számottevő (pl. szórakoztató tevékenység, háztartási gépek használata).

A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet:

- ✓ ipari-, mezőgazdasági-, építési
- ✓ közlekedési
- ✓ egyéb eredetű

Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztés – tevékenységének helyszínéből adódóan- panaszokra okot nem, vagy csak elvétve okoz. Időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termék-fuvarozás) terhelik zajjal környezetüket.

Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat. Az állattartás szabályozását (védőtávolság, egyedszám meghatározása, stb.) az önkormányzat helyi rendelettel megoldotta. Nincs ipari telephelyek által okozott lakossági panaszra okot adó zaj- és rezgésterhelés.

A közlekedési zaj imisszió meghatározó tényezője a forgalom nagysága, összetétele és eloszlása. A terhelés megállapítása a forgalom összetételéből számítással történik, egységjárműre történő átszámítással. A közúti közlekedés okozta zajcsúcs növekedése nem várható, viszont a magas zajszint időtartama növekszik. A vasúti közlekedés zaj- és rezgésterhelése nem okoz lakossági panaszt, ellenben meg kell említenünk a kulturális, szórakoztató és sporttevékenységek által keltett zajt. A zajos tevékenységek szabályozásának keretét a 12/1983. (V. 12.) MT. rendelet adja. A különböző rendeltetésű területek adott pontján megengedhető zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelete szabályozza.

Az 1991. évi XX törvény 85 § 1. bekezdése szerint az Önkormányzat képviselőtestületének feladata a területek zajvédelmi szempontból védetté nyilvánítása, a csendes övezet kialakításának elrendelése a zaj ellen fokozott védelmet igénylő létesítmény körül, és a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok kialakítása egyaránt.

Hulladékgazdálkodás

Füzesgyarmat szilárd kommunális hulladék lerakó telepe, amely a település belterületével határos 0606/5 hrsz. alatti ingatlanon található, 2003. április 1. óta nem fogad települési szilárd hulladékot, csak zöld hulladék és építési törmelék kerülhet a telepre. A hulladéklerakó működési ideje alatt beszállított hulladék becsült mennyisége ~ 93. 000 m³. A működési engedéllyel rendelkező hulladéklerakót az Önkormányzat üzemelteti. A hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakókkal kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet 19. §-a szerint a hulladéklerakó (mivel műszaki paraméterei nem felelnek meg a rendelet által előírt követelményeknek) 2009. 07. 16.-ig üzemelhetett.

A települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást szervez. Ezt a tevékenységet a hulladékgazdálkodási törvényben foglalt követelmények alapján önkormányzati rendeletben szabályozza. A település hulladékgazdálkodási tervvel rendelkezik, amely a 126/ 2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet figyelembevételével készült el, a településrendezési tervvel összhangban.

A helyi hulladékkezelési közszolgáltatás kiterjed a településen alkalmazott gyűjtőedényben összegyűjtött hulladék rendszeres elszállítására, valamint folyékony hulladék esetében az ideiglenes tároló (közműpótló) műtárgyak kiürítésére és a szennyvíz folyékonyhulladék ártalmatlanító telepre történő beszállításra. A települési önkormányzatok feladata a közszolgáltatásra vonatkozó helyi rendeleteikben a közszolgáltatási díj kérdését az egységes alkotmányosság követelményeinek megfelelően, a joggyakorlatban alkalmazható módon megállapítani.

A 2004 óta működő szelektív hulladékgyűjtés elterjedésével és egyre nagyobb mennyiségű másodanyag rendelkezésre állásával igény lesz a későbbiekben hasznosító, feldolgozó kapacitások kiépülésére. Ily módon jelentősen csökkenthetők a feldolgozás fajlagos költségei, amely indukálja több és több anyag feldolgozását, segítve ezzel a szelektív hulladékgyűjtő rendszerek működésének eredményességét is.

Kedvező feltételeket teremt ilyen jellegű vállalkozások megtelepedése az elsősorban kisebb településeken lévő viszonylag olcsó ingatlanárak, illetve az olcsó munkaerő megléte.

Táj- és természetvédelem

A Körös-Maros Nemzeti Park (továbbiakban: NP) egy kis része Füzesgyarmat közigazgatási területének nyugati határán húzódik. Az itt található szikes sztyepp terület kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület (Dévaványa környéki gyepek HUKM 20014, Csökmői gyepek HUHN 20105). Dévaványa környéki része kiváló élő- és táplálkozási helye a tűzokoknak (Dévaványai tűzokrezervátum), így kiemelt védelme indokolt. A természetvédelem szempontjából értékes területek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján kijelölt gyepterületek, erdők és nedves élőhelyek.

A Natura 2000 –es területek közé tartozik a madártani jelentőséggel bíró **Bihari-síkság** (HUHN 10003) amely a darvasi út mentén húzódik. E természeti területek környezeti adottságai, élővilága a NP gyepterületeihez, nedves élőhelyeihez hasonló, területükön Magyarország ritka, értékes társulásaival találkozhatunk. A természeti területek értéke a ritka növény- és állatvilág mellett a biológiai diverzitás fokozásában és a kedvező tájképi megjelenésben rejlik. A természeti területként nyilvántartott területek az intenzíven művelt szántóföldek közé ékelődve, szigetszerűen maradtak fenn. Fennmaradásukat annak köszönhetik, hogy ezek a területek általában a szántóföldi gazdálkodást megnehezítő, kedvezőtlen talajadottságokkal (szikes talaj) rendelkeznek, ezért a szántók térhódításának nem estek áldozatul. Sajnos e területek éppen szigetszerű elhelyezkedésük és kis méretük miatt erősen veszélyeztetettek.

Tájtörténeti, tájképi és kulturális szempontból értékes emlékek a **kunhalmok**, melyek a törvény erejénél fogva (Ex lege) védett területek. Előzetes felmérések szerint (Szelekovszky László: Békés Megye kunhalmjai, 1999) Füzesgyarmat közigazgatási területén 41 db található. Bár a kunhalmok jegyzéke még nem készült el, a Természetvédelmi törvény erejénél fogva a település közigazgatási területén található kunhalmok országos jelentőségű védettséget élveznek.

A közigazgatási terület DK-i határán, a 0351-0379 hrsz. alatti ingatlanokon mintegy 260 hektárnyi védett terület található. A védett terület egy részét a 1989 óta védetté nyilvánított **Hosszú erdő** foglalja el, amely a Szeghalom belső-csikéri legelőtől a volt erdészház vonaláig tart. A hosszú erdő, mely telepített vízparti erdő, igen értékes élővilágnak ad otthont, madárvilága és aljnövényzete értékes ritkaság. Természetvédelmi szempontból a gyakran belvíz alatt álló területek kedveznek a vízi madaraknak.

A zöldterületeknek fontos funkciói vannak. A légszennyező anyagok megkötése, a zaj tompítása mellett védik a talajt az eróziótól, miközben a parkok, egyéb zöldterületek a pihenés színterei. A környezeti tényezők közül ez az a - talán legfontosabb - elem, melynek fejlesztése illetve fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire. A megcélzott turisztikai fejlesztések, és a kellemes, vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel- és külterület fásítását, mely a szerkezetileg különálló településrészek egységes szerkezetbe rendezésének egyik

eszköze. A város zöldfelületi rendszere funkcióját és fajgazdagságát tekintve egyaránt fejlesztésre szorul. A fejlesztés egyrészt a meglévő elemek felújítására, másrészt új elemek létrehozására irányul.

A település zöldfelületi ellátottságát a viszonylag kis területű közkertek, közparkok illetve a magánkertek adják. E típusú zöldfelületek között a legjelentősebb a strandfürdő 2,4 ha területe. A park területén gondozott virágágyások, nagy gyepfelületek, és változatos fás növényzet jellemzi.

Magas költségvetésű projekt készült a **termálfürdő** és környékének a termálturizmushoz kapcsolódó fejlesztésére, illetve a zöldfelületek növelése és a parkosítás is kitűzött feladat.

A település Béke utcai **játszótere** 2007-ben, pályázati forrásból került felújításra. Az új játszótér megfelel a jelenlegi vonatkozó jogszabályoknak és EU normáknak.

Füzesgyarmat utcafásításáról elmondható, hogy a legtöbb utca fásított, a gyümölcsfák és az akácos telepítése a leggyakoribb. Közhasználatú zöldfelületek közé soroljuk a templomkereteket is. A református templom kertje igen változatos növényállománnyal büszkélkedhet. A város sporttelepe is jelentős zöldfelület, rendezett képet mutat, bár fásítása nem megfelelő. Meg kell említeni a település 3 temetőjét, amiből már 2 lezárásra került. A lezárt temetők közül az egyik, amely a város keleti részén a lakóterület közvetlen közelébe található, gazos és gondozatlan, míg a másikban alig található növény. A város zöldterületei egyébiránt gondozottak és rendezettek, az Önkormányzat sokat tesz a főbb utcák „virágosításáért”.

4.4.2. Épített környezet

Füzesgyarmat épített környezeti értékei a településszerkezet, a tájra jellemző épületek építmények, temető, de az épített környezethez tartoznak a települések arculatát befolyásoló különböző műalkotások, szökőkutak, járdák, és az utcaképek is. A város figyelmet fordít a különböző korokból ránk maradt építészeti alkotások megőrzésére, melyek a település arculatának jellegzetes meghatározói.

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembetűnőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota. A város rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít.

Füzesgyarmat útjai, közterületei, parkjai tisztának mondhatóak. A település közterületeinek tisztántartásában az önkormányzat közmunkások alkalmazásával folyamatosan szerepet vállal.

Lényeges feladat a tájra jellemző arculat megtartása, az épületek tájképet nem zavaró építésre ösztönzése, valamint a településrészek arculatának, jellegzetes utca- és térszituációinak megtartása, szükség esetén rehabilitációja.

Szükséges bizonyos időszakonként a település meglévő területrendezési terveit felülvizsgálni, szükség esetén korszerűsíteni illetve a környezetvédelmi és egyéb szabályozási szempontokat beépíteni. Gondoskodni kell a helyi és az országos egyedi és

területi védelem kialakításáról, a védelemre érdemes területek, épületek védetté nyilvánításáról is.

Műemlékek és helyi védelemre javasolt épületek

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal nyilvántartása szerint Füzesgyarmat négy épület áll műemléki védelem alatt.

1. Népi gazdaház, Jókai u. 5. sz. (törzsszám: 4285)
2. Népi kisgazdaház, Simonyi u. 1. sz. (törzsszám: 4286)
3. Református templom, Kálvin tér 1. sz. (törzsszám: 8349)
4. Református Parókia, Bethlen u. 1. (Csánky Dezső szülőháza)

A település sajátos jellegének megőrzése érdekében **helyi védelemre** javasolt épületek (műemlékvédelemről szóló 1997. évi törvény 30. § alapján):

1. Városháza, Szabadság tér 1. sz.
2. Egészségügyi központ, Szabadság tér 1.
3. Általános Iskola, Széchenyi u. 2.
4. Volt gazdaház, Kossuth L. u. hrsz: 36.
5. Sztás Erzsébet Képtár, Kossuth L. u. 67 sz.
6. Katolikus Kápolna, Kossuth L. u. hrsz: 511.
7. Unitárius templom, Széchenyi u. hrsz: 99.
8. Szent Borbála szobor (bányászok és tűzoltók védőszentje)
9. Neobarokk stílusú kút

4.4.3. Lakásállomány

A településen a lakásállomány 2416 db, ebből a kertes házak aránya magas, 95%. A lakások egyre nagyobb mértékben gáz és közcsonna bekötésével és fürdőszobával épülnek a városban. Az újonnan épített lakások között legnagyobb arányban a négy illetve több szobás lakások szerepelnek.

Legnagyobb arányban a családi egyszintes lakások építésére került sor. Az utóbbi években épített lakások száma 100 %-ban ilyen jellegű lakás volt.

Mutatók	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lakásállomány (db)	2406	2401	2403	2403	2408	2407	2416	2414	2416
Épített lakások száma (db)	24	6	7	11	13	14	11	6	4
Az év folyamán épített gázvezetékekkel ellátott lakások száma (db)								6	4
Az év folyamán épített fürdőszobával ellátott lakások száma (db)	24	6	7	11	13	13	11	6	4
Az év folyamán épített házi csatornával ellátott lakások száma (db)	23	6	5	10	12	12	9	4	4
Az év folyamán megszűnt lakások száma (db)	13	11	5	11	8	15	2	8	2
Az év folyamán természetes személy által épített lakások száma (db)	24	6	7	11	13	14	11	6	4
Az év folyamán saját használatra épített lakások száma (db)	24	6	7	11	13	14	11	6	4

A lakásállománnyal kapcsolatos alapvető adatok változása
(Forrás: KSH területi adatok, saját szerkesztés)

Mutatók	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Az év folyamán épített egyszobás lakások száma (db)	1	1	0	1	0	1	0	0	0
Az év folyamán épített kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) (db)	4	1	1	1	3	1	1	1	0
Az év folyamán épített háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	15	4	3	6	4	4	3	0	3
Az év folyamán épített négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)	4	0	3	3	6	8	7	5	1
Összesen	24	6	7	11	13	14	11	6	4

Lakásállomány szobaszám szerinti összetétele
(Forrás: KSH)

Önkormányzati bérlakások

A város 24 önkormányzati bérlakással rendelkezik. A bérlakásokat önkormányzati döntés alapján kapják meg a bérlők. A lakások felszereltsége összkomfortos és komfortos, szobaszámot tekintve 1 szobás vagy 2,5 szobás lakások.

Füzesgyarmat Város Önkormányzata 9/1995. (VI.19). számú önkormányzati rendeletben szabja meg az önkormányzati tulajdonban lévő lakások bérletére vonatkozó előírásokat, amelyet, 31/2012. (XII.13). számú rendeletében módosított. Jelenleg a lakásokra fizetendő bruttó bérleti díj: összkomfortos: 302.- Ft/m²; komfortos 163.- Ft/m²; komfort nélküli: 108.- Ft/m². A bérlakások tekintetében a bérbeadói jogokat a Szociális és egészségügyi bizottság és a polgármester gyakorolja, a szociális helyzet alapján jogosult bérlőt a bizottság, a bérlakásra jogosult szakembert pedig a polgármester választja ki. Lakásbérleti szerződést 5 éves időtartamra lehet kötni.

Szociális helyzet alapján önkormányzati bérlakást csak olyan lakással nem rendelkező személynek lehet bérbe adni, aki legalább 1 évre lakóhellyel rendelkezik a város közigazgatási területén, és a vele együtt költöző személyeket is figyelembe véve az 1 főre jutó jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum mértékét, egyedülállóknak esetén a másfélszeresét.

Önkormányzati bérlakás csak lakáscélra használható.

Önkormányzati lakásállomány komfortfokozat szerint (KSH, 2001):

Komfortfokozat	Lakások száma
Összkomfortos	7
Komfortos	16
Félkomfortos	0
Komfort nélküli	1
Szükséglakás	0

4.4.4. Települési környezeti infrastruktúra

A település infrastrukturális ellátottságát tekintve azt vizsgáltuk meg, hogy a város milyen rendszerben működteti az egyes szolgáltatásokat, valamint milyen a város lefedettsége.

Vízellátás

A lakosság ivóvíz ellátását a Szeghalom – Érmelléki vízműrendszer biztosítja, a vízbeszerzés terepszint alatti 400- 500 méter mélységből történik. A településen 2 db tartalék vízmű kút található (360,0 és 524,0 m talpmélységű). A város illetve Szeghalom város vízellátását biztosító Szeghalom- Füzesgyarmat Kistérségi Vízmű 16 db mélyfúrás kútból álló vízbázisa biztosítja. A Vízmű létesítmények tulajdonosa a 2 település Önkormányzata, üzemeltetője a Békés Megyei Vízművek ZRt.

A Szeghalom Érmelléki telepen 1 db 500 m³-es nyersvíz és 3 db 500 m³-es tisztavíztároló vasbeton medence üzemel. A telepen komplex kavicsszűrős víztisztítási technológiát alkalmaznak (vas, arzén, mangán, ammónia mentesítés és szükség esetén gáztalanítás történik). A tisztítómű névleges kapacitása 9.400 m³/d, üzembe helyezett kapacitás 4.700 m³/d.

A környék rétegvizeire jellemző, hogy alacsony keménységű, arzén és metán tartalma meghaladja határértéket, ezért felhasználás előtt kezelni kell.

A város bizonyos szempontból szerencsés helyzetben van, mert egyes mélységközeire az előbb felsorolt rétegvíz ártalmak nem jellemzőek, viszont meg kell említeni a rétegvíz magas jodid-ion tartalmát, ami az optimális 20- 100 µg/ l közötti értékkel szemben 600- 700 µg/ l. 18 A vízgazdálkodás célja, hogy a vízbázisvédelem megvalósuljon, vagyis a még nem szennyezett vízbázisok ne szennyeződhesse el.

A felszíni vizeknek a vízközmű ellátás hiányosságaiból illetve a nem megfelelő mezőgazdasági technológiából származó szerves anyag és tápanyag szennyeződésének a csökkentését kötelezővé teszi az EU Település i Szennyvíz irányelve és Nitrát irányelve.

A felszíni vizek szempontjából problémaként meg kell említenünk a művelt talajokról az erózió által bemosódó foszfort is. Füzesgyarmat Önkormányzata 2007-ben a belvízveszély csökkentése érdekében csapadékvíz elvezetési munkálatokat végeztetett. A település utjai túlnyomórészt nyílt árkos építéssel készültek, melyek gravitációs rendszerrel működnek. Egyes helyeken az árkok szikkasztó árokként üzemelnek. Azokon a területeken, ahol a beépítés jellege nyílt árok létesítését nem teszi lehetővé, zárt rendszerű csapadécsatornák létesítése indokolt. A csapadékvíz elvezető rendszer vonalvezetését a kialakult utcahálózat, valamint a terep esése határozta meg. A település területén keletkező csapadékvíz befogadója az Önkormányzat tulajdonában és

kezelésében lévő Papsziget- Garai- Fürjéri csatorna (1+511 fm szelvénye). A csatorna a KÖVIZIG kezelésében lévő Ó-Berettyó csatorna 0+227 fm szelvényébe torkollik. A szeghalmi övcsatorna kijelölt halászati vízterület, hasznosítója a Gyomai Körösi Halász Szövetkezet. Az övcsatorna 2+630-tól 5+252 fm, illetve a 13+488-tól 17+600 fm közötti szakasza Natura 2000 terület.

A mezőgazdasági területek öntözése szükséges a város környezeti adottsági miatt. A szolgáltatott öntözővíz a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási rendszeren keresztül a Tiszalöki Öntözőrendszerből a Keleti-főcsatorna végszelvényében kerül Bakonszegnél átadásra, majd az Ó-Berettyó csatorna Macskási szivattyútelepén keresztül jut el a szeghalmi övcsatornába. Az öntözőrendszer üzemeltetője a KÖR-KÖVIZIG.

A város külön adottsága és egyben értéke a hévízkészlet, melyet a fürdő is használ. A termálvíz hőfoka 40- 70 C°, ebből következik, hogy szezontól függetlenül is használható. A termálvízkészlet természetes utánpótlódása nagyon lassú folyamat, ezért a hévizek tudatos, fenntartható használata szükséges.

A város 1 kútjának termálvizét 2003-ban „Sárrét Gyöngye” néven gyógyvízzé nyilvánították. A víz összetétele alapján nátrium-hidrogénkarbonátos termálvíz, jodidot, metakovasavat, bromidot tartalmaz, enyhén barnás színű. A kitermelt hévíz potenciálisan vízszennyező forrás is, mivel a használt víz elhelyezése a felszíni vízfolyásokba történik.

Füzesgyarmat közigazgatási területén több kishozamú csatorna és holtág található, a terület árvízzel gyengén veszélyeztetett. A felszíni vizek sem fogyasztásra, sem fürdőzésre nem alkalmasak, a strandfürdő a tisztított rétegvizet és a hévizet hasznosítja.

A talajvizek elszennyeződését többek között a lakossági közműpótló kisberendezésekből elszivárgó kommunális szennyvizek okozták. Potenciális veszélyt jelentenek a talajvízkutak is, mivel közvetlen útvonalat jelentenek a szennyező anyagok talajvíz felé történő terjedésének.

Mivel a település vezetékes ivóvízzel történő ellátása megoldott, a meglévő probléma emberi egészséget károsító közvetlen hatása kiküszöbölhető.

Szennyvízcsatorna- hálózat

A város megfelelő hatásfokú szennyvíztisztító teleppel rendelkezik, a telep nem csak a kommunális szennyvizet képes fogadni és tisztítani, hanem egyéb települési folyékony hulladék is elhelyezésre, majd deponálásra kerül a szikkasztóágyon.

Az önkormányzat pályázat útján közel 1,871 milliárd forintos vissza nem térítendő támogatást nyert el a szennyvízcsatorna megfelelő kialakítására a városban. A projekt befejezése után gyakorlatilag százszázalékos lesz a szennyvízelvezetés aránya.

A tervek szerint idén ősszel kezdődhet meg az építkezés, és várhatóan 2013-ban fejeződik be. A kivitelezés során 36 kilométer hosszan fektetnek le szennyvízcsatornát és majdnem kétezer háztartás csatlakozhat rá a rendszerre.

A csatornahálózat fejlesztés és kiépítés alatt áll. Füzesgyarmat város a 25/2002. (II. 27.) Kormányrendelet 2. mellékletének 5. táblázata alapján önálló szennyvíz elvezetési agglomerációként van besorolva. A jogszabály alapján a szennyvizek elvezetését és kezelését legkésőbb 2015-ig meg kell oldani.

Mutatók	2008.	2009.
Közcsatornában elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	141,5	114,4
Közcsatornában tisztítottan elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	141,5	114,4
Közüzem szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)	7,6	7,6
Közműves szennyvíztisztító berendezések (tervezett) kapacitása (kgO ₂ /nap)	300	300
A településről közvetlenül a szennyvíztisztító telepre szállított folyékony hulladék (1000 m ³)	9	6,9

Szennyvízelvezetés helyzete Füzesgyarmaton
(Forrás: KSH 2009)

Ennek következménye az, hogy még sok helyen működnek az egyedi szennyvízgyűjtő aknák, melyek egy része nem szigetel jól. Sok esetben a belterületi állattartásból származó csurgalékvíz is ezekben az aknába kerül elhelyezésre, így magas ammónia- és szervesanyag tartalma révén veszélyezteti a talajvizet és az ivóvizet vagy akár a termesztett növények minőségét is.

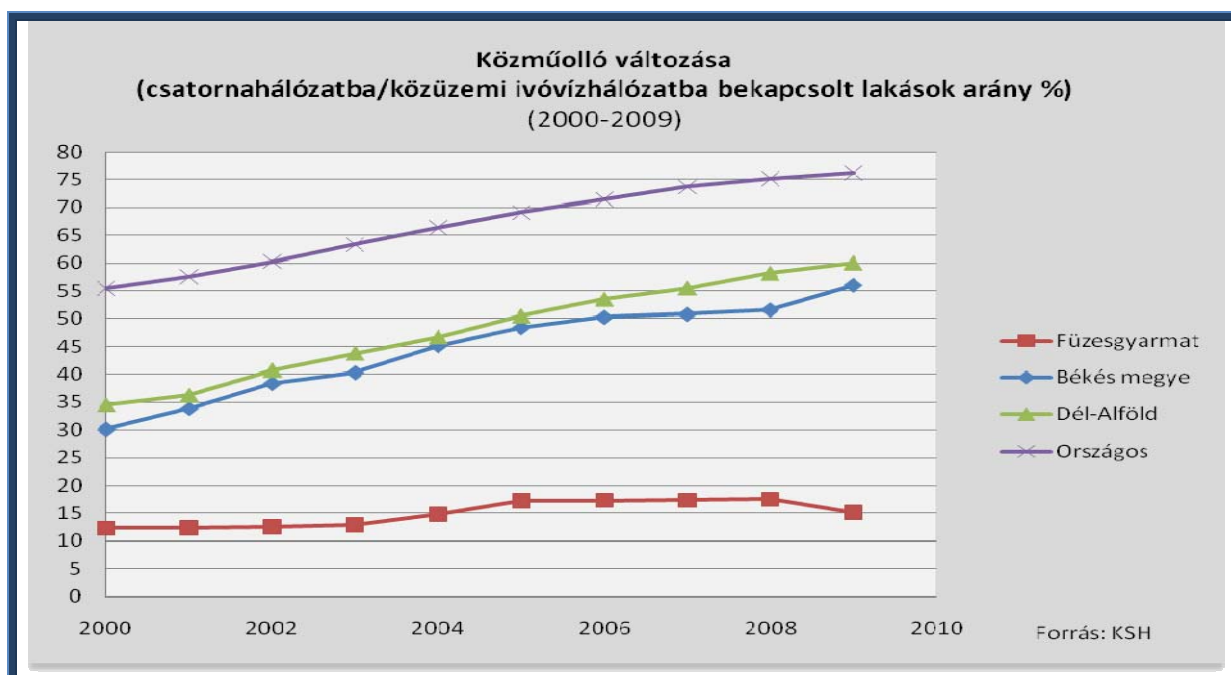
A település szennyvízcsatorna-hálózatának kiépítettsége 15 %-os. A kommunális folyékony hulladék gyűjtését 2005. szeptembere óta a Márta és Társa 2000 Bt. végzi, aki a Vásár tér 210/10 hrsz-ú ingatlanon található városi szennyvíztisztító telepre szállít. A telep tulajdonosa a helyi Önkormányzat, üzemeltetője a Békés Megyei Vízművek ZRt. Napi kapacitása 600 m³/ nap szennyvíz és 60 m³/ nap folyékony hulladék. A telepen biológiai tisztítás történik, tápanyag (N, P) eltávolításával kombinálva.

A tisztítás egy kör alakú beton térben történik, ahol 2 db eleveniszapos medence és 2 db utóülepítő van. A sűrített iszapot szalagszűrőprés vízteleníti polielektrolit adagolása mellett. A víztelenített iszap az átmeneti tároló betonozott területére kerül, ahol mészhidrát hozzáadása után depóniát kell képezni, majd min. 48 óra behatási időt kell hagyni. A tisztított szennyvíz befogadója az Önkormányzat kezelésében lévő Papsziget-Garai- Fürjéri csatorna, majd az Ó-Berettyó csatorna. A tisztítótelep iszaptároló teréből a szennyvíziszapot az Atevszolg. Kft. szállítja el, ami egy folyamatban lévő megállapodás megkötése után a dévaványai telepén komposztálásra kerülhet.

Füzesgyarmat város a 25/2002. (II. 27.) Kormányrendelet 2. mellékletének 5. táblázata alapján önálló szennyvíz elvezetési agglomerációként van besorolva. A jogszabály alapján a szennyvizek elvezetését és kezelését legkésőbb 2015-ig meg kell oldani. A tervezett szennyvízcsatorna és szennyvíztisztító bővítéssel megoldódik a város szennyvíztisztítása, a talajvíz védelme és a belvizek kártétele elleni védelem, valamint megszűnik a lakosság körében kialakuló, a szennyvíz elhelyezésével kapcsolatos társadalmi feszültség.

A szennyvízcsatorna mű adatai:

- lakások száma: 2.416 db
- bekötések révén ellátott. 424 db
- gyűjtőhálózat hossza: 9,0 km.

A közműolló változása Füzesgyarmat Városban 2000 és 2009 között, %
(Forrás: KSH T-Star)

Hulladékgazdálkodás

Füzesgyarmat Önkormányzata a település rendezési tervével, illetve környezetvédelmi programjával összhangban a település közigazgatási, illetékességi területére vonatkozóan helyi hulladékgazdálkodási tervet dolgozott ki.

A terv alapvető célkitűzése, hogy a fenntartható fejlődés pillérei (környezeti, gazdasági és társadalmi) érvényesíthetők legyenek a hulladékgazdálkodásban.

- ✓ *Környezeti szempont:* a hulladék kezeletlenül jelentős mértékben terheli, kezelés után kisebb mértékben vagy egyáltalán nem terheli és szennyezi a környezetet, ezért fontos cél a megelőzés és minimalizálás, illetve a hasznosítás, továbbá az ártalmatlanítás olyan módon, hogy a környezeti terhelés minimális legyen.
- ✓ *Gazdasági szempont:* a hulladékok ártalmatlanítása és a környezeti károk elhárítása költséges, ezért a megelőzés és minimalizálás, valamint a hasznosítás közvetlen költségmegtakarítást jelent.
- ✓ *Társadalmi szempontok:* a hulladékok kezelése társadalmi igény, ezért vált közzolgáltatási tevékenységgé. A kommunális hulladékok kezelésének végső költségeit a lakosság viseli.

Füzesgyarmat Város Önkormányzata a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulással közösen kívánja megoldani az önkormányzati hulladékgazdálkodási és közzolgáltatási rendszer kialakítását, szervezését, működtetését és fejlesztését. A hulladéklerakó rekultivációjának elvégzésére a DAREH Önkormányzati Társulás KEOP pályázatot nyújtott be, mely kedvező elbírálásban részesült, a munkálatok 2011-ben kezdődtek meg. A hulladékgazdálkodási és közzolgáltatási rendszer kialakítására is pályázatot kíván benyújtani a DAREH Önkormányzati Társulás, amely kedvező elbírálás esetén megoldást jelentene a településen keletkező zöldhulladék és építési törmelék elhelyezésével kapcsolatban. A

településen a szilárd hulladékkal kapcsolatos köztisztasági feladatokat az önkormányzattal kötött megbízási szerződés keretén belül a Tappe Kft. látja el, aki a Mezőberényi hulladéklerakóba szállítja a településen keletkező kommunális hulladékot.

Az ingatlantulajdonosok az ingatlanukon keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon kötelesek gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet, valamint a közszolgáltató által rendszeresített köztisztasági zsákok használhatók erre a célra. A családi házas övezetekben 120 l-es edényzetek, a lakótömbök és közületek esetén 120 l - 4 m³ kapacitású gyűjtőedényzetek vannak kihelyezve a nem veszélyes szilárd hulladékok gyűjtésére. A háztartási szilárd hulladékot hetente egy alkalommal szállítják el.

A településen 2004. 01. 01. óta szelektív hulladékgyűjtés folyik, a város öt pontján elhelyezett hulladékgyűjtő szigeteken, ahol színes üveg, fehér üveg, műanyag palack és papír szelektív gyűjtésére van lehetőség. A közszolgáltatás részeként üzemeltethető hulladékgyűjtő szigetek kialakításával, működtetésével kapcsolatos előírásokat helyi rendelet tartalmazza. A hulladékgyűjtő szigetek kialakítása mellett a „háztól-házig” való gyűjtés bevezetése is indokolt. A szelektív hulladékgyűjtő edényekben lévő másodnyersanyagot a békéscsabai Városüzemeltetési Kft. telepére szállítják, ahol válogatás után bálázzák, és újrahasznosítás céljából további, erre szakosodott felhasználónak adják tovább (papír esetében a Dunapack Rt. - Dunaújváros, műanyag esetében Lamba Rt. - Győr, míg az üveg esetében az Avermann-Holvex Kft. Miskolc).

Az Önkormányzat szerevezésében (a Tappe Kft. lebonyolításában) minden évben 2 alkalommal, tavasszal és ősszel lomtalanítás történik, amely során elszállításra kerülnek a már nem használt háztartási eszközök és bútorok.

Az ingatlantulajdonosok az ingatlanukon keletkező települési folyékony hulladékot műszakilag megfelelő (zárt) tartályban kötelesek gyűjteni, és azt a begyűjtésre jogosult hulladékkezelőnek átadni. Az illetékes önkormányzat határozza meg, hogy a települési folyékony hulladék elhelyezésére melyik szennyvíztisztító telep vehető igénybe.

Az állati hulladékokkal kapcsolatos intézkedéseket a 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet szabályozza. A lakosságnál és a közterületen keletkező állati eredetű veszélyes hulladékokat 2004. január 1.-ig a települési döngkúton helyezték el. Azóta állati hulladék tárolására a döngkút területe nem használható, az állati tetemeket az ATEV ZRt. szállítja el továbbkezelésre, a debreceni telepére. Az üzemelés folyamán, a döngkúton deponált hulladékmennyiségéről nincs adat.

Füzesgyarmat 0188/2 hrsz-on található a Kőolajkutató Rt. (Szolnok) tulajdonában álló fűrási iszaptároló. A két kazetából álló, monodepóniaként üzemelő iszaptároló névleges kapacitása 100. 000 t, az elhelyezett veszélyes hulladék jelenlegi mennyisége 95. 000 t. A tároló határozatlan ideig érvényes működési engedéllyel rendelkezik, de az utolsó beszállítás 1988-ban történt. 2008-ban a Profes Kft. a területet biztonsági okokból bekerítettette. Az iszaptároló rekultivációjára vonatkozóan 76/04/2008. számon készült terv, melyet 45055-1-1/2007 sz. fogadott el az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Gyulai Kirendeltsége. Ez alapján 2010.

december 31-ig megtörtént a végleges záróréteg kialakítása, a felszín alatti vizekre gyakorolt környezeti hatás nyomon követésére 3 db monitoring kút kerül kialakításra. A monitoring és utógondozás várható időtartama 30 év.

Elektromos energiaellátás

Villamos energia ellátás az egész város területén minden ingatlanhoz 100%-ig biztosított. A háztartási villamos energia fogyasztók száma rendszerint meghaladja a lakások összesített számát. 2009-ben 100 lakásra 104, 5 fogyasztó jutott. 2002 és 2009 között 2733-ról 2526-ra csökkent a fogyasztók száma. A város teljes lakossága számára szolgáltatott villamos energia mennyisége 2009-ben 6138 MWh volt. Így egy lakosra 1009 kWh jutott, ami alacsonyabb az országos átlagnál (1128 kWh). Az összes szolgáltatott villamos energia mennyiségének 35,7 %-át használta fel a lakosság.

A kisfeszültségű vezeték hossza a város területén kb. 50 km, a közvilágítási lámpák száma mintegy 200 db.

Az elektromos szolgáltató a városban az E-On Hungária Zrt.

Gázellátás

A település összes gázcsőellátás hossza nőtt. A háztartási gázfogyasztók száma 2009-ben 2044 db, ami a 2001-es adatokhoz képest 8%-os növekedés. A lakások számának 84,6 % kitéve, ami magasabb az országos átlagnál (77%). 2009-ben egy háztartási fogyasztóra jutó gáz mennyisége 913 m³ volt, ami kevesebb, mint az országos átlag (1083m³). A városban összesen felhasznált gázmennyiségnek a 63,5 %-át használták fel a lakossági fogyasztók 2009-ben.

Alternatív energia

A város 2012. óta a Klaszter a Környezettudatos Fejlődésért (KKF) tagja, melyet a Füzesgyarmat Város Önkormányzatán kívül a Szent István Egyetem Víz- és Környezetgazdálkodási Kar, EnvyrOil Energetikai Fejlesztő és Beruházó Kft., Windkom Bioenergetikai Kutatás-Fejlesztő és Szolgáltató Kft., EUmappák Magyar Projektfejlesztő és Pályázatkezelő Konzorcium hozott létre. A célja a klasztertagok kölcsönös előnyökön alapuló együttműködésének elősegítése, versenyképességének növelése. A klaszter tagjai elsősorban a környezetgazdálkodás, a megújuló energia hasznosítás, a hulladékgazdálkodás és a környezetvédelem területén tevékenykedő vállalkozások, azokhoz kapcsolódó partnerek illetve a szakma fejlődését szándékaik szerint támogató, elősegítő szakmai szervezetek, döntéshozók, kutató-, fejlesztő-, oktató intézmények. A klaszter tagjai a tevékenységük során kiemelten fontosnak tartják a környezettudatos fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesülését.

A klaszter terve, hogy Füzesgyarmaton Energia Parkot hoz létre, ezzel egyidejűleg megújuló energiák területén térségi technológiai és tudásközpont létrehozását. A Energia-Park várhatóan a kistérség foglalkoztatási helyzetének javítását és energiafüggőségének csökkentését is segíti.

A település adottságaira alapozva elsősorban a napenergia-hasznosítást, a termálvíz hasznosítást és a biogáz üzem létesítését tervezi az Önkormányzat.

Infokommunikáció

A település honlapján több fajta elektronikus szolgáltatás érhető el. A honlapon keresztül lehetőség van elektronikus ügyintézésre, a várossal kapcsolatos pontos információk, adatok lekérésére, valamint az aktuális programok megtekintésére.

Mutatók	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma (lakásfővonal) (db)	759	703	813	871	830	670
Kábeltelevízió előfizetőinek száma (db)	1190	1462	1580	1584	1612	1641
Nyilvános távbeszélő állomások száma	8	8	6	4	5	4
Távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt) (db)	870	817	914	908	890	799

Infokommunikáció Füzesgyarmaton 2006-2011.

(Forrás: KSH, T-Star)

Az Önkormányzat 2009. óta rendelkezik szélessávú internettel, a kiépítő és üzemeltető a Füzes Tv. Szolgáltató Kft.

4.4.5. Közlekedési infrastruktúra

A megközelíthetőségnek, az infrastruktúra fejlettségének kulcsfontosságú szerepe van a település kapcsolataiban, a más területekhez való integrálódásában.

Közúti közlekedés

A település megközelítését, a szomszédos területekre való eljutást és az országos főúthálózattal való kapcsolatot a 4206 (Karcag - Füzesgyarmat), a 4212 (Püspökladány - Szeghalom), 4225 jelű (Füzesgyarmat - Darvas) országos közutak biztosítják. A felsorolt utak kül- és belterületi szakasza aszfaltbeton burkolattal teljesen kiépített, 6 méter szélességűek, állapotuk elfogadható. A 2x1 forgalmi sáv a jelenlegi forgalomnak megfelel.

Az úthálózat jelenlegi forgalma 1800- 2500 egységjármű/ nap, ami 2020-ra várhatóan eléri a 3500- 4000 egységjármű/ nap forgalmat. Az utóbbi időszakban megfigyelhető életforma-változás eredményeként növekednek a szabadidős utazások, de a bevásárlóközpontokba való eljutás is a közlekedési igények növelése irányába hat. A forgalom jelentős kihatással van a városlakók egészségére, illetve általában a városi életminőségre. E kedvezőtlen hatások kiküszöbölésére mindenhol igyekeznek növelni a tömegközlekedés, a gyalogos és kerékpáros közlekedés arányát. Füzesgyarmaton egy üzemanyag-töltő állomás található, amely megfelel a hatályos környezetvédelmi előírásoknak.

Mutatók	2008.	2009.	2010.	2011.
Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	1241	1228	1228	1229
Motorkerékpárok száma (db)	87	93	96	99
Autóbuszok száma (db)	3	2	3	3
Személyszállító gépjárművek száma összesen (db)	1331	1323	1327	1331
Teherszállító gépjárművek száma összesen (különleges célú gépkocsival együtt) (db)	206	217	235	234
Áruszállító tehergépkocsik száma (db)	166	175	195	195
Vontatók száma (db)	30	31	28	28
Benzinüzemű személygépkocsik száma	1025	1009	997	973
Gázolajüzemű személygépkocsik száma (db)	214	217	224	239
Egyéb üzemű személygépkocsik száma (db)	2	2	7	17
Benzinüzemű tehergépkocsik száma (db)	16	15	15	16
Gázolajüzemű tehergépkocsik száma (db)	160	171	192	189
Lassú járművek száma (db)	116	123	120	127

Füzesgyarmat gépjármű ellátottsága
(Forrás: KSH, T-Star adatbázis)

A lakott területen található autóbuszmegállók túlnyomó többsége öbölben van elhelyezve, mindenhol esőbeállóval.

Városkörnyéki közlekedési kapcsolatok

A településen nincs helyi autóbusz közlekedés, a helyközi forgalom pedig Bucsá és Szeghalom irányába történik napi 8 járat sűrűséggel. Szállítási kapacitás 300-500 fő/nap. Füzesgyarmaton nincs autóbusz pályaudvar, létesítése nincs tervbe véve, de a közlekedési forgalom lebonyolításához szükséges megállóhelyek rendelkezésre állnak.

Vasúti közlekedés

Vasútvonal is érinti a várost, a Szeghalom –Püspökladány mellékvonal. A településnek 2 vasúti megállója van: a Füzesgyarmat vasútállomás és a Füzesgyarmat fürdő megállóhely.

A vonalon a teherszállítás nem jelentős, a személyforgalmat naponta hét vonatpár bonyolítja le, kb. 100- 200 fő/nap szállítási kapacitással.

Kerékpáros közlekedés

A városban a kerékpározás igen nagy népszerűségnek örvend. A forgalom járműfajta szerinti megoszlásában igen nagy a kerékpáros közlekedés aránya: kb. 40%. Erre a tényre eddig is nagy figyelmet fordítottak, hiszen a Mátyás út, a Szabadság tér és az Árpád utca közti szakasz és a Kossuth utca mentén kiépített, jó minőségű kerékpárút van. E mellett a szomszédos városból érkező látogatók igyekeznek kerékpárral elérni a város nevezetességeit. 2009. július 5-én került sor a Füzesgyarmat-Szeghalom közötti kerékpárút átadására. A 8 km hosszú kerékpárút közel 300 millió forintos beruházás során valósult meg. A hatalmas beruházáshoz a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás európai uniós forrásból (DAOP-2007-3.1.2 pályázaton) nyert támogatást. Az elkészült kerékpárút biztonságos közlekedést biztosít a kerékpárosok számára.

Városi utak, parkolók

Jelentősebb parkolási igény a városközpontban, az ott elhelyezkedő iskolánál és sportcsarnoknál van, valamint a strandnál, a sportpályánál jelentkezik. A meglévő parkolók száma 80, amit a közeljövőben növelni szándékoznak az önkormányzati parkolási rendelet segítségével. A belső úthálózat többsége aszfalt burkolattal rendelkezik, kisebb része talajstabilizált vagy zúzottköves borítású. A helyi közutak és járdák állapota megfelelő, de javításra szorulnak. A mellékutak állapota egyrészt az úttest minősége, teherbírása és azok elégtelen szélessége miatt nem kielégítő.

4.5. Közzolgáltatások

Az alábbi fejezet célja, hogy bemutassa, milyen közzolgáltatások érhetők el a településen, ezek milyen minőségben szolgáltatnak, valamint milyen mértékben veszik ezeket a szolgáltatásokat igénybe a lakosok.

A közzolgáltatások elemzéséhez a KSH és önkormányzati adatokat és információkat használtunk fel.

A fejezet az alábbi közzolgáltatásokat elemzi:

- *Humán közzolgáltatások* közül az oktatás, egészségügyi ellátás, szociális ellátás, kultúra és közművelődés
- *Közműhálózatok* vonatkozásában elemzi az igények és fejlesztési szándékok összhangját, a fejlesztések lehetőségeit;
- *Közlekedés* területén a közösségi és egyéni közlekedés problémáit;
- *Környezetvédelem* területén a környezeti állapot problémáit, ezzel kapcsolatos megoldási, megelőzési javaslatokat;
- *Közigazgatás* területén elemzi a közigazgatási szolgáltatások minőségét és hozzáférhetőségét;

A település lakói számára a közzolgáltatási feladatok jelentős része helyben hozzáférhető. A közfeladatokat ellátó intézmények: bölcsőde, óvoda, általános iskola, az alapfokú művészetoktatás, egészségügyi alapellátás helyben elérhető.

4.5.1. Oktatás-nevelés

Az oktatási-nevelési feladatok bemutatásához felhasználjuk az intézmény alapító okiratát, a minőség irányítási programját, szervezeti és működési szabályzatát, az intézmények pedagógiai programját, valamint éves munkatervüket és beszámolóikat. Ezeket a KSH területi adatbázis adataival egészítünk ki.

Füzesgyarmat városban 2007 óta egy önkormányzati fenntartású intézmény (**Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat**), működik, amely alapító okirat szerint ellátja az óvodai, általános iskolai, alapfokú művészeti iskolai és pedagógiai szakszolgálati feladatokat, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelését, általános iskolai nevelését, a logopédiai fejlesztését, gyógytestnevelési feladatait.

A korábban partnerségben működő nevelési-oktatási intézmények így egy szervezetben, szakmailag önálló intézményegységekben működnek. Mindkét intézménynek, a település életében eredményekben is bővelkedő múltja volt, hiszen az óvoda nemrég ünnepelte fennállásának századik évfordulóját, de az iskola is évtizedek óta biztosítja a Füzesgyarmaton élő gyermekeknek az alapfokú oktatást.

Az egyesített intézmény Minőségirányítási Program szerint működik.

Nappali középiskolai oktatás nincs a városban, mivel elérhető közelségben működik a Péter András Gimnázium a Szigeti Endre Szakképző Iskola, a Békés megye által működtetett Farkas Gyula Szakképző Iskola dévaványai egysége, amit sok tanuló választhat, valamint jól megközelíthető a településről a megyeközpont is.

Bölcsődei ellátás

Bölcsődei ellátást a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységében végzi az Önkormányzat, alapfeladata a 1-3 éves korú, családban nevelkedő gyerekek szakszerű nevelés-gondozása. Kisegítő feladata a sérült gyermekek napközbeni ellátása, fejlesztő szakember útmutatása alapján. Ezen feladatok szakszerű ellátásáról 4 fő szakképzett kisgyermeknevelő gondoskodik.

A bölcsődei ellátást igényelhetik azok a szülők, akik különböző okok miatt, pl. dolgozik, tanul, esetleg betegség, hátrányos szociális helyzet stb. nem tudják megoldani a kisgyermek napközbeni ellátását.

2010-ben összesen 49 beíratott gyerek volt a bölcsődésben.

Év	0-2 éves korú gyerekek száma	3 éves korú gyerekek száma	Bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe beíratott gyerekek száma
2001.	218	na	25	29
2002.	217	na	25	26
2003.	208	na	25	28
2004.	196	na	25	31
2005.	192	na	25	28
2006.	186	70	25	27
2007.	172	64	25	30
2008.	139	50	24	30
2009.	121	56	24	28
2010.	104	50	24	35
2011.	129	28	24	22

Bölcsődei férőhelyek és a beíratott gyerekek számának alakulása

Forrás: KSH, T-Star adatbázis

Óvodai nevelés

Az óvoda az egységes fenntartású intézményen belül szakmailag különálló egységet képvisel. Az óvoda 2009-ig négy épületben működött, azonban DAOP-4.2.1./2F pályázat keretében az egymáshoz viszonylag közel található épületek közül a központi épület (Széchenyi utca) fejlesztésével egy felújított, tágas,

Az óvodában integráltan folyik az SNI gyermekek nevelése. Az óvoda 8 csoporttal működő intézményegység, az összes települési igényt ki tudja elégíteni. Nyitva tartásával (10 óra naponta) illeszkedik a szülők igényeihez. A települési adatlap alapján a beóvodázási arány 100 %-os, azaz minden kisgyermeket nyomon követnek a védőnő segítségével a születésétől kezdve és tájékoztatással segítik a gyermek három éves kortól kezdődő óvodai nevelésbe való bekapcsolódását. Szükség esetén igénybe veszik a családsegítő szolgálat, bölcsőde segítségét a szülők meggyőzésében. Mivel a bölcsőde még el tudja látni a 3-4 éves korú gyermekeket, az óvoda elsősorban azon gyermekekre figyel koncentráltabban, akik a bölcsődei ellátást nem vették igénybe óvodába iratkozás előtt.

Bejáró gyerek nincs az óvodában.

A beíratott gyerekek száma 2001 óta csökken, ami összefüggésben van a gyerekek számának csökkenésével. Az adatokat az alábbi táblázat mutatja.

Év	3-5 éves korú gyerekek száma az állandó népességen belül	Óvodai férőhelyek száma	Óvodába beírt gyerekek száma	Óvodai feladatellátási helyek száma
2001.	219	230	259	4
2002.	207	250	257	4
2003.	214	250	253	4
2004.	217	238	249	4
2005.	208	238	250	4
2006.	208	238	242	4
2007.	203	238	239	4
2008.	192	238	232	4
2009.	180	215	208	4
2010.	167	225	192	1
2011.	137	200	164	1

*Az óvodai férőhelyek és beíratott gyerekek számának alakulása
(KSH adatok alapján saját szerkesztés)*

Az óvoda életkor szerint és vegyes életkorú csoportokban szervezi a nevelést. 3 vegyes életkorú és 7 életkor szerinti szervezett csoport működik. 2008-ban a 239 fő óvodás gyermek 52,7 %-a (126 fő) a hátrányos helyzetű, és 11,3 % (27 fő) halmozottan hátrányos helyzetű, 5 % (12 fő) SNI volt.

Általános iskolai oktatás

A város lakosainak számára mindig fontos volt a gyerekek taníttatása, már az 1700-as években szervezett tanítás folyt. Létezett református, katolikus és zsidó iskola. Mivel a lakosság nagy hányada református vallású volt, impozáns méretű református templomot építettek a település központjába, mellette működött az iskola. Az 1900-as évek elején a település erőforrásaiból, a nagyszámú közadakozásból és a református egyház hozzájárulásából építették fel azt az egyetemes, 14 tantermű iskolát, melyet azóta bővítettek és a város központjának jelentős épülete.

1946 után két iskola működött Füzesgyarmaton az egyszerű I-es számú és II-számú Általános Iskola elnevezésekkel. Ezeket az iskolákat vonták össze 1969-ben, és azóta viseli a Kossuth Lajos nevét.

Az általános iskolai oktatás, valamint integrált formában a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai oktatása az általános iskolai egységekben folyik. Itt megvalósítják a teljes integrációt. Az általános iskolában 8 évfolyamon 23 tanulócsoportban folyik az oktatás.

A székhelyen (Széchenyi utca) folyik általános iskolai (1-8. évfolyam), alapfokú művészetoktatási nevelés-oktatás, szakszolgálati ellátás, valamint még két telephelyen (Rajk utcai és Kossuth utcai épületben) 1-4. évfolyamon az általános iskolai oktatás. Az alapfokú művészeti oktatás a székhelyen és a Rajk utcai épületben érhető el, külön egységet alkot a többcélú intézményben.

A többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók (41 fő, 7,8%) az osztályokban viszonylag egyenletesen elosztva találhatók. Az iskola külön tagozatot nem működtet, tehát minden egyes SNI tanulót integrál, fogyatékoságának súlyosságától függetlenül.

Az általános iskolában a tanulók 47,6 %-a hátrányos helyzetű, 12,4 %-a halmozottan hátrányos helyzetű. 2004 óta a hátránykompenzációs tevékenységként integrált pedagógiai rendszert alkalmazva segítik a hátrányos helyzetű tanulókat.

Jelenleg nincs magántanuló az iskolában. Más településről bejáró tanuló jellemzően nincs az iskolában.

Év	6-14 éves korú gyerekek száma az állandó népességen belül	Általános iskolai tanulók száma	Pedagógusok száma	Iskolai feladat- ellátási helyek száma
2001.	764	666	46	1
2002.	769	670	46	1
2003.	768	652	46	1
2004.	713	619	46	1
2005.	702	594	42	1
2006.	677	568	43	1
2007.	650	544	35	3
2008.	627	523	37	3
2009.	640	519	39	1
2010.	613	517	39	1
2011.	591	506	38	1

*Az általános iskolások számának változása
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés*

Az általános iskolai tanulók számának változása csökkenő mértéket mutat, ami a csökkenő gyerekszámmal van összefüggésben. Az iskoláskorú gyerekek és az iskolába járó gyerekek száma közötti különbség részben abból adódik, hogy nem minden hatodik életévét betöltött gyerek kezdi meg iskolai tanulmányait, szülői döntés alapján az iskolakezdés gyakran hétéves korra tehető.

Az iskolai tanulói létszám csökkenésének következménye a tanulócsoporthoz számának csökkenése, ami 2001-ben 28 volt, az 2009-ben már csak 23. A tanulói létszám további

csökkenése a későbbiekben az iskola vonatkozásában finanszírozási problémák kialakulásához vezethet.

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

A szakszolgálat az alábbi feladatokat látja el a településen:

- Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladata a sajátos nevelési igény megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek korai fejlesztése és gondozása a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtása.
- Sajátos nevelési igényű óvodások és iskolások habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatása a TKVSZB szakvéleményében megjelölt fejlesztési feladatok alapján.
- Tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő óvodások és iskolások fejlesztőfoglalkoztatása a TKVSZB és a nevelési tanácsadó által megjelölt feladatok alapján.
- Logopédiai szolgáltatás feladata a beszédindítás, beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, diszlexia-diszgráfia megelőzése és reedukációja.
- Gyógytestnevelés feladata a gyermek speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi, vagy a szakorvosi szűrővizsgálat gyógy-, vagy könnyített testnevelésre utalja.
- Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás célja tanulási képességük, adottságuk, attitűdjük megállapítása a megalapozott pályaválasztáshoz.

A szakszolgálat szakember ellátottsága megfelelő, végzett gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, és fejlesztő pedagógus végzi a feladatokat.

4.5.2. Egészségügy

A település egészségügyi ellátását az Egészségügyi Központban látja el. A Központban lévő szolgáltatók tevékenységei közt szerepel az alapellátásnak számító háziorvosi rendelés biztosítása, a védőnői szolgálat, a fogszakorvosi rendelés, a gyermekorvosi szakrendelés biztosítása a településen belül, az otthoni szakápolás igénybevételének lehetősége Füzesgyarmaton, Kertészszigeten és Bucsán, továbbá járóbeteg-szakellátások közül a fül- orr- gégészet, nőgyógyászati szakrendelést lehet a településen igénybe venni.

Az intézményben jelenleg a betegek ellátása 3 háziorvos, 2 fogszakorvos, 2 védőnő, 2 gyermekorvos közreműködésével történik, és egy labor üzemel. Kéthetente egy alkalommal rendel a fül-orr gégész és a nőgyógyász. Az intézmény működtetéséhez szükséges személyi feltételek biztosítva vannak. A településen teljesen megoldott az alapellátás biztosítása a lakosság számára. Az intézmény kapacitása megfelelő, 100 %-ban kihasználásra kerül.

Az Egészségügyi Központ működtetését az önkormányzat biztosítja, a szükséges gépműszereket a szolgáltatók részére átadja. Az önkormányzat, mint fenntartó megfelelő gazdasági stabilitást biztosít az intézmény megfelelő színvonalú működtetéséhez.

Az Egészségügyi Központ Füzesgyarmat város alap betegellátási feladatait látja el, emellett egyes szakfeladatok a kistérség lakosai (Bucsa, Kertészsziget) részére is elérhetőek.

Járóbeteg-szakellátási feladatokat ellátó egészségügyi intézmény, illetve mentőállomás legközelebb a kistérség központjában, Szeghalmon található. A központi alapellátási ügyeletet jelenleg a Szeghalmi Többcélú Kistérségi Társulás, mint fenntartó látja el.

Év	A háziiorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma (eset)
2001.	34 960	9 778
2002.	34 447	8 034
2003.	34 774	9 050
2004.	43 803	7 334
2005.	43 115	7 733
2006.	54 322	1 0021
2007.	36 951	8 578
2008.	42 790	8 568
2009.	44 948	8 658

Orvosi alapellátásban megjelentek és meglátogatottak számának változása

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Az Egészségügyi Központban az alábbi orvosok biztosítják az egészségügyi alapellátást.

Felnőtt betegellátás:

1. számú felnőtt háziiorvosi körzet: Dr. Pikó Eszter háziiorvos
2. számú felnőtt háziiorvosi körzet: Dr. Sánta Tibor háziiorvos
3. számú felnőtt háziiorvosi körzet: Dr. Barta Krisztina háziiorvos

Gyermekorvosi ellátás:

Dr. Kovács Gábor, gyermekgyógyász szakorvos
Dr. Rudner Bernadett, gyermekgyógyász szakorvos

Fogorvosi ellátás:

1. számú fogorvosi körzet: Dr. Kozma Daniella, fogszakorvos
2. számú fogorvosi körzet: Dr. Vlaszáts István, fogszakorvos

Védőnői szolgálat:

Lovász Judit védőnő
Kárai Ildikó védőnő

4.5.3. Közigazgatás, közintézmények

A Füzesgyarmaton illetékes területi közigazgatási intézmények székhelyei és elérhetősége:

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő Óra:Perc	Távolság km
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Bányakapitányság	Szolnok	1:35	98,277
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Debrecen	1:7	65,39
Építésügyi Hivatal	Békéscsaba	1:1	59,227
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Békéscsaba	1:1	59,227
Megyei földhivatal	Békéscsaba	1:1	59,227
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Békéscsaba	1:1	59,227
Megyei Kormányhivatal	Békéscsaba	1:1	59,227
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Békéscsaba	1:1	59,227
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Békéscsaba	1:1	59,227
Szociális és gyámhivatal	Békéscsaba	1:1	59,227
Kistérségi ÁNTSZ	Gyula	1:5	63,826
NeKI Kirendeltség	Gyula	1:5	63,826
Vízügyi Igazgatóság	Gyula	1:5	63,826
Országos Egyéni Választó Kerületek	Szeghalom	0:11	10,217
Tűzoltóság	Szeghalom	0:11	10,217
Városi Bíróság	Szeghalom	0:11	10,217
Városi Ügyészség	Szeghalom	0:11	10,217
Körzeti Földhivatal	Szeghalom	0:11	10,217
Munkaügyi központ kirendeltsége	Szeghalom	0:11	10,217
Rendőrkapitányság	Szeghalom	0:11	10,217
Gyámhivatal	Füzesgyarmat	0:0	0
Építésügyi körzetközpont	Füzesgyarmat	0:0	0
Okmányiroda	Füzesgyarmat	0:0	0
Polgármesteri hivatalok	Füzesgyarmat	0:0	0

Forrás: TeIR, Váti Kht., saját szerkesztés

A város közintézményei a település városi szerepkörének megfelelően adóttak, a közintézmények szolgáltatásai megfelelőek. A szolgáltatások jelentős része a település központjában érhető el.

A közszolgáltatások kínálata lefedi a jelentkező igényeket és mivel a település lakosságszáma enyhén csökkenő tendenciát mutat és a jövőben sem várható jelentős lakosságszám növekedés, a rendelkezésre álló infrastruktúra középtávon elegendő.

A közszolgáltatások következő szintje a járási központban, Szeghalmon érhető el, ami közúton 11 perc alatt közelíthető meg, a szolgáltatások elérését nagyban támogatja a két várost összekötő kerékpárút. A magasabb szintű ügyintézés csak a regionális nagyvárosokban érhető el.

4.5.4. Szociális ellátás

Füzesgyarmat szociális ellátásáról a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás fenntartásában működő **Egyesített Szociális Intézmények** gondoskodik. Az Intézmény látja el az alábbi feladatokat:

- családsegítés
- gyermekjóléti ellátás
- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- nappali ellátás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nappali ellátás

Az ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő 18. életévét betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget.

Napközbeni tartózkodás, társas kapcsolatok, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítése, továbbá igény szerint megszervezni az ellátottak napközbeni étkeztetését, stb. Az idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhely száma 2001 óta 40 fő.

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	43	41	38	35	15	21	40	46	22	15	39

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi gondozást 2008-ban 33 fő, 2009-ben 27 fő, 2010-ben 21 fő vette igénybe.

A szolgálatot a településen 2 fő szociális gondozó és ápoló végzettséggel rendelkező dolgozó látja el.

Adósságkezelés

A lakosság háztartási adósságokat felhalmozott polgárait segítse díjhátralékuk csökkentésében és - lehetőség szerint - azok megszüntetésében. Az adósságkezelési tanácsadás - lényegében - egy együttgondolkodási folyamat a klienssel, annak érdekében, hogy miként lehetséges az adósságot minimális mértékűre csökkenteni. A településen 2011. március 1-től került bevezetésre.

Családsegítés

A szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

- Szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás,
- Családgondozás,
- Közösségfejlesztő, egyéni és csoportos terápiás programok szervezése,
- Szociálisan rászorult személyek és családjaik részére tanácsadás nyújtása,
- Adósságkezelés

Év	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Családsegítő szolgáltatást igénybevevők száma (fő)	118	112	191	354	395

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

A leggyakoribb probléma, amivel a családsegítő szolgáltatást felkeresik elsősorban a foglalkoztatással és a családok anyagi helyzetével kapcsolatos.

Gyermekjóléti ellátás

Az alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek, testi, értelmi érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének a családban történő nevelésének elősegítéséhez a veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez.

- Gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- Családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás megszervezése,
- Hivatalos ügyek intézésének segítése, stb.

2010-ben az alapellátásba és védelembe vett családok száma 61 volt. A gyermekek legfőbb veszélyeztetettség okai a kezelt problémák száma alapján:

- gyermeknevelési (114)
- családi konfliktus (63)
- anyagi (48)
- magatartászavar (31)
- szülői elhanyagolás (22)
- szülők vagy család életvitele (14)
- gyermekintézménybe való beilleszkedési problémák (5)
- fogyatékoság (2)
- szenvedélybetegség (1)

Év	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetei	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra felhasznált összeg (ezer Ft)	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2001	877	3935	-
2002	560	1837	-
2003	655	3360	456
2004	821	5365	388
2005	1582	9747	817
2006	1234	8425	660
2007	630	9231	305
2008	1411	10 362	673
2009	1296	10 244	720
2010	1430	9 147	718
2011	1157	6 017	527

Önkormányzati segélyezés adatai

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik ezt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	43	53	51	55	49	66	65	77	56	52	77

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

A rászorulóik közül 2010-ben 40 fő részére kiszállítással biztosították az ellátást, 12 fő elvitte, 15 fő helyben vette igénybe.

Házi segítségnyújtás

Azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak.

- Alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzése,
- Önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniás körülményeinek megtartásában való közreműködés,
- Veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében illetve azok elhárításában való segítségnyújtás, stb.

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	12	19	19	12	12	18	6	21	27	22	62

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

Idősek Szociális Otthona

Jogelődje a „Szegény Ház” az 1800-as évek végén és az 1900-as évek elején alakult ki a Járványkórházból. 1954 óta működik mint Szociális Otthon, majd mint Idősek Szociális Otthona, jelenleg megyei kezelésben.

Az intézet megyei térségi feladatokat lát el, mivel a megye bármelyik településéről fogad gondozásra szorulókat. Az otthonban 1993. évi II. ütemű fejlesztését követően 10 fővel bővült az ellátottak számára biztosítható férőhelyek száma és javult az ellátás színvonala is.

Az intézet 90 idős ember teljes ellátását, gondozását, ápolását 47 fővel, szakképzett ápolókkal biztosítja - beleértve a fizikai, egészségügyi, kulturális ellátást, a lelki törődést illetve az igény szerinti foglalkoztatást is. A lakók elhelyezése 2 és 4 ágyas szobákban történik.

Az otthon házi könyvtárral rendelkezik, biztosítja a napi folyóiratokat, videóval, és műholdas TV adások vételére alkalmas rendszerrel van ellátva. Minden szobában színes televízió van. A gondozottak kényelmét szolgálja az ingyenes fodrász-szolgáltatás és a biztosított diétás étkeztetés is. Kirándulások, mozi és színházlátogatások teszik színebbé az otthon lakóinak életét.

Az egészségügyi ellátás keretén belül megoldott az orvosi, szakorvosi ellátás, a gyógyászati segédeszközzel való ellátás.

Lehetőség van az ideiglenesen rászoruló gondozására is. Erre a célra egy kétágyas vendégszoba áll rendelkezésre teljes felszereltséggel.

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bentlakásos intézmény gondozott-jainak száma (fő)	108	109	105	105	110	105	108	99	104	107	101

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

4.5.5. Sport és szabadidő

Füzesgyarmat Város Önkormányzat képviselőtestülete 8/2009. (IV. 22.) Kt. számú rendeletben határozza meg, hogy az Önkormányzat által kötelezően ellátandó feladatokat.

Füzesgyarmat Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 76/2009.(IV. 22)Kt. számú határozatával elfogadta Füzesgyarmat Város Sportfejlesztési koncepcióját. Az elfogadott sportfejlesztési koncepció 2009-től 2013-ig, öt évre meghatározta az önkormányzat

legfontosabb tennivalóit, az önként vállalt feladatainak kezelését, tájékoztatást adott a sportágazat szereplőinek az önkormányzat szerepvállalásának irányáról és mértékéről.

Az Önkormányzat alapvető érdeke, hogy a sport valamennyi társadalmilag hasznos funkciója érvényesüljön:

- ✓ az egészségmegőrzés, a betegség-megelőzés;
- ✓ az ifjúság erkölcsi nevelése, a személyiségformálás;
- ✓ a mozgásműveltség és a cselekvésbiztonság fejlesztése;
- ✓ a közösségi együttélés és a társadalmi mobilitás segítése;
- ✓ a szórakozás és szórakoztatás;
- ✓ gazdasági vállalkozás;
- ✓ a sport-turizmus elősegítése.

A sportkoncepció a sport egyes területeinek helyzetét és fejlesztési irányait határozza meg:

Az óvodai sport fejlesztésének irányai és feladatai

- ✓ Tárgyi feltételek javítása, az óvodatelepek tornaszobával, tornateremmel történő ellátása.
- ✓ Az óvónők szakmai képzettségének fejlesztése is, az óvodákban dolgozó pedagógusok továbbképzésének testnevelés támogatása a felnövekvő generációk fizikai állapotának javítása érdekében.
- ✓ A fejlesztések során fontos szempont, hogy minden a telepi óvodarendszer kiváltása központi - modern feltételeket biztosító - Óvoda létrehozásával.

Iskolai testnevelés. diáksport

- ✓ A közoktatás területén el kell érni, hogy az egészségmegőrzés, a testnevelés és a diáksport szempontjai, célkitűzései, feladatai kellő súllyal és konkrétsággal épüljenek be és érvényesüljenek az iskolai nevelés egész rendszerében.
- ✓ A testi nevelés hatékonyságát a tanórai testnevelésre épülő diáksport tevékenység fejlesztésével is növelni kell, biztosítani szükséges, hogy a diákok önszerveződésre épülő iskolai sportkörök révén kielégíthessék mozgásigényüket, és ehhez szakképzett pedagógus nyújtson segítséget.
- ✓ Szükséges a sport létesítményhálózatának, és eszközellátottságának korszerűsítése, fejlesztése, hozzáférhetőségének fokozottabb biztosítása. Az önkormányzat fontos feladata a diáksport elsődleges színtereit adó városi sportcsarnok, városi sporttelep működési szintjének fenntartása, lehetőségeihez mért fejlesztése, a Kastélypark Fürdő és az Alapfokú Nevelési Oktatási Intézmény kapcsolatainak kiteljesítése.
- ✓ A diáksportban továbbra is támogatni kell a jelenleg működő sportágakat (atlétika, küzdősport, kézilabda, labdarúgás, asztalitenisz), illetve az intézményvezetés és az önkormányzat keresse a lehetőséget változatos, alternatív sportágak felkínálására (pl.: Hopp hopp, akrobatikus rock and roll, íjászat, stb.).
- ✓ A felmenő rendszerű versenyeztetés támogatása.

Gyógytestnevelés, fogyatékkal élők sportja

- ✓ Az életkor és az egészségi állapot alapján differenciált csoportok működésének biztosítása.
- ✓ Speciális helyzetüket figyelembe véve egészségük megőrzése, életminőségük javítása érdekében Füzesgyarmat Város Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a fogyatékkal élők sportolási lehetőségeinek megteremtését, segítségét. Ennek érdekében a sportolás, mozgás lehetőségét biztosítja a Városi Sporttelepen.
- ✓ További feladat a tornatermek, sportudvarok, egyéb sportlétesítmények fokozatos akadálymentesítése, tárgyi és létesítmény ellátottság javítása.

Versenysport

Füzesgyarmaton mintegy 10 sportegyesület működik, amelyek többségének fő tevékenysége versenyzők képzése és versenyezetés.

- ✓ Az önkormányzat nem képes vállalni a helyi verseny- és élsport teljes körű fenntartását. Lehetőségei szerint támogatja a sportegyesületeket, főként az utánpótlás-nevelés területén mutatkozó feladatok megvalósulását.
- ✓ Keresni kell a lehetőséget arra, hogy a város milyen nemzetközi események lebonyolításának adhat otthont a jövőben, illetve milyen fejlesztések szükségesek a versenyképesség növeléséhez ezen a területen.

Utánpótlás-nevelés

- ✓ Az önkormányzat alapvető feladatának tartja, hogy az iskolai, és a diáksport versenyrendszer szélesítésével minél több fiatalat vonjon be a versenyszerű sport keretei közé.

Szabadidősport

- ✓ A városnak ösztönözni kell a különböző szabadidősportok, önfenntartó szerveződések, a magántőkére épülő sportszolgáltatások elterjedését.
- ✓ Lehetőség szerint támogatni kell a nagy tömegeket mozgósító szabadidősport rendezvényeket, és ezen rendezvények népszerűsítését.
- ✓ Szükséges lenne egy terület kijelölése, ahol az extrém sportokat kedvelő fiatalok szervezeten túlthetnék el szabadidejüket.
- ✓ A város adottságainak kihasználása, megfelelő színvonalú sportpropaganda segítségével, a versenysport, a szabadidősport (kerékpározás, gyaloglás, lovaglás stb) fejlesztése.
- ✓ Kastélypark Fürdő lehetőségeinek kihasználása, fejlesztése.
- ✓ A jövőben fokozott figyelmet kell fordítani a játszóterek karbantartására, új játszóterek kialakítására.

Önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények

Városi Sportcsarnok

Füzesgyarmat Város egyetlen, nemzetközi szabványnak is megfelelő korszerű sportcsarnokkal rendelkezik. A sportcsarnok kihasználtsága szinte maximálisnak mondható. Üzemeltetője a Kossuth Lajos Alapfokú Közoktatási Intézmény. Használói: oktatási és nevelési intézmény, sportszervezetek, lakossági társulások.

Városi Sporttelep

A sporttelep egy szabványos méretű és hitelesített labdarúgó pályával és egy edzőpályával, valamint egy 400 m-es futópályával rendelkezik. Az első pálya megvilágítása lehetővé teszi az esti mérkőzések megtartását is. Üzemeltetője a Füzesgyarmati Sportklub. Használója: Füzesgyarmati Sportklub, diáksport és városi rendezvények, lakossági szerveződések.

Kastélypark Fürdő uszoda és tanmedence

Részben önálló gazdálkodású önkormányzati intézmény, mely a termálfürdő mellett strandszezonban lehetőséget biztosít az úszás oktatására és versenyeztetésre is.

Téglagyári bányatavak

A Hermann Ottó Horgász Egyesület használja és üzemelteti.

Nem Önkormányzati tulajdonban lévő sportlétesítmények

Lovas pálya

A lovassport városi fellegvárának tekinthető a Németi István tulajdonában és fenntartásában lévő darvasi út melletti lovas és fogathajtó versenypálya, mely színhelye az évente megrendezésre kerülő Füzesgyarmati Lovas Napok rendezvénynek. Hasonló lehetőséggel bír a Gergely-tanya lovas pálya, mely szintén évenként többször visszatérő lovas rendezvényeknek és táboroknak a színhelye.

Koronglövő pálya

A koronglövő pálya a Füzesgyarmati Vadásztársaság tulajdonában és fenntartásában működik.

Füzesgyarmaton működő sportegyesületek

- ✓ Anonymus Motoros Egyesület
- ✓ Boss-bady Egyesület
- ✓ Füzes DX Rádióamatőr Klub
- ✓ Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány
- ✓ Füzesgyarmati Sport Klub Egyesület
- ✓ Hegyesi Kick-box Sport Egyesület
- ✓ Mazsorett csoport
- ✓ Lovas Barátok Egyesülete
- ✓ Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület
- ✓ Szilaj Lovas Egyesület

4.5.6. Közművelődés

Füzesgyarmaton a közművelődési feladatokat a Hegyesi János Könyvtár és Közművelődési Intézmény látja el. Az Intézmény en könyvtár, művelődési ház és képtár működik.

A könyvtár mintegy 60 fő befogadására alkalmas térrel rendelkezik, benne külön kialakított gyermekrészleg, szabad polcos egység felnőtt olvasók részére egyben a folyóirat olvasói és a kiszolgálóponttal, kézikönyv részleg egyben az internetes helyiséggel.

A Művelődési Ház épülete mintegy 300 fő befogadására alkalmas. A ház több funkcionális egységet foglal magába, melyek a közösségi igények kielégítését szolgálják: kiselőadóterem, konditerem, klubszoba, színpad, nagy előadóterem, klubhelyiséget, közepes nagyságú előadóterem.

A képtár kiállító helységében kb. 30 fő fér el kényelmesen, elsősorban Szt. Erzsébet képeinek, valamint helyi amatőr festők alkotásainak ad helyet.

A közművelődési és közgyűjteményi feladatokat 1 fő igazgató és 3 fő kinevezett dolgozóval látja el. Mivel egységes intézmény, ezért mindenkinek mindenhez kell értenie, ugyan az alkalmazottak szakosítva vannak, de a feladatellátásnál mindent el kell végezni. Feladatkörök: 1 fő könyvtári asszisztens, 1 fő közművelődési szervező, 1 fő gazdasági ügyintéző. A takarítói feladatot közfoglalkoztatásban részt vevő dolgozókkal látják el. A képtárnál időszakos nyitva tartás működik, a nyári nyitva tartásnál 1 fő közfoglalkoztatású látja el a feladatot, téli időszakban az intézmény dolgozói.

A könyvtár az alábbi szolgáltatásokat biztosítja: FIP-Pont; e-Magyarország Pont; Teleház; fénymásolás; internet; faxolás; nyomdai munkálatok; szövegszerkesztés; spirálozás; nyomtatás; információnyújtás.

Év	A települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (db)	A települési könyvtárakból kölcsonzött könyvtári egységek száma (db)	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)
2000.	21 295	38 628	1 073
2001.	21 447	18 360	1 245
2002.	18 867	9 621	638
2003.	18 434	6 291	718
2004.	18 133	8 667	437
2005.	18 129	5 964	390
2006.	18 683	6 919	1 085
2007.	17 924	14 175	750
2008.	16 161	28 060	759
2009.	16 561	25 112	796
2010.	16 624	23 135	962
2011.	16 736	22 964	939

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Az elmúlt években fokozatosan csökkent a látogatók száma, ez azzal magyarázható, hogy évente felülvizsgálják a beiratkozó és nyilvántartásban lévőket: azokat regisztrálják, akik használják a könyvtárat, igénybe veszik szolgáltatásokat.

A látogatószám csökkenése mellett ugyanakkor nőtt a kölcsönzések száma. A könyvtár figyelmet fordít arra, hogy a tényleges könyvtárhasználók igényeit minél szélesebb körben kielégíteni, azaz próbálják az igényeket a gyűjtőkörrel egyeztetni, olyan dokumentumokat, könyveket beszerezni, amelyeket ki is kölcsönöznek. Az óvodások és alsó tagozatos gyerekek rendszeresen használják a könyvtárat, a pedagógusok arra

ösztönzik a gyerekeket, hogy minél többet olvassanak. A felnőttek körében is megfigyelhető, hogy egyre sűrűbben jönnek a könyvtárba kölcsönözni, mivel olyan drágák a könyvek, hogy azt nem tudják megvenni. A könyvtár távlati céljai között szerepel az e-book használata és a könyvtári digitalizáció létrehozása.

Egyéb szolgáltatások:

- A könyvtár és az oktatási-nevelési intézmények kapcsolata intenzív, a gyerekek számára minden évben könyvtári órákat szerveznek.
- Az internet elsajátítása érdekében, az idősebbek számára tanfolyamokat szerveznek.
- Minden évben megszervezésre kerül: mesemondó, versmondó verseny, Hegyesi János szavalóverseny.

A művelődési ház 1911-ben épült, tehát most 100 éves. Ezt az épületet már 1975-ben is megbízhatatlan építménynek tartották. Azóta kisebb-nagyobb renoválás történt ugyan, de egyre romló állapotot mutat. Nem felel meg már funkciójának sem. Azért majdnem minden évben állagmegóvás céljából végzenek rajta munkálatokat. Ennek eredményeképpen nyílászárócsere és fűtőkorszerűsítés, majd 2010-ben a színpad felújítása történt meg. Ami nagyon fontos és időszerű volt már, az intézmény udvarának rendbe tétele, parkolási lehetőség biztosítása egyben a csapadékvíz elvezetéssel. Ezeket a munkálatokat az önkormányzat végezte el közfoglalkoztatású embereivel. A felújítások ellenére az épület állapota leromlott, és továbbra sem felel meg a funkciójának. Az Önkormányzat tervei között szerepel egy új közösségi ház építése, mely egy olyan szolgáltató komplexum, amelyben helyet kapna a művelődési ház, a könyvtár, képtár, civil szervezetek klubhelyiségei.

A Művelődési Házban az alábbi szolgáltatások érhetők el: terembérlet; ügyfélszolgálati biztosítások (TAPPE, ügyvédi); egyesületek, civil szervezetek számára elsősorban helyiség biztosítása, valamint mentori feladatok ellátása; rendezvények szervezése; kiállítások; tanfolyamok; képzések.

Év	Rendszeres művelődési foglalkozások száma	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma	Kulturális rendezvények száma	Kulturális rendezvényeken résztvevők száma
2006	208	124	20	5 071
2007	576	638	13	5 489
2008	508	615	18	7 712
2009	509	613	16	13 542
2010	431	774	173	15 252
2011	358	679	44	10 170

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

Rendszeres művelődési foglalkozások azokat a csoportokat jelenti, akik rendszeresen használják a Művelődési Házat. Ennek megfelelően klubfoglalkozás keretében a Ház használói az alábbi szervezetek:

Anonymus Motoros Egyesület, Nők Egyesülete, Lovas Barátok Egyesülete, Népdalkör, Életet az Éveknek Nyugdíjas Klub, Őszi Napfény Nyugdíjas Klub, Krisztus Szeretete Egyház, Foltvarrók klubja, Külön Utakon amatőr együttes.

Ezen kívül ide tartoznak a különböző foglalkozások, mint például kosárfonó, foltvarró tanfolyam, nyelvi tanfolyam, tréningek, felnőtt képzések, ünnepnapokhoz kapcsolódó foglalkozások. A foglalkozásokon mindenféle korosztály látogatja, jellemző többségében a középkorúak és az idősebbek vesznek részt (látogatók 80%-a).

A fiatalok és iskolások számára az iskola művészeti és sportfoglalkozásai adnak lehetőséget (látogatók 20%-a).

A Művelődési Ház rendszeresen az alábbi rendezvényeket, programokat szervezi meg, amely nemcsak füzesgyarmati lakosokat vonz:

- A Magyar Kultúra Napja
- Március 15. – Nemzeti ünnep
- Füzesgyarmati Gazda- és Vadásznapiok
- Költészet Napja
- Majális
- Gyereknapi
- Füzes Fesztivál
- Nyári Esték (rendezvénysorozat)
- Augusztus 20. – Nemzeti ünnep
- Hegyesi János Szavalóverseny
- Halloween tökfárgó délután
- Október 6.
- Október 23. – Nemzeti ünnep
- Adventi koncert
- Városi Karácsony

A Művelődési Ház tevékenysége a statisztikai adatok tükrében is az elmúlt években ugrásszerűen fejlődött, ez mind a programok és foglalkozások számában, mind a látogatószámában is megmutatkozik. A Művelődési Házat 2006-ig vállalkozó működtette, ekkor került vissza az önkormányzathoz, majd integrálták az intézményeket. Azóta egy biztos költségvetésből gazdálkodik az intézmény, színesebb, változatosabb programokat kínál. Partnerkapcsolata kiszélesedett, az intézmény megbízható, biztos háttérként működik más intézmények és a civil szervezetek életében is. Olyan programokat szerveznek, amelyek széles körben vonzzák az embereket, mindenki igényét, kívánságát az adott lehetőségekhez mérten igyekeznek megvalósítani.

4.5.7. Közbiztonság

A Szeghalmi Rendőrkapitányság irányítása alatt a 4 fős KMB iroda az önkormányzat által biztosított épületben működik. A folyamatos ügyelet és az ügyfélszolgálat biztosított.

A csoport főbb feladatai:

- ✓ Közterület rendjének fenntartása
- ✓ Közlekedés ellenőrzése
- ✓ Bűnmegelőzés
- ✓ Bűncselekmények felderítése
- ✓ Együttműködés a lakossággal és az egyéb szervezetekkel

A város közbiztonsága kifejezetten jónak mondható. A csoport munkájával összhangban dolgozik a közterület felügyelő és a polgárőrség. A polgárőrség jelenleg 34 fővel működik, egyesületi formában. Ebből mintegy 20 - 25 fő vesz részt intenzíven a feladataik ellátásában.

Működésük anyagi és tárgyi feltételeit elsősorban az önkormányzat biztosítja. Három URH adó - vevő készülék segíti a munkájukat, melyből egy a helyi ügyeletes rendőrnél van, így állandó a kapcsolattartás lehetősége.

Gyakoriak a közös rendőrségi akciók, de jó a kapcsolatuk a mezőőrökkel is, munkájukat elismeri a rendőrkapitányság is.

4.5.8. Környezetvédelem

Füzesgyarmat **Környezetvédelmi Programja** 2009-ben készült el. A környezetvédelmi program javaslatokat tesz a környezet megóvására, ehhez célokat és konkrét feladatokat jelöl ki a település önkormányzata számára.

A program hangsúlyozza, hogy a településen a természeti, környezeti adottságok alapvetően kedvezőek, ez a településfejlesztés jó kiinduló alapját jelentheti. Ehhez azonban létre kell hozni a környezet és természet tudatos és kímélő használatát biztosító körülményeket.

A város 2009-2014 közötti időszakra elkészítette **Hulladékgazdálkodási Tervét**, melyet rendeletben elfogadott és gondoskodik annak felülvizsgálatáról. A város területére más településekről hulladék beszállítás nem történik. A településen a közszolgáltatáshoz tartozó hulladék kezelése az alábbi módon történik:

Települési szilárdhulladék kezelése

Füzesgyarmat város területén a Tappe Kft. gyűjti be és szállítja el a lakosságtól a kommunális hulladékot. A gyűjtőközetek lefedik a település teljes területét, így minden ingatlan – a nyaralókat is beleértve – bekapcsolódott az elszállításba.

A háztartási hulladék heti egy alkalommal kerül elszállításra. A Tappe Kft. szolgáltatása keretében évente 2 alkalommal szervez lomtalanítást.

Települési folyékony hulladék kezelése

A település szennyvízcsatorna-hálózatának kiépítettsége 15 %-os. A kommunális folyékony hulladék gyűjtését 2005. szeptembere óta a Márta és Társa 2000 Bt. végzi, aki a Vásár tér 210/10 hrsz-ú ingatlanon található városi szennyvíztisztító telepre szállít. A telep tulajdonosa a helyi Önkormányzat, üzemeltetője a Békés Megyei Vízművek Zrt.

A város egyik jelenleg folyamatban lévő beruházása a szennyvízcsatorna hálózat és tisztítótelep bővítése. A rákötési százalék növelése érdekében különböző kedvezmények és akciók bevezetését tervezi az Önkormányzat az üzemeltetővel együttműködve, valamint az idős emberek és szociálisan rászorulóknak részére önkormányzati segítségnyújtást.

Zöldhulladék

A település nem rendelkezik zöld- és biológiailag lebontható szerves hulladék hasznosítására alkalmas kezelő kapacitással, a településen nem folytatnak hulladék újrahasznosítási tevékenységet. A településen nem gyűjtik szelektíven a komposztálható hulladékokat, bár lehetőség van a zöldhulladék tetszőleges zsákban történő kihelyezésére a gyűjtési napokon.

Csomagolási hulladék

A településen 2004. 01. 01. óta folyik szelektív hulladékgyűjtés, a város öt pontján elhelyezett hulladékgyűjtő szigeteken, ahol színes üveg, fehér üveg, műanyag palack és papír szelektív gyűjtésére van lehetőség. A közszolgáltatás részeként üzemeltethető hulladékgyűjtő szigetek kialakításával, működtetésével kapcsolatos előírásokat helyi rendelet tartalmazza.

A szelektív hulladékgyűjtő edényekben lévő másodnyersanyagot a békéscsabai Városüzemeltetési Kft. telepére szállítják, ahol válogatás után bálázzák, és újrahasznosítás céljából további, erre szakosodott felhasználónak adják tovább (papír esetében a Dunapack Rt. - Dunaújváros, műanyag esetében Lamba Rt. - Győr, míg az üveg esetében az Avermann - Holvex Kft. - Miskolc).

Építési, bontási hulladék

Közszolgáltatás keretében 2008-ban 90 t mennyiségű bontási hulladék került a helyi hulladéklerakóba. Feltehető, hogy a valóságban ennél lényegesen nagyobb mennyiség keletkezik a településen egy évben. Erről tanúskodik a külterületeken található, illegálisan elhelyezett silt.

Állati eredetű hulladék

A lakosságnál és a közterületen keletkező állati eredetű veszélyes hulladékokat 2004. január 1.-ig a települési dögműn helyezték el. Azóta állati tetem tárolására a dögmű

területe nem használható, az állati tetemeket az ATEV ZRt. szállítja el további kezelésre, a debreceni telepére.

4.6. Korábbi időszak fejlesztései

A fejezet röviden, értékelő jelleggel összegzi Füzesgyarmat város céljai szempontjából fontos fejlesztéseket, koncentrálna a fejlesztés eredményeire és a végrehajtás során szerzett tapasztalatok összegzésére.

A fejezet célja, hogy bemutassa a város korábbi erőfeszítéseinek a célokkal való összhangját. A fejezet a nagyobb projektek bemutatására és a kisebb fejlesztések összegző bemutatására törekszik.

4.6.1. Önkormányzat által végrehajtott fejlesztések

A projekt címe:	Füzesgyarmat Kastélypark Fürdő Motel korszerűsítése, akadálymentesítése (LEKI/2008/4010)
Célja:	A már meglévő Motel korszerűsítése, szállásbővítés, a vendégek komfortérzetének növelése. Ezáltal a településre érkező turisták létszámának növelése.
Tartalma:	A fürdő területén található motelépület földszinti részén akadálymentesített szoba, előadóterem, lépcsőfeljáró, mosdó került kialakításra.
Eredménye:	A motel földszinti része is beépítésre kerül, kb. 200 m ² felújításra kerül.
Teljes költségvetése:	30.000.000.- Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	Növekszik a szálláshely foglalkozók száma, ezáltal az idegenforgalmi adó bevétel.
Támogatási konstrukció:	DARFT-LEKI 2008 célelőirányzat
Megvalósítás ideje:	2008.

A projekt címe:	Kossuth utcai buszvárók felújítása (LEKI/2008/4009)
Célja:	A település átmenő közösségi közlekedés körülményeinek javítása
Tartalma:	A Strandfürdő előtt található 2 db buszöböl felújítása és 2 buszváró megépítése.
Eredménye:	A település arculatának megszépülése a Strandfürdő környékén.
Teljes költségvetése:	4.326.600.- Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	A közösségi közlekedés használóinak növekedése
Támogatási konstrukció:	DARFT-LEKI 2008 célleírányzat
Megvalósítás ideje:	2008.

A projekt címe:	Kastélypark Fürdő strandröplabda pálya felújítása (SPO-SIF-08-08-05-7)
Célja:	A fürdő turisztikai szolgáltatásának bővítése.
Tartalma:	A strandfürdő területén található röplabdapálya méretének szabványosítása
Eredménye:	Szabványoknak megfelelő strandröplabdapálya, és a hova tartozó eszközök beszerzése
Teljes költségvetése:	1.200.000 Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	A turisztikai szolgáltatás bővítésével nő a strandfürdőbe látogatók száma
Támogatási konstrukció:	SPO-SIF
Megvalósítás ideje:	2009.

A projekt címe:	Informatikai technológia fejlesztése Füzesgyarmaton								
Célja:	Iskolai informatikai infrastruktúra fejlesztése								
Tartalma:	A projekt során a beszerzésre kerülő eszközöket a Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat feladatellátási helyei kapták. <u>Beszerzésre kerülő eszközök:</u> <table> <tr> <td>Iskolai munkaállomás csomag (PC)</td><td>14 db</td></tr> <tr> <td>Tantermi csomag:</td><td>9 db</td></tr> <tr> <td>Szavazó csomag:</td><td>2 db</td></tr> <tr> <td>Alkalmazás szerver csomag:</td><td>1 db</td></tr> </table>	Iskolai munkaállomás csomag (PC)	14 db	Tantermi csomag:	9 db	Szavazó csomag:	2 db	Alkalmazás szerver csomag:	1 db
Iskolai munkaállomás csomag (PC)	14 db								
Tantermi csomag:	9 db								
Szavazó csomag:	2 db								
Alkalmazás szerver csomag:	1 db								
Eredménye:	A gyerekek IC képességének fejlesztése.								
Teljes költségvetése:	A támogatás nem pénzben, hanem informatikai eszköz állományban jelenik meg.								
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata								
A fejlesztés hatása:	Hatékonyabb iskolai oktatás.								
Támogatási konstrukció:	TIOP-1.1.1/07/1								
Megvalósítás ideje:	2009.								

A projekt címe:	„LURKÓFALVA” óvodai nevelési program fejlesztése a kibővített, korszerűsített füzesgyarmati óvodában
Célja:	A projekt során a füzesgyarmati Széchenyi utcai óvoda felújításra és bővítésre kerül. A szolgáltatások színvonalának emelkedése és a nívós óvodai nevelés migrációs folyamatokat, népességmegtartást indukál, mely illeszkedik a települési koncepciókhoz.
Tartalma:	A projekt során a 100 férőhelyes óvoda felújítására és 200 férőhelyesre történő bővítésre kerül sor. A földszint átalakításával felújítják a meglévő 4 csoportszobát és a konyhát, valamint létrejön 2 új foglalkoztató, öltöző, vizesblokk és a közösségi terem a kerengő köré csoportosítva. Megvalósul az akadálymentesítés lesz 2 új foglalkoztató, öltöző és vizesblokk kerül kialakításra, ill. korszerű bútorokat, valamint készség- és képességfejlesztő eszközöket vásárolnak.
Eredménye:	A hátrányos helyzetű település népességmegtartó képességének biztosítása és javítani fejlődési esélyeit.
Teljes költségvetése:	199.885.989.-Ft.
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	Hatékonyabb óvodai nevelés, költségeiben racionálisabb működtetés valósul meg.
Támogatási konstrukció:	EU, Hazai és Saját – Önkormányzati forrás
Megvalósítás ideje:	2010.

A projekt címe:	„Macskási Ipartelephez vezető bekötő út építése”
Célja:	A település népességmegtartó képességének növelése, munkanélküliség csökkentése, a jövedelmek növelése, környezetvédelem,
Tartalma:	A település külterületén található 0741-0743 hrsz-ú külterületi út erősen leromlott állapotú útburkolatának megerősítése. A burkolat szélessége 5,30, hossza 1041,47 m. A meglévő útburkolat 4 cm AC 11 j. hengerelt aszfalt kopóréteget és AC 11 j. aszfalt kiegyenlítő réteget kapott.
Eredménye:	Az út burkolaterősítést kapott, melynek következtében a forgalom kényelmesebbé, biztonságosabbá vált.
Teljes költségvetése:	23.710.174.-Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	a vállalkozások versenyképességének növekedése
Támogatási konstrukció:	TEKI – települési önkormányzatok törzsvagyonába tartozó külterületi szilárdburkolatú utak felújítása
Megvalósítás ideje:	2010.

A projekt címe:	„Egészségügyi központ felújítása, teljes körű akadálymentesítése”
Célja:	A fejlesztés legfontosabb célja az Egészségügyi Központ teljes akadálymentesítése, az épület felújításával és bizonyos eszközök beszerzésével, valamint a betegtájékoztatási rendszer kiépítésével, egy új korszerű, minden igényt kielégítő egészségügyi szolgáltatás biztosítása.
Tartalma:	A fejlesztés keretében a meglévő Egészségügyi Központon belül kialakításra kerül csecsemőrendelő, iroda, váróhelyiség. Megoldódik a létesítmény teljeskörű akadálymentesítése. Felújításra kerülnek a padlóburkolatok, a nyílászárók. Új tetőhéjzat kerül az építményre, homlokzati felújítással együtt. Felújításra kerül az építmény gépészeti, világítási és az informatikai része teljeskörű betegirányító rendszer kiépítésével. Be lett tervezve egy akadálymentesített, mentő fogadásra is alkalmas parkoló.
Eredménye:	A települési egészségügyi alapellátás infrastruktúrájának fejlesztése. Az orvosok, egészségügyi dolgozók munkakörülményeinek és a munkavégzés feltételeinek magasabb színvonalú ellátása biztosított lesz.
Teljes költségvetése:	44.101.839.-Ft.
A megvalósítás intézményi keretei:	önkormányzat
A fejlesztés hatása:	Az egészségügyi alapellátás korszerűbbé válik a településen.
Támogatási konstrukció:	Dél-alföldi Operatív Program keretében „Az Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése/kistérségi járó beteg szakellátó központok fejlesztése, alap-, járó beteg szakellátás korszerűsítése DAOP-2007-4.1.1.
Megvalósítás ideje:	2010.

A projekt címe:	„Füzesgyarmat Város (2/A-2/B-4-5-6-7-8-9-10. öbl.) szennyvíz csatornázása és szennyvíz tisztító telep bővítése”
Célja:	Füzesgyarmat város egész területén szennyvíz hálózat kiépítése, szennyvíz tisztító telep bővítése, építése, a meglévő szennyvíz csatorna rekonstrukciója.
Tartalma:	Megépítendő csatorna hossza: 36,9 km, bekapcsolt ingatlanok száma: 2.070 db, elvezetendő szennyvíz mennyisége: 668,5 m ³ /d. Tisztítótelep bővítés 600 m ³ -re
Eredménye:	A várható eredmény: A felszíni- és felszín alatti vizek szennyezettsége csökken. Mérséklődik a járványveszély, és az egészségkárosodás lehetősége. Megállíthatóvá válik a talajvízszint emelkedése, csökken a környezet- és természetkárosodás rizikó faktora.
Teljes költségvetése:	Nettó:2.200.822.400.-Ft.
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmat Város Önkormányzata
A fejlesztés hatása:	Jelentősen csökken a felszíni és felszín alatti vizek szennyezése. A környezeti terhelés csökken. Megszűnhet a belvíz veszélyeztetettség.
Támogatási konstrukció:	EU, Hazai és Saját – Önkormányzati forrás
Megvalósítás ideje:	2011-2013

4.6.2. A gazdasági és egyéb szféra fejlesztései

A projekt címe:	Kerékpárút kapcsolat kiépítése Szeghalom és Füzesgyarmat Városok között
Projekt szám:	DAOP-3.1.2
Célja:	Az útszakasz mentén kiépítésre kerüljön a biztonságos kerékpározást lehetővé tevő kerékpárút.
Tartalma:	Szeghalom- Füzesgyarmat közötti 7,7 km hosszúságú útszakasz megépítése.
Eredménye:	A projekt eredménye, hogy a két település közötti hivatásforgalmi kerékpáros közlekedés biztonságosabbá váljon. A fejlesztés eredményeként 7,7 km kerékpárút épül, melyet előreláthatólag 5-700-an használnának naponta.
Teljes költségvetése:	284.500.000.-Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás
A fejlesztés hatása:	Két település közötti biztonságos kerékpáros közlekedés
Támogatási konstrukció:	Európai Unió és Hazai finanszírozás
Megvalósítás ideje:	2010.11.16.

A projekt címe:	Barnamezős területen megvalósuló inkubátorház megépítése
Projekt szám:	DAOP-1.1.1/A
Célja:	Üzleti környezet fejlesztése
Tartalma:	A tervezett barnamezős beruházás keretében felépülő inkubátorház mintegy 8000 m ² -nyi bérbe adható területtel rendelkezne. Az Kft. fejlesztésében a már megvalósult inkubátorház, illetve az építendő létesítmény jelentősége azért nagy, mert hozzájárulhat a területen eddig gyér vállalkozói kedv növeléséhez, hiszen a tőkehiányos, esetleg induló vállalkozások számára biztosít helyet és megfelelő feltételeket a termeléshez, valamint különböző szolgáltatásokkal segíti sikerességüket.
Eredménye:	Füzesgyarmat területén elhelyezkedő barnamezős terület rehabilitációja, a területen lévő vízmű elbontása, valamint az, hogy a betelepülő vállalkozások tevékenységük folytatására minden szempontból ideális telephelyet találjanak az új inkubátorházban, és ezáltal tovább fejleszthessék tevékenységüket, növeljék termelékenységüket és hatékonyságukat az erőforrás felhasználás területén. A dolgozók, környékbeli lakosok, a vállalkozások kapacitás bővülésének köszönhetően munkalehetőséghez jutnak lakóhelyük közelében, valamint érzékelik az önkormányzati bevétel növekedés kedvező hatásait.
Teljes költségvetése:	739.927.579.-Ft
A megvalósítás intézményi keretei:	Füzesgyarmati Ipari Park Fejlesztő és Üzemeltető Kft.
A fejlesztés hatása:	Tőkehiányos, esetleg induló vállalkozások számára biztosít helyet és megfelelő feltételeket a termeléshez, valamint különböző szolgáltatásokkal segíti sikerességüket.
Támogatási konstrukció:	Európai Unió és Hazai finanszírozás
Megvalósítás ideje:	2009.03.18.

4.7. Összegzés

A város helyzetének bemutatását tartalmazó összegzést problémafa formájában strukturáltuk. Ennek során a problémákat hierarchikus és logikai módon rendeztük, melynek eredményeképpen egy ágakra bomló fastruktúra jött létre, amely világosan mutatja a területen jelentkező problémák ok-okozati összefüggéseit.

A problémafa egyszerű struktúrájú változatát választottuk a könnyebb felhasználhatóság és értelmezhetőség érdekében.

Problémák beazonosítása

- ✓ A város megközelíthetősége nehézkes
- ✓ A főbb áruszállítási útvonalak elkerülik
- ✓ Mikroállalkozások száma magas, a kis és középvállalkozások száma alacsony, a nagyvállalkozások jelenléte hiányzik
- ✓ Mezőgazdasági termékek feldolgozottsága alacsony
- ✓ A munkaképes korú lakosság egy része nem rendelkezik megfelelő iskolai végzettséggel
- ✓ A lakosság gazdasági aktivitása alacsony
- ✓ Szövetkezeti formák korlátozottan vannak jelen
- ✓ Az ipari terület bővítése belterületen korlátozott
- ✓ Alternatív foglalkoztatási programok hiányoznak
- ✓ Demográfiai tényezők kedvezőtlen hatás a gazdaságra
- ✓ Vállalkozások támogatása alacsony

- ✓ A turisztikai potenciál nem megfelelően kihasznált
- ✓ A fejlesztések összehangoltsága jelenleg alacsony fokú
- ✓ Turisztikai szolgáltatások minősége nem versenyképes
- ✓ A szolgáltatások nem kapcsolódnak egymáshoz (nincs árukapcsolás)
- ✓ A fürdő szolgáltatása szezonális

- ✓ A város népességmegtartó ereje alacsony
- ✓ Elvándorlás mértéke magas, ami a magasabban kvalifikált, innovatív lakosságot érinti
- ✓ Előregedő lakosság, eltartottak magas száma
- ✓ Van szegregátum, és jelentős a szegregációval veszélyeztetett terület
- ✓ Segélyezettek száma magas
- ✓ Alacsony komfortfokozatú lakások száma magas
- ✓ Szociális bérlakások állapota leromlott
- ✓ A közművelődés infrastrukturális feltételei nem adóttak, a jelenkor elvárásainak nem felelnek meg
- ✓ A játszóterek, pihenőparkok száma kevés
- ✓ Közösségi terek hiányoznak

- ✓ A város rezsiköltségei az intézményei fenntartásában magasak
- ✓ Az alternatív energia kihasználás foka a város kiemelkedően jó adottságai ellenére kihasználatlanok

A városfejlesztés átfogó célja

A város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.
A város őrizz meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítsé városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

Tematikus célok

Helyi gazdaság fejlesztése,
foglalkoztatás bővítése

Turizmus fejlesztése

Minőségi élet feltételeinek
javítása

Alternatív energia
felhasználás

5. Városrészek elemzése

5.1. Városrészek azonosítása

Füzesgyarmat város településszerkezetileg jellegzetesen "alföldi kertes település", mely településszerkezetében őrzi a múlt történeti értékeit. Városépítészeti szempontból a település legfőbb értéke a városszerkezet, amely alapot ad a város fejlesztési pontjainak meghatározásakor a fejlesztések területi lehatárolásában.

Füzesgyarmat városrészei a következők:

- 1. Városközpont**
- 2. Kisgyarmat**
- 3. Strandövezet**
- 4. Nagygyep**
- 5. Sársziget**
- (6. Külterület)**

A városrészek **hézag- és átfedés-mentesen** fedik le a város belterületét. A település városrészekre osztása lényegében a város történelmi hagyományain alapul. A városrészek lehatárolásánál ezen túlmenően figyelembe vettük a funkcionális vonatkozásokat valamint a jövőbeni fejlődési lehetőségeket, ennek alapján összetartozó településrészek különíthetők el.

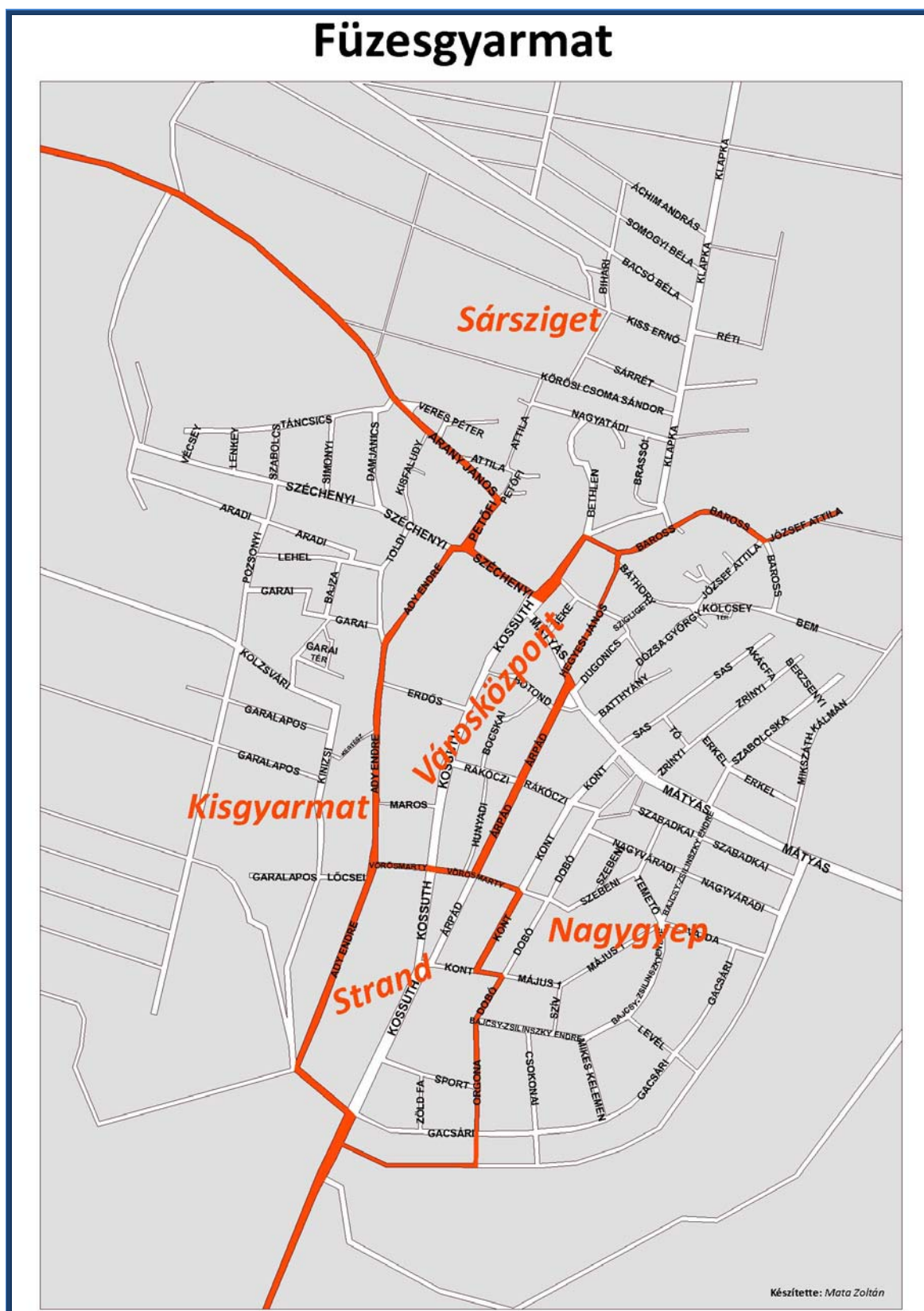
A városrészek lehatárolását és elemzését a KSH 2001. évi népszámlálási adataira, valamint az önkormányzati adatokra alapoztuk. Az egyes mutatókat a város egészére vonatkozó adatokhoz viszonyítjuk és a városi átlagtól való eltérést vizsgáljuk meg és röviden magyarázzuk.

A **Külterület** a várost körbevevő közigazgatási terület, amelyben az itt élő lakosság egy-egy területileg egymástól távol lévő házakban él, azonban mivel nem alkot a város körül városszerkezetileg egységet, az IVS-ben nem kezeljük külön városrészként, azonban a statisztikai összehasonlító adatelemzésben szerepel.

Az elemzés részeként térképen bemutatásra kerül az egyes városrészek elhelyezkedése.

A Városrészeket lehatároló utcák:

- 1. Városközpont:** Ady Endre u. – Széchenyi u. – Kossuth u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Vörösmarty u.)
- 2. Kisgyarmat:** Arany János u. – Petőfi u. – Ady Endre u. – belterületi határ
- 3. Strandövezet:** Ady Endre u. – Vörösmarty u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ
- 4. Nagygyep:** József Attila u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ
- 5. Sársziget:** Arany János u. – Baross u. – József Attila u. – belterületi határ
- (6. Külterület)**

A település városrészeinek lehatárolása

A városrészek funkció szerint elemzését táblázatban összesítve végezzük el. A táblázatban a funkciók csoportosítva kerülnek megjelenítésre. Az egyes városrészekre vonatkozó összegző megállapításokat, elemzéseket a városrészek bemutatásakor végezzük el.

Füzesgyarmat funkcióellátottsága					
Megnevezés	Városrészek				
	Városközpont	Kisgyarmat	Strandövezet	Nagygyep	Sársziget
Gazdasági funkció					
Piac				x	
Kiskereskedelmi üzletek	x	x	x	x	x
Bankok	x				
Pénzügyi szolgáltatók	x				
Közüzemai szolgáltatók jelenléte	x				
Szolgáltató központ	x				
Kereskedelmi központ	x		x	x	
Ipartelep		x			
Ipari, vállalkozói park		x			
Logisztikai központ					
Innovációs központ					
Panzió		x	x	x	
Szálloda					
Vendéglátó egységek	x	x	x	x	x
Közlekedési, távközlési funkciók					
Távolsági autóbusz megálló	x		x		
Buszpályaudvar					
Vasútállomás		x	x		
Postahivatal, fiókposta	x				
Helyi autóbuszjárat					
Egyéb tömegközlekedés					
Benzinkút					
Taxi szolgáltatás					
Közüzemai vízhálózat	x	x	x	x	x
Városi TV	x	x	x	x	x
Zárt szennyvíz-csatorna hálózat	x	x	x	x	x

Megnevezés	Városrészek				
	Városközpont	Kisgyarmat	Strandövezet	Nagygyep	Sársziget
Közösségi funkciók					
Önkormányzati közművelődési könyvtár	x				
Művelődési otthon jellegű int.	x				
Kulturális központ	x				
Színház					
Mozi					
Múzeum	x				
Sportcsarnok	x				
Szabadtéri sportlétesítmény	x		x		
Szabadidőcsarnok					
Élménypark					
Játszótér	x		x	x	x
Rendezvénytér			x		x
Uszoda			x		
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók					
Önkormányzat	x				
Okmányiroda	x				
Regionális hatáskörű intézmény					
Kistérségi hatáskörű intézmény					
Bíróság					
Rendőrség					
Rendőrőrs, körzeti iroda	x				
Polgárőrség	x				
Börtön					
Ügyészség					
Munkaügyi Központ					
Tűzoltóság					

Megnevezés	Városrészek				
	Városközpont	Kisgyarmat	Strandövezet	Nagygyep	Sársziget
Humán szolgáltatási funkciók					
Körzeti, háziorvosi rendelőhely	x	x			
Gyógyszertár	x				
Központi orvosi ügyelet					
Háziorvosi ügyelet					
Járó beteg szakellátás	x				
Fogászati szakrendelés	x				
Kórház					
Mentőállomás					
Bentlakásos és átmeneti intézmény			x		
Helyi idősek otthona					x
Kistérségi szintű idősek otthona					x
Demens részleg					
Hospice ellátó részleg					
Idősek klubja	x				
Idősek napközije					x
Bölcsőde				x	
Óvoda		x			
Általános iskola	x		x		x
Középiskola					
Szakiskola					
Főiskola					
Egyetem					
Továbbképző központ					
Kutatóintézet					

A funkciók szerinti vizsgálat alapján elkülöníthető területek:

- ⇒ vegyes településközponti (intézményi, kereskedelmi-szolgáltató, közösségi)
- ⇒ gazdasági terület
- ⇒ lakóterület
- ⇒ turisztikai és rekreációs terület

Amíg térszerkezetiileg a területek egymástól jól elkülöníthetőek, hézag és lefedés mentesen illeszkednek egymáshoz, funkciókat tekintve átfedés tapasztalható. Lakófunkció valamennyi területen megtalálható.

Funkciómegoszlás tekintetében a Városközpont egyértelműen ellátja a belvárosi szerepkörét, és viszonylag jól elkülöníthetők tőle a környező városrészek.

A városrészek gyűrűszerűen veszik körbe a központi magot, mindegyik városrész közvetlenül érintkezik a várossal, emiatt funkciót tekintve nincsenek perifériális részei a városnak. Az egyes városrészek funkcióellátottsága a jellegüknek megfelelő, a lakóövezetben a településrészek a várossal érintkező területein a közszolgáltatást ellátó intézmények vannak jelen (iskola, orvosi rendelő, szociális intézmény), illetve kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek.

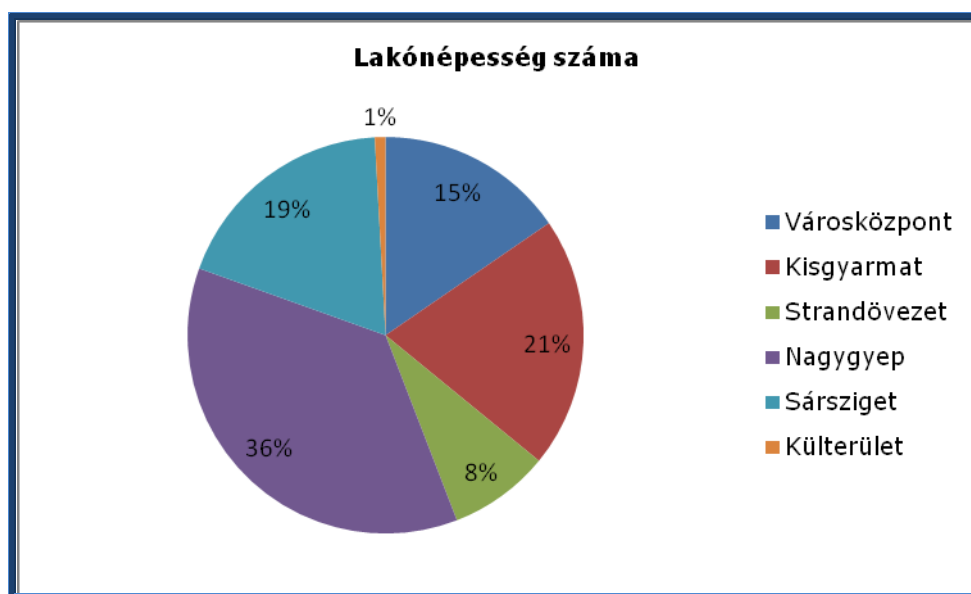
Gazdasági funkció markánsan Kisgyarmat városrészben van jelen, itt található a város ipari területe, melyen a nagyobb foglalkoztatók vannak jelen. A lakóövezetbe ágyazott iparterület nem bővíthető, a város fejlesztési elképzelési között szerepel több, térben egymástól elkülönülő ipari terület létrehozása a külterületeken. Ez a fejlesztési elképzelés a jelenleg meglévő belső városterületet nem érinti.

Speciális szerepkörrel bír a Strandövezet városrész, ahol a város regionális jelentőségű fürdője található, így ez a terület jelentős rekreációs és turisztikai szerepkörrel jellemezhető.

A városrészenkénti elemzés elvégzése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a stratégiai fejezetben a kívánatos fejlesztési irányok kijelölése megtörténjen, megfelelően alátámasztott legyen a városrész karakteres, annak fő funkcióit érintő változása, rehabilitációjának igénye. A helyzetértékelés lehetőség szerint számszerűsített adatokra támaszkodik, és meglévő információk alapján bemutatja az elmúlt időszak változásait.

A városrészi funkciók erősítése illetve az esetleges bővítése iránti igények, lehetőségek, a városrészi szintű helyzetértékelés összefoglalása érdekében a városrészekre vonatkozóan „SWOT” elemzés készült.

5.2. Városrészi szintű társadalmi, gazdasági és településszerkezeti elemzés

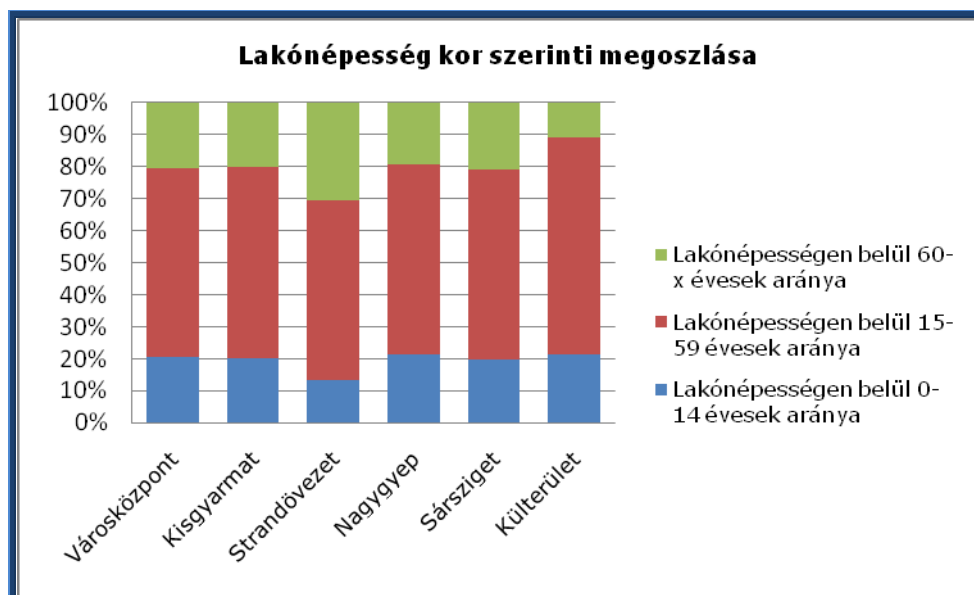

Forrás: KSH. 2001. évi népszámlálási adatok

A város lakosságának legnagyobb része (több, mint fele) két városrészben, Nagygyep és Kisgyarmat városrészben él, ami megfelel a városrészek területi kiterjedéséből fakadó

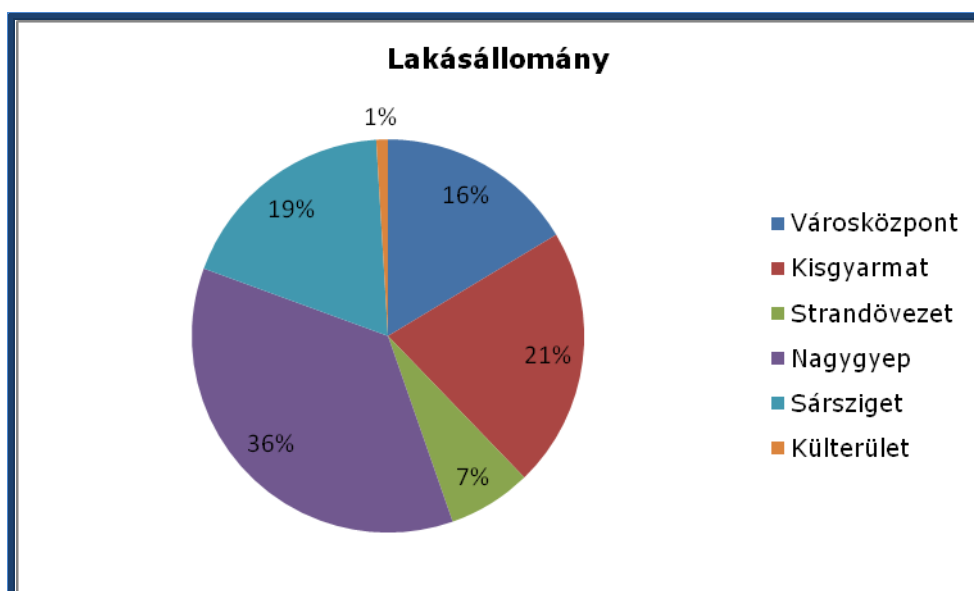

különbségnek. A város lakosságának eloszlása egyenletes képet mutat, a városrészek funkcióinak és területi kiterjedésének megfelelően.

Forrás: KSH. 2001. évi népszámlálási adatok

A lakosság kor szerinti megoszlása a Strandövezet kivételével nem mutat nagy különbséget, egyedül ebben a városrészben kiemelkedően magas a városi átlaghoz képest az időskorúak aránya és alacsony a kiskorúaké. A fiatalok aránya átlagosan 21,3 és 19,7% közötti, az időskorúaké pedig 20,8 és 19,2% között van. A munkaképes korúak aránya 59,3 és 59,6% között változik.

Forrás: KSH. 2001. évi népszámlálási adatok

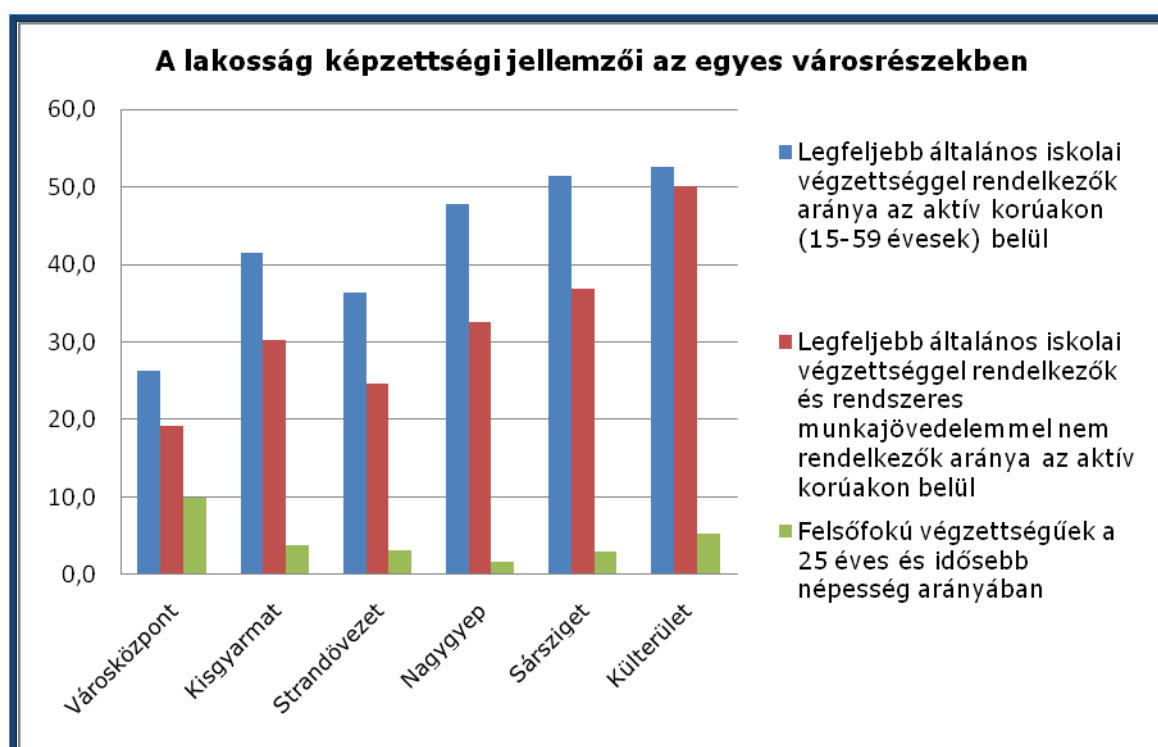
A lakásállomány területi eloszlása a lakosság megoszlásának és a városrész területi nagyságának megfelelő képet mutat, a lakóövezetben található a lakások nagy része.

A városban egy lakásban átlagosan 2,7 fő él, ettől nagyobb eltérést csak a Strandövezetben találunk, ahol egy lakásban átlagosan 3,2 fő él.

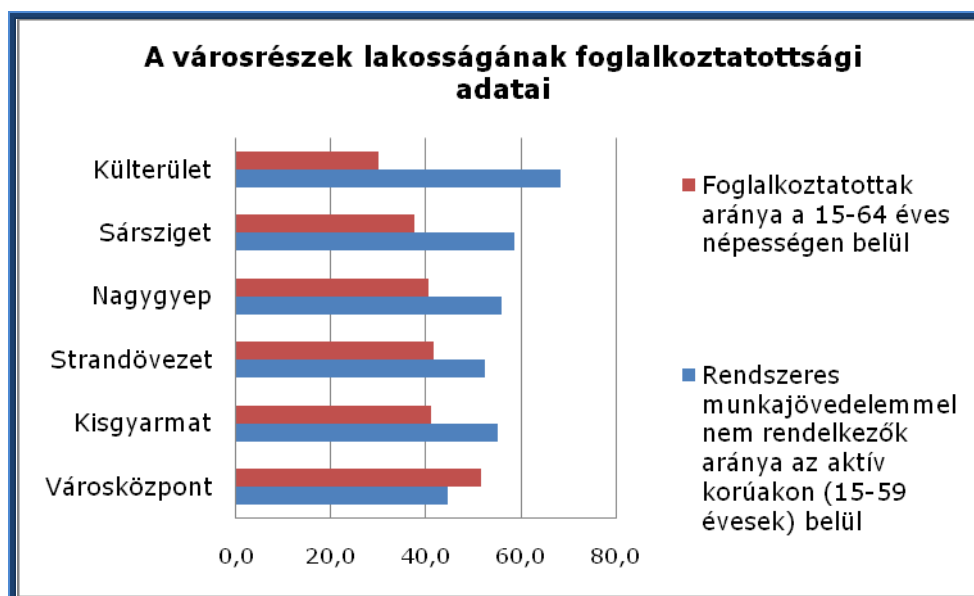
A lakások komfortfokozatát vizsgálva elmondható, hogy a város jelentős részében a komfortfokozat városi átlag (32,9%) körül van, ettől jelentősen jobb értéket a Városcsúszpontban (41,3%) és a Strandövezetben (20,6%) találunk. Lényegesen rosszabb értéket mutat Sársziget (41,3%) városrész, ahol a város egyetlen beazonosított szegregátuma található. Kiemelkedően rossz értékkel a Külterületen (82,6%) találkozunk.

A lakosság iskolai végzettségét vizsgálva elmondható, hogy az aktív korúakon belül a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a Városcsúszpontban magas (9,9%), a legalacsonyabb Nagygyep városrészben (1,6%).

Forrás: KSH. 2001. évi népszámlálási adatok

A foglalkoztatottak és munkajövedelemmel rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon belül a Városcsúszpontban a legmagasabb, a többi városrészben közel a városi átlag mértékének megfelelő, azaz 41,7% körüli. Pár százalékkal marad el ettől az értéktől Sársziget, és kivételt képez a Külterület, ahol ez az arány 30%.

Forrás: KSH. 2001. évi népszámlálási adatok

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon belül hasonló képet mutat, azaz a Városközpontban az értéke 10%-kal alacsonyabb, mint a városi átlag (54,4%), a többi városrészben a lakosság több mint fele nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, a Küllerületen ez az érték 68% feletti.

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya városi szinten 50% körüli értéket mutat. A Városközpontban és a Strandövezetben a háztartások több mint felében élnek munkahellyel rendelkezők, Sárszigeten és a Küllerületen a háztartások 54-55%-a foglalkoztatott nélküli háztartás.

A KSH 2001. évi népszámlálási adatainak összehasonlító táblázata:

Mutató megnevezése	Füzesgyarmat összesen	Városcsözpont	Kisgyarmat	Strandövezet	Nagygyep	Sársziget	Költerület
Lakónépesseg összesen (fő)	6428	992	1316	529	2336	1199	56
Lakónépessegből a 0-14 évesek aránya	19,9	20,4	19,9	13,4	21,3	19,7	21,4
Lakónépessegből a 14-59 évesek aránya	59,4	59,3	59,9	56,1	59,6	59,6	67,9
Lakónépessegből a 60 év felettiek aránya	20,7	20,4	20,2	30,4	19,2	20,8	10,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népessegen belül	3,8	9,9	3,8	3,2	1,6	3,1	52,6
Lakásállomány (db)	2402	393	515	165	863	443	23
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	32,9	14,3	36,5	20,6	36,0	41,3	82,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon (15-59 évesek) belül	54,4	44,6	55,1	52,5	55,9	58,5	68,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktívkorúakon (15-59 évesek) belül	30,4	19,2	30,3	24,6	32,6	36,8	50,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népessegen belül	41,7	51,6	41,0	41,6	40,6	37,5	30,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	50,3	44,3	52,4	42,0	50,9	54,9	54,5
Állandó népesseg száma	6747	1047	1376	566	2445	1258	55
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesseg körében	43,0	26,4	41,5	36,4	47,8	51,4	52,6
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb népessegből	3,8	9,9	3,8	3,2	1,6	3,1	5,3
Alacsony presztízssű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	50,7	35,4	48,2	53,9	57,1	56,2	41,7

Mutató megnevezése	Füzesgyarmat összesen	Városközpont	Kisgyarmat	Strandövezet	Nagygyep	Sársziget	Külterület
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	61,1	58,5	61,8	64,5	60,0	63,3	58,9
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	29,8	19,7	28,6	25,0	34,2	32,5	47,8
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	12,9	10,0	12,5	11,2	13,1	16,1	21,7
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	23,3	13,4	22,6	26,3	23,1	30,7	42,1
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	32,7	13,8	36,1	20,4	35,8	41,3	81,8
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	12,3	6,0	11,4	9,3	14,4	14,3	45,5

5.2.1. Városközpont városrész elemzése

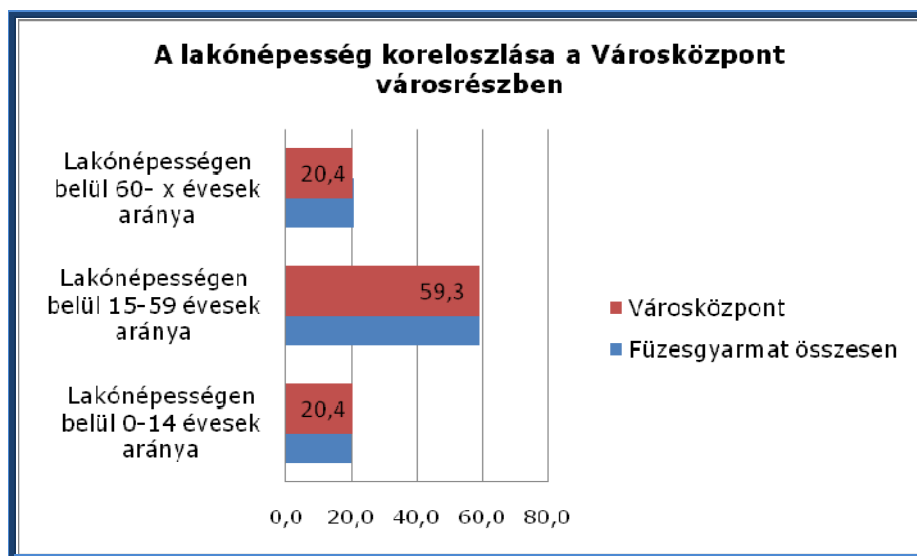
A **Városközpont** városrész területét az alábbi utcák határolják:

Ady Endre u. – Széchenyi u. – Kossuth u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Vörösmarty u.

A Városközpont városrész az alföldi kertes települések tipikus képét mutatja, településközpontja nem más, mintegy 300 méter hosszú teresedő útszakasz, amely a főbb utcák találkozásánál jött létre. A város térszerkezete mintegy 100 éve nem változott. Ezen a városrészen két műemlék is található: a Szent Borbála szobor, és a Református nagytemplom. Helyi építészeti értéknek számít a Városháza, az Egészségügyi központ, és az Általános Iskola.

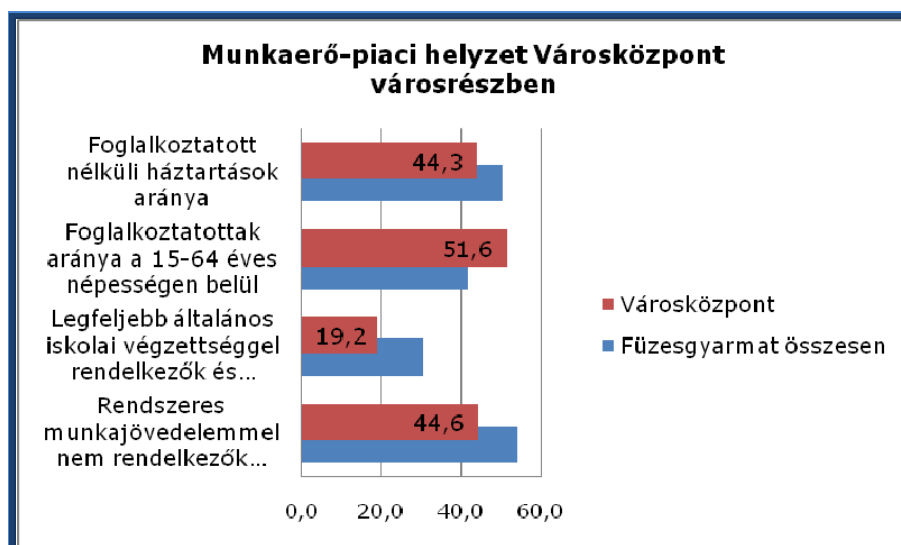
„Városközpont” városképét, hangulatát jellemzően városias épületek alakítják ki. A város többszintes, városi jellegű épületei (a Hotel Gara kivételével) mind itt helyezkednek el.

A város központi funkcióinak jelentős része a Városközpontban helyezkedik el, a lakófunkció ebben a városrészben másodlagos. A lakónépesség 15%-a élt ebben a városrészben 2001-ben, összesen 992 fő. A Városközpont városrész a lakosságszáma alapján a város második legkisebb egysége, mutatóit tekintve viszont a város legkedvezőbb adottságokkal rendelkező része. Demográfiai jellemzői a korösszetétel tekintetében nagyjából a város egészére vonatkozó arányokat mutatja, pár tized százalékkal alacsonyabb az időskorúak aránya, mint a városi átlag, és ezzel párhuzamosan magasabb a fiatalok aránya.

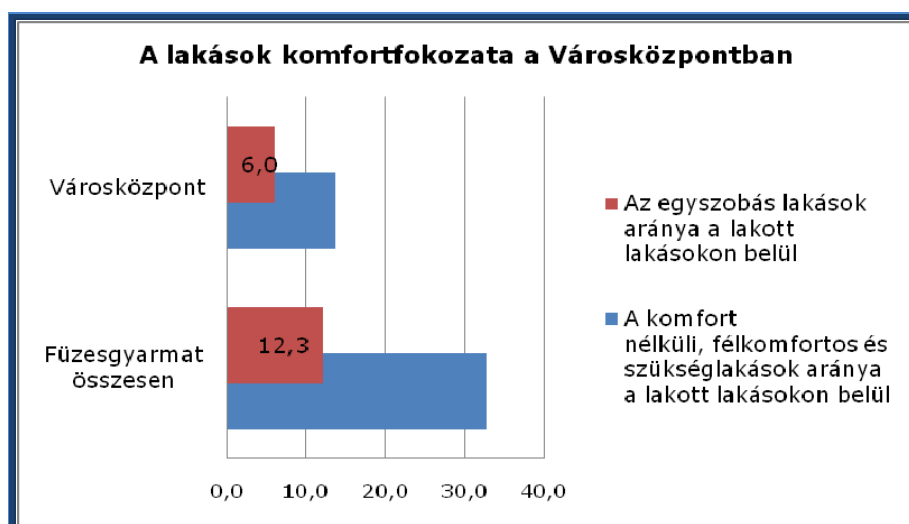
Forrás: KSH. 2001. népszámlálási adatok

A lakosság iskolázottsági mutatói a városi átlaghoz képest a legkedvezőbbek, az aktív korú lakosságon belül a diplomával rendelkezők aránya a legmagasabb (9,9%), és az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a legalacsonyabb (26,4%). Ennek a hatása a foglalkoztatottságra és a jövedelemhelyezetre vonatkozó mutatószámokban is jelentkezik: a városi átlaghoz képest a foglalkoztatottak aránya a városi átlagot 10%-kal meghaladja, és a lakosság jellemzően magasabb presztízsű munkát végez.

Forrás: KSH. 2001. népszámlálási adatok

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosokon belül pedig 10%-kal alacsonyabb, azaz kedvezőbb a városi átlagtól. Ugyanilyen mértékben kedvezőbb a város egészére jellemző adatokhoz viszonyítva a munkanélküliek aránya és azoknak az aránya is, akiknek a jövedelemforrása állami vagy helyi támogatás volt. A lakások komfortfokozata a városi átlagtól magasabb, a többi városrészt tekintve a legkedvezőbb. Ugyanez mondható el a lakások nagyságára vonatkozóan. Egy lakásban átlagosan 2,5 fő él.

Forrás: KSH. 2001. népszámlálási adatok

A szolgáltatott víz egészséges, a lakások jó része be van kapcsolva a közüzemi ivóvízhálózatba. A szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya az egész város tekintetében itt a legmagasabb.

A gázkiépítettség a városrészben jó, minden lakásnak lehetősége van rácsatlakozni a gázhálózatra, más kérdés, hogy ezzel nem minden lakos él.

A villamos energia ellátás szintén 100%-os. Az egyéb infrastrukturális hálózatok szintén jónak mondhatóak az egész városrész területén. Mindenhol elérhetővé vált a

kábeltelevízió, az internet hozzáférés, valamint teljes a lefedettség a mobiltelefon szolgáltatóktól.

Közösségi közlekedés szempontjából ez a városrész nagyon jelentősnek mondható, mivel itt található meg a város „fő” buszmegállója. A Füzesgyarmatról induló buszok kivétel nélkül innen indulnak, egyéb közösségi közlekedésre szolgáló létesítmény viszont nem található itt. Az utcák mindegyike rendelkezik aszfaltburkolattal.

Füzesgyarmat egészére elmondható, hogy szerencsére minden, mindenhol, több útvonalon és könnyen megközelíthető, akár gyalog, kerékpárral, vagy személygépjárművel is. Mivel itt a városközpontról van szó, így értelemszerűen ez halmozottan igaz erre a városrészre.

Közmű ellátottsági hiányok erre a településrészre nem jellemzőek, a városrészben az ellátottság szinte teljesnek mondható. A víz – gáz – villamos energia teljesen ki van építve, valamint pályázati forrásból elkészült a szennyvízcsatorna hálózat is. A zárt csapadékvíz-elvezetés teljesen ki van építve.

Funkcióelemzés:

A Városközpont városrész funkcióellátottsága megfelel a belvárosi funkcióknak. A gazdasági funkciók közül a kereskedelmi és a gazdasági szolgáltatók zöme itt található. Közösségi funkcióit tekintve szintén központi szerepet játszik, hiszen a rendezvényter és uszoda kivételével a városban megtalálható közösségi funkciót ellátó intézmény a városközpontot színesíti. A közintézmények egy része szintén a városközponthoz köthető.

A városlakók számára ez szerencsésnek mondható, hiszen a térszerkezeti felépítésnek köszönhetően a városmag valóban a város központja, nagyon jól megközelíthető. A kerékpáros közlekedés közkedvelt, a kerékpárok tárolása a közintézmények környékén megoldott.

Városközpont városrész	
Erősségek	Gyengeségek
- Helyi építészeti értékkel bíró épületek itt található - Humán szolgáltatások koncentrált jelenléte - Gazdasági szolgáltatások koncentrált jelenléte - A lakosság iskolai végzettsége a városban a legmagasabb - A foglalkoztatottsági mutatók a városban a legkedvezőbbek - A lakások komfortfokozata átlag feletti - Kiépített vonalas infrastruktúra	- A központi szerepkörből fakadó közúti forgalom magas, ami környezeti terhet ró a központra - Kommunális infrastruktúra egy része előregedett - Járdák elavultak - Kevés a parkolóhely

Városközpont városrész	
Lehetőségek	Veszélyek
▪ Kereskedelmi és vendéglátó egységek bővítésével a városrész központi funkciójának erősítése ▪ A településszerkezeti és helyi építészeti jelentőségű épületek felújításával a városrész turisztikai vonzerejének erősítése ▪ Középületek felújítása, energetikai korszerűsítésével a város kiadásainak csökkentése ▪ Zöldfelület növelése, pihenésre alkalmas terek kialakítása ▪ Egységes városkép megőrzése	▪ Az épületek karbantartása és fenntartása költséges, a homlokzatok felújítása nélkül a településkép erősen leromlik ▪ Infrastrukturális fejlesztések elmaradnak

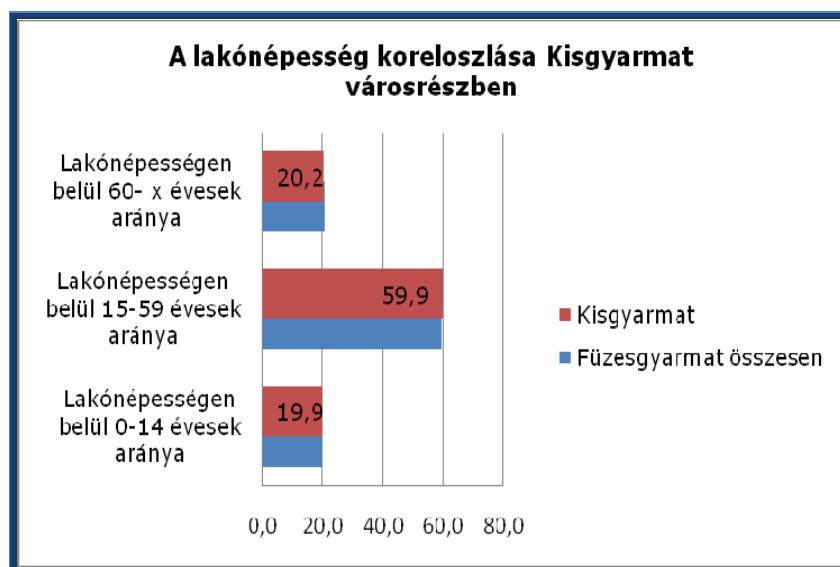
5.2.2. Kisgyarmat városrész elemzése

Kisgyarmat városrész területét az alábbi utcák határolják:

Arany János u. – Petőfi u. – Ady Endre u. – belterületi határ

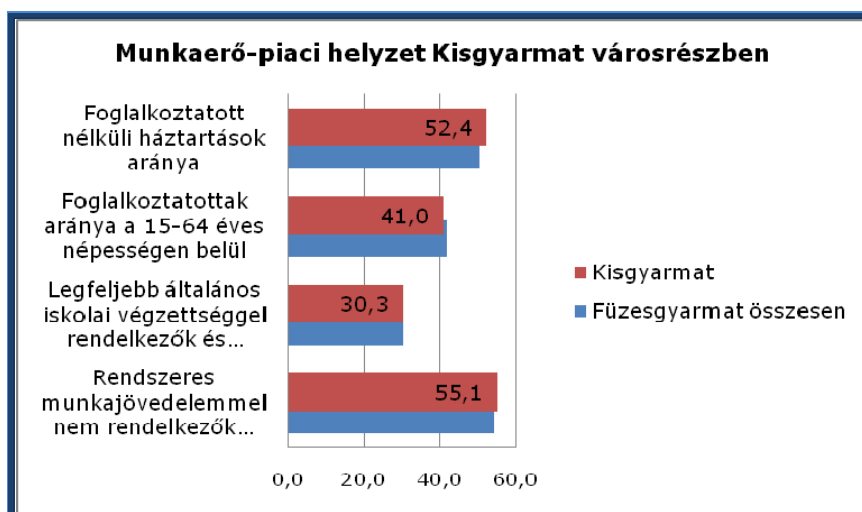
„Kisgyarmat” városképét, hangulatát hagyományos falusi és korszerű családi házak alakítják ki. A városrészben egy, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal nyilvántartásában szereplő műemlék található, a Simonyi és a Széchenyi utca sarkán található Népi kisciganyház, azaz a Tájház. Helyi építészeti érték is található településrészben, a Széchenyi utcán található Unitárius templom.

A lakónépesség 20%-a él ebben a városrészben, a 2001. évi népszámlálási adatok alapján, összesen 1316 fő. Funkcióit tekintve elsősorban lakófunkcióval bír, valamint a város jelentősnek mondható ipari területe ebben a városrészben épült ki, emiatt a gazdasági funkció is hangsúlyos. A lakónépességen belüli koreloszlást tekintve megállapítható, hogy a városrész adatai szinte megegyeznek a város egészére vonatkozó arányokkal.

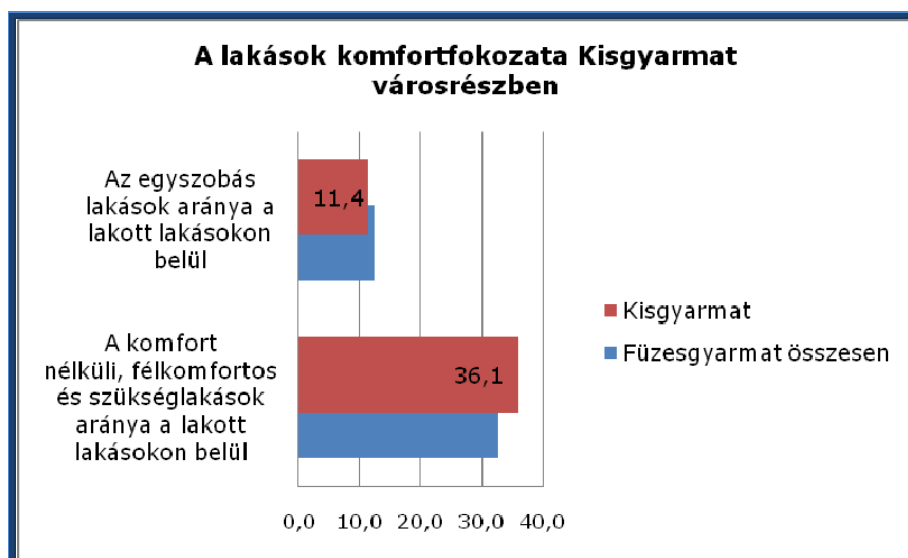
Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

Az iskolázottsági mutatók szintén megfelelnek a városi átlagnak, az aktív korú lakosok 3,8%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, és a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 41,5%-os, ami a városi átlagtól pár százalékponttal kedvezőbb.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A foglalkoztatottsági adatok a városi átlagtól kissé kedvezőtlenebb képet mutatnak a 2001.évi adatok tükrében. A foglalkoztatott nélküli háztartások száma magasabb, mint a foglalkoztatottak aránya, a lakosság közel fele alacsony presztízsű munkát végez.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

Az egyszobás lakások aránya a teljes lakásállományon belül alacsonyabb, egy lakásban átlagosan 2,6 fő él. A lakások komfortfokozata elmarad a városi átlagtól.

A szolgáltatott víz egészséges, a lakások közel 100%-a be van kapcsolva a közüzemi ivóvízhálózatba. A közcsontra-hálózatba a bekapcsolt lakások aránya jelenleg még nagyon alacsony, mivel a szennyvízcsatorna 2012 végére készült el (100%-ban kiépített), a lakások csatlakozása folyamatban van. A gázkiépítettség teljes, minden lakásnak lehetősége van rácsatlakozni a gázhálózatra.

A villamos energia ellátás szintén 100%-os.

Az egyéb infrastrukturális hálózatok szintén jónak mondhatóak az egész városrész területén. Mindenhol elérhetővé vált a kábeltelevízió, az internet hozzáférés, valamint teljes a lefedettség a mobiltelefon szolgáltatóktól.

Közösségi közlekedés szempontjából ez a városrész nagyon jelentősnek mondható, mivel itt található meg a város vasútállomása. A vasúti közlekedés lehetőségeinek kihasználtsága nem túl magas, maga az állomás sem túl nagy, azonban a füzesgyarmatiak számára nélkülözhetetlennek mondható, mivel északra (Biharnagybajom, Püspökladány) a buszok hiánya miatt kizárólag vonattal lehet eljutni. A vasútállomás a város távolabbi részéből is könnyen megközelíthető, a távolság miatt a megközelíthetősége időigényes. Egyéb közösségi közlekedésre szolgáló létesítmény nem található a városrészben.

Az utcák jelentős része rendelkezik aszfaltburkolattal. Ezeknek a burkolatoknak az állapota azonban pontosan a két végletet hordozzák magukban: míg az egyik részen (ipari célok miatt) újabb aszfalt található, addig a máshol meglévő burkolat állapota az évek során már megromlott. Szilárd burkolattal nem rendelkező utcák száma csekély, mindössze 5-6 utca.

Közmű ellátottsági hiányok: Az ellátottság teljesnek mondható. A víz – gáz – villamos energia teljesen ki van építve, valamint 2012. év végén fejeződött be a szennyvízhálózat kiépítése.

A zárt csapadékvíz-elvezetés a főutcán teljesen ki van építve. Ezen kívül nyílt vízvezető árokrendszer húzódik a házak előtt, az út két szélén.

Funkcióelemzés:

A városrészben két funkció van hangsúlyosan jelen, a lakófunkció és a gazdasági funkció. A gazdasági funkció elsősorban az itt található ipari terület erősíti, ezen kívül kiskereskedelmi üzletek, vendéglátó egységek és szálláshelyek találhatók meg.

Az Ipari terület nagysága nem növelhető, valamint több termelő egység letelepedésére nem alkalmas, emiatt a városvezetésnek célja az ipari fejlesztések külterületen való elhelyezése.

A közlekedési funkciót a vasútállomás jelenléte képviseli, ami azért is fontos, mert a vasúton közlekedő helyi lakosok az utazás miatt az egész városrész keresztülszelik, hiszen az állomás a város nyugati peremén helyezkedik el.

Közszolgáltatások közül itt működik a város 200 főt befogadó központi óvodája, valamint orvosi rendelő. Ez a két szolgáltatás közvetlenül a Városközpont és Kisgyarmat városrész találkozási pontja közelében van.

Kisgyarmat városrész	
Erősségek	Gyengeségek
- Országos és helyi építészeti értékkel bíró épületek megléte, amely színesíti a településképet - Funkciógazdag településrész - Az Ipari területhez kapcsolódóan jobb infrastrukturális viszonyok - Kiépített vonalas infrastruktúra	- Szegregációval veszélyeztetett területek vannak jelen - Foglalkoztatottak száma alacsonyabb, mint a városi átlag - Magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya - Utak, járdák állapota leromlott
Lehetőségek	Veszélyek
- Foglalkoztatottság javítása helyi foglalkoztatási programok megvalósításával - Ipari terület hasznosítása, környezetkímélő ágazatok betelepítésével, helyi munkavállalók alkalmazásával - Közlekedési infrastruktúra javítása	- A demográfiai és szociális mutatók romlása a településrészben - Környezetterhelő ipari tevékenységek

5.2.3. Strandövezet városrész elemzése

Strandövezet városrész területét az alábbi utcák határolják:

Ady Endre u. – Vörösmarty u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

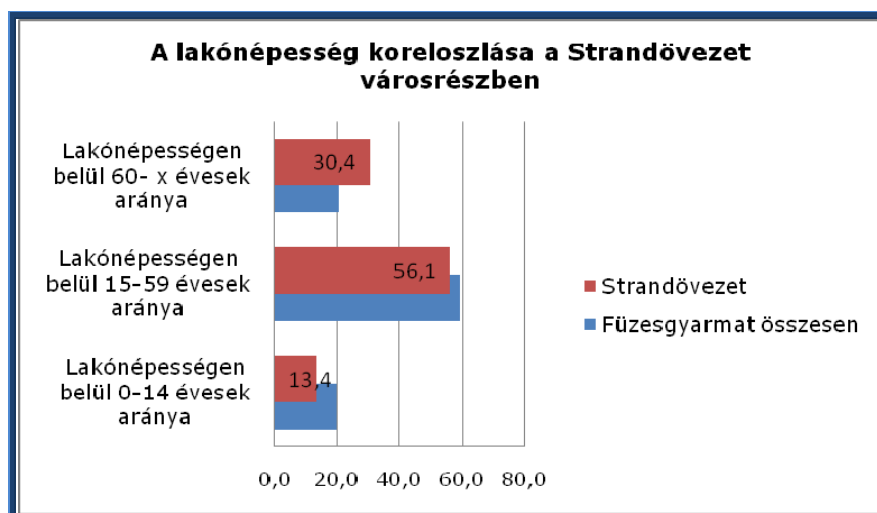
A Strandövezet a város második központja, ugyanis a nyári időszakban a városrész nagyobb hangsúlyt kap, az itt található fürdőnek köszönhetően.

A Fürdőn kívül helyi építészeti értékkel bíró épületek gazdagítják a városrész képét. Itt található a Sztás Erzsébet Képtár, a Katolikus Kápolna, és a Volt gazdaház. Valamennyi

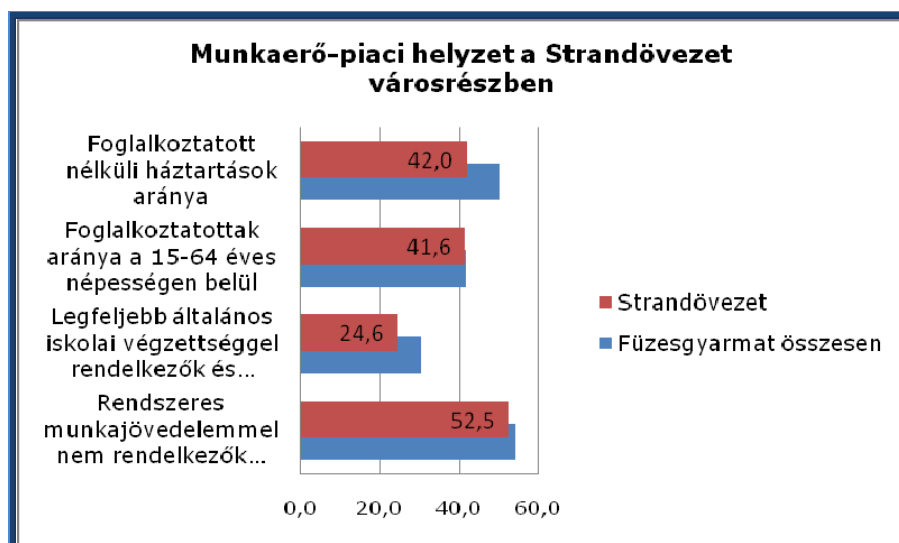
épület a Kossuth utcán található. Ezek az épületek ennek a városrésznek a meghatározó épületei, létesítményei.

A Strandövezet lakosságszámát tekintve a város egyik legkisebb városrésze, összesen 529 fő élt itt a 2001.évi népszámlálás idején, a város teljes lakosságának 8%-a. A lakosság koreloszlása a városon belül itt a legkedvezőtlenebb, a fiatalok aránya 10%-kal alacsonyabb, mint a városi átlag, ezzel párhuzamosan ugyanilyen mértékben tolődott el az időskorúak aránya. Az aktív korúak száma is elmarad a városi átlagtól, így összességében ez a város „legöregebb” része.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

Az iskolai végzettséget vizsgálva a mindössze 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (36,4%) az aktív korúakon belül kedvezőbb képet mutat, a Városcsözpont városrész hasonlóan, bár nem olyan kedvező mértékben, ugyanakkor a felsőfokú végzettségűek aránya (3,2%) pár tized százalékponttal alatta marad a városi átlagnak.

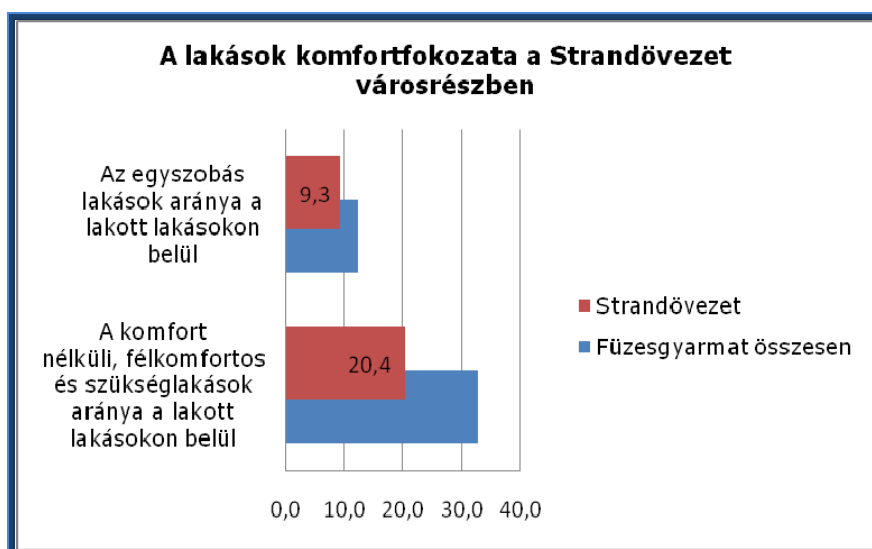

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A városrész lakosságának munkaerő-piaci helyzete az adatok tükrében hasonló vagy valamivel rosszabb képet mutat, mint a város egésze. Egyfelől a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya alacsonyabb, azaz rendszeres jövedelemmel rendelkeznek. Ez részben köszönhető annak, hogy a lakosság előregedő, azaz magas a nyugdíjasok száma. Ezzel összefüggésben magas az eltartottak száma, a városrész teljes lakosságán belül a gazdaságilag inaktív lakosok aránya 60% feletti.

Másfelől az aktív korú lakosság adatait vizsgálva az állapítható meg, hogy a mutatók a városi átlagnak felelnek meg, ami nem túl kedvező. A foglalkoztatottak jelentős része (53,9%) alacsony presztízsű munkát végez.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A lakások komfortfokozata jóval kedvezőbb mint a városi átlag, az egyszobás lakások aránya alacsony, a lakásokban átlagosan 3,2 fő él.

A közüzemi szolgáltatásokkal való ellátottság összességében jónak mondható, a szolgáltatott víz egészséges, a lakások jó része be van kapcsolva a közüzemi ivóvízhálózatba. A közcsontra-hálózatba bekapcsolt lakások aránya viszont alacsony, a szennyvízcsatorna 2012 végére készült el (100%-ban kiépített), a lakások csatlakozása folyamatban van.

Minden lakásnak lehetősége van rácsatlakozni a gázhálózatra. A villamos energia ellátás szintén 100%-os.

Az egyéb infrastrukturális hálózat jónak mondhatóak az egész városrész területén. Mindenhol elérhetővé vált a kábeltelevízió, az internet hozzáférés, valamint teljes a lefedettség a mobiltelefon szolgáltatóktól.

Közösségi közlekedés szempontjából ez a városrész jelentősnek nem mondható, igaz a strand előtt elhelyezkedik egy jelentősebb buszmegálló, ami kihasználtság szempontjából a strandszezonban jelentős.

Az utcák jelentős része rendelkezik aszfaltburkolattal, csekélynek mondható a burkolat nélküli utcák száma.

Füzesgyarmat egészére elmondható, hogy minden, mindenhol, több útvonalon és könnyen megközelíthető, akár gyalog, kerékpárral, vagy személygépjárművel is. Ez halmozottan igaz erre a városrészre.

Közmű hiányok: A városrészben az ellátottság teljesnek mondható. A víz – gáz – villamos energia teljesen ki van építve, valamint 2012. év végén fejeződött be a szennyvízhálózat kiépítése. A csapadékvíz-elvezetés zárt és nyílt árokrendszerrel van megoldva.

Funkcióelemzés:

A városrész speciális funkcióval bír, a fürdő miatt jelentős turisztikai szereppel rendelkezik. Mivel a gyógyvíz télen is elérhető, emiatt a szerepkör nem csak idényjellegű. Ez hatással van a városrész egyéb funkcióira is. A fürdőhöz kapcsolódóan hangsúlyos a közösségi funkció, sportpálya, rendezvénytér, játszótér szolgálja a lakosságot.

Gazdasági funkciók közül a kereskedelmi egységek jelenléte, szálláshelyek és vendéglátóegységek jellemzőek. A közösségi közlekedés két szempontból is jelentős: távolsági autóbusszmegálló és vasúti megállóhely is van.

Közzolgáltatások közül iskola és bentlakásos szociális intézmény van a városrészben.

Strandövezet városrész	
Erősségek	Gyengeségek
- Foglalkoztatottsági mutatók kedvezőbbek - Lakások komfortozata magas - Kastélypark fürdő itt található - Nyáron központi szerepkör - Gyógyvíz - Funkciógazdag településrész - Kiépített vonalas infrastruktúra	- Előregedő lakosság, kedvezőtlen demográfiai mutatók - A város egyetlen szállodája jelenleg nem működik - Utak, járdák állapota leromlott - Fürdő környezetében rendezetlen terület
Lehetőségek	Veszélyek
- A fürdő turisztikai célú fejlesztése - Gyógyturizmus fejlesztése, szolgáltatásbővítés - Magas színvonalú kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése - Szolgáltatások bővítése, munkahelyteremtés - Infrastruktúra javítása	- A befektetők nem jelennek meg a tervezett fejlesztésekhez - A fürdő továbbra is az időjárási viszonyoktól függő látogatottsággal bír, kihasználtsága elmarad a maximálistól

5.2.4. Naggyep városrész elemzése

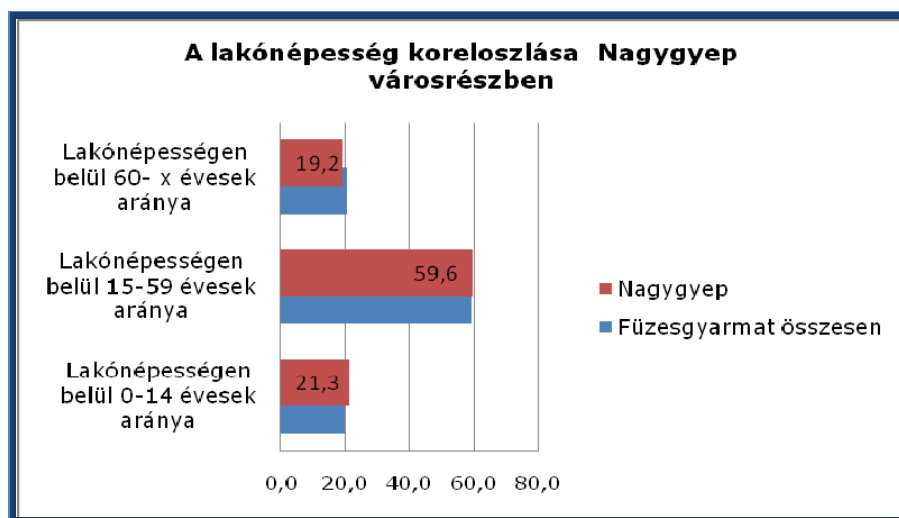
Naggyep városrész területét az alábbi utcák határolják:

József Attila u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

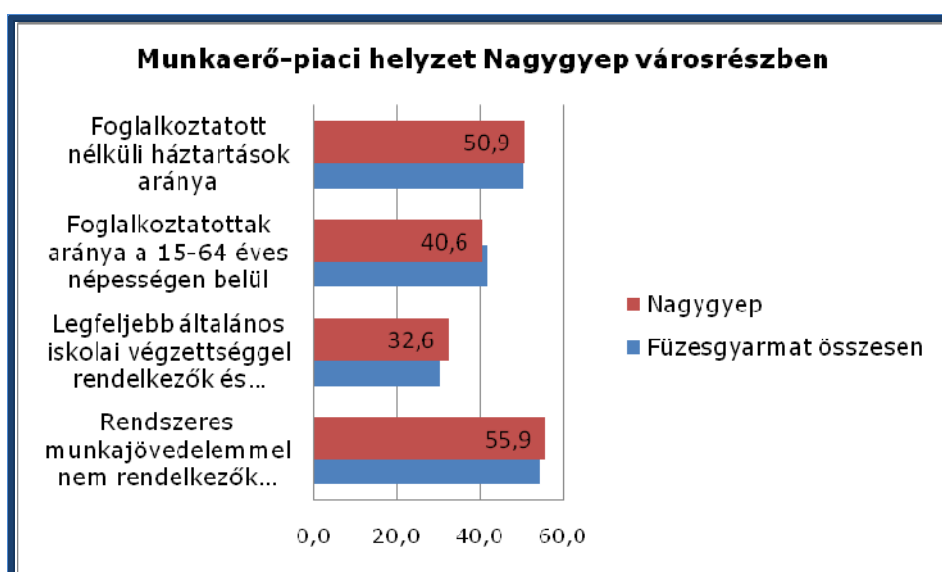
„Nagygyep” városképét, hangulatát a többi városrészhez hasonlóan és az egységes városképnek megfelelően hagyományos falusi és korszerű családi házak alakítják ki. Kiterjedését és lakosságszámát tekintve a legnagyobb városrész, elsősorban lakófunkcióval bír.

Lakosságszámát tekintve itt él a város lakosságának 36%-a, 2336 fő. A lakosság koreloszlását vizsgálva elmondható, hogy a városrészek között a legkedvezőbb koreloszlással jellemezhető, a fiatakorúak és aktív korúak aránya magasabb, az időseké pedig alacsonyabb, mint a városi átlag.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

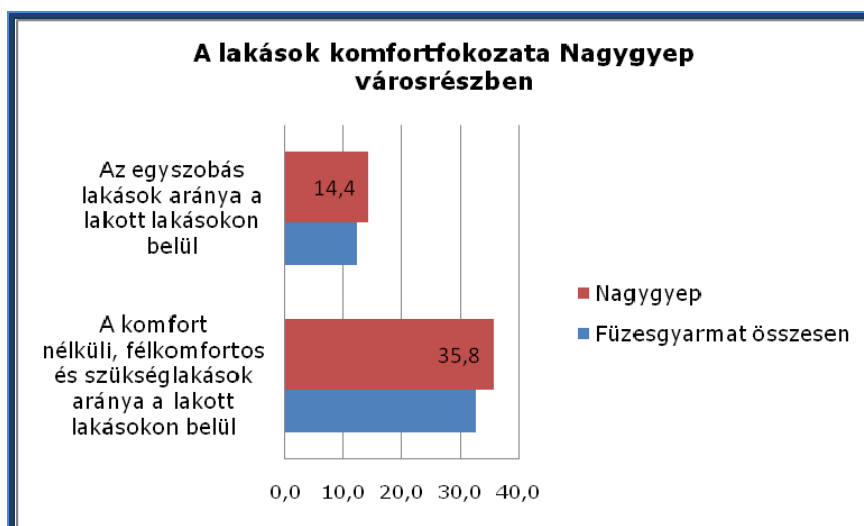
A lakosság iskolázottsági mutatói kedvezőtlenek, magas a mindössze 8 általános iskolai végzettségűek aránya (47,8%) és alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya (1,6%). Mindez kihatással van a foglalkoztatottsági mutatókra is.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A munkanélküliségi ráta magas, 34,2%-os. A foglalkoztatott nélküli háztartások száma és a foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül a városi átlagot mutatja, ugyanez vonatkozik a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányára is. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik a foglalkoztatottak 57,1%-a. Az aktív korúak 60%-a gazdaságilag inaktív, negyedrészüket 2001-ben állami vagy helyi támogatásból élt.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A lakókörnyezet falusias képet mutat. Az egy lakásra jutó lakók száma 2,7 fő. A lakások komfortfokozata elmarad a városi átlagtól, 36%-a alacsony komfortfokozattal bír.

A szolgáltatott víz egészséges, a lakások jó része be van kapcsolva a közüzemi ivóvízhálózatba. A szennyvízcsatorna 2012. év végére készült el (100%-ban kiépített), a lakások csatlakozása folyamatban van. Minden lakásnak lehetősége van rácsatlakozni a gázhálózatra, más kérdés, hogy ezzel nem minden lakos él. A villamos energia ellátás szintén 100%-os. Az egyéb infrastrukturális hálózatok szintén jónak mondhatóak az egész városrész területén. Mindenhol elérhetővé vált a kábeltelevízió, az internet hozzáférés, valamint teljes a lefedettség a mobiltelefon szolgáltatóktól.

A városrészben semmilyen közösségi közlekedésre szolgáló létesítmény nem található. Az itt található utcák jelentős része rendelkezik aszfaltburkolattal. Füzesgyarmat egészére elmondható, hogy szerencsére minden, mindenhol, több útvonalon és könnyen megközelíthető, akár gyalog, kerékpárral, vagy személygépjárművel is.

Közműhiányok: Az ellátottság szinte teljesnek mondható. A víz – gáz – villamos energia teljesen ki van építve, valamint 2012. év végén fejeződött be a szennyvízhálózat kiépítése. A csapadékvíz-elvezetésre nyílt vízvezető árokrendszer húzódik a házak előtt, az út két szélén.

Funkcióelemzés:

A város egyik legnagyobb lakosságsszámmal bíró városrésze, amelyben a lakófunkción kívül a gazdasági funkció van jelen, itt található a városi piac.

Közösségi funkciókat csak a játszótér képviseli. Humán szolgáltatások közül a bölcsőde épülete található itt. Mindkét szolgáltatás jelenléte a magasabb gyerekszám miatt szerencsésnek mondható.

Nagygyep városrész	
Erősségek	Gyengeségek
- Falusias megjelenés, széles utcák - Itt található a városi piac - Kedvező koreloszlás - Kiépített vonalas infrastruktúra	- Előregedő népesség - Szegregációval veszélyeztetett területek jelenléte - Önkormányzati lakások leromlott állapotúak - Utak, járdák állapota leromlott
Lehetőségek	Veszélyek
- Saját termékek forgalmazása a piacon - Zöldfelület növelése a széles utcák parkosítása - Játszótér bővítése - Foglalkoztatottsági szint emelése helyi foglalkoztatási programokkal, hosszú távon munkahelyteremtéssel - Infrastruktúra javítása - Önkormányzati bérlakások felújítása, komfortfokozat növeléssel	További elszegényedés a szegregáció kialakulását prognosztizálja

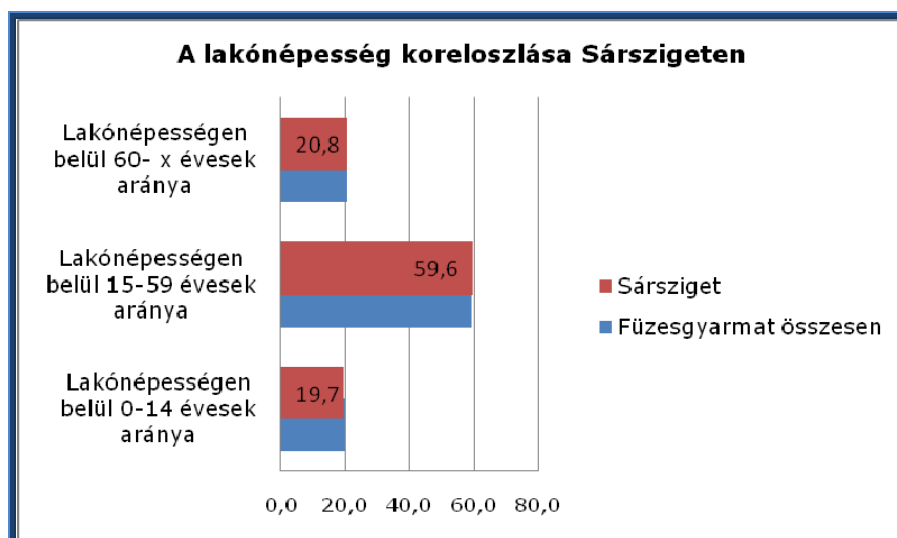
5.2.5. Sársziget városrész elemzése

Sársziget városrész területét az alábbi utcák határolják:

Arany János u. – Baross u. – József Attila u. – belterületi határ

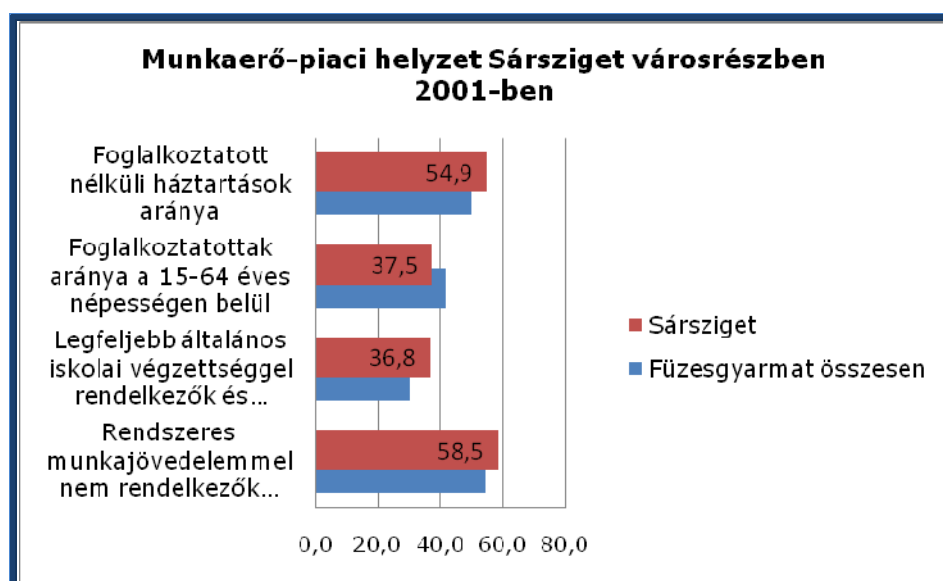
„Sársziget” városképét, hangulatát hagyományos falusi és korszerű családi házak alakítják ki.

Lakosságszámát tekintve itt él Füzesgyarmat lakóinak 19%-a, a 2001. évi népszámlálási adatok alapján, összesen 1199 fő. A lakónépességen belüli koreloszlást tekintve megállapítható, hogy a városrész adatai szinte megegyeznek a város egészére vonatkozó arányokkal.

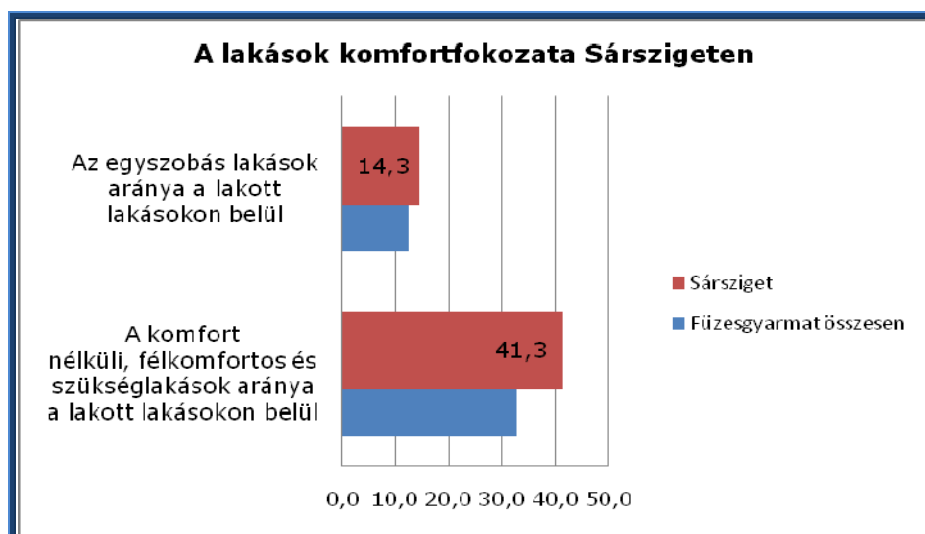
Forrás: KSH. 2001. népszámlálási adatok

Az iskolázottság tekintetében a városrész mutatói elmaradnak a város egészéhez képest, sőt a maximum általános iskolai végzettséggel rendelkező aktív korú lakosok aránya itt a legmagasabb, a felsőfokú végzettségűek aránya is elmarad a városi átlaghoz képest.

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A diagram jól szemlélteti, hogy az iskolai végzettségbeli hátrányok a munkaerő-piaci helyzetre és családok jövedelmi helyzetére is kihatással vannak, azaz a városrészben alacsony a rendszeres jövedelemmel rendelkező háztartások száma, jóval alatta a marad a városi átlagnak. Az aktív korú lakosság 56,2%-a alacsony presztízsű munkát végez. A munkanélküliség ráta magasabb a városi átlagnál, a gazdasági aktivitás alacsony, magas az állami vagy helyi támogatásból élők száma (aktív korúak 30,7%).

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok

A lakások komfortfokozata elmarad a városi átlagtól. Viszonylag magas a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakások száma, annak ellenére, hogy a város más területeihez hasonlóan a közműellátottság adott. A városrészben található az egyetlen szegregátum, ami kiterjedését tekintve nem nagy. Az egykori oncsa házak helyén ma is a legrosszabb anyagi és szociális körülmények között élők laknak, a szegénység gyakorlatilag újratermelődik.

A szolgáltatott víz egészséges, a lakások jó része be van kapcsolva a közüzemi ivóvízhálózatba. A szennyvízcsatorna 2012. év végére készült el (100%-ban kiépített), a lakások csatlakozása folyamatban van.

Minden lakásnak lehetősége van rácsatlakozni a gázhálózatra, más kérdés, hogy ezzel nem minden lakos él. A villamos energia ellátás 100%-os.

Az egyéb infrastrukturális hálózatok szintén jónak mondhatóak az egész városrész területén. Mindenhol elérhetővé vált a kábeltelevízió, az internet hozzáférés, valamint teljes a lefedettség a mobiltelefon szolgáltatóktól.

Közösségi közlekedés szempontjából ez a városrész jelentősnek egyáltalán nem mondható, semmilyen közösségi közlekedésre szolgáló létesítmény nem található a városrészben.

Az itt található utcák jelentős része rendelkezik aszfaltburkolattal, de ezzel együtt magas a burkolat nélküli utcák száma. Sársziget leaszfaltozott utcái is nagyon régiek, burkolatuk összerepedezett, sok kátyú és lyuk található rajtuk. Ezekből az okokból kifolyólag itt nem könnyű a közlekedés.

Sársziget a város nehezen megközelíthető része, ami az elhelyezkedéséből adódik: Füzesgyarmat északi, kinyúló része viszonylag távol van a központtól, így innen minden, a központban lévő hely időigényesen közelíthető meg.

Közmű ellátottsági hiányok: Az ellátottság szinte teljesnek mondható. A víz – gáz – villamos energia teljesen ki van építve, valamint 2012. év végén fejeződött be a szennyvízhálózat kiépítése. A csapadékvíz-elvezetés kizárólag nyílt árokrendszerrel van megoldva.

Funkcióelemzés:

Funkcióját tekintve hangsúlyosan lakófunkcióval bír. Ezen kívül humán szolgáltatási funkcióhoz köthető intézmények vannak jelen, Idősek napközije, és idősek otthona. Itt található az általános iskola Klapka utcai telephelye.

Sársziget városrész	
Erősségek	Gyengeségek
- Falusias lakókörnyezet - Tágas utcák - Rendelkezésre álló potenciális munkaerő - Kiépített vonalas infrastruktúra	- Képzettségi szint alacsony - Magas a segélyezettek száma - Gazdasági aktivitás alacsony - Alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas - Városközponttól, így a szolgáltatásoktól való távolság a városi mértékkel mérve nagy - Utak járdák állapota leromlott
Lehetőségek	Veszélyek
- Lakások komfortfokozatának javítása - Szociális szolgáltatások helyben való biztosítása - Közösségi terek fejlesztése - Alternatív foglalkoztatási programok megvalósítása - A belváros megközelíthetőségének javítása - Infrastrukturális ellátottság javítása - Falusias környezet megóvása - Szegregált lakóterület integrálása átgondolt szociálpolitikai eszközök működtetésével	- Mélyszegénység egyre nagyobb számú lakosságot érint - Szegregátum területének és lakói számának növekedése - Fejlesztések elmaradása - Társadalmi feszültség kialakulása - Alacsony státuszú csoportok további betelepülése

6. Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek Füzesgyarmaton

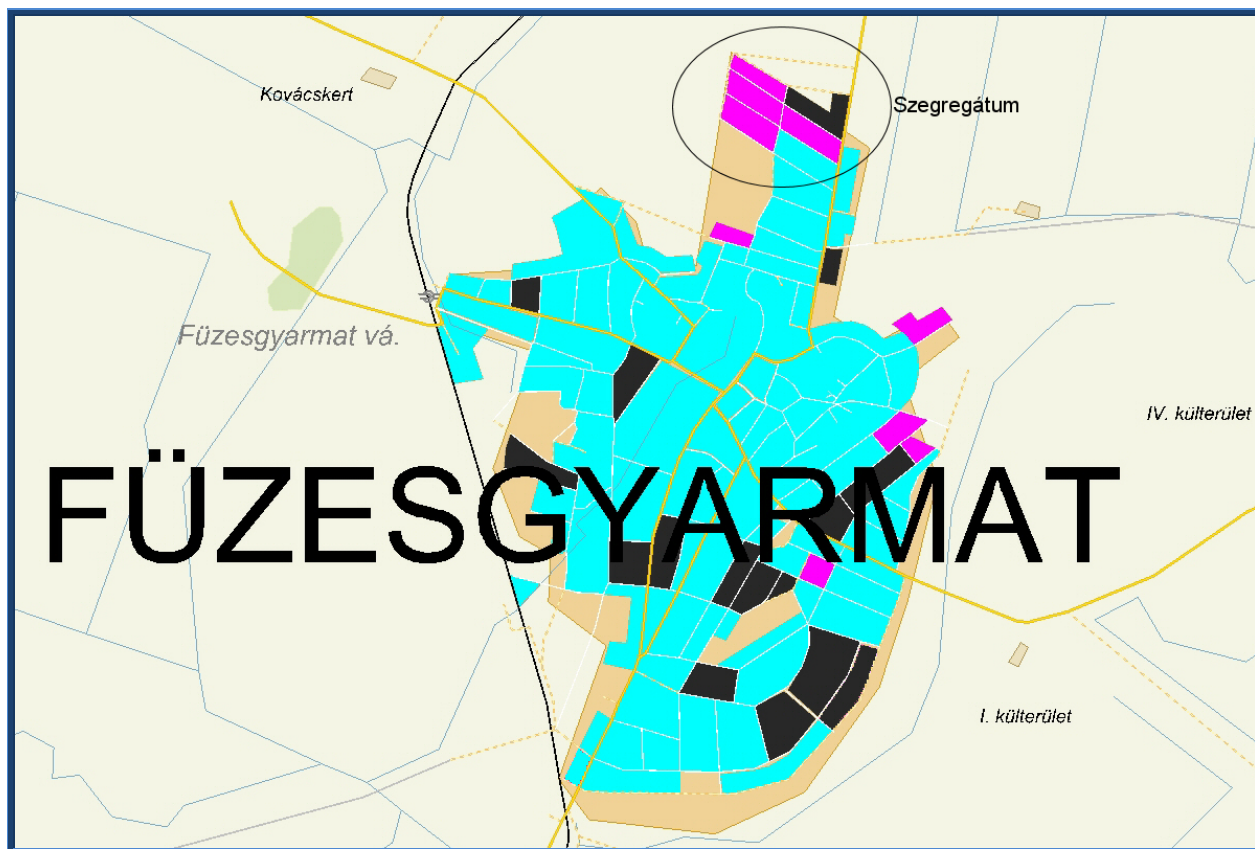
Az integrált városfejlesztési stratégia városrészekre vonatkozó elemzése alapján egyértelműen kirajzolódnak a városnak azok a területei, amelyek a hátrányos helyzetű lakosságot jelentős számban tömörítik, azaz ahol a lakosság társadalmi helyzete és a környezet fizikai állapota a legrosszabb mutatókkal rendelkezik.

A fejezet célja, hogy beazonosítsa azokat a kisebb területegységeket, amelyek kedvezőtlen adottságai miatt szegregációval veszélyeztetettek.

A szegregátumok lehatárolása a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. A szegregációs mutató a 2001-es népszámlálási adatokból állítható elő.

Az alábbi kartogram jelzi, hogy melyek azok a területek, amelyek eleget tesznek a szegregátum kritériumainak, vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel. A térképen nyomon követhető továbbá, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, tehát még nem éri el a küszöbértéket, de erősen leromlott területnek számít, a szegregálódás veszélye jelentős.

A kartogram olyan területeket is megjelöl, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

Füzesgyarmat szegregátumai, illetve szegregációval veszélyeztetett területei

Forrás: KSH, 2001. népszámlálási adatok alapján

(Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = türkizkék, 40-49%=fekete, 50-100%=rózsaszín)

6.1. A szegregátumok kialakulásának története

Szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Magyarországon a lakóhelyi szegregáció térségek, települések között és településeken belül is megjelenik. A lakóhelyi elkülönültség megmutatkozik egyrészt a városok slumosodó kerületeiben, leromló negyedeiben, másrészt az ország szegényebb régióiban kialakult aprófalvas települési zárványokban.

Az 1945 utáni hazai társadalomfejlődés egyik legnehezebben korrigálható torzulása az évszázados települési egyenlőtlenségek szélsőséges felerősödése volt. Az elszegényedő aprófalvas elkülönülés kialakulásában szerepet játszik az egyre súlyosabb problémát jelentő munkanélküliség, az infrastrukturális feltételek növekvő eltérése, a spontán migrációs folyamatok, a jobb helyzetű társadalmi rétegek tömeges elvándorlása, amely az aprófalvak társadalmi struktúráját, belső közösségi viszonyait eltorzítja.

A települési egyenlőtlenség egy önmagát felerősítő folyamatot indít el. A tehetősebb réteg migrációjával növekszik a hátrányos helyzetűek aránya az adott lakóközösségben, amely a társadalmilag mobilabb állampolgárok további elköltözését eredményezi. (Forrás: http://nemzetisegek.hu/dokumentumok/file_1111447058_szegregacio.pdf)

6.2. A szegregátum helyzetelemzése

A helyzetelemzés célja, hogy lehatárolja a szegregációs problémával érintett területeket, és elemezze a szegregátum kialakulásához vezető okokat, az ott lévő lakhatási, lakókörnyezeti jellemzőket, az ott élők szociális helyzetét, problémáit, a különféle szolgáltatásokhoz való hozzáférés mértékét, azok minőségét. További célja, hogy feltárja azokat a hiányosságokat, amelyek beavatkozást igényelnek annak érdekében, hogy az ott élők életkörülményei és társadalmi integrációs esélyei javuljanak.

6.2.1. A szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, kialakulásuk története Füzesgyarmaton

6.2.1.1. Szegregátum

Füzesgyarmat földrajzi adottságaiból következően a mélyebb területek jellemzően mocsaras, lápos, sáros térfelszínnel jellemezhetők. Itt nem volt könnyű a talaj megművelése, az állattartás nehézkes, illetve az ingatlanok gyorsabban amortizálódtak (házfalak nedvesedése). Összességében elmondható, hogy a település legolcsóbb részének számított a mai szegregátum. Azóta már a csatornázással, gátakkal, folyók szabályozásával javítottak a település belvízrendszerén.

1940-ben megalakult Országos Nép- és Családvédelmi Alap (ONCSA), melynek feladata a Magyarország legszegényebbjeinek szociális támogatása, fejlesztése volt. Ez különböző szolgáltatásokkal, segélyekkel, hitelképesség elérésével segítette. Az egyik kiemelt tevékenységük a megélhetésükben veszélyeztetett családok lakóházhoz juttatása, gazdasági megsegítése. Ez a támogatás főként a mezőgazdasággal foglalkozó családokra irányult. A szociálpolitikát a szociálpedagógiával kötötte össze a szervezet. A szociális védőnők, akiknek a hálózatát is ekkor hozták létre, rendszeresen kijártak a

juttatottakhoz. Tanácsal segítették őket, de ugyanakkor ellenőriztek is: férj munkát vállal-e, feleség tisztán tartja-e a lakást, rendesen neveli-e, iskolába járattja-e a család a gyerekeket.

Ezekből az ún. ONCSA házakból épült fel 20 darab az Achim András, Somogyi Béla, Bacsó Béla, Bihari és Klapka utcákban. Mivel az odaköltöző családok mindig is a társadalom periferiáján éltek (kialakult szocializációs mintákkal), illetve az intenzív támogatások is megszűntek. Sajnos a családok kiemelkedése elmaradt. Ráadásul a későbbi 1980-2000 között lakásépítési és vásárlási támogatással az olcsó ingatlant a szociálisan periferián lévők (sokgyermekesek, aluliskolázottak) meg tudták venni, egyéb érdeklődők hiányában. Magántulajdonban kerülő ingatlanok komfortfokozat tovább romlott. Mivel értéktelennek tűnnek ezen épületek, a tulajdonosok nem tudják eladni, ott ragadnak.

Füzesgyarmatnak KSH adatai alapján **egy szegregátuma van**, emellett a szegregátum mutatóival rendelkező utcái vannak. Egyik terület sem terjed ki teljes városrészre.

KSH által kijelölt szegregátum Sársziget része.

A szegregátumot három párhuzamos utca és az azokra merőleges utcák alkotják.

A szegregátum utcák szerinti lehatárolása: Klapka u. - Somogyi Béla u. - Bihari u. - Bacsó Béla u. - belterületi határ

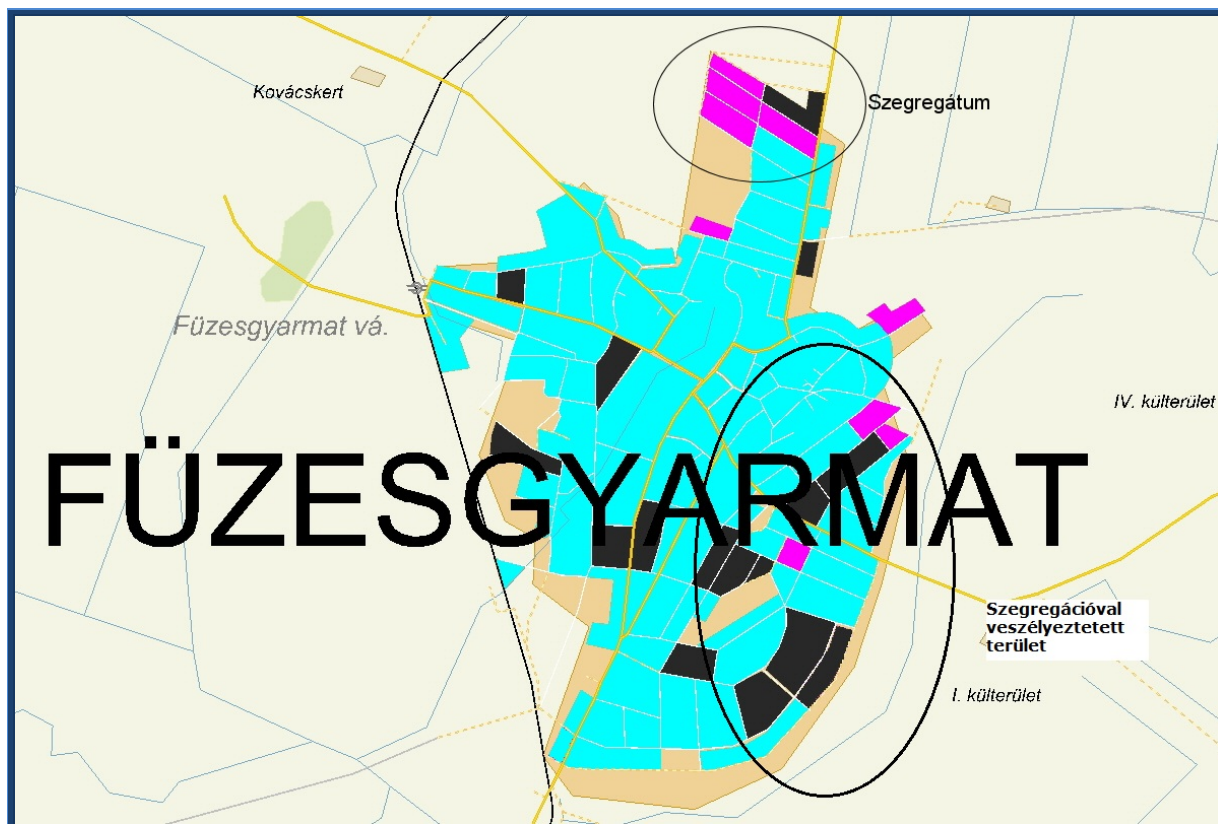
6.2.1.2. Szegregációval veszélyeztetett terület

A szegregációs mutatók KSH által kiszámított értékei alapján, Nagygyep városrész utcáinak egyes szakaszai tartoznak ebbe a kategóriába, amelyek jelenleg még elszórtan helyezkednek el, nem alkotnak összefüggő tömböt. A szegregálódás veszélyével érintett utcák:

- József Attila utca
- Zrínyi utca
- Bajcsy-Zsilinszky és Nagyvárad utca
- Dobó, Kont és Árpád utca
- Lenin és Bajcsy-Zsilinszky utca

A szegregátummal veszélyeztetett területek kialakulásának elsősorban demográfiai okai vannak. Az ott élő családok fiataljai jellemzően más településen telepedett le, így egy előregedő városrész (kivétel pár utca). Itt több idős lakik ott, alacsony iskolai végzettséggel. A kialakuláshoz másodsorban az is hozzájárul, hogy a Csokonai utcán található több szociális bérlakás, mely lakói megfelelnek a szegregátumra jellemző mutatóknak.

Nagygyep városrész utcák szerinti lehatárolása: József Attila u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek Füzesgyarmaton
Forrás: KSH, 2001. évi népszámlálás adatai alapján

Mutató megnevezése	Füzesgyarmat összesen	Szegregátum	Nagygyep
Lakónépesség száma	6 428	315	2 336
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	19,9	21,0	21,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,4	64,8	59,6
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	20,7	14,3	19,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	43,0	67,6	47,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	3,8	0,0	1,6
Lakásállomány (db)	2 402	98	863
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	32,9	43,9	36,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	54,4	69,6	55,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	30,4	52,5	32,6

A KSH 2001. évi népszámlálási adatainak összehasonlító táblázata

Forrás: KSH népszámlálási adatok, 2001.

6.2.2. Infrastrukturális adottságok

A város több hullámban érkező dinamikus fejlődésének köszönhetően ezekben a városrészekben is végbement infrastrukturális fejlesztés. Így már a településen csak kevés olyan utca van, amely útalappal sincs ellátva. A településen jelenleg a legnagyobb probléma, hogy a csatorna beruházás után a zúzottkővel ellátott útalapok helyreállítása még nem fejeződött be. Jelenleg az utcák helyreállítása folyik. Bekerültek a „Füzesgyarmat Város (2/A-2/B-4-5-6-7-8-9-10 öbl.) szennyvíz csatornázása és szennyvíztisztító telep bővítése” című, EU támogatással megvalósítandó projektben, a csatornázottság is javult.

Füzesgyarmat területe öt városrészre tagolódik. Legnagyobb lélekszámmal Nagygyep bír, a város lakosságának 36 %-a él itt.

A négy városrészben lakik a 64 éven felüli lakosság kétharmada, míg ezen az egy településrészen az egyharmada, tehát közel a duplája éli itt a mindennapjait.

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Összesen	Nagygyep	Összesen	Nagygyep	Összesen	Nagygyep	Összesen	Nagygyep	Összesen	Nagygyep	Összesen	Nagygyep
Időskorúak járadékában részesítettek évi átlagos száma (fő)	6	2	6	2	5	2	5	2	6	2	8	2
Temetési segélyezés eseteinek száma (eset)	47	15	57	14	47	16	67	15	44	14	49	16
Közigyegeyllátási igazolvánnyal rendelkezők száma (fő)	406	86	407	89	355	92	373	85	375	82	339	79

Segélyezetttségi mutatók

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

6.2.3. Demográfiai mutatók

Füzesgyarmat a maga, megközelítően 6500 lakosával a kistérség egyik meghatározó települése. Az elmúlt kilenc évben, a legutolsó népszámlálás óta közel 300 fővel csökkent a város lélekszáma.

A kisebbségi hovatartozás pontos adatainak meghatározására az utolsó, 2001-ben készült népszámlálási adatok alapján nyílik lehetőség, így a népesség létszáma ezen év alapján lett megadva. Az adatok alapján, Füzesgyarmaton a kisebbségek száma az alábbiak szerint alakult:

Mutató	Fő
Népesség összesen (fő)	6428
Hazai kisebbséghez tartozó együtt magyar	72
cigány, romani, beás	6271
horvát	59
német	1
szlovák	4
szlovén, vend	5
	1

A nemzetiség, a kulturális értékhez, hagyományhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben beszélt nyelv válaszlehetőségek legalább egyike szerint, 2001-es népszámlálási adatok alapján

(Forrás: Füzesgyarmat Város Esélyegyenlőségi Terve)

A település lakosainak elenyésző, mintegy 1,1 %-át teszik ki a 6 különböző kisebbséghez tartozó lakosok. A roma népességre vonatkozóan rendelkezésre álló adatok a népesség saját bevallásán alapulnak. A népszámlálási adatok azonban sokszor nem nyújtanak kellően pontos információt a kisebbség lélekszámának alakulásáról, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát roma származásúnak. Egyes felmérések szerint a város lakosságának kb. 2 %-át alkotják a roma származásúak. A településen cigány kisebbségi önkormányzat működik. A roma lakosság szociális helyzetére nincsenek pontos adatok, azonban általánosságban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Mind a szegregátumban, mint a szegregációval veszélyeztetett utcákon laknak roma lakos.

A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak az időskorúak, mivel nagy részük nem születésüktől fogva sérült, hanem életkora előrehaladtával betegség vagy baleset következtében vált azzá. A fogyatékkal élők tekintetében a településen működő civil szervezetek között megemlítendő a Mozgáskorlátozottak Egyesülete Békés Megyei Egyesületének Füzesgyarmati Csoportja, ahol 369 főt tartanak nyilván, valamint a Vakok és Gyengénlátók Országos Szervezete Békés Megyei Szervezete, ahol 15 fő szerepel a nyilvántartásban. (Forrás: FÜZESGYARMAT VÁROS, Esélyegyenlőségi Terve)

Év	Közigyógy ellátási igazolván nyal rendelkez ők száma (fő)	Ebből a szegregátu mban (fő)	Ápolási díjban részesítet tek évi átlagos száma (fő)	Ebből a szegregátu mban (fő)	Súlyosan mozgáskorlá tozott személyek közlekedési támogatásáb an részesültek száma (fő)	Ebből a szegregátu mban (fő)
2008	355	18	30	2	133	7
2009	373	20	33	3	107	9
2010	375	21	28	2	105	7
2011	397	22	30	3	101	8

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

A népességének összetételében az időskorúak aránya,- az országos átlaghoz hasonlóan- emelkedő tendenciát mutat. Füzesgyarmaton a lakosság 21 %-a tartozik a 60 év feletti korcsoportjába. A nyugdíjban részesülők között igen magas az egyszemélyes háztartások száma. Az időskorúak közel a fele él a Nagygyep városrészben. Füzesgyarmattól jellemzően eltérő korfával rendelkezik a szegregátum, a fiatalok száma magasabb, mint az időseké. A szegregátumban a fiatalok 5%-a él, míg az idős korú lakosságnak csupán 3%-a.

Mutató megnevezése	Füzesgyarmat összesen	szegregátum	Nagygyep
Lakónépesség száma	6 428	315	2 336
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	19,9	21,0	21,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,4	64,8	59,6
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	20,7 (közel 1330 fő)	14,3 (45 fő)	19,2 (közel 500 fő)

A KSH 2001. évi népszámlálási adatainak összehasonlító táblázata

6.2.4. Foglalkoztatási helyzetkép

Sársziget, és ezen belül található szegregátum foglalkoztatási helyzetképe a legrosszabb a településen. A szegregátumra jellemző helyzet áll fenn: alacsony iskolázottsági szint, szakmafeletti képességstruktúra, gyenge munkamotiváltság szocializációs hátrányok miatt. Ami még érdekes, hogy hasonló települési adatokhoz képest (lakosságszám, mezőváros) Füzesgyarmat szegregációs helyzete nem rossz. „Csak” egy ilyen körülhatárolható résszel rendelkezik. A statisztikai adatok tükrében elmondható, hogy az ott élő megközelítőleg száz családból 88 családban van egy-egy munkaviszonnyal rendelkező személy, ami hasonló kondíciókkal rendelkező szegregátumhoz képest magasabb adat.

Mutató elnevezése	Típusa	Értéke
Nyilvántartott létszám	fő	348
Járadék típusú ellátásban részesülők száma	fő	34
Önkormányzat pénzbeli juttatásban részesülők száma (RÁT,BPJ, FHT,RSZS)	fő	100
Relatív mutató /Relatív mutató - a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában/	%	8,72
Több mint 365 napja nyilvántartottak száma	fő	93
Segély típusú ellátásban részesülők száma	fő	9
Munkavállalási korú népesség száma /Munkav. korú népes. fő - a KSH népszámlálási ill. népességnyelvántartási adatai 2011.01.01 állapot szerint. (15-61 éves férfiak és nők száma)	fő	3989
Arányszám Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya	%	1,08

Nyilvántartott álláskereső száma és aránya Füzesgyarmaton (2012. 11. 20-i állapot szerint)
(forrás: Nemzeti Munkaügyi Hivatal)

Az arányszámokat figyelembe véve a KSH szerint megadott szegregátumban csak 57 fő foglalkoztatott él. Sajnos közel háromszor annyi munkanélküli van (143 fő), a regisztrált munkanélkülieknek 41 %-át teszik ki az ott élők száma.

Mutató	városban (fő)	szegregátumban (fő)
Férfiak száma	164	67
Nők száma	184	76

A megyei arányszámokat alapul véve a munkanélküliek nemek szerinti megoszlása a településen

	A megyében regisztrált munkanélküliek számának megoszlási aránya végzettség szerint (%)	Származtatott adatok az arányszámok és a KSH adatok tükrében a szegregátumra vonatkoztatva (fő)
<= 8 általános	35,7%	90
Szakmunkás	32,5%	53
Érettségizett	27,2%	
Diplomás	4,6%	0

A regisztrált munkanélküliek iskolai végzettsége

Forrás: Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, Negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés 2012.III. negyedévre

Év	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (fő)	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra felhasznált összeg (1000 Ft)
2009.	169	47812
2010.	194	62660
2011.	163	46521

Foglalkoztatást helyettesítő támogatások adatai

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

A szegregátum lakói jellemzően a helyi önkormányzat által biztosított közfoglalkoztatásban vesznek részt:

- egyrészt segédmunkásként a közterület rendbetételében,
- másrészt az önkormányzat által fenntartott intézmények kijelölt feladataikban.

A jelenlegi segélyezési, támogatási rendszer gyakran alakít ki, mélyszegénységben élők között, egyfajta megélhetési stratégiát vagy megélhetési módot¹. Ezek a megélhetési praktikák konzerválják a szegregátum mutatóit is.

¹ A megélhetési mód és stratégia között fontos analitikai különbséget tenni, mert míg a stratégia kifejezése tudatosságot feltételez, és implikálja, hogy valamilyen cél eléréséhez egy meghatározott eszközt rendel alkalmazója, addig az ennél tágabb megélhetési mód kategóriája nem feszegeti azt a kérdést, hogy vajon a kialakított, vagy kialakult megélhetési módok mennyiben a tudatos elhatározás, és mennyiben a meglévő lehetőségek következményei

A szociális és gyermekekkel kapcsolatos transzferjövedelmeken, valamint az alkalmi munkán túl sokan próbálnak meg pénzt csinálni bármiből, amiből bevételhez lehet jutni. Az alábbiakban a legjellemzőbb kiegészítő jövedelemforrásokat találjuk:

- Gyűjtés és begyűjtött javak forgalmazása (vasazás, fa, erdei termények)
- Hitel (Provident, kamatos pénz)
- Kiadás csökkentése (Fogyasztás visszafogása, fogyasztási szokások megváltoztatása, a lakásfenntartási költségek csökkentése)

(Forrás: Messing Vera, Molnár Emília: Szegény családok megélhetési stratégiái regionális és etnikai metszetekben Az OTKA 67898 számú „Szegény családok megélhetési stratégiái regionális és etnikai metszetekben” című kutatásának kutatási zárójelentése)

6.2.5. Lakhatási körülmények a szegregált lakóövezetekben

Füzesgyarmaton 20 darab ún. ONCSA házát építettek, jellemzően ezen a szegregált területen. A családi házak építése az Országos Szociális Felügyelőség Műszaki Osztályán kidolgozott tervek szerint történt. A házak belső beosztásában a célszerűség és az egészségügyi követelmények érvényesülése volt a meghatározó. A házak alaprajza négy különböző minta szerint készült, amelyeknek 50-76 négyzetméter az alapterületük; fölosztása: egy szoba, egy tágasabb lakókonyha, egy kamra, egy mosófülke és tornác, biztosítva a bővítési lehetőségeket. Homlokzati kiképzésük magyar építészeti motívumokat követték: a napsugarastól az úgynevezett istenszemes homlokzatig, mintegy 25 féle alpmotívumot, s ezeknek egymással való kombinációit.

A lakáskörülmények nem mondhatók rossznak, a házakhoz kertek tartoznak. A 315 fő 98 lakásban lakik, tehát átlagosan 3-4 fő lakik egy háztartásban. A KSH adatai alapján tudjuk, hogy az alacsony komfortfokozatú lakások arányszáma: 43,9.

A város 24 önkormányzati bérlakással rendelkezik, amelyek nem a szegregátumban találhatóak, Nagygyep városrészhez tartoznak. A szociális célú bérlakásos állapota leromlott, az Önkormányzat tervei között szerepel ezek rehabilitációja.

6.2.6. Szociális szolgáltatások igénybevétele

Füzesgyarmat szociális ellátásáról a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézmények gondoskodik. Az Intézmény látja el az alábbi feladatokat:

- ✓ családsegítés
- ✓ gyermekjóléti ellátás
- ✓ étkeztetés
- ✓ házi segítségnyújtás
- ✓ nappali ellátás
- ✓ jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A KSH által lehatárolt szegregátum közel esik (2 km-es távolságon belül) az intézmény telephelyéhez (Füzesgyarmat, Bethlen G. u. 9.).

A város demográfiai mutatóinak, folyamatainak és a lakosság számának megfelelően mára már csak egy bölcsőde, óvoda és iskola található a településen, a belvárosban. 2008-ban a szegregátum körzetében működő óvodába járó gyermekek 37 %-a hátrányos helyzetű (HH) és 3,7 %-a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek volt.

Egység megnevezése	létszám (fő)	HH/HHH (fő)	HH/HHH (%)	SNI (fő)	SNI (%)
Klapka utcai óvoda	27	10/1	37/3,7	0	0

2008-ban a szegregátum körzetében működő óvodába járó HH/HHH/SNI gyermekek száma
(Forrás: Füzesgyarmat Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja)

Lakásfenntartási támogatást a városban 907-en igényeltek 2009-ben, havi átlagban 3.400 Ft-ot. A szegregátumban 47 fő részesült ebből az ellátási formából.

Kiemelten három jellemző adatot emelhetünk ki a szegregátumról:

- A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők közül csupán 2 százalékot tesznek ki a szegregátum lakosai. Az adatokból nem derül ki, hogy a szegregátum lakosai nem folyamodnak személyes segítő szolgáltatáshoz, vagy a szolgáltató nem eléggé érzékeny (esetleg eszközhiányos) a szegregátum családait sújtó problémákkal szemben. Ennek megállapítására az intézmény működésének szakmai felülvizsgálata, a tevékenységek és esetek monitoring-jellegű kísérésére lenne szükség.
- Lakásfenntartási támogatást a szegregátum lakosai közül kétszer annyian vesznek igénybe, mint a többi településrészen élők, holott az alacsony komfortfokozatú lakások rezsije alacsonyabb, mint a magasabb komfortfokozatúaké.
- Átmeneti segélyben közel azonos arányban részesülnek a város lakóihoz viszonyítva

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma		
Év	Összesen	Szegregátumban
2007.	118	7
2008.	112	7
2009.	191	8
Lakásfenntartási támogatást igénybevevők száma		
2006.	1179	62
2007.	1312	59
2008.	1250	62
2009.	907	59
Átmeneti segélyezésben részesültek száma		
2006.	461	20
2007.	426	25
2008.	422	22
2009.	493	23

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

Megfigyelhető, hogy az anyagi juttatásokat lényegesebben többen vesznek igénybe, mint a családsegítő szolgálat szolgáltatásait. A szegregátum kötelező mutatói (alacsony iskolázottság, munkanélküliség, rossz lakhatási körülmények) szocializációs, életvezetési problémákra, nehézségekre utalnak. Szociálpolitikai megközelítés szerint is kizárólag

pénzbeli ellátással nem lehet megszüntetni a mélyszegénységet, ahhoz hosszú távú, átgondolt és komplex megoldások alkalmazása szükséges, melyeknek a helyi közösség erőforrásaira kell támaszkodnia. Hosszabb távon elengedhetetlen a pszicho-szociális fejlesztés, hogy a szegénységi mutatók javításába fektetett erőfeszítések ne vesszenek kárba.

Családsegítők leterheltsége:

Egyesített Szociális Intézmények füzesgyarmati telephelyén összesen öt közalkalmazott tevékenykedik, ebből a családsegítői feladatot egy fő látja el, a gyermekvédelmi munkakörben egy fő dolgozik. Kettőjükre jut egy asszisztens. Így 395 ügyféllel, összesen 1071 találkozást tudtak magukénak. 395 ügyfélből 26 rendszeres szociális segélyezett együttműködési megállapodás keretében jelenik meg, illetve a szegregátumból 28 családdal állnak kapcsolatban.

Mutató megnevezése	Városi adat	Városi adat
Alapellátásba és védelembe vett családok száma összesen	63 család	114 gyermek
Védelemben lévő családok és gyermekek száma összesen	6 család	12 gyermek
2011-ben védelembe vett gyerekek száma összesen	4 család	10 gyermek
Családból kiemelt gyermekek száma összesen	0 család	0 gyermek
Gondozás átmeneti nevelésben lévő gyermekek családjával összesen	7 család	
Találkozások száma összesen	419 alkalom	
Iskolai igazolatlan hiányzások miatt ellátásban vett gyermekek 2010/2011-es tanévben	10 gyermek	

*Az Intézmény gyermekvédelmi munkájához tartozó kiemelt mutatói
(Forrás: Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézmény Beszámolója)*

A szegregátumból leginkább anyagi nehézségből adódó problémával jelentkeznek a szülők, másodsorban pedig nevelési gondok miatt fordulnak a gyermekvédelmi szakfeladatot ellátó munkatársakhoz. Ha a szülők nem önként kerülnek kapcsolatba a szolgálattal, akkor szakemberek a jelzőrendszeren keresztül kapnak jelzést a családok problémáiról. 2011-ben a közoktatási intézményből jött a legtöbb megkeresés.

Gyermekétkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi támogatáshoz kapcsolódó étkezési térítési díjmentességen, valamint a három, vagy többgyermekes családok gyermekeinek, illetve a tartós beteg gyermekek normatív alapon történő 50%-os kedvezménnyel 2010-ben összesen 164 gyermek napi egyszeri meleg étkezésben részesült.

Házi gondozottak száma 2011-ben 33 fő, ebből a szegregátumban lakik 4 fő. Míg a nappali ellátás szolgáltatásait, változatos programjait 100 %-ba időskorúak veszik igénybe, 39 fő, túlnyomórészt a szegregátummal veszélyeztetett terület lakói.

A családsegítő szolgáltatás újonnan beindított vállalt feladata az adósságkezelési tanácsadás 2011 márciusában indult. E szolgáltatás keretében közüzemi hátralékukat tudják speciális módon rendezni az arra jogosultak. Egy év alatt több mint 700 ügyfélforgalmat bonyolítottak. Sajnos a megszüntetett megállapodások között érintettek Sárszigeti lakosok közül többen is.

Szociális törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni önkormányzat által adható ellátások fajtái:

- ✓ Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- ✓ Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezmény
- ✓ Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- ✓ Beiskolázási segély
- ✓ Nyári gyermekétkeztetés
- ✓ Halmozottan hátrányos helyzet megállapítás
- ✓ Óvodáztatási támogatás
- ✓ Időskorúak járadéka
- ✓ Temetési segélyezés
- ✓ Ápolási díj
- ✓ Rendszeres szociális segély
- ✓ Foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- ✓ Adósságcsökkentési támogatás
- ✓ Lakásfenntartási támogatás
- ✓ Lakáscélú helyi támogatás
- ✓ Súlyosan mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatása
- ✓ Rendelkezésre állási támogatás
- ✓ Átmeneti segély

A különböző támogatásokat, segélyeket különböző intenzitással vették igénybe az elmúlt időszakban.

Évek	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (fő)	Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (fő)
2006.	581	1179
2007.	601	1312
2008.	669	1250
2009.	659	907
2010.	598	884
2011.	469	952

Segélyezési mutatók

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, önkormányzati adatok

Sajnos megfigyelhető, hogy a törvények, rendeletek változásával függ össze, és nem élethelyzet javulásával.

Megállapítható, hogy a szegregátumból, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek lakói mindegyik ellátási formával él. Azaz mindegyik ellátási formából igénybe vesznek a szegregált terület lakói. És olyan is előfordul, hogy egy családban több típusú ellátással élnek.

6.2.7. Az oktatási intézményrendszer a szegregációs tendenciák tükrében

Az 1993. évi LXXIX. Köznevelési törvény alapján tilos a köznevelésben a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból. Füzesgyarmat Város Polgármesteri Hivatal és Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat vezetősége több lépést is tett: megfogalmazták a Füzesgyarmat Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Programját, az óvoda és iskola infrastruktúra-fejlesztést hajtottak végre a minőségi fejlesztő oktatás érdekében, a pedagógusok rendszeresen vesznek részt szakmai továbbképzésen.

Bölcsődei ellátás jellemzői

A városban egy bölcsőde működik a Mátyás utcán, mely a szegregátumtól kb. 1,5 km-re található. Jellemzően a bölcsődei szolgáltatást a munkaviszonnyal rendelkezők szokták igénybe venni, vagy gyermekjóléti szolgálat javaslata alapján. 2010-ben 49 gyermek került beíratásra, amely lényegesen több mint az előző évben, amikor is 28 gyermek ellátottja a rendszernek. Pedig a gyermekek születésszáma folyamatosan csökken, így a bölcsődei kihasználtság a tendenciákkal ellentétesen mozog. Ennek hátterében az áll, hogy a szülők nem engedhetik meg maguknak a GYES időszakot, a gyermek 2 éves kor után visszamennek dolgozni. A szegregátumból kevesen veszik igénybe a szolgáltatást, - munkahely hiánya miatt 1 fő.

Az óvodai ellátás jellemzői

Az óvoda életében fordulópontot jelentett, hogy 2008-ban Füzesgyarmat Város Önkormányzata DAOP- pályázatot nyújtott be az óvoda felújítására. Eredményként 2009 őszén az Európai Unió támogatásával megindulhatott az óvoda átalakítása.

A 2010/2011-es nevelési évtől felújított, bővített, 8 csoportot befogadó új intézmény korszerű feltételeket biztosít a jövőben, segítve ezzel a gyerekek és az alkalmazottak kiegyensúlyozott mentálhigiénéjét, komfortérzetét. Ezzel a korábbi óvodai telephelyek megszűntek.

Így a szegregátumból a korábban működő, közelebbi Klapka utcai telephelyről, egy kicsivel (max. 1 km) messzebb kell igénybe venniük az óvodai ellátást.

Az óvoda kapacitása, jelenleg 8 csoport 18 és 22 fő létszámmal (nem teljes kihasználtság). Mivel egy intézménybe jár a város óvodáskorú gyermekei az intézményfenntartónak könnyebb megoldani, hogy a csoportokban egyenlő arányba oszlanak meg HH/HHH/SNI gyermekek.

Óvodában a 2008 szeptemberétől kezdve Óvodai Integrációs Program alapján folyik a HHH-s gyermekek óvodai fejlesztésére.

Gyermekevédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos kiépített és működtetett kapcsolatok:

- ✓ Egészségügyi szűrővizsgálatok. A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia- vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.
- ✓ Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- ✓ Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése. Ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése, kirándulások, táborok szervezése rendezvények támogatása.
- ✓ A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés. Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában.
- ✓ Gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal. A szülők felé irányuló tanácsadás, támogatás.
- ✓ Védőnői hálózattal. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás, a korai fejlesztésre szoruló gyermekek kiszűrése.

Az általános iskolai ellátás jellemzői

Az alsó tagozat oktatása 3 különböző épületben történik (Széchenyi, Kossuth és Hegyesi utca). A szegregátumhoz egyenlő távolságban található a Széchenyi és a Hegyesi utcai épület. A legjobban felszerelt intézmény a központi épület, az intézményfenntartók figyelnek arra, hogy a legtöbb SNI-s gyermek oda kerüljön.

Tagiskola	létszám	HH/HHH	HH/HHH %	SNI	SNI %
Széchenyi u. (központi épület)	97	40/10	41,2/10,3	9	9.2
Kossuth u.	75	37/9	49,3/12	1	1,3
Hegyesi u.	87	37/14	42,5/16,1	7	8

HHH-ás gyerekek megoszlása a városi iskolákban

Forrás: Füzesgyarmat Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Programja

A táblázatokból megállapítható, hogy a HHH arányában évfolyami szinten nincs 25 %-ot meghaladó eltérés, az SNI arány viszont nem egyenletes.

Jelenleg nincs magántanuló az iskolában. Más településről bejáró tanuló sincs az iskolában.

Tanórán kívüli programok: Az alapfokú művészetoktatásba 2007/2008-as tanévben 110 iskolás kapcsolódott be, a napközis ellátást 210-en vették igénybe, iskolai táborba 70 tanuló volt, és szakköri foglalkozáson 40 tanuló vett részt. A HHH tanulókra vonatkozóan az iskola nem rendelkezik ilyen jellegű adatokkal.

Iskolán kívüli programok: Működik az Útravaló program az intézményben, egyre több tanuló kapcsolódik be a programba. 2007/2008-as tanévben 17 HH és 3 HHH tanuló kapcsolódott be. Az Arany János programban 2 tanuló vesz részt.

A továbbtanulók körében legtöbben a szakközépiskolai és gimnáziumi képzést választják, szakiskolai képzésbe és speciális szakiskolai képzésbe kevesebben kapcsolódnak be. A HHH tanulók körében viszont népszerűbb a szakiskolai képzés és a szakközépiskolai képzés, kevesebben jelentkeznek gimnáziumba is, mint kevésbé hátrányos helyzetű társaik.

Eszköz/létesítmény	Darab	az eszközt/létesítményt használó		
		Gyermekek, tanulók száma	HHH gyermek, tanulók száma	SNI gyermek, tanulók száma
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	2	49	16	49
nyelvi labor	1	273	41	39
szükségterem	0	0	0	0
számítástechnikai szaktanterem		334	50	45
számítógép (min. P4 szintű)	56	334	50	45
ebből internet hozzáféréssel	56	334	50	45

Az iskola infrastruktúráis adottságai

Forrás: Füzesgyarmat Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Programja

Füzesgyarmat Város Önkormányzata TÁMOP 3.1.4 - 08/2 - 2008 – 0143 azonosító számú pályázati programjának eredményei, amely a Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat minőségi munkáját fejlesztette:

Akkreditált pedagógus továbbképzésben (1 vagy több) tanúsítványt szerzett pedagógusok száma	39 fő
Akkreditált pedagógus továbbképzésben megszerzett tanúsítványok száma	127 db
Szövegértés-szövegalkotás kulcskompetencia területen teljes tanórai lefedettséget biztosító kompetencia alapú oktatási programcsomag szerint foglalkoztatott tanulók száma	86 fő
Matematika kulcskompetencia területen teljes tanórai lefedettséget biztosító kompetencia alapú oktatási programcsomag szerint foglalkoztatott tanulók száma	110 fő
Az óvodai programcsomag szerint foglalkoztatott gyermekek száma	20 fő
Alapfokú művészetoktatási intézményben az újonnan bevezetett kompetencterületi programok, módszertanok szerint foglalkoztatott tanulók száma	40 fő
Tantárgytömbösítés módszertannal szervezett tanórák aránya (a kötelező tanórai foglalkozások teljes intézményi időkeretének képest)	2009/2010 tanév kezdete: 5 % 2010/2011 tanév kezdete: 10 % 2011/2012 tanév kezdete: 15 %
Szakrendszerű oktatás esetén tantárgyi bontás nélküli műveltségterületi oktatásban részesülő tanulócsoportok száma	11 db
A pedagógiai programban megjelenített és megvalósított, moduláris programok száma	3 db
A pedagógiai programban megjelenített és megvalósított témahetek száma	3 db
A pedagógiai programban megjelenített és megvalósított három hetet meghaladó projektek száma	3 db
IKT-val segített tanórák aránya (a programba bevont tanulócsoportok implementációban érintett összes tanóráihoz képest)	25 %
A hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelését támogató módszertani képzéseken tanúsítványt szerzett pedagógusok száma	8 fő
IPR-módszerrel oktatott órák aránya az érintett tanulócsoportok összes óraszámához képest	40 %

Forrás: Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat honlapja

A középfokú oktatás jellemzői

Nappali középiskolai oktatás nincs a városban, elérhető közelségben működik a Péter András Gimnázium a Szigeti Endre Szakképző Iskola, a Békés megye által

működtetett Farkas Gyula Szakképző Iskola dévaványai egysége, amit sok tanuló választhat, valamint jól megközelíthető a településről a megyeközpont is.

A Báthori István Középiskola és Szakiskola Füzesgyarmati Tagintézménye a 2006/2007-es tanévben két osztály indításával kezdte el tevékenységét a Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat épületében (5525 Füzesgyarmat, Széchenyi u.2.)

2009/2010-es tanévben három csoportban folyik az oktatás, mert sikerült indítani egy OKJ szerinti szakma megszerzését szolgáló osztályt. A 13. évfolyamban 36 tanulóval Pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés folyik.

A gimnáziumi osztályokban, a 10. osztályban 26-an a 12. osztályban 23-an kezdték meg tanulmányaikat. 2010-től érettségi helyszín a tagintézmény.

7. Stratégia

A város integrált városfejlesztési stratégiája a város helyzetének értékelésére, a rendelkezésre bocsátott dokumentumok elemzésére és az önkormányzat által biztosított információkra alapul. Az IVS célhierarchiája épít a már meglévő dokumentumokban megfogalmazott célokra, mely dokumentumok a következők:

- ✓ Füzesgyarmat Nagyközség Területfejlesztési Konceptiója (1999.)
- ✓ Füzesgyarmat Településszerkezeti Terv Alátámasztó Munkarésze dokumentum (2000.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja (2008.)
- ✓ Füzesgyarmat Környezetvédelmi Programja (2009.)
- ✓ Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás Gazdaságfejlesztési Programja (2009.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Gazdasági Programja (2010.)
- ✓ Békés Megyei Önkormányzat Társadalmi-Gazdasági Programja (2011.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Befektetés ösztönzési Stratégiája (2012.)

Mivel a város több fejlesztési területen szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik, ezért a rendelkezésre álló dokumentumokban megfogalmazott, még aktuális célokat az IVS készítése során a feltárt helyzetre alapozva a várható jövőbeli folyamatok függvényében alakítjuk át, valamint az aktuális állapotnak megfelelően új célkitűzéseket fogalmazunk meg.

A városfejlesztési stratégiában olyan célok kerülnek megfogalmazásra, melyek előrevetítik a város kiegyensúlyozott fejlődésének, fejlesztésnek lehetőségét. A városrehabilitációs pályázathoz kapcsolva az önkormányzati, civil, gazdasági szféra és a városlakók együttműködésével a városban már eddig is tapasztalható kohézió erősödik meg, amely támogatja a város a felzárkózásban.

A jövőkép kialakításának módszertani feltétele, hogy a város társadalmi és gazdasági szereplőinek minél szélesebb körben történő bevonásával készüljön el, biztosítva az általuk képviselt érdekek, értékek és szándékok harmonizációját.

A másik módszertani elvárás, hogy a város jellemző, egyedi társadalmi, gazdasági és földrajzi környezetéből következő lehetőségek, kényszerítő körülmények és belső erőforrások által meghatározott adottságokra építve vonzó, reális fejlettségi állapotot fogalmazzon meg.

7.1. SWOT analízis

A helyzetértékelés a teljes városra és a városrészekre vonatkozó adatok elemzése és információk feldolgozása alapján megtörtént. A helyzetelemzés alapján a stratégiai célok megfogalmazásához az azonosított jelenségek alapján összegyűjtöttük a város erősségeit, gyengeségeit, a lehetőségeit és a fejlődést kockáztató veszélyeket (fenyegetettséget).

Erősségek	Gyengeségek
Települési önkép - Hagyományokkal rendelkező, múltjára méltán büszke település - városi rang elnyerése, elkötelezett városvezetés - befektetőbarát település	Települési önkép - a felnövekvő nemzedék nem lát perspektívát a településen - településfejlesztési koncepció elavult
Közösség - Aktív, erős, a település életében meghatározó szereppel bíró civil szervezetek jelenléte - Hagyományokra épülő, a település életében nagy jelentőséggel bíró közösségi, kulturális és szabadidős rendezvények	Közösség a lakosság körében negatív életszemlélet elterjedt, elégedetlenség a településsel (általános elégedetlenség)
Természeti adottságok - az ország 10. legnagyobb földgáz-előfordulása itt található „Sárrét Gyöngye” gyógyvíz és termálvíz készlet - Tájtörténeti, tájképi és kulturális szempontból értékes emlékek a kunhalmok - országos jelentőséggel bíró természetvédelmi értékek (szikes sztyepp, tűzokrezervátum, Natura 2000 terület) - Öntözésre alkalmas vízbázissal rendelkezik	Természeti adottságok - kedvezőtlen talajadottságokkal rendelkezik (szikes terület) - kiterjedt belvízveszélyes területekkel rendelkezik
Tájközelítőkódás - Országosan védett természeti értékek - jelentős vadászterülettel rendelkezik - horgásztavak megléte - nincsenek parlagon hagyott területek - állattenyésztő nagygazdaságok jelenléte - Szakértelemmel rendelkező termelők - szántóföldi gazdálkodásra a nagybirtok jellemző, amelyet a legmodernebb gépekkel művelnek	Tájközelítőkódás nincs kialakított, egységes, komplex tájközelítőkódási szemlélet
Helyi gazdaság - Több száz embert foglalkoztató ipari termelést folytató vállalatok megléte - potenciális munkaerő rendelkezésre áll - Jó adottságokkal rendelkező ipari terület - Magas szintű, állattenyésztésre alapozott mezőgazdaság - a szolgáltató szektor képes jól fejlett, képes kielégíteni a helyi igényeket - szövetkezeti formák megjelennek, elsősorban a terménytárolás területén - Mezőgazdasági gyümölcsstermesztés kedvező feltételei	Helyi gazdaság - Fejlődésre képes KKV a termelő szektorban kevés, főleg magyar tulajdonú - Szakképzettség szintje alacsony, betanító képzés szükséges, ami többletköltséggel jár - A mezőgazdasági termékek feldolgozatlanul kerülnek a piacra, - Szövetkezeti formák csak korlátozottan vannak jelen - Kiszolgáltató a helyi gazdaság - Megújuló energiahaznosítás teljesen kihasználatlan
Helyi társadalom - A lakosság korösszetételében az aktív korúak száma kedvező - Potenciális helyi munkaerő - Rendezett tiszta város, alacsony bűnözési mutatókkal	Helyi társadalom - A lakónépesség száma az országos tendenciáknak megfelelően csökken, kedvezőtlen demográfiai folyamatok - Országos átlaghoz képest magasabb a munkanélküliség - Iskolai végzettség alacsony - Szegregáció jelenléte, szegregációval veszélyeztetett területek

Környezet ▪ Tipikus „alföldi kertes település”, falusias beépítettséggel, a környező tájjal való intenzív kapcsolat ▪ Az utcák „fásítottak”, ami ellensúlyozza a zöldfelületek hiányát ▪ Nyári időszakban hangsúlyváltás a városközpontban: a strandfürdő veszi át a központi szerepet ▪ Környezeti terhelés alacsony, természeti környezet állapota megfelelő ▪ Hulladéklerakó működik, szelektív hulladékgyűjtésre lehetőség van a településen	Környezet ▪ A belterületi közparkok, zöldfelületek aránya alacsony
Épített környezet ▪ Egységes utcakép, melyet több épületből álló épületegyüttes alkot ▪ Vonalas infrastruktúra kiépítettsége magas ▪ Országos és helyi védelem alatt álló vagy védelemre javasolt épületek száma magas	Épített környezet ▪ a megőrzése jelentős anyagi forrásokat igényel ▪ alacsony komfortfokozatú lakások száma magas ▪ villamos, TV és telefonvezetékek nem egységesen vannak vezetve ▪ a közvilágítás minősége nem megfelelő (fényerő gyenge) ▪ a városközpontban házigyári technológiával készült épületek nem illenek a településképhez
Turizmus ▪ A gyógyvízre alapuló idegenforgalom ▪ Fogathajtó és lovas pálya, mely országos és nemzetközi versenyek helyszíne ▪ Különböző típusú szálláshelyek megléte ▪ Kidolgozott turisztikai marketingterv ▪ Kistérség „turisztikai központja”	Turizmus ▪ a nagy múltú Gara Szálloda jelenleg nem működik
Kultúra ▪ Erős közművelődési intézményrendszer ▪ Igény a kultúra ápolására ▪ Civil szervezetek együttműködése aktív	Kultúra ▪ A kultúra ápolására fordítható összegek szűkösek ▪ nincs megfelelő épület, a jelenlegi Művelődési Ház épület állapota leromlott
Közlekedés ▪ Kiépített kerékpárút a településen	Közlekedés ▪ A város a főutaktól távolabb fekszik, kedvezőtlen közlekedés-földrajzi helyzet ▪ A közutak, országos utak minősége rossz ▪ A város nehezen közelíthető meg ▪ Autóbuszjáratok a nagyobb városok felé ritkák, átszállásokkal közelíthetők meg
Közforgalmaztatások ▪ Alapfokú oktatás és nevelés intézményei biztosítottak, új vagy újszerű épületekben ▪ Egészségügyi ellátás biztosított ▪ Jól működő szociális szolgáltatások megléte ▪ Elektronikus ügyintézés elérhető	Közforgalmaztatások ▪ Az oktatási intézmények esetében a feladat ellátási helyek száma csökkent, a gyerekeket nagyobb távolságból kell „behordani” a központba

Lehetőségek	Veszélyek
Térségi kapcsolatok - Határ menti kapcsolatok fejlesztése - Turisztikai központi szerepkör erősítése	Térségi kapcsolatok - Mindkét régió határán fekszik, peremhelyzetű település - Területi és településfejlesztési politika, jogszabályi háttér változása - Perifériára kerülés lehetősége
Tájékoztatás - Helyi TV, sajtó adta lehetőségek kihasználása - Városi honlap további fejlesztése, tartalmak frissítése	Tájékoztatás Az országos média „elkerüli” a város, csak a negatív szenzáció jut el
Közösség Civil szervezetek aktivitása növelhető	Közösség - A település megítélése a helyi lakosok által rossz, ami a további fejlesztésekkel kapcsolatban is negatív lehet - Elvándorlás mértéke növekszik, az aktív korú, magas iskolai végzettséggel rendelkező lakosok elköltöznek - Előregedő népesség
Tájgazdálkodás - Komplex tájgazdálkodási szemlélet kialakítása - Megújuló energiaforrások kihasználása	Tájgazdálkodás - Romániából eredő vízgyűjtőterület - A város területének 30%-a belvízveszélyes
Helyi gazdaság - Termálvíz további lehetőségeinek kihasználása, energiatermelés - Energiaklaszter létrehozása - Mezőgazdasági termelés bővítése, termékfeldolgozással - Ipari termelés bővítése, vonzó ipari környezet kialakítása (ipari terület, inkubátorház) - Biogáz kiserőművek létesítése révén újrahasznosítás, gazdaságosabb energiatermelés – majd nagy elektromos-áram igényű befektetések érkezése - Termálvizes kutak hőjének hőszivattyúval és a feltörő metán elégetésével történő villamos energiatermelés	Helyi gazdaság - Munkalehetőség hiánya - Mezőgazdasági termelők kiszolgáltatott helyzete
Turizmus - Közeleli bányatavak horgásztavakká alakítása, és városrészhez kapcsolása - A turizmus lehetőségeinek fokozott kihasználása (gyógyfürdő kapacitásbővítése, lovas turizmus), tudatos tervezés - Kereskedelmi szálláshelyek minőségének fejlesztése - Gara szálloda újra indítása - Sportturizmus támogatása, fejlesztése	Turizmus A fürdő fejlesztése jelentős tőkebefektetést igényel, ami pályázati támogatás nélkül jelenleg elképzelhetetlen
Közlekedés Déli M40-es autópálya tervezett nyomvonala 10-15 km-re húzódik a várostól, lehajtó a város felé a megközelíthetőséget jelentősen javítaná	Közlekedés Ha a közlekedés feltételei nem javulnak, rögzül a perifériális helyzet

7.2. A város jövőképe

A *jövőkép* a város – funkcionális kapcsolatban lévő környezetével együtt értelmezett – hosszú távon (15-20 év) elérendő célállapotát határozza meg. Ebben differenciáltan jelenik meg a városi társadalom számára legfontosabb tématerületek kívánatos jövőbeli állapota. E tématerületek a város hosszú távú stratégiai céljaihoz kapcsolódnak.

Demográfiai jellegű célok

A település lakosságszáma az országos tendenciáknak megfelelő mértékű csökkenést mutat, összefüggésben a születések számának csökkenésével és az elvándorlással, amely az aktív korú, magasabban kvalifikált lakosságot érinti. Fontos feladat a település népességmegtartó erejének növelése, egyfelől a gyermekvállalást támogató lehetőségek megteremtése (fecskeházak, kvalifikált munkahelyek betelepítése, családbarát intézkedések bevezetése, szemléletformálás), másfelől a betelepülést támogató, csábító várospolitikai intézkedések bevezetése.

Településarculat megőrzését támogató célok, a városi szerepkör megerősítése

Füzesgyarmat sajátos településképpel rendelkező, tipikus alföldi kisváros, szélesedő, teresedő utcákkal, amely az egykori állattartásra jellemző utcaképet hordozza. Ezt az örökséget a mindenkorai településrendezési elképzeléseknek figyelembe kell venni, szem előtt tartva a város egyedi arculatának megőrzése érdekében.

A városi szerepkör megerősítése során a városi funkciók fejlesztésére kell törekedni, részben a város infrastrukturális elérhetőségének (közlekedés, IT-infrastruktúra, IT-tartalomszolgáltatás) kiterjesztésével.

A gazdasági potenciál bővülésére, domináns gazdasági tevékenységre, ágazatokra vonatkozó markáns célok

A város a tervezett beruházásainak köszönhetően gazdasági potenciál bővülésére, valamint a helyi potenciális munkaerő foglalkoztatásának bővülésére számít. Ez részben a város turisztikai potenciáljának tudatosabb, szervezettebb kihasználását, bővítését, valamint a természeti erőforrások (termálvíz) széleskörű hasznosítását jelenti. A város vezetésének elképzelése szerint a város hosszú távon az energiatermelés területén önellátóvá válik. Ez részben jelenti a termálvízre alapozott hő-központ létrehozását, napelen-park telepítését, valamint biogáz fejlesztési program megvalósítását. A fejlesztés felsőoktatási intézményekkel közös együttműködésben jön létre.

A turisztikai fejlesztések körében a gyógyvízre alapozott fürdő- és gyógy turizmuson túl fontos a hagyományokra alapozott lovasturizmus támogatása valamint a természeti értékek kihasználása (vadászat, gyalog-és kerékpártúrák).

A jelentős hagyományokkal rendelkező mezőgazdaság esetében a jelenlegi pozíciók megtartására törekszik. A város további célja, hogy a mezőgazdasági termékekre alapuló feldolgozóipar új lendületet kapjon, az egykor hagyományokkal bíró ágazatok újraindítása, az eddig nem működő ágazatok meghonosítása. Összességében cél a mezőgazdasági vállalkozások termékpályássá tételének elősegítése, a tömeges foglalkoztatás és a magasabb jövedelemnövekedés érdekében.

Az ipari területek fejlesztése a belterületen nem lehetséges, ezért a városvezetés a városhoz tartozó külterülete tervezi alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű terméket előállító ipari jellegű beruházásoknak helyet adó

inkubátorterület/inkubátorház létrehozását. Az önkormányzat támogatja olyan vállalkozások betelepülését, amelyek szakképzett munkaerőt foglalkoztatnak.

A gazdaság fejlesztését az önkormányzat elsősorban a foglalkoztatottak létszámának bővülésében tudja nyomon követni. Ezért legfontosabb cél a helyi munkanélküliség és inaktivitás visszaszorítása, a közfoglalkoztatásban értékteremtő foglalkoztatási formák alkalmazása.

A foglalkoztatási mutatók javulása együtt jár a szociális helyzet javulásával is, amely összességében várhatóan kedvező hatást gyakorol az itt élők általános hangulatára, pozitívan hat a város megítélésére.

A városi élet minőségének – közszolgáltatások, rekreáció, kultúra – kulcselemeit érintő célok

A városban egyetlen olyan terület van, a város északi szegletében, amelyik statisztikai mutatóit tekintve a jelenlegi besorolás szempontjából kimeríti a szegregátum fogalmát. A város keleti-délkeleti részében azonban egy másik, mélyszegénységgel sújtott terület húzódik, amelynek a mutatói jelenleg még kedvezőbbek, emiatt „csak” a *szegregációval veszélyeztetett terület* kategóriájába sorolható. Azonban, ha a városban nem következnek be az itt élő lakosság életére kedvezően ható folyamatok, akkor vélhetően ez a terület is szegregálódik. Minkét terület kiterjedését csökkenti szükséges.

A probléma megoldása a városrész presztízsének növelésével valósulhat meg hosszabb távon, amelyhez komplex beavatkozások sorozatára van szükség, a foglalkoztatási programoktól kezdve a lakókörnyezet javításán át a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, közműhálózat javításáig.

Ebben az esetben mindenképpen számolni kell a pályázati források maximális kihasználásáig, amely magába foglalja a beruházásokat támogató programok megvalósítást, helyi erőforrásokra alapozott foglalkoztatási programokat és szolgáltatásfejlesztést.

A város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a városban pezsgő, változatos, hagyományokra épülő kulturális szolgáltatások legyenek elérhetőek a város lakói számára. Ennek érdekében intézményei szakmai fejlesztését prioritásként kezeli, valamint kapcsolatot ápol s támogatja a városban működő civil szervezeteket, akik reális szükségletekre alapozott programjaikon és tevékenységükön keresztül színesítik a város életét.

Egyes városrészeket érintő, funkciómegosztásra vagy az ellátottság markáns változására irányuló célok

A közszolgáltatások elhelyezkedése a településen kedvező, a lakosság számára könnyen elérhető. Az önkormányzat folytatja a kommunális infrastruktúra szolgáltatási feltételeinek javítását és bővítését. Intézményei vonatkozásában törekszik az energia-önellátásra.

Fontos feladata a természeti környezet megóvása, a szennyezési források csökkentése, egészséges, élhető környezeti feltételek megteremtése, zöldfelületek növelése, közösségi terek kialakítása.

Füzesgyarmat Város átfogó célja

A város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.

A város őrizz meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítse városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

7.3. Fejlesztési célok a városra és városrészekre

Az IVS céljai úgy kerültek megfogalmazásra, hogy összhangban legyenek a város jövőképeivel. Az IVS átfogó célja a jövőkép rövid, értékválasztáson alapuló megfogalmazása.

Az IVS konkrét céljai egyrészt tematikus jellegűek, és városi szintűek, másrészt területi jellegűek és városrészi szinten meghatározottak. A konkrét célok elérésének időtávja 7-8 év.

A város egészére vonatkozó tematikus célok a város egészére vonatkozó helyzetértékelésből, a városrészi célok a városrészi szintű helyzetértékelésből kerültek levezetésre. A helyzetértékelés során beazonosított problémák leküzdésére vagy fől számolásra, vagy az azonosított lehetőségek kihasználására vonatkoznak, az erősségekre, mint erőforrásokra építve.

7.3.1. A városra vonatkozó tematikus fejlesztési célok

A városi szintű tematikus célok a városfejlesztési kézikönyv elvárásainak és iránymutatásának megfelelően Füzesgyarmat esetében a városi szintű helyzetértékelésből egyértelműen levezethetőek.

1. tematikus cél

Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése

A gazdaságfejlesztés elsődleges célja a helyi potenciális munkaerő foglalkoztatása érdekében összehangolt programok valósuljanak meg a városban. A foglalkoztatás bővítése hozzájárul ahhoz, hogy erősödjön a város népességmegtartó ereje, valamint vonzóvá válhat a mikrotérségben élők számára is. A lakosság anyagi gyarapodása hozzájárul az életminőség javulásához.

Elengedhetetlen a helyi vállalkozások megerősítése, valamint a helyi munkaerő foglalkoztatására való ösztönzése. Ennek érdekében a város továbbra működtetni kívánja vállalkozói alapot, valamint kidolgozza a továbbfejlesztés lehetőségeit, melyhez anyagi forrást biztosít. Kis- és közepes vállalkozások számára segíti a telephely kialakítást a szükséges infrastruktúra csatlakozási lehetőségek biztosításával, ipari park/terület vagy inkubátorház létrehozásával.

A város törekszik arra, hogy a támogatassa a helyi adottságokra alapuló mezőgazdasági vállalkozások termékpályássá tételét, a tömeges foglalkoztatás és a magasabb jövedelemnövekedés érdekében.

További lehetőség a település természetföldrajzi adottságaira alapozott, alternatív energiaforrásokat hasznosító Energia-Park létrehozása és működtetése, ami mindamellett, hogy a város energiafüggőségét csökkenti, a hozzá kapcsolódó innovatív elemekkel a település foglalkoztatásában is szerepet játszik majd.

2. tematikus cél

Turizmus fejlesztése

Füzesgyarmat a gyógyturizmus/wellnesturizmus, lovas- és vadászturizmus területein rendelkezik kiemelkedő adottságokkal.

Mivel a város tekintetében a turizmus fejlesztése kiemelten kezelendő cél, ezért a város turisztikai fejlesztése csak összehangoltan, tervezetten képzelhető el. A település egyben a térség turisztikai központja, így ez térségi szinten is kezelendő. Az egyes turisztikai elemeket nem lehet elkülönítve kezelni, ezért kívánatos az egységes termékkínálat és az árukapcsolás kialakítása. A turizmus fejlesztése ösztönzőleg hat a város szolgáltató szektorában működő vállalkozások fejlődésére is.

Továbbra is prioritást élvez a gyógyturizmus, hiszen a további fejlesztések ösztönző hatással vannak a helyi szolgáltatási szektorra. A Kastélypark Fürdő bővítése komplexen kezelendő cél, magába foglalja a fürdő fejlesztést, szezonális jellegének megszüntetését (úszómedence, tanmedence), minőségi szálláshelyek kialakítását, a strand környezetének fejlesztését, esztétikussá, vonzóvá tételét.

Nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon a reneszánszát élő lovasturizmus támogatása, ehhez kapcsolódó rendezvények, versenyek megvalósításához szükséges feltételrendszer kialakítása.

A város feladata tehát a turizmust kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, kiépítése, turisztikai marketingstratégia működtetése.

3. tematikus cél

Minőségi élet feltételeinek javítása

A minőségi városi élet megteremtésének alapvető feltétele az infrastrukturális adottságok fejlesztése. Ez magába foglalja a városi alap-infrastruktúra fejlesztését, a közszolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítását, a helyi közlekedési, oktatási, gazdasági, szolgáltatói infrastruktúra fejlesztését, alapvető működési feltételek biztosítását. Az infrastruktúra fejlesztése érinti a gazdasági élet szereplőit, a városi lakosságot, valamint az idelátogatókat egyaránt. Az infrastrukturális háttér fejlesztése az egész várost érinti, azaz minden városrészben is kiemelt fontosságú.

A vonalas infrastruktúra tekintetében a szennyvíz és csapadékvíz hálózat kiépítése és a lakások rendszerre csatlakoztatása, valamint a belterületi utak minőségének javítása, a szilárd útburkolattal nem rendelkező utak pormentesítése folyamatos gondozást igényel. Ahol ez indokolt, parkolóhelyek kialakítását, valamint a kerékpáros közlekedés terjedését kell támogatni fedett tárolók bővítésével, kihelyezésével.

A város térszerkezeti lehetőségeinek kihasználásával cél a zöldfelületek növelése, parkok kialakítása a tájba illő növényzet telepítésével, lehetőség szerint a tájra jellemző fajokkal. Az épített környezet fejlesztése érdekében ki kell használni a városfejlesztési célokat támogató pályázati konstrukciókat, és az önkormányzat tulajdonában lévő épületek felújítását előtérbe helyezni.

Támogatni kell a közösségi terek létrehozását, ami játszóterek, közösségi rendezvények és szolgáltatások megvalósítását támogató terek kialakítását jelenti.

A célok megvalósítása hozzájárul a társadalmi kohézió és identitás erősítéséhez, a városi azonosságtudat támogatásához.

A célokat összefoglalva a történeti hagyományokra alapozott karakteres városszerkezet és városkép megőrzése, gazdagítása, valamint a városi lét előnyeinek kidomborítása kell, hogy prioritást kapjon a következő tervezési ciklus döntéseiben.

4. tematikus cél

Alternatív energia felhasználás

A város egyik legfőbb törekvése, hogy a város intézményeinek energiaellátását alternatív energiahordozók minél szélesebb körű bevonásával oldja meg. A település természetföldrajzi adottságai kedveznek a szél-és napenergia hasznosításnak, speciális adottsága miatt a termálvíz is jelentős szerepet képvisel. A városban működő, mezőgazdasági tevékenységet végző üzemek melléktermékeinek gazdaságos felhasználása a biogáz termelő üzem létrehozását teszi tehetővé.

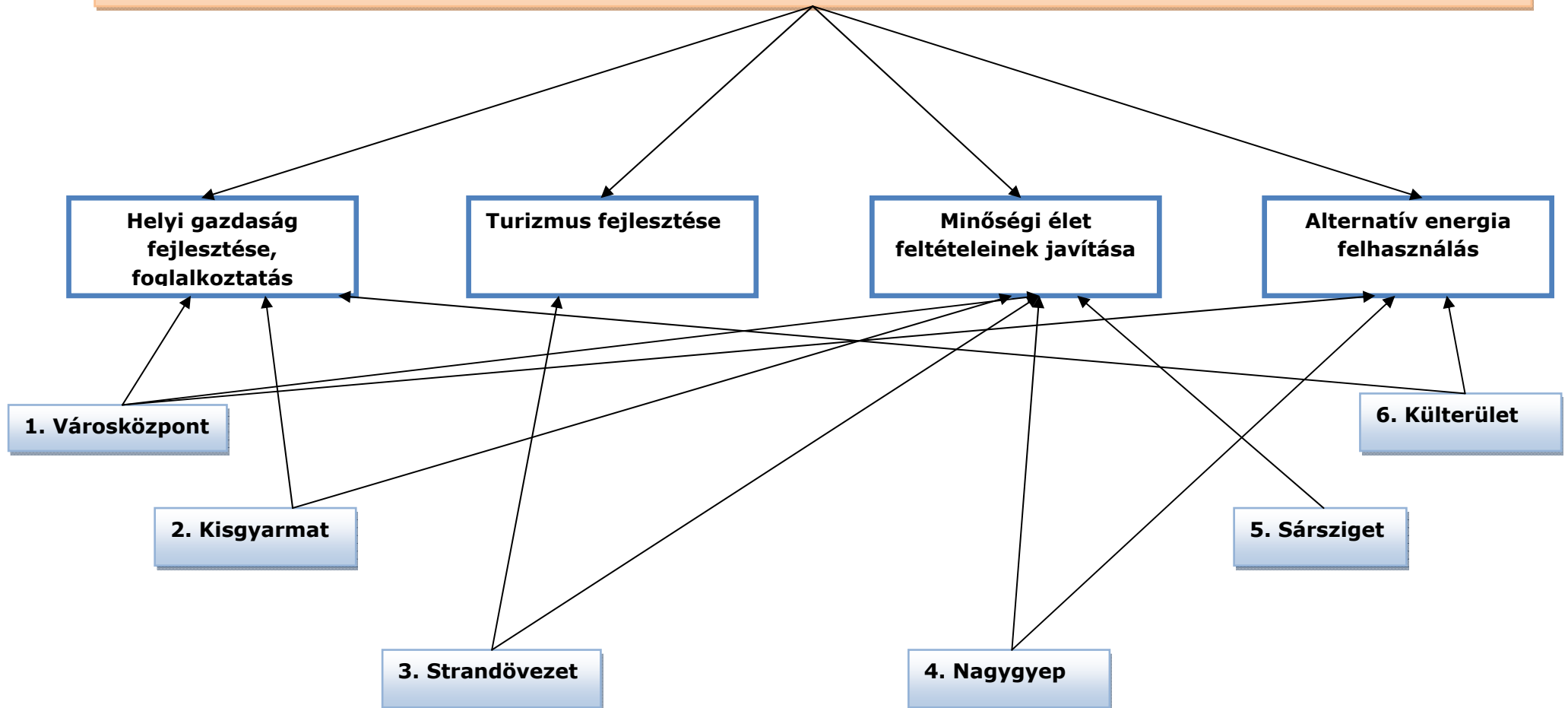
A város célja, hogy megfeleljen a horizontális szakmai célok mentén szerveződő, a környezetgazdálkodás, a megújuló energia hasznosítás, a hulladékgazdálkodás és a környezetvédelem területén működő klaszter elvárásainak, melynek alapító tagja.

Fejlesztési célok a városra és városrészekre, célhierarchia

Füzesgyarmat Város átfogó célja

A város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.

A város őrizz meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítse városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

7.3.2. Városrészekre vonatkozó fejlesztési célok

A városrészek helyzetelemzése és SWOT analízise alapján megfogalmazódtak azok a területek és funkciók, amelyek esetében fejlesztésre, továbbfejlesztésre vagy szinten tartásra van szükség. A városrészekre vonatkozó területi célok összhangban vannak a város tematikus céljaival, ezáltal hozzájárulnak a város jövőképeének megvalósulásához. A városrészekre megfogalmazott célok illeszkednek egymáshoz, harmonikus funkciómegoszlást tesznek lehetővé a városon belül, és a célrendszer nem járul hozzá zárványok kialakulásához, ugyanakkor a városrész funkciójából adódó szükségletekre reagálnak.

1. Városközpont

A Városközpont városrész a város legkedvezőbb társadalmi és gazdasági adottságokkal jellemezhető területe. Funkcióellátottságát tekintve is sokszínű, funkcióbővítés nem indokolt, azonban javasolt a funkciók megerősítése, a városközponti feladatok hatékonyabb ellátása. A városközpont feleljen meg mind központi, mind gazdasági és turisztikai fejlesztési célterületként is.

A helyi gazdaság fejlesztése érdekében szükséges a szolgáltatások minőségének javítása, mivel a központ nemcsak az adott városrész lakóit látja el, hanem kiszolgálja a város egészét.

A városközpont a kulturális élet, társadalmi önszerveződés központja. A város célja, hogy ehhez méltó feltételeket teremtsen.

A helyi és országos védettségű épületek felújítása és állapotmegőrzése a városrész és egyben a város egészének turisztikai vonzerejét növeli.

A minőségi élet feltételeinek javítása érdekében szükséges a közszolgáltatások minőségének javítása, a középületek korszerűsítése. A középületek korszerűsítése magába foglalja az energetikai korszerűsítését alternatív energiafelhasználással. A város célja, hogy az alternatív lehetőségek kihasználásával energetikai szempontból önellátó legyen.

A vonalas infrastruktúra kiépítettsége teljes, elsősorban útburkolat és járdaburkolat javításokkal cél a közlekedés minőségi feltételeinek javítása, a kerékpáros közlekedés támogatásával. A lakosok komfortérzetének növelése és a városias élet feltételeinek minél magasabb szintű biztosítása érdekében cél a belvárosi zöldfelületek növelése, pihenőterületek kialakítása, szabadidő eltöltés tereinek kialakítása.

Indikátorok a Városház központ városrészre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Támogatásból felújított közintézmények (Polgármesteri hivatal, Művelődési Ház) száma	db	2	2018.
Támogatásból felújított/kialakított szociális melléképületek száma	db	1	
Felújított helyi vagy országos védettségű épületek	db		2018.
Alternatív energiával ellátott intézmények száma	db	2	2018.
Újonnan kialakított parkolóhelyek száma	db	30	2018.
Zöldfelület növeléssel érintett területek	m ²	3000	2018.
Felújított úthálózat	m	1500	2018.
Felújított gyalogút hálózat	m	3500	2018.
Felújított vagy kiépített kerékpárút	m	1500	2018.
Felújított szobrok/szökőkutak száma	db	2	2018.

2. Kisgyarmat

A városrész funkcióit tekintve gazdag, leghangsúlyosabban vállal szerepet a gazdasági funkciók területén.

Az Ipari területen térségi szerepkörrel is bíró foglalkoztatók vannak jelen, ugyanakkor a városrész foglalkoztatottsági mutatói rosszabbak a városi átlagnál. A város vezetésének ezért különös figyelmet kell fordítani arra, hogy megvalósuljanak olyan képzési-foglalkoztatási programok, melyek az eddig kihasználatlan helyi munkaerőre építenek. Ennek súlypontja a mostani terület nem lehet, cél az ipari termelés külterületre való bővítése.

Mivel lakóövezetbe ágyazottan helyezkedik el az ipari terület, mindenekelőtt fontos szem előtt tartani a termelés környezetre gyakorolt hatását, ennek esetleges negatív következményeit csökkenteni. Az iparterület a lakóterületen keresztül közelíthető meg, a belterületi utak terhelése nagyobb, mint amire eredetileg tervezték, így az állapotmegóvás fokozott figyelmet igényel a város részéről. Cél a vonalas infrastruktúra vonatkozásában a minőségbeli kettősség megszüntetése, a gyűjtő utak felújítása és szélesítése. További cél a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása, újabb kerékpárút szakaszok építésével.

Szociális szempontokat figyelembe véve nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a városrészben előfordulnak szegregációval veszélyeztetett területek, valamint magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. Az életminőség javítása érdekében át kell gondolni olyan támogató programok megvalósítását, melyek a lakhatási körülmények javítását szolgálják.

Összességében a város célja Kisgyarmatra vonatkozóan a meglévő funkciók megerősítése, az adottságok optimális kihasználása.

Indikátorok Kisgyarmat városrészre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Megtartott munkahelyek aránya	%	100	2018.
Felújított úthálózat	m	4000	2018.
Felújított járdahálózat	m	2000	2018.
Felújított vagy kiépített kerékpárút	m	1000	2018.

3. Strandövezet

A város legmarkánsabb funkcióval rendelkező területe a Strandövezet városrész. A fejlesztési célok - mint a város egyik lehetséges kitörési pontja - egyértelműen a gyógyvízre alapozott turizmus fejlesztéséhez kapcsolódnak. A lakossági igényeinek kielégítésén túl a város számára fontos a természeti erőforrások minél szélesebb körű kihasználása, az idegenforgalom fejlesztése. A városrészre vonatkozóan ez elsősorban a meglévő funkciók erősítését jelenti.

Egyik része magának a fürdőnek a fejlesztése, idényjellegének megszüntetése. Az egész éves kihasználtság megteremtése, a széleskörű szolgáltatásbővítés lehetővé teszi, hogy kapcsolódjon a város gazdaságfejlesztési és foglalkoztatás bővítési tematikus céljaihoz.

A városba és városrészbe érkező turisták igényeihez igazodva a város célja a szolgáltatások minőségének javítása és bővítése, kiemelten a szálláshelyek bővítése. A jelenleg nem működő Gara Szálloda újrahasznosítása és indítása a város elemi érdeke.

Kiemelten fontos a megnövekedő turistaforgalomhoz igazodva a városrész tereprendezése, zöldfelület növeléssel, közösségi terek és pihenőparkok kialakításával. A városrész megközelíthetőségét javítani szükséges a gyalogos utak, kerékpárutak bővítésével, területjavítással, parkolók kialakításával. Az infrastrukturális feltételek javítása hatással van a turisztikai szolgáltatások minőségnek javításához, valamint kiszolgálja a városrész lakosságának igényeit is.

Indikátorok Strandövezet városrészre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Támogatásból megvalósuló fürdőfejlesztés	db	1	2015.
Támogatásból megépített szabadtéri rendezvénytér	db	1	2013.
Támogatásból kialakított turisztikai információs iroda, használaton kívüli középület átalakításával	db	1	2013.
Támogatásból felújított sportlétesítmény száma	db	1	2018.
Létrehozott munkahelyek száma	db	5	2020.
Vendégéjszakák számának növekedése	%	20	2018.
Újonnan kialakított parkolóhelyek száma	db	50	2015.
Zöldfelület növeléssel érintett területek	m ²	1000	2018.
Felújított úthálózat	m	500	2018.
Felújított járdahálózat	m	800	2018.
Felújított vagy kiépített kerékpárút	m	400	2013.

4. Nagygyep

Nagygyep a város tipikus lakóövezete, falusias jellegű városrész, ami alapvetően lakófunkcióval rendelkezik. Funkcióit tekintve kiegészül a helyi lakossági igényeket kiszolgáló kereskedelmi-gazdasági funkcióval. Városszerkezeti szempontból ezek a funkciók kielégítik a lakosság igényeit, ezek bővítése nem indokolt.

A városrész szociális mutatói nem kedvezőek, itt található a város szegregációval veszélyeztetett területe, a lakosság előregedő. További problémát jelent, hogy az önkormányzati szociális célú bérlakások állapota erősen leromlott, jelenlegi állapotában a városrészben épült ingatlanos értékét is csökkenti.

A város célja a negatív demográfiai folyamatok megállítása, a szociális mutatók javítása, a lakosság életkörülményeit javító beruházások megvalósítása, a meglévő ellátási funkciók minőségi szintjének emelése és igény szerinti bővítése. A város gazdasági célú fejlesztési céljai ki kell, hogy terjedjenek a városrész aktív korú lakosságának foglalkoztatására is.

Indikátorok Naggyep városrészre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Támogatásból felújított önkormányzati bérlakások száma	db	12	2015.
Kialakított játszóterek száma	db	1	2015.
Zöldfelület növeléssel érintett területek	m ²	500	2015.
Felújított úthálózat	m	2000	2018.
Felújított járdahálózat	m	1500	2018.
Felújított vagy kiépített kerékpárút	m	1000	2018.

5. Sársziget

A város legrosszabb szociális mutatókkal rendelkező területe a Sársziget, funkcióját tekintve egyértelműen a lakófunkció hangsúlyos, kiegészülve szociális szolgáltatások biztosításával az idősgondozás területén. A város egyetlen beazonosított szegregátuma itt található, a maga jellegzetes, generációról generációra öröklődő problémáival. A városrész fejlesztését a város vezetésének kiemelten kell kezelni, megakadályozva ezzel a városrész leszakadását.

A városrész fejlesztése a továbbiakban is a lakófunkciót kell, hogy erősítse, kiegészülve a szociális gondok enyhítését célzó szolgáltatás-bővítéssel, jelenleg a városrészben nem elérhető szolgáltatások megvalósításával. Szükséges a közösségi terek fejlesztése, a városrész presztízsének növelése, elérhetőségének javítása (kerékpáros közlekedés).

A helyben lévő potenciális munkaerő foglalkoztatásához cél a város gazdaságfejlesztési programjaiba való becsatornázás, képzéssel, szociális támogatással a foglalkoztathatóság feltételeinek megteremtése.

Indikátorok Sársziget városrészre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Felújított közösségi sportlétesítmény (sportcsarnok)	db	1	2016.
Támogatásból újonnan kialakított sportpálya és öltöző	db	1	2016.
Támogatásból felújított és/vagy funkciójában kibővített közintézmény (családsegítő központ, központi iskola)	db	2	2016.
Használaton kívüli közintézmény közösségi célokra való újrashasznosítása, átalakítása (Óvoda épülete)	db	1	2016.
Támogatásból épített játszótér	db/m ²	1/150	2016.
Újonnan kialakított parkolóhelyek száma (Családsegítő szolgálat épületénél)	db	10	2016
Zöldfelület növeléssel érintett területek	m ²	3000	2018
Felújított úthálózat	m	2000	2018
Felújított járdahálózat	m	2000	2016.
Felújított vagy kiépített kerékpárút	m	1000	2016.

6. Külterület

A városhoz tartozó külterület jelenlegi szerepét tekintve lakófunkcióval bír, nehezen azonosítható övezetként, mivel a lakóházak egymástól térben távol, izoláltan helyezkednek el (folytonos vonallal nem körülhatárolható terület).

A város fejlesztési céljait illetően azonban fontos szereppel bír, hiszen funkcióját tekintve új szerepet szán neki a városvezetés, a gazdasági célú fejlesztést ugyanis külterületen tervezi megvalósítani.

A város gazdaságfejlesztési céljai érdekében - figyelembe véve a település természeti és munkaerő adottságait - elsősorban mezőgazdasági területen valamint az alternatív energiahordozók fokozott kihasználására alapozva valósítja meg beruházási elképzeléseit. További cél az ipari területek bővítése telephely kialakítással, a vállalkozások számára megfelelő és csábító infrastruktúra biztosításával.

Indikátorok a külterületi fejlesztésekre vonatkozóan:

Mutató megnevezése	Egysége	Célérték	Elérésének ideje
Újonnan kialakított ipari terület nagysága	ha	10	2018.
Újonnan betelepülő mikro, kis és középvállalkozások száma	db	10	2018.
Alternatív energiatermelő üzemek száma	db	2	2018.
Mezőgazdasági feldolgozó üzemek száma	db	3	2015.
Kialakított energiaklaszter	db	1	2018.
Létrehozott munkahelyek száma	db	300	2018

7.4. Beavatkozások – az akcióterületek kijelölése

A városi és városrészi szintű helyzetértékelésből levezetett, egymással összhangban lévő célok kijelölik azokat a fejlesztési területeket, amelyek középtávon a város részéről beavatkozásokat igényel, azaz a városfejlesztés gócpontjai, kiemelkedő fejlesztési részterületei. Az akcióterület azokat a területeket jeleníti meg, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket illetően alapvetően befolyásoló pozícióban van, tehát közvetlen ráfordítással vagy más eszközzel vesz részt a fejlesztésben.

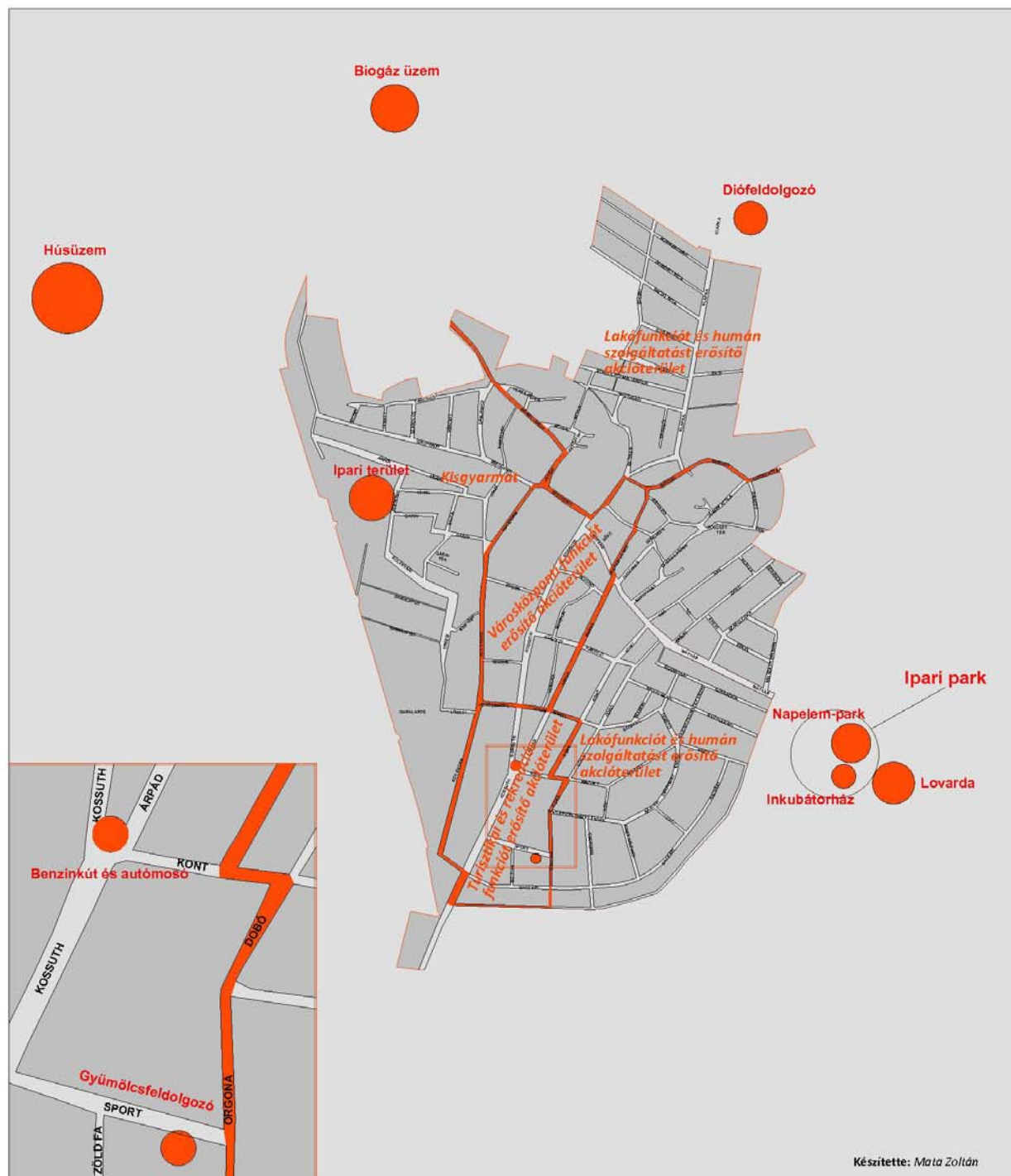
Az akcióterületek lehatárolása a városrészek funkciójából és a helyzetelemzés alapján indokolt fejlesztések jellegének megfelelően történt. Egyes esetekben az akcióterület egy-egy városrészt fed le, mint a Városközpont (belvárosi funkció) vagy a Strandövezet (turisztikai és rekreációs funkció). Ahol a tervezett fejlesztés ezt indokolja, több városrész összevonásával alakítottuk ki az akcióterületet, mint a Sársziget és a Naggyep esetében, ahol a szociális célú beavatkozások teszik ezt megalapozottá. A város fejlesztési elképzelései között markánsan van jelen a gazdaságfejlesztés, amit nem a városi szövetbe ágyazottan tervez megvalósítani, hanem a külterületeken, ebben az esetben nem lehet folytonos vonallal körbehatárolni a területet, hanem fejlesztési gócpontok kijelölése volt indokolt. A belterületen történő fejlesztések, amelyek megjelölésre kerülnek az IVS-ben, magánvállalkozók fejlesztései.

A városfejlesztés célrendszerével összhangban körülhatárolt akcióterületek a következők:

- 1. Városközponti funkciót erősítő akcióterület** (Városközpont városrész)
- 2. Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület** (Strandövezet)
- 3. Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület** (Sársziget és Naggyep)
- 4. Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok** (Külterületek)

Füzesgyarmat Akcióterületi térképe

Akcióterületek Füzesgyarmaton

A városra vonatkozó tematikus célokhoz való illeszkedés vizsgálata:

Városközponti funkciót erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ városkép javítása; ✓ közszolgáltatások minőségének javítása ✓ társadalmi önszerveződés támogatása; ✓ közösségi és kulturális terek fejlesztése; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ a kor igényeinek megfelelő pihenőpark és játszótér kialakítása;
Alternatív energia felhasználása	✓ energiahatékonyság növelése; ✓ középületek alternatív energiával való ellátása;

Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Turizmus fejlesztése	✓ gyógyvízre alapozott turisztikai potenciál kihasználása, turizmus fejlesztése; ✓ meglévő funkciók fejlesztése, bővítése; ✓ szálláshelyek számának és minőségének javítása; ✓ információs iroda kialakítása; ✓ turisztikai fejlesztések összehangolása, termékcsomag kialakítása;
Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	✓ turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódó szolgáltatások bővítése; ✓ a fürdő idényjellegének megszüntetésével állandó munkahelyek biztosítása;
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ rendezvénytér kialakítása; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ sportélet színtereinek fejlesztése, sporttevékenység támogatása; ✓ használaton kívüli középületek újrahasznosítása;

Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Minőségi élet feltételeinek javítása	✓ önkormányzati bérlakások felújítása, komfortfokozatának növelése; ✓ modern elvárásoknak megfelelő játszóterek építése; ✓ sportélet színtereinek fejlesztése, sporttevékenység támogatása; ✓ a lakosság igényeihez igazodó szociális és közösségi szolgáltatások infrastrukturális és tartalmi fejlesztése; ✓ használaton kívüli középület hasznosítása, civil közösségi tér kialakításával; ✓ zöldfelület növelése; ✓ infrastrukturális feltételek javítása; ✓ parkolóhelyek kialakítása;
Alternatív energia felhasználása	✓ Központi iskola épületének energetikai korszerűsítése, alternatív energia hasznosítással;

Gazdasági funkciót bővítő akcióterület

Tematikus célhoz való illeszkedés	Akcióterületi részcélok
Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	✓ turisztikai attrakció fejlesztéssel munkahelyteremtés, lovarda kialakítása; ✓ ipari terület kialakítása; ✓ inkubátorház építése; ✓ vállalkozások támogatása, munkahelyteremtés; ✓ mezőgazdasági termékeket feldolgozó üzemek kialakítása; ✓ helyi potenciális munkaerő alkalmazása;
Alternatív energia felhasználása	✓ energetikailag önellátó önkormányzat; ✓ napelem-park kialakítása; ✓ biogáz üzem létesítése; ✓ energiaklaszter létrehozása, helyi potenciális munkaerő foglalkoztatásával;

A városra vonatkozó célok és a fejlesztésekkel érintett akcióterületre vonatkozó részcélok egymással összhangban állnak. A tervezett beavatkozások teljesülése hozzájárul a város hosszú távra megfogalmazott céljainak eléréséhez.

7.4.1. Az akcióterületeken tervezett beavatkozások

Az alfejezetben bemutatjuk az akcióterületek funkció ellátottságát, a tervezett konkrét beavatkozások tartalmát. A város olyan reális, középtávon megvalósítható elképzelései ezek, amelyek meghatározzák és megalapozzák Füzesgyarmat város szerepkörét.

A fejlesztéssel érintett akcióterületek funkcióellátottsága:

Akcióterület megnevezése	Funkciók				
	Gazdasági	Közlekedési, távközlési	Közösségi	Állami, igazgatási, hatósági	Humán szolgáltatási
Városmagközponti funkciókat erősítő akcióterület					
Turisztikai és rekreációs funkciókat erősítő akcióterület					
Lakófunkciókat és humán szolgáltatást erősítő akcióterület					
Gazdasági funkciókat bővítő akcióterület					
Jelmagyarázat:					
	meghatározó				
	jellemző				
	nem jellemző				

Városmagközponti funkciókat erősítő akcióterület (Városmagközpont városrész)

Az akcióterület határai: Ady Endre u. – Széchenyi u. – Kossuth u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Vörösmarty u.

A városmagközpont fejlesztései a városi szövet megerősítését célozzák, olyan elképzelések, melyek hozzájárulnak a város gazdasági fejlődéséhez, a helyi társadalom megerősítéséhez, élénkítik társadalmi aktivitását, erősítik a belváros szerepkörét, vonzerejét.

A közintézmények fejlesztése magába foglalja a **Polgármesteri Hivatal energetikai korszerűsítését**, ami egyfelől a nyílászárók cseréjét, a falak hőszigetelését és fűtőkorszerűsítést foglalja magába, másrészt az önkormányzat udvarán kialakított **hőközponttal** az energiaellátást megújuló források bevonásával oldja meg. A támogatásból tervezett beruházással az épület megújult arcúvá válik, másrészt a városi működési kiadásokat csökkenti.

A közfoglalkoztatás megfelelő minőségű működtetéséhez és az alkalmazottak biztonságos és szervezett alkalmazáshoz a polgármesteri hivatal udvarán található **szociális melléképület felújítására** kerül sor.

A tervek szerint a jelenleg leromlott műszaki állapotú **Művelődés Ház** felújításával és átalakításával egy új többfunkciós közösségi tér jön létre. Az épület átalakítása együtt jár a szolgáltatások tartalmi fejlesztésével (képzések, szabadidős foglalkozások, klubfoglalkozások). A megvalósításhoz pályázati támogatás lehívása szükséges.

A városban hiányoznak azok a korszerű, jó infrastrukturális adottságokkal rendelkező épületek, amelyek hozzájárulnak a lakosság igényeinek kielégítéséhez, életszínvonaluk növeléséhez. A városközpontban található üzletsor energetikai korszerűsítése és homlokzatmegújítása, valamint bővítése javasolt lenne.

A helyi vagy országos védettségű, településképet markánsan meghatározó épületek felújítása és állapotmegőrzése a város és a Műemlékvédelmi Gondnokság közös feladata. Célszerű azoknak az épületeknek a homlokzat felújítása, amelyek az egykori városépítészeti vagy tájra jellemző építészeti emlékeket őrzik.

A Nagy-Ér közelében lévő önkormányzati üres telek hasznosítását a város parkolók, sportolásra alkalmas futball, és tenispályák, játszótér kialakításával tervezi. A pihenőövezet létrehozása kedvezően befolyásolja a városképet, valamint hozzájárul a minőségi élet feltételeinek megteremtéséhez.

Magyar-román együttműködési program keretében Bors községgel együtt vállalkozáserősítő programot hajtott végre, ennek keretében kétnyelvű (magyar-román) hírlap készítése, honlap készítés, számítástechnikai eszközök, rendezvények lebonyolítása tervezett.

Minden akcióterületre vonatkozóan fontos az úthálózat fejlesztése, korszerűsítése, gyalogutak burkolatjavítása és a kerékpárút továbbfejlesztése.

Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület (Strandövezet városrész)

Az akcióterület határai: Ady Endre u. – Vörösmarty u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

A turisztikai funkciókat erősítő akcióterület fejlesztése egyértelműen a meglévő funkciók megerősítést célozza. A turizmus fejlesztése pozitív hatást gyakorol a gazdaságfejlesztésre, ezzel együtt a helyi potenciális munkaerő foglalkoztatására. Az önkormányzat által tervezett fürdőfejlesztés és az ehhez kapcsolt, bár önállóan is megvalósítható beruházások hatást gyakorolnak a helyi szolgáltatókra, javítják az itt élő lakosok életfeltételeit, elégedettségét. Az akcióterületi fejlesztéseknek komplex szemléletben, integráltan kell megvalósulni.

Az egyik legfontosabb fejlesztési elképzelés a meglévő termálfürdő épületének **fedett uszodával történő bővítésével** és **szabadtéri élménymedence** kialakításával

szeretné a szolgáltatások sorát bővíteni. Ezen túlmenően gépészeti felújításra kerül a meglévő gépház gépészeti rendszere, valamint az elavult és elhasználódott térburkolatok helyett új térburkolat készül. A tervezett beruházásra korábban már készült pályázat, így a város az elkészült fejlesztés aktualizálásával jelenleg is pályázati forrás lehívását tervezi.

A Kastélypark Fürdő területén rendezvények lebonyolításához egy 6x8 m-es fedett **közösségi színpad** kerül megépítésre LEADER pályázati forrásból.

A rekreációhoz kapcsolódóan a komplex fejlesztés része a már meglévő **sportpálya kiszolgáló létesítményeinek felújítása**, a jelenlegi elvárásoknak való megfeleltetése.

A város egyik legismertebb szolgáltató egysége a **Gara Szálloda**, amely jelenleg nem üzemel. A város célja, hogy befektetők számára lehetővé tegye ennek **újraüzemelését**, a gyógy-turizmusra alapozott szolgáltatásbővítéssel, minőségi gyógy- és wellness szolgáltatások biztosításával.

A turisztikai fejlesztések összefogására a város már rendelkezik marketingtervvel. A turisztikai termékcsomag hatékonyságát Magyar – román együttműködési program keretein belül egy **turisztikai információs iroda** kialakítása fokozza, amely a volt Kossuth utcai óvoda épületének egy részében foglal majd helyet.

Mint minden akcióterületre vonatkozóan, itt is fontos az úthálózat fejlesztése, korszerűsítése, gyalogutak burkolatjavítása és a kerékpárút továbbfejlesztése.

Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület (Nagygyep és Sársziget városrészek)

Az akcióterület határai: Arany János u. – Petőfi u. – Széchenyi u. - Hegyesi János u. – Árpád u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

Az akcióterület leghangsúlyosabb funkciója a lakófunkció, a gazdasági, közösségi és humán funkciók a lakosság minél szélesebb körű kiszolgálását jeleníti meg.

A város szerkezetéből adódóan a városrészek, így az akcióterületek határán fordulnak elő „funkciókeveredések”.

Az akcióterület fejlesztési céljai ennek megfelelően továbbra is azt a célt igyekeznek kielégíteni, hogy a lakosság minőségi életfeltételei javuljanak, az itt élők jussanak hozzá a minél magasabb színvonalú és minél szélesebb körű közösségi és humán szolgáltatásokhoz.

A lakófunkciót erősíti a Csokonai utcán lévő **önkormányzati bérlakások korszerűsítése**, azaz 12 db bérlakás homlokzati és belső felújítása. A belső felújítás magába foglalja a lakások komfortfokozatának erősítését, a külső felújítás egyben hőszigetelést a homlokzaton.

A közszféra funkciót erősíti a **Központi iskola** (5525 Füzesgyarmat, Széchenyi u. 2.) épületének **fűtéskorszerűsítése**.

A fiatalok lakosság gyermeknevelési igényeinek kiszolgálására **két játszótér megépítése** is tervezett. A Bajcsy - Zsilinszky utcán általános szabadterei játékokat tartalmazó játszótér telepítése tervezett, a játékok alatt gumitéglá burkolattal. A játszótéri zóna melletti járdasávok kialakítása padokkal, hulladéktárolókkal, parkosítással, árok melletti biztonsági sövényáv telepítésével. Az Áchim utcai játszótér az „idősebb” gyermek korosztály számára kialakított játszótér lesz, BMX pályával, játékokkal.

A lakosság számára a Családsegítő Szolgálat olyan szolgáltatásbővítést tervez, amellyel eredményesebben tudja támogatni a családokat mindennapi működésükben, megerősíti a családok támogat szerepét. A meglévő támogató szolgáltatások bővítése a **Családsegítő Szolgálat (ESZI) épületének bővítésével** oldható meg, az épület hátsókertjének irányába. A bővítés magában foglal iroda, irattár, közösségi (klubszoba) vizesblokk, közlekedő helyiségeket. Az újonnan kialakított egységek civil szervezetek számára nyújt lehetőséget programjaik lebonyolítására, a bővített iroda pedig szolgáltató irodaként a városrehabilitációs projekt lebonyolítását segíti, szolgáltató irodaként funkcionál majd.

A **Klapka utcai óvoda épülete is átalakításra** kerül, homlokzaton nyílászárócserevel. A bővítvény magában foglal egy iroda és egy irattár helyiséget. Az egyik foglalkoztató megosztásra kerül, kiállítótér és iroda helyiségekre. A másik foglalkoztató megmarad közösségi térként. A Sárrét utcai épületrészben elhelyezkedő nevelői szoba, raktár, WC blokk elbontásával új helyiségek kerülnek kialakításra: akadálymentes és női WC, férfi WC, iroda és raktárhelyiség. A jelenlegi konyha teakonyhaként funkcionál tovább.

Az akcióterületen magas a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok aránya (alacsony iskolai végzettség, inaktivitás, elavult szaktudás, munkatapasztalat hiánya). A lakosság gazdasági aktivitásának növelése, ezzel az életfeltételek javítása az ő esetükben támogatott **foglalkoztatási és képzési programok** megvalósításán keresztül lehetséges.

A sportolás lehetőségeinek bővítésére **műfüves pálya** épül, a kiszolgáló melléképületekkel.

Az új vagy átalakított épületek megközelíthetőségét **új kerékpárút szakaszok** megépítésével támogatja a város.

A minőségi életfeltételek javítását szolgálja a vonalas infrastruktúra további fejlesztése, javítása, karbantartása.

Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok (Külterületek és belterületi pontok)

Az akcióterület gócpontjai:

Külterületen: Csák-tanya 0418/48 hrsz. (napelem-park, inkubátorház és ipari csarnok); Füzesgyarmat, 0746/8 hrsz.-ú ingatlan (biogáz üzem); 03/6 hrsz ingatlan (diófeldolgozó); Gergely tanya (lovarda); 0133/2 hrsz (húsüzem)

Belterületen:

Sport u. 5. 620/3 hrsz. (gyümölcsfeldolgozó); Május 1. u (Kont) és a Kossuth u. találkozásánál a 633/1 hrsz. (benzinkút és autómosó)

A külterületeken tervezett gazdasági fejlesztések, mint akcióterület nehezen értelmezhető, azonban a fejlesztések fontossága miatt nem hagyható figyelmen kívül. Jelenleg, mivel nem beszélhetünk összefüggő területről, funkcióellátottságát vizsgálni nem indokolt.

A tervezett gazdasági fejlesztések négy csoportba oszthatók:

- megújuló energia hasznosítása
- ipari terület fejlesztése
- mezőgazdasági beruházások
- turisztikai beruházások

A megújuló energia hasznosítása két területen is megvalósul. A város tervei szerint a Csák-tanyán (0418/48 hrsz.) megvásárolt ipari területre **napelem-parkot** létesít, mely Füzesgyarmat Város Önkormányzat közintézményeinek energiaigényét tudná ellátni. Füzesgyarmat, 0746/8 hrsz.-ú ingatlanon létesülne 1 MW teljesítményű **biogázos villamos kiserőmű, biogázüzem és villamos kiserőmű**, transzformátorállomás 22 kV-os földkábel hálózat valamint kiszolgáló építményeinek megvalósítása.

A vállalkozások támogatása és betelepülése céljából az önkormányzat telkeket vásárolt a Csák tanyán (külterület 0418/48 hrsz.), ahol a vállalkozások részére pályázati forrásból **inkubátorházat, ipari csarnokot** kíván létrehozni. A beruházással létrejövő ipari üzemek betelepülése a helyi munkaerő foglalkoztatásában jelentős szereppel bír.

Az 50 fő foglalkoztatására alkalmas **húsüzem** Kisgyarmaton a vasútállomástól kb. 1 km-re nyugatra található területen működik majd.

Gyümölcsfeldolgozó üzem létrehozására Ifj. Jambricska Gábor Vállalkozó nyert támogatást LEADER program keretein belül. A terület (Sport u. 5. 620/3 hrsz) a strandfürdő övezetbe tartozik.

Szintén a Strandfürdő övezetben a Május 1. u (Kont) és a Kossuth u. találkozásánál a 633/1 hrsz.-ú ingatlanon ifj. Zs. Nagy Sándor vállalkozó **autómosót és benzinkutat** szeretne létesíteni. A beruházás becsült értéke: 50.000.000 Ft, melyhez pályázati forrást kíván igénybe venni.

Diófeldolgozó üzem létesítésére a Sárreți-Minőség Kft. nyújtott be elvi építési engedélyt, amely 3 fő foglalkoztatását is biztosítja majd. A terület külterületen található a bucsára vezető út (Arany János utca) folytatása (03/6 hrsz ingatlan).

A település lovasturizmusának fejlesztésére a Gergely tanyán korábbi pályázat segítségével rendezvényházat alakított ki a Lovasbarátok Egyesülete. A fejlesztés további folytatásaként egy **lovarda** kiépítésére kerül sor.

7.4.2. A beavatkozások költségbecslése akcióterületenként

A költségbecslés elkészítésének célja, hogy a rendelkezésre álló információk alapján megítélhető legyen, hogy az egyes akcióterületi fejlesztések nagyságrendileg mekkora közcélú ráfordítást igényelnek.

A becslés során figyelembe veszi:

- ✓ az önkormányzati városfejlesztés kiadásait
- ✓ a közvetlen városfejlesztési bevételeket
- ✓ a magánbefektetők reálisan tervezhető, esetleges fejlesztéseit (településfejlesztési megállapodások, tervalku előrevetíthető eredményei alapján)

A források becslését az alábbi felosztásban végeztük el:

- ✓ önkormányzat saját forrásai (ingatlanadásból, önkormányzati költségvetési hozzájárulás, piaci alapú hitelfelvétel)
- ✓ Közszférából érkező külső források (vissza nem térítendő, visszatérítendő, kedvezményes fejlesztési hitelek)
- ✓ egyén magánforrások

Az önkormányzati fejlesztések esetében a pályázati konstrukciók közül a Dél-Alföldi Operatív Program és a Környezet és Energia Operatív Program keretében megvalósítandók élveznek prioritást. Tény, hogy ezen dokumentumokban a 2007-2013. évi programozási időszak tervezési irányai, lehetőségei, eszközei vannak rögzítve, de a 2014-2020. időszakra vonatkozó konkrét előirányzatok hiányában a jelenleg rendelkezésre álló dokumentumok szerint tudja az Önkormányzat a pályázati támogatás lehetőségeit számba venni.

Akcióterület	Fejlesztés típusa	Fejlesztés megnevezése	Becsült költsége	Forrása	Tervezett ideje
Városközponti funkciót erősítő akcióterület	Önkormányzati	Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése	40 millió Ft	pályázati támogatás	2013-2014.
	Önkormányzati	Hőközpont kialakítása	350 millió Ft	pályázati támogatás	2017.
	Önkormányzati	Szociális melléképület kialakítása	12 millió Ft	pályázati támogatás	2013.
	Önkormányzati Magán	Helyi védettségű épületek homlokzat felújítása	na	na	2020.
	Magán	Üzletsor energetikai korszerűsítése és homlokzatomegújítása, valamint bővítése	40 millió Ft	pályázati támogatás saját tőke	2020.
	Önkormányzati	Művelődési Központ felújítása és átalakítása	150 millió Ft	pályázati támogatás	2019.
	Önkormányzati	Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése	80 millió Ft	Pályázati támogatás Start közmunkaprogram	2016.
	Önkormányzati	Pihenőpark kialakítása	150 millió Ft	pályázati támogatás	2021.

Akcióterület	Fejlesztés típusa	Fejlesztés megnevezése	Becsült költsége	Forrása	Tervezett ideje
Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület	Önkormányzati	Szabadtéri közösségi színpad építése	5 millió Ft	pályázati támogatás (Leader)	2013.
	Önkormányzati	Fedett medence, családi medence és fürdőfelújítás	500 millió Ft	pályázati támogatás	2015.
	Önkormányzati	Turisztikai információs iroda	4 millió Ft	pályázati támogatás (Leader)	2013.
	Önkormányzati	Sportpálya kiszolgáló mellékhelyiség építés	30 millió Ft	pályázati támogatás	2016.
	Önkormányzati	Zöldfelület növelése, parkok	30 millió Ft	pályázati támogatás	2015.
	Önkormányzati	Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése	100 millió Ft	pályázati támogatás	2017.

Akcióterület	Fejlesztés típusa	Fejlesztés megnevezése	Becsült költsége	Forrása	Tervezett ideje
Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület	Önkormányzati	Sportcsarnok felújítása	20 millió Ft	pályázati támogatás	2013.
	Önkormányzati	Általános Iskola központi épületének fűtőkorszerűsítése	80 millió Ft	pályázati támogatás	2014.
	Önkormányzati	Önkormányzati bérlakások felújítása	32 millió Ft	pályázati támogatás DAOP-5.1.1.-12	2015.
	Önkormányzati	Játszótér kialakítása (Bajcsy-Zs. utca)	7,3 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Játszótér kialakítása (Áchim utca)	10 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Családsegítő központ bővítése	27 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Civil Szolgáltató Ház kialakítása	30 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Műfüves pálya és öltöző	25 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Kerékpárút (Klapka u.)	45 millió Ft		2015.
	Önkormányzati	Zöldfelület növelése, parkok	30 millió Ft		2019.
	Önkormányzati civil, szociális intézmény	Közösségi szolgáltatások fejlesztése (soft elemek)	25 millió Ft		2015.
	Önkormányzati Civil	Komplex foglalkoztatási programok megvalósítása	50 millió Ft		2020.
	Önkormányzati	Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése	100 millió Ft		2018.

Akcióterület	Fejlesztés típusa	Fejlesztés megnevezése	Becsült költsége	Forrása	Tervezett ideje
Gazdasági funkciót bővítő akcióterület	Önkormányzati	Napelem-park létesítése	450 millió Ft	pályázati támogatás	2016.
	Önkormányzati	Biogáz üzem és erőmű	nincs adat	pályázati támogatás	2015.
	egyéb	Lovarda építése	60 millió Ft	pályázati támogatás	2020.
	Önkormányzati	Inkubátorház, ipari csarnok építése	400 millió Ft	pályázati támogatás	2016.
	magán	Húsüzem építése/felújítása	300 millió Ft	pályázati támogatás	2020.
	magán	Gyümölcsfeldolgozó üzem építése	30 millió Ft	pályázati támogatás (Leader)	2013.
	magán	Diófeldolgozó üzem építése	60 millió Ft	pályázati támogatás	2013.
	magán	Benzinkút és autómosó	50 millió Ft	pályázati támogatás	2020.
	Önkormányzati	Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése	100 millió Ft	pályázati támogatás	2013.

7.5. A fenntarthatósági szempontok érvényesítése

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia és a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia alapelveit és céljait figyelembe véve szükséges megvizsgálni, hogy a városrészi és akcióterületi szinten tervezet fejlesztések milyen várható környezeti hatással bírnak. Másrészről szükséges bemutatni azokat a törekvéseket, amelyek biztosítják, hogy a stratégia megvalósítása ne idézzon elő olyan folyamatokat, amelyek a környezeti állapot jelentős romlását eredményezik, akár rövid, akár hosszú távon.

A városi és városrészi szintű helyzetértékelés során kimutatásra került, hogy melyek azok a „szűk keresztmetszetek”, amelyek a települési környezet minőségét alapvetően befolyásolják mind rövid, mind középtávon.

A fejezetben szükséges részletesen megvizsgálni, hogy az egyes városi vagy városrészi szinten megfogalmazott stratégiai célok, akcióterületi vagy ágazati jellegű fejlesztések milyen várható környezeti hatásokkal járnak.

7.5.1. A környezeti fenntarthatóság vizsgálata

A fenntarthatóság vizsgálata során a városfejlesztési kézikönyvben megadott szempontok alapján ki kell mutatni minden városrészi stratégiáról és minden akcióterületi fejlesztésről, hogy annak rövid és hosszú távon milyen várható környezeti hatása jelentkezik. Amennyiben negatív hatás prognosztizálható, akkor ezen hatás enyhítésére vonatkozóan stratégiai szintű javaslatok kerülnek megfogalmazásra.

Közlekedésre vonatkozó szempontok		
A helyzetértékelés következtetései és a célstruktúra egyes elemei	Várható környezeti hatás	A környezeti probléma enyhítését célzó stratégiai javaslatok
A városban az egy főre eső pihenőpark, zöldfelület, játszótér nagyságát növelni szükséges	A város levegőminősége romlik, poros. A lakosság rekreációs igényei kielégítetlenek maradnak	A városrehabilitáció során célzottan figyelni kell a zöldfelület növelésére, a játszóterek kialakítására és bővítésére, korszerűsítésére, pihenőparkok kialakítására.
Motorizáció foka növekszik a városban	A nitrogén-dioxid és a szálló por szennyeződés növekszik.	Népszerűsíteni kell a kerékpáros közlekedést, valamint ennek biztonságos feltételeit meg kell teremteni.
Javítani kell a belterületi utak minőségét.	A gépkocsi forgalom növekszik a javuló minőségű utakon.	Népszerűsíteni kell a kerékpáros közlekedést.
Városi szintű cél: a város elérhetőségének javítása	A város megközelítő utak minőségi javulásával növekszik a gépkocsiforgalom	Népszerűsíteni kell a kerékpáros és közösségi közlekedést, ez utóbbi esetében szükséges a járatok gyakoriságának növelése a környező települések vonatkozásában
Városi szintű cél: a gazdasági potenciál növelése	A várost megközelítő külterületi valamint az átmenő forgalom miatt a belterületi utakon nő a terhelés	A fejlesztés területeinek kijelölésekor figyelembe kell venni a városi közlekedés szempontjait, lehetőleg a lakóterület tehermentesítésével

Környezeti minőségre vonatkozó szempontok		
A helyzetértékelés következtetései és a célstruktúra egyes elemei	Várható környezeti hatás	A környezeti probléma enyhítését célzó stratégiai javaslatok
A városban az egy főre eső pihenőpark, zöldfelület, játszótér nagyságát növelni kell	A város levegőminősége romlik, poros. A lakosság rekreációs igényei kielégítetlenek maradnak	A városrehabilitáció során célzottan figyelni kell a zöldfelület növelésére, a játszóterek kialakítására és bővítésére, korszerűsítésére, pihenőparkok kialakítására.
Városi szintű cél: ipari területek fejlesztése	Ipari környezetterhelés nő a külterületeken.	Környezetvédelmi előírások betartása, környezetszennyező iparágak betelepülésének korlátozása
Városi szintű cél: turizmusfejlesztés	A környezeti terhelés a megnövekedett turistaforgalommal növekszik.	Szolgáltatások fejlesztése a környezet állapot megtartása érdekében.
Városi szintű cél: a város energetikai szempontból önellátóvá válik, alternatív energiaforrások telepítésével.	Csökken a hagyományos energia felhasználás mértéke.	A cél magas prioritását meg kell őrizni, a megvalósítás érdekében minden lehetséges támogatási forrást mozgósítani szükséges annak érdekében, ahogy az energetikai beruházásokhoz szükséges forrás rendelkezésre álljon.
Városrészi szintű cél: a középületek energetikai korszerűsítése	Az épületek energiafelhasználása, így a környezetterhelés is csökken.	A városnak lehetőleg több lépcsőben minden középületére vonatkozóan energetikai korszerűsítést kell alkalmazni, ehhez támogatási források felkutatása javasolt.
Városrészi szintű cél: ingatlanfejlesztés napenergia hasznosítással	A fosszilis energiafelhasználás mértékének csökkenése, lakosság körében való népszerűsítése.	A lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása, szemléletmód elterjesztése.

Zöldfelület gazdálkodásra vonatkozó szempontok		
A helyzetértékelés következtetései és a célstruktúra egyes elemei	Várható környezeti hatás	A környezeti probléma enyhítését célzó stratégiai javaslatok
A városban az egy főre eső pihenőpark, zöldfelület, játszótér nagyságát növelni szükséges	A város levegőminősége romlik, poros. A lakosság rekreációs igényei kielégítetlenek maradnak	A városrehabilitáció során célzottan figyelni kell a zöldfelület növelésére, a játszóterek kialakítására és bővítésére, korszerűsítésére, pihenőparkok kialakítására.
Városrészi szintű cél: az iparterületek külterületen	A belterületek környezeti tehermentesítése	A belterületen olyan ipari tevékenység folytatása, ami nem jár jelentős környezeti terheléssel.

Területhasználatra vonatkozó szempontok		
A helyzetértékelés következtetései és a célstruktúra egyes elemei	Várható környezeti hatás	A környezeti probléma enyhítését célzó stratégiai javaslatok
Városrészi szintű cél: a használaton kívüli, vagy részben kihasznált önkormányzati épületek funkcióváltással történő hasznosítása	Utazási szükséglet csökkentése, szolgáltatások elérhetőségének javítása	A szociális célú városrehabilitáció megvalósítása, szükséges forrás biztosítása

Városfejlesztésre és város rehabilitációra vonatkozó szempontok		
A helyzetértékelés következtetései és a célstruktúra egyes elemei	Várható környezeti hatás	A környezeti probléma enyhítését célzó stratégiai javaslatok
Városi szintű cél: a történeti hagyományokra alapozott karakteres városszerkezet és városképp megőrzése	A tervezett beavatkozások megváltoztatják a városképet	A fejlesztések a történelmi és kulturális örökség figyelembevételével történik

7.5.2. A fenntartható környezeti fejlődés programja

Füzesgyarmat jellegzetesen mezőgazdasági terület, nincsenek a településen jelentős környezeti terhelést kibocsátó ipari létesítmények, valamint a forgalmas útvonalak is elkerülők.

Füzesgyarmat tervezett fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani a fenntarthatóság elveinek minél szélesebb körű érvényesítésére. A város több szinten megfogalmazott fejlesztési céljai nagyobb környezeti hatásokkal nem jár együtt. A város fejlesztési elképzeléseinek realizálódása során figyelembe kell venni a környezeti fenntarthatóság kritériumai mellett a társadalom és gazdaság dimenzióját is.

A környezeti fenntarthatóság program érvényesítése során igazodik a város Környezetvédelmi Stratégiájában (2012.) megfogalmazott alábbi elveihez:

- ✓ A fenntartható fejlődés elve,
- ✓ Az elővigyázatosság elve,
- ✓ A megelőzés elve,
- ✓ Együttműködés, tájékozódás, tájékoztatás, és nyilvánosság elve,
- ✓ A gazdaszemlélet elve.

A fejlesztési elképzelések integráltan kezelik a város helyzetelemzésében feltárt problémákat, a célrendszer és a konkrét cselekvések egymással szorosan összefüggenek.

A városépítészeti szokásokban és szabványokban törekedni kell a zöldfelületek minőségnek javítására, a terület bővítésére. A településszerkezet kialakításában tekintettel kell lenni a megváltozott klimatikus viszonyokra. A zöldfelületi rendszerek kialakításával javítani kell a mikroklimatikus viszonyokat, ezáltal a lakosság életminőségét. Javasolt őshonos fajok telepítése, többszörös lombkorona szint záródásával.

A város a projektekhez kapcsolódó beszerzései során öko-hatékony és környezetbarát technológiákat részesíti előnyben.

A fejlesztések hatással vannak a keletkezett hulladék mennyiségére. A megvalósítás során a fejlesztések következményeként a hulladék mennyiség csökkentésére kell törekedni, valamint preferálni kell a szelektív gyűjtést. További fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy az illegális hulladéklerakások megszűnjenek, biztosítva ezzel a város kedvezőbb esztétikai megjelenését.

Az egyes épületek energetikai korszerűsítése, valamint a város azon törekvése, hogy energetikai szempontból önellátóvá váljon, a fajlagos energiaigény csökkentését eredményezi. Az energiaellátást a város a jövőben megújuló energiaforrások alkalmazásával valósítja meg (biogáz üzem, napelempark). A tervek akkor tudnak realizálódni, ha ehhez széleskörű partneri együttműködést alakít ki, csatlakozik regionális vagy országos kezdeményezéskehez.

A városrehabilitációs beruházások megvalósításával a közszolgáltatások egy részét a lakosság számára könnyebben elérhetővé teszi, erősíti a helyi kapcsolatrendszert, valamint csökkenti a közlekedés iránti igényt. A közlekedés területén preferálja a

kerékpáros és gyalogos közlekedést, ennek infrastrukturális hátterét megteremti (pályázati és önkormányzati források). Kerékpárbarát és gyalogosbarát közterületeket alakít ki.

A környezettudatos szemlélet és magatartásforma minden füzesgyarmati lakos számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés elveinek megvalósítása érdekében. Emiatt szükséges a szemléletformálás minden szintjét használni és kihasználni. A lakosságnak tudatában kell lenni azzal, hogy minden egyes lépése/döntése/cselekvése milyen hatással van vagy lehet a környezetre, és az milyen következményekkel jár.

A fenntarthatósági program érvényre jutása érdekében együttműködési fórumokat kell kialakítani és működtetni. A helyi tervezési folyamatokba be kell építeni az érintett szektorok dialógusát, a helyi érdekegyeztetés bevett gyakorlatait. Az önkormányzat feladata, hogy jó példával járjon elől és lehetőséget biztosítson arra, hogy a részvételbe bekapcsolódni kívánó érintettek tájékoztatása megtörténjen, valamint a véleményük beépüljön a döntéshozás folyamatába.

7.5.3. Anti-szegregációs program

A szegregátum kialakulása egy hosszú és összetett és szinte észrevétlen folyamat eredménye (társadalmi probléma, földrajzi adottság, gazdasági helyzet). E területen élők mélyszegénység kulturális jellemzőit mutatják: nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége. A város egyes részeiben a lakhatási, a szociális szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához való hozzáférés terén jelenlévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok elmélyülnek, ezek növelik a társadalmi különbségeket, gyengítik a társadalmi kohéziót és rontják a város versenyképességét.

Füzesgyarmat szegregátumának megszüntetése is csak komplex megoldásokkal képzelhető el. Az együtt jelentkező területi és társadalmi hátrányok következményeinek, a szegénység mélyülésének, újratermelődésének és területi terjedésének mérséklése, továbbá a mélyszegénységben élők integrációjának előmozdítása azzal az eszközrendszerrel, amelyet a szociális és közösségi munka, a lakosság aktív részvételén alapuló tervezés együtt nyújthat. A helyi önkormányzat szembenézett a problémakezelés fontosságával: elkészítették a település esélyegyenlőségi tervét és a közoktatás esélyegyenlőség tervét is.

Jelen anti-szegregációs tervnek célja, hogy egy tudatos, felépített több elemből álló problémákra reagáló lépéssorozat épüljön fel. A megoldás kulcsa város életének meghatározó szereplői összefogásában, együttműködésében rejlik. Megfelelő kommunikáció kialakítása a szegregátumban élők és 'tenni akaró' szervezetek, intézmények között.

A szegregátum megszüntetésének főbb lépései:

- Szegregátum lakói pszicho-szociális fejlesztése
 - foglalkoztatási potenciál, képzettségi szint növelése
 - egészségfejlesztés
 - korcsoportonkénti speciális teendők (új önvédelmi mechanizmusokat)

- Élhetőbb környezet kialakítása
 - lakhatási körülmények
 - közlekedési feltételek
- Társadalmi környezet változtatása

7.5.3.1. Szegregátum lakói pszicho-szociális fejlesztése

Hosszú távú cél a lakók személyiségébe végbemenő pozitív változások elősegítése; elérni a társadalmi integrációt segítő szolgáltatásokkal és támogatásokkal a többségi társadalom által támasztott normatívakkal való azonosulást, bűnelkövető magatartás kizárását, készség - és képességfejlesztést, szenvedélybetegség kezelését, megelőzését, munkára kész állapot elérését, álláskeresési technikák elsajátítását, pszicho-szociális megerősítést, családi háztartással kapcsolatos attitűdváltást. Az életpálya-választási folyamatok speciális komplexitást mutatnak mind az egyén, mind a társadalom szempontjából. A személyes életvitelben a komplexitás magába foglalja az önismeret minőségén kívül a pályák meghatározott körének tartalmi ismeretét, valamint azokat a lehetőségeket, amelyeket a társadalom biztosítani képes. Ezek az ismeretek, információk részben kívül esnek mind az iskola, mind a felnőttképzések ismeretanyagán, ezért ennek megszerzése személyes erőfeszítéseket követel az egyénektől, melynek megszerzésében támogatást kell adni.

7.5.3.1.1. Foglalkoztatási potenciál növelése

Szociális szakemberek megfigyelése alapján a szegregátum lakói elhelyezkedési esélyeinek gátjait az alábbi problémák jelentik:

- Aluliskolázottság, alacsony iskolai végzettség;
- Információk hiánya a hivatalos ügyek elintézéséhez (ehhez hozzájárul a készségek meglétének hiánya, a funkcionális analfabetizmus, valamint a tájékozatlanság);
- Képzések hiánya;
- Munkavállaláshoz szükséges kompetenciák hiánya;
- Álláskeresési technikák nem megfelelő alkalmazása;
- Nehezen mobilizálható munkaerő;
- Motivátlanság, mely összekapcsolódik a tartós munkanélküliséggel együtt járó depresszív lelkiállapottal, valamint reményvesztéssel;
- Munkalehetőség hiánya;
- Hosszú idejű otthonlét –tartós munkanélküliség, vagy GYES-en töltött hosszú idő-miatti kizökkenés az álláskeresés, vagy a munka világából.

A leszakadó városrészre jellemzően nem, vagy csak késve érkeznek meg az információk. Az infrastruktúra kiépítetlensége és éppen a hátrányos társadalmi-gazdasági helyzet miatt itt a legkevesebb az Internet-kapcsolattal rendelkező háztartások száma.

A szegregált területek kezelése során elsősorban a területen élők foglalkoztatásának ösztönzésére, illetve a foglalkoztatáshoz és a gyermekek társadalmi integrációjához kapcsolódó oktatási programok megvalósítására kell helyezni a hangsúlyt. Ezen tevékenységeket rendszerszerűvé kell tenni állandó finanszírozással, meg kell adni mindenki számára az esélyt az oktatáshoz, foglalkoztatáshoz való hozzáférésre, nem lehet a véletlenszerűségre építeni. Ez jelenthet egy esélyt a szegregált helyzetből való elmozdulásra.

A városi szegregátumban élők társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok életviszonyának javítása érdekében, életvezetési tréningeket, átfogó átképzési, képzési rendszert kell bevezetni, amely nem csak az egyénekre, hanem rendszerszemléletű módon a családokra, csoportokra és közösségekre is kiterjeszthető. Ehhez a kisgyermekes családok gyermekfelügyeletét meg kell oldani.

Feladatok:

- A lakosok helyzetűk változtatására való igény kialakítása különböző tréningek, közösségi tanulási formákon keresztül.
- Szakmát adó/felzárkóztató képzésbe vonni az aluliskolázottakat

Bevonható források a foglalkoztatás bővítésére és képzettségszint növelésére:

- Társadalmi Megújulás Operatív Program **„A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása”** (Decentralizált programok a konvergencia régiókban TÁMOP-1.1.2-11/1)”

A program elősegíti, hogy a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál nyilvántartott hátrányos helyzetű álláskeresők tartósan beilleszkedjenek a nyílt munkaerőpiacra, valamint lehetővé teszi a ma még inaktív emberek egyre szélesebb körének bevonását a programba, belépését a munkaerőpiacra. A program elsősorban azokra a problémákra és problémacsoportokra koncentrál, amelyek a hagyományos eszközökkel és módszerekkel nehezebben kezelhetők, az eredményességhez több, személyre szabott szolgáltatást és támogatást és több forrást kell mozgósítani.

- **A közfoglalkoztatás**

A munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A 2011. évi CVI. törvény határozza meg, hogy ki lehet közfoglalkoztató. Közfoglalkoztató alapvetően az lehet, aki valamilyen állami vagy önkormányzati feladatot lát el, vagy helyi, illetve azon túlmutató közösségi tevékenységet végez. Ilyen például a helyi és nemzetiségi önkormányzat, vízügyi igazgatóságok, erdőgazdaságok, nemzeti parkok, az egyház, az önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet, a szociális szövetkezet.

- Társadalmi Megújulás Operatív Program **„Újra tanulok!”** (A TÁMOP-2.1.6-12/1-2012-0001)

Kiemelt program általános célja:

- a felnőtt lakosság képzettségi színvonalának növelése,
- a felnőttképzésben résztvevők számának és arányának bővítése,
- a felnőttek tanulási kedvének javítása,
- a munkaadók szakképzett munkaerővel való jobb ellátása.

A projekt lehetőséget kínál az alacsony iskolai végzettségű és szakképzetlen felnőttek számára, hogy felzárkózzanak és megszerezzék a szakképzésben való részvétel feltételét jelentő alapfokú végzettséget.

Emellett iskolai végzettségtől függetlenül tudják pótolni hiányzó kompetenciáikat, valamint a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő, egy konkrét munkatevékenység végzéséhez szükséges szakmai ismereteket, szakképzettséget szerezzenek, és ezáltal is javuljon a foglalkoztathatóságuk. Ugyanakkor a résztvevők számára a projekt keretében ingyenes lehetőséget biztosítunk, hogy bekapcsolódjanak a képzésbe, és a meglevő tudás-, illetve képzettségi szintjükhöz képest magasabb iskolázottsági, illetve képzettségi szinthez jussanak.

- Társadalmi Megújulás Operatív Program **„MUNKAERŐPIACI KULCSKOMPETENCIÁK Idegén nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése”** (TÁMOP 2.1.2/12-1-2012-0001)

A kiemelt projekt rész céljai:

- digitális ismeretekkel rendelkező lakosság számának növelése,
- nyelvi kompetenciákkal rendelkező lakosság számának növelése

Az alábbi Társadalmi Megújulás Operatív Program pályázati lehetőségei, már futó programjai, vagy a korábban megvalósított programokat működtető szervezetek szolgáltatásainak igénybevételevel növelni a foglalkoztatottsági szintet:

Konstrukció kódja	Konstrukció neve
2.1.6.	Újra tanulok
2.1.3.	Munkahelyi képzések támogatása
2.2.4.	Határon átnyúló együttműködés a szakképzés és a felnőttképzés területén
2.3.4.	5-ről a 6-ra
2.4.5.	A munka és a család összehangolását segítő intézkedések
2.6.2.	Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése
5.1.1.	LHH kistérségek projektjei
5.2.1.	Gyerekesély program országos kiterjesztésének szakmai-módszertani megalapozása és a program kísérése
5.2.3. A	Integrált térségi programok a gyerekek és családjaik felzárkózási esélyeinek növelésére
5.2.5.	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok
5.3.1.	Alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt segítő programjai Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben
5.3.2.	"Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedésének, sikeres munkaerőpiaci integráció megalapozása" program szakmai és módszertani támogatása
5.3.3.	Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedésének, sikeres munkaerőpiaci integráció megalapozása
5.3.4.	A nők elleni erőszak áldozatait segítő szolgáltatások fejlesztése
5.3.6.	„Komplex telep-program”
5.3.7	Nők a vidéki területek fenntartható fejlődésében
5.4.1.	Szociális szolgáltatások modernizációja, központi stratégiai tervezési kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása
5.4.2.	Központi szociális információs fejlesztések

Konstrukció kódja	Konstrukció neve
5.4.4.	Szociális képzések fejlesztése, szakemberek képzése, továbbképzése és készségfejlesztése valamint a helyi fejlesztési kapacitások megerősítése
5.4.6	A fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítés szakmai tudásának elterjesztése és hozzáférhető szolgáltatások fejlesztése
5.4.7	Látássérült emberek elemi rehabilitációs szolgáltatásainak továbbfejlesztése
5.4.9.	Modellkísérleti program az alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolására
5.4.10	Szociális képzések rendszerének modernizációja
5.4.11	Az autizmussal élő emberek életminőségét támogató, országos lefedettségű szakmai tanácsadó hálózat kiépítése
5.5.1.	Közösségi kezdeményezések és önkéntes programok támogatása
5.5.2	az önkéntesség elterjesztése
5.5.3.	Civil szervezeteknek szolgáltató, azokat fejlesztő szervezetek támogatása
5.6.1	A komponens Elítéltek visszavezetése a társadalomba oktatási és munkáltatási, valamint egyéb reintegrációs programokon keresztül B komponens Bűnmegelőzés szempontjából kiemelten fontos, bűnelkövető, vagy bűnelkövetés szempontjából veszélyeztetett gyermek- és fiatalkorúak segítése C komponens Az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés.

7.5.3.1.2. Egészségfejlesztés

A foglalkoztathatósághoz szorosan kapcsolódik az egészségi állapot is. Ugyanis a betegségek megjelenése szoros kapcsolatban van nem csak a korrall, nemmel, hanem a gazdasági aktivitással és az anyagi helyzettel is. A mélyszegénység indokolja egyes betegségcsoportok magasabb előfordulását körükben. Országos vizsgálatok kimutatták, hogy elsősorban abszolút értelemben vett rossz körülmények tehetők felelőssé a magasabb arányban előforduló betegségekért, a betegségek gyakoriságának csökkentése elsősorban és mindenekelőtt gazdasági és szociális feladat. Ehhez azonban arra van szükség, hogy készüljön egy felmérés a lakóterületen élők egészségi mutatóiról. A lakóterületen élők erősen szegregált környezetben élnek, a lakhatási körülmények, károsíthatják az itt élők egészségét, amely tovább rontja a munkaerő piaci helyzetüket. Az itt élők nincsenek tisztában életmódjuk és szegénységük egészségkárosító hatásával, felvilágosító támogatásra, hanem iskolázottságra és munkahelyre, valamint egyenlő bánásmódra van szükségük, amelyek a jobb egészségkultúrának az előfeltételei lennének.

Az egészségfejlesztési cselekvési programokat szükséges megfogalmazni, amely szorosan kellene kapcsolódni az alábbi fő célkitűzések megvalósításához:

- 1) a betegségek megelőzése,
- 2) az egészségkárosító magatartások visszaszorítása,
- 3) az egészséges életmód népszerűsítése,
- 4) a kedvező környezeti feltételek alakítása.
- 5) az egészségtudatos magatartás kialakítása,

Az egészségtudatos magatartás kialakításának lehetséges színterei a család, a lakóhely, a munkahely, az oktatási-nevelési intézmények, a helyi közösségek, ezért a különböző programokat e mindennapi színterekhez kötődően javasoljuk meghatározni. Fontos továbbá a programok tervezésénél a különböző korosztályok eltérő igényéhez és szükségleteihez való igazodás.

7.5.3.1.3. Korcsoportonkénti speciális teendők

Óvodáskorú, kisgyermek és családjai számára olyan helyi Biztos Kezdet programok megvalósítása, amelyek a helyi szükségletekhez igazodóan hatékonyan segítik a szegénységben élő 0-5 éves gyerekek fejlődését, és ez által hozzájárulnak a szegénység újratermelődésének megakadályozásához. A program során el kell érni, hogy a megfelelő emberi és tárgyi környezet biztosításával a résztvevő tanköteles korba érő gyermekek minden fejlődési területen elérjék a veleszületett képességeik optimumát. Cél: gyermekek képességeinek kibontakoztatása, a szülőkkel való együttműködés és a közösségi részvétel erősítése, szakemberek közötti együttműködés fokozása, illetve a program integrálása. (TÁMOP 5.2.2 pályázati kiírás mintájára)

Iskolás korú gyermekek, fiatalok minőségi oktatásához való hozzáféréseinek biztosítása. Füzesgyarmat Város Köznevelési Esélyegyenlőségi tervében több olyan intézkedést foglalmaztak meg, mely a szegregátumban élő gyerekek, fiatalok kitörését segíti.

- ✓ A város halmozottan hátrányos gyermekeiről, az őket nevelő családokról pontos információk begyűjtése, az érintett gyermekek szülei tegyenek nyilatkozatot. Folyamatosan történjen a HH gyermekeket, nevelő szülők tájékoztatása, és a nyilatkozatok begyűjtése.

- ✓ Az érintett intézményegységnek folytatnia kell az óvodai IPR fejlesztését, települési szinten biztosítani szükséges az IPR feltételeket.
- ✓ A kompetencia alapú oktatási gyakorlat folytatása, minden egység bevonása a programba, a pedagógusok képzése, kompetencia alapú oktatás, új pedagógiai módszerek bevezetése és alkalmazása.
- ✓ A HHH tanulók sikeres és eredményes pályaválasztásának elősegítése, a középiskolai lemorzsolódás csökkentése a HHH tanulók nyomon követésével.
- ✓ Az infrastrukturális és humán erőforrás feltételeinek fejlesztése, a közoktatási intézmények akadálymentesítése

Többek között az alábbi jó gyakorlatok elindítása, átvétele:

- ✓ Az iskolai lemorzsolódás csökkentéséhez és a továbbtanulási utak megerősítéséhez – a halmozottan hátrányos helyzetű, roma, valamint a gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló és a migráns tanulók körében –tanoda elindítása. (TÁMOP–3.3.5 pályázat kiírás mintájára)
- ✓ A program célja, hogy segítse a fiatalok, különösen a hátrányos helyzetű fiatalok életminőségének javítását, egyéni és/vagy közösségi kompetenciáik fejlesztését, minőségi információkkal történő ellátását. A 12 és 29 év közötti gyerekek és fiatalok társadalmi integrációjának, elsősorban iskolai előmenetelüknek, pályaválasztásuknak, munkaerő-piacra való belépésüknek elősegítése, továbbá társas (szociális) kapcsolataiknak bővítése, közösségi, közeleti részvételüknek fejlesztése, családi életre való felkészítése, életpálya-tervezésük tudatosságának erősítése. (TÁMOP 5.2.5 pályázat kiírás mintájára)

Felnőtt korú lakosság számára az alábbi programokat, akciókat javasolt kivitelezni a társadalmi mobilizáció érdekében:

- ✓ Az alacsony foglalkoztatási eséllyel bíró inaktív emberek számára olyan, az öngondoskodási képességet és kulcskompetenciákat erősítő programok, tréningek, képzések, támogató szolgáltatások biztosítása, amelyek erősítik társadalmi integrációjuk esélyét. Azaz: lehetővé teszik, hogy minél előbb álláskeresővé váljanak, és sikerrel kapcsolódhassanak be a hagyományos képzési/foglalkoztatási programokba. (TÁMOP 5.3.1. pályázati kiírás mintájára)
- ✓ A szociális gazdaság, ezen belül a szociális szövetkezetek az atipikus foglalkoztatási formák közül az önfoglalkoztatás sajátos szervezeti kereteit teremtetik meg. Hátrányos helyzetű emberek önfoglalkoztatóvá válásának elősegítése, munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű álláskereső és inaktív munkalehetőségének megteremtése és foglalkoztatásának biztosítása. A projekt többek között hozzájárul a munkavállalást gátló és a család, valamint a munkavégzés összehangolásából fakadó nehézségek feloldásához a közösség-szervezés, közösségfejlesztés a szociális szövetkezet szociális, oktatási, kulturális funkciója által. (TÁMOP-2.4.3. pályázati kiírás mintájára)
- ✓ Szociális földprogram: Mezőgazdasági termelésre alkalmas környezetben élő, azonban mezőgazdasági termelésre alkalmas feltételekkel nem, vagy azzal nem elégséges mértékben rendelkező és azt hatékonyan kihasználni nem tudó, szociálisan hátrányos helyzetű családok megélhetését segíteni, életminőségét javítani, önálló egzisztenciateremtési esélyeit növelni. A program céljának eléréséhez kedvezményes szolgáltatásokkal, juttatásokkal–mint természetbeni szociális szolgáltatás-lehetőséget teremt háztáji jellegű mezőgazdasági

kistermelésre, ill. állattartásra, az egyéni és közösségi, valamint hátrányos helyzetű családok munkára történő aktivizálásával, a helyi erőforrások kihasználásával.

7.5.3.2. Élhetőbb környezet kialakítása

A munkaerőpiacról kiszorult emberek/családok csak állami/önkormányzati segítséggel képesek lakhatásuk biztonságát megőrizni. A város elkötelezi magát, hogy lehetőségeihez mérten komplex (foglalkoztatás, oktatás, szociális támogatás stb.) segítséget nyújt ahhoz, hogy az alacsony komfortfokozatú lakásban élők minél hamarabb a kor követelményeinek megfelelő standard (saját vagy önkormányzati tulajdonú) lakáshoz jussanak.

Ugyanakkor a város arra is különös figyelmet kellene fordítania, hogy a leggyengébb társadalmi csoportok magasabb szintű közösségi szociális támogatásban részesüljenek, mert társadalmi mobilitásuknak ez az egyetlen esélye. A rendszeres életvitelre alkalmatlan lakáskörülmények javítására közvetlenebb ráhatása van az önkormányzatnak, ha a lakás önkormányzati tulajdonú, mintha magántulajdonú lenne. Magántulajdonú lakások esetén az önkormányzatnak a leromlott lakóterületek rehabilitációjára az alábbi lehetőségei vannak:

- Lakóingatlanok felvásárlása, majd a terület rehabilitációját követő értékesítése
- Lakóingatlan vásárlás segítése más területeken, tájékoztatás nyújtása finanszírozási, támogatási lehetőségekről

Az infrastruktúra fejlesztés keretében javasolt a szegregált területeken, vagy azok közelében:

- ✓ játszóterek, szabadtéri sportpályák kialakítása
- ✓ kisebb parkok, terek kialakítása
- ✓ fedett közösségi helyiségek kialakítása, melyek alkalmasak lehetnek a képzési programok, kisebb rendezvények lebonyolítására.

A felújított, vagy új lakásokat úgy kell kialakítani, hogy lakásonként egyedileg szabályozhatóak és merhetők legyenek az önkormányzati cégek által biztosított közüzemi szolgáltatások (távfűtés, vízellátás). Ez biztosíthatja, hogy a közüzemi díjak nem fizetése esetén a közüzemi szolgáltatások korlátozhatók vagy kizárhatók legyenek. Ezzel is ösztönözni kell a lakókat a rendszeres közüzemi díjfizetését.

7.5.3.2.1. Lakhatási körülmények fejlesztése

Az alacsony státuszú lakosság számára, élhetőbb lakhatási és környezeti körülményeket kell teremteni, többek között az elavult régi lakások felújításával, a lakókörnyezet tisztaságának, és a zöld területek nagyságának és számának megnövelésével. Fontos a komfortfokozat emelése: legalább 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel és WC-vel, közművesítettséggel, melegvízellátással és egyedi fűtési móddal (gázfűtéssel, szilárd vagy olajtüzelésű kályhafűtéssel, elektromos hőtároló kályhával) rendelkezzen.

Többek között az alábbi jó gyakorlatok elindítása, átvétele:

Együttműködés kialakítása Habitat for Humanity International Hungary Kht-vel. A hagyományos Habitat-modell lényege, hogy a szervezet profitmentesen épít és újít fel házakat és lakásokat alacsony jövedelmű családok számára. A

támogatottak részletekben fizetik vissza a támogatást. A költségeket a Habitat az önkéntesek ingyenes munkája csökkenti, az építkezéseket vállalati és egyéni – nagyrészt az önkéntesek által hozott – adományokból finanszírozza.

7.5.3.2.2. Közlekedési feltételek

Közutak, járdák:

- A csatornázási beruházások utáni közút útalapjának helyreállítása.
- A hiányzó útalap nélküli utcaszakaszok elkészítése.
- Járdák kiépítése, babakocsi vagy kerekesszékesekkel való közlekedés feltételeinek biztosítása.
- Kerékpárút kiépítése

Tömegközlekedés:

Mivel a szegregátumot nem érinti tömegközlekedési útvonal, így nem releváns a fejlesztése.

7.5.3.3. Társadalmi környezet változtatása

Együttműködések kialakítása

A szegregátum megszüntetésért tevékenykedők interszektoriális – több szakmai ágazatra, több intézményre kiterjedő együttműködésben megvalósuló – programsorozat legfőbb eszköze. Legjellemzőbb előfordulási területe a gyermekvédelem, ezen belül is a gyermekjóléti szolgáltatás, de sok esetben a más területen tevékenykedő segítő szakember sikerének záloga is a szakmai, illetve szakmaközi együttműködés. A rendszer többszereplős, elemei a következők: védőnői szolgálat, házi orvos, házi gyermekorvos; családsegítő szolgálat ill. központ; nevelési-oktatási intézmények, nevelési tanácsadó; rendőrség; ügyészség; bíróság; társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

Érzékenyítés

A társadalmi érzékenyítés célja, hogy a mélyszegénységben élő emberek és családjaik illetve a többségű társadalom tagjai együtt, integráltan töltsék a szabadidejüket, annak érdekében, hogy egymást megismerjék, feloldódjanak az előítéleteik és közelebb kerüljenek egymáshoz. Így a szegregátumban élő emberek társadalmi elfogadottsága nő, könnyebben találnak munkát a nyílt munkaerőpiacon, könnyebben alkalmazkodnak a kollégákhoz és a munkahelyi csapathoz. A közös rendezvények hatására a családok elszigeteltsége is csökken, növekszik a kapcsolati hálójuk és a szorosabb társadalmi kapcsolatok könnyíthetik a család terheit is. A társadalmi hozzáállás változásának hatására a szakemberek nem elszigetelten végzik munkájukat, munkájuk presztízse és tisztelet növekszik, ha társadalom egyre többet tud a szegénységben élő emberekről. A társadalom attitűd változás elengedhetetlen.

Többek között az alábbi jó gyakorlatok elindítása, átvétele:

A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése (TÁMOP-5.5.1 pályázat kiírás mintájára). Célja: országos szemléletváltás előmozdítása a családi szféra társadalmi jelentőségével kapcsolatban, integrált szolgáltatások nyújtásával a fiatal gyermekes családok támogatása – a kötelező önkormányzati alapellátási feladatokat kiegészítő eszközökkel – kis közösségi kezdeményezések, például ún. „családi erőforrás központok” létrehozása útján. Az integrált szolgáltatások egyesítik a foglalkoztatási, családi, szülői és egészségfejlesztési támogató szolgáltatásokat és az innovatív eszközöket.

Közösségfejlesztés

A közösségfejlesztés társadalomalakító koncepció és módszer, közművelődés és felnőttoktatás új módszere, humán segítő szakma, szociális munka, település és térségfejlesztés. A közösségszervezés a települések (falu), térségek (örség), szomszédságok (párbeszédet folytató közösségek, szomszédok közötti viszony) társadalmi, kulturális fejlesztését jelenti, amelyben a kulcsszereplők a cselekvés, helyi cselekvő polgárok, közösségeik hálózatai és a közösségfejlesztő. A közösségfejlesztő feladata, a bátorítás, informálás, kapcsolatszerzés és cselekvésre való buzdítás.

Ehhez szükséges a közösségi programok szervezését biztosító infrastruktúra fejlesztése, korszerűsítése, illetve közösségi programok szervezésével foglalkozók alkalmazása, vagy civil szervezetek támogatása. A területeken olyan személyek, szervezetek megtalálása és támogatása célszerű, akik mozgósítani tudják a szegregátumban lakókat közös programokra, lakóterületi akciókra (pl. kulturális, sport, egészségmegőrzést, környezettudatos magatartást támogató rendezvények). A támogatandó programok kiválasztásának elvei: pl. célcsoport köre, szervezett programok tartalma; civil szervezet képessége a rendezvényszervezésére. A közösségi akció, program igazán akkor hatékony, ha integrált, tehát egy valósul meg, hogy azt a többségi oldal is igénybe veszi. Ezen túl lehetőség van egy szegregátumban élő szegénységi szubkultúrának befolyásolására, közösségi aktivitásra egyéb projektekkel, közösségfejlesztéssel.

Többek között az alábbi jó gyakorlatok elindítása, átvétele:

Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér kialakítása. A vidéki lakosság megtartása érdekében a helyben elérhető alapszolgáltatások körének bővítése, minőségének és hozzáférhetőségének javítása többfunkciós szolgáltató központok létrehozásával, a többnyire kihasználatlan épületek felújítása és műszaki korszerűsítése révén. Az intézkedés az egyik legösszetettebb, számos ágazati és vidéki szereplőt, közösséget és szolgáltatót érintő vidékfejlesztési program (Az IKSZT program az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (továbbiakban: ÚMVP) III. tengelyének: „A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása”, azon belül az „5.3.3.2.1. A vidéki gazdaság és a lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások” intézkedésének része.)

	Kiemelt célrendszere	Intézkedés hatása	Eredmények eléréséhez szükséges együttműködő partnerek
Szegregátum lakói pszichoszociális fejlesztése	Munkerő-piaci, oktatási integráció elérése	✓ Munkanélküli személy munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése. ✓ Foglalkoztatottsági szint növekszik. ✓ Alacsony státuszú személyek újratermelődésének megszüntetése. ✓ Adósság-spirál megállítása. Közüzemi szolgáltatók felé fennálló tartózkodások rendezésre kerülnek. ✓ Iskolai lemorzsolódás csökken.	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Szeghalom Kistérség Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézmény Hegyesi János Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény Egészségügyi Központ Füzesgyarmat Város Önkormányzat Bölcsőde Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség Füzesgyarmati Református Egyházközség Helyi civil szervezetek
Élhetőbb környezet kialakítása	Lakhatási és mobilizációs integráció	✓ Lakásállomány fejlesztése, komfortfokozat emelése ✓ Kerékpár közlekedés biztonságosabbá tétele	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Szeghalom Kistérség Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézmény
Társadalmi környezet változtatása	Társadalmi integráció	✓ Összehangolt intézményi együttműködések ✓ Szegregációs folyamatok megállítása ✓ Fiatalok hasznos szabadidő-eltöltésének támogatása ✓ Civil szervezetek megerősítése	Füzesgyarmat Város Önkormányzata Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Napközi Otthonos Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Szeghalom Kistérség Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézmény Hegyesi János Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség Füzesgyarmati Református Egyházközség Helyi civil szervezetek

7.6. A Stratégia külső és belső összefüggései

Az IVS külső összefüggéseinek vizsgálatakor az alábbi dokumentumokkal való egyezést szükséges áttekinteni:

- ✓ Füzesgyarmat Településszerkezeti Terve
- ✓ Füzesgyarmat Nagyközség Településfejlesztési Konceptiója (1999.)
- ✓ Füzesgyarmat város projektorientált fejlesztési programja a 2007-2013. fejlesztési periódusra
- ✓ Füzesgyarmat Környezetvédelmi Programja (2009.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Esélyegyenlőségi Terve (2009.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Gazdasági Program 2010-2014.
- ✓ Helyi Építési Szabályzat (2009.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Hulladékgyűjtési Terve (2009.)
- ✓ Füzesgyarmat Város Sportfejlesztési Konceptiója (2009.)

Az integrált városfejlesztési stratégia megállapításai nagyban támaszkodnak a szakmapolitikai stratégiák megfogalmazására.

7.6.1. Illeszkedés és összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel

Füzesgyarmat településfejlesztési koncepciója elavult, felülvizsgálata nem történt meg, emiatt az IVS készítésekor csak részben lehet figyelembe venni. Jelenleg rendelkezésünkre álló dokumentum a Településszerkezeti Terv Alátámasztó Dokumentum munkarésze, valamint a 3/2009. (II. 12.) Kt. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról.

Az IVS megfelelő alapot szolgáltat arra, hogy a város elkészíthesse hosszú távú településfejlesztési koncepcióját.

A Településszerkezeti Terv Alátámasztó Dokumentum a városarculat kialakításához kapcsolódóan az alábbi célokat fogalmazza meg:

- ✓ a markáns, egyéniséggel rendelkező településszerkezet építészeti arculatának gazdagítása;
- ✓ karakteres, az építészeti környezettel harmonizáló zöldterület fejlesztés;
- ✓ az életminőséget és megtartó képességet növelő rendezett városkép továbbfejlesztése.

Füzesgyarmat sajátos, **városépítészeti szempontból értékes szerkezettel rendelkezik**, amely a város egyik legfontosabb értéke. Áttekinthető kisvárosi szerkezettel rendelkezik, a sokszor drasztikus városátépítések nem érintették, így a kisvárosi egység rehabilitációjával nem különösebben foglalkozni, a település kialakulásának eredeti logikája mentén lehet a fejlesztéseket folytatni. A településszerkezet kialakult, drasztikus változtatásokat nem igényel.

A **szerepkörök városrészi szintű megjelenése kiegyenlített**, a lakosság számára az alapfunkciók, a lakóépületekkel vegyes szolgáltatási és intézményi funkciók a központi belterületen elérhetőek. A településen kialakult ipari terület lehetőséget ad arra, hogy a környezetet zavaró telephelyek a lakóövezetből áttelepüljenek. A strandfürdő környékén üdülő jellegű övezet kialakítása indokolt. A városrészek fejlesztési irányvonalai

megfelelnek a már meglévő funkcióknak, ezek megerősítése, fejlesztése, kibővítése történik.

A **környezeti állapot** terhelése az ipari terület esetében jelentkezhethet, azonban az új beruházások szigorú környezetvédelmi szabályok betartása mellett valósulhatnak meg. Egyes városrészekben nem kívánatos ipari vagy gazdálkodási tevékenységek kiváltása lehet indokolt, azaz a lakóövezetből az ipari területre való áttelepülésével.

Az **épített környezet védelme** szempontjából fontos a városközpont fejlesztésére irányuló elképzeléseknél figyelembe venni a kisvárosi szerkezethez igazodó épületállományt, melyek egy része országos vagy helyi védelem alatt áll, amelyre a szakhatóság szigorú feltételeket szab.

7.6.2. Az Önkormányzat ágazati vagy tematikus stratégiáival való összhang

Az önkormányzat ágazati és tematikus stratégiáinak és az IVS-ben megfogalmazott fejlesztési célok illeszkedése:

Füzesgyarmat város projektorientált fejlesztési programja a 2007-2013. fejlesztési periódusra

A tervezési dokumentumban a Város már 2006-ban megfogalmazott olyan fejlesztési prioritásokat, amelyek még jelenleg is érvényesek lehetnek a városfejlesztés szempontjából:

1. A helyi gazdaság teljesítő-képességének növelése
 - vállalkozási környezet fejlesztése
 - mezőgazdaság fejlesztése
 - turizmus fejlesztése
 - A környezetipar megalapozása
2. Komplex környezetgazdálkodás
 - Kommunális szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése
 - Természeti értékek megőrzése, védelme, fejlesztése
 - Energia hatékonyság és megtakarítás növelése
3. Innovatív lakó- és szolgáltató környezet kiépítése
 - Épített környezet fejlesztése
 - Innovatív tudásközpont kialakítása
 - Az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése
4. A hátrányok leküzdése, megelőzés, esélynövelés
 - Integrált oktatás, nevelés, képzés
 - A szociális gazdaság kiépítése
 - Foglalkoztatási megállapodások
5. A civil társadalom megerősítése és bevonása
 - Civil szervezetek fejlesztése
 - Aktív állampolgári magatartás ösztönzése
 - A közrend és közbiztonság társadalmasítása

Az IVS célrendszeréhez való illeszkedés:

- ⇒ Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése
- ⇒ Minőségi élet feltételeinek javítása
- ⇒ Alternatív energia felhasználás

Füzesgyarmat Város Esélyegyenlőségi Terve

Füzesgyarmat esélyegyenlőségi programjának elsődleges célja, hogy a város minden lakójának elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa a fogyatékkal élők és a szociálisan hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet minden területén.

Az esélyegyenlőség megvalósítása az alábbi általános célok elérésével valósulhat meg:

1. A lehető legnagyobb mértékben csökkenjen Füzesgyarmaton az élet különböző területein jelentkező hátrányos megkülönböztetés, legyen biztosított az esélyegyenlőség a hátrányos helyzetű polgárok számára, erősödjön az összetartó, szociális városi társadalom.
2. Valósuljon meg a megfelelő pénzübeli, természetbeni juttatásokhoz való egyenlő hozzájutás, valamint a városi intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés a polgárok számára.
3. Valósuljon meg a közszolgáltatások, az információ és kulturális endszerek optimális elérhetősége, ezzel segítve a városi lakosság jogainak magasabb szintű érvényesülését.
4. Az esélyegyenlőség érvényre juttatása érdekében valósuljon meg az egyes ágazatok szakpolitikai céljainak és tevékenységének összehangolása.
5. Szolidáris, összetartó társadalom megteremtése, az esélyegyenlőség biztosításával, a hátrányos megkülönböztetés visszaszorításával, s a társadalmi szakadék megszüntetésével.
6. A város polgárainak minimális forráshoz való jog biztosítása a gazdaság területén.

Releváns prioritások:

- ✓ *A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása:* A prioritás célja a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációja, a munkaerőpiacra történő visszakerülésének támogatása. A megvalósítás támogatja a szociális gazdaság térnyerését.
- ✓ *A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése, fizikai elérésük könnyítése*
- ✓ *A diszkrimináció által érintett csoportokkal kapcsolatos társadalmi szemléletet megváltoztató programok támogatása:* Az Önkormányzat támogatja olyan programok, rendezvények szervezését, melyek előmozdíthatják a diszkrimináció által érintett csoportok, emberek kedvezőbb társadalmi megítélését és a helyzetük megértését, illetve amelyek megítélésükkel kapcsolatos szemléletváltást eredményezhetnek.

Az IVS célrendszeréhez való illeszkedés:

- ⇒ Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése

Füzesgyarmat Város Sportfejlesztési Konceptiója (2009.)

Az Önkormányzat 8/2009. (IV. 22.) Kt. számú rendelete és 2009-ben kidolgozott, középtávú sportkonceptiója határozza meg a sport területén a fejlesztés irányelveit.

Óvodai nevelés

- tárgy feltételek javítása elsősorban pályázati források igénybevételeivel;
- az óvodákban dolgozó pedagógusok továbbképzésének testnevelés támogatása a felnövekvő generációk fizikai állapotának javítása érdekében;
- minden óvodatelep legyen ellátva tornaszobával.

Iskolai testnevelés, diáksport

- Kiemelt cél a sport létesítményhálózatának, és eszközellátottságának korszerűsítése, fejlesztése, hozzáférhetőségének az eddigieknél fokozottabb biztosítása. Ez alapján az önkormányzat fontos feladata a diáksport elsődleges színtereit adó városi sportcsarnok, városi sporttelep működési szintjének fenntartása, lehetőségeihez mért fejlesztése, a Kastélypark Fürdő és az Alapfokú Nevelési Oktatási Intézmény kapcsolatainak kiteljesítése.
- A felmenő rendszerű versenyeztetés támogatása, illetve a legfelsőbb szintig eljutó egyéni és csapatsportágakban kiemelkedő tevékenységet folytató, eredményt elérők, és felkészítőik elismerése.
- Legalább felmenő rendszerben – valamennyi füzesgyarmati gyermek számára iskolai szinten, tantervbe építetten is elkezdődhessen az úszásoktatás.
- Biztosítani szükséges, hogy a diákok önszerveződésre épülő iskolai sportkörök révén kielégíthessék mozgásigényüket, és ehhez szakképzett pedagógus nyújtson segítséget.

Gyógytestnevelés, fogyatékkal élők sportja

- A fogyatékkal élők sportolási lehetőségeinek megteremtése, segítése érdekében a sportolás, mozgás lehetőségét biztosítja a Városi Sporttelepen.
- A tornatermek, sportudvarok, egyéb sportlétesítmények fokozatos akadálymentesítése, tárgyi és létesítmény ellátottság javítása.

Versenysport

- Fontos feladat az utánpótlás nevelését követő felnőtt sportolás támogatási lehetőségeinek feltárása, a sportolás terei működőképességének biztosítása.
- Sportegyesületek támogatása, főként az utánpótlás-nevelés területén mutatkozó feladatok megvalósulásában.
- Országos és nemzetközi sportesemények megvalósításához szükséges fejlesztési lehetőségek feltárása, összefüggésben a gazdasági és turisztikai fejlesztésekkel.

Utánpótlás nevelés

- Az iskolai, és a diáksport versenyrendszer szélesítése.
- Az utánpótlás-nevelő szakemberek erkölcsi és anyagi megbecsülése.

Szabadidősport

- Támogatni kell a nagy tömegeket mozgósító szabadidősport rendezvényeket, és ezen rendezvények népszerűsítését.
- Idegenforgalmi jelentősséggel bír sportágak támogatása (gyaloglás, kerékpározás, lovaglás)
- Fokozott figyelmet kell fordítani a játszóterek karbantartására, új játszóterek kialakítására.
- Ösztönözni kell a helyi civilszervezeteket – akik alapszabályuk és profiljuk alapján is megtehetik - hogy vállaljanak nagyobb szerepet a helyi szabadidősport szervezésében, lebonyolításában.
- Extrém sportolásra alkalmas hely kijelölése a fiatalok számára.

Sportlétesítmények

- Sportcsarnok felújítása kiemelt cél. Alkalmassá kell tenni nemzetközi rendezvények megvalósítására.
- Biztosítani kell a nevelési oktatási intézmények tornatermi helyzetének javítását.
- Városi sporttelep kiszolgáló létesítményinek fejlesztése, ezen túlmenően indokolt egy szabadtéri kézilabdapálya kialakításának tervezése.

- Kastélypark Fürdőben a medencék műszaki állapotának fenntartása, és az úszásoktatás mellett a versenysport feltételeinek kialakítása. A lehetőségek függvényében a gyógytestnevelésre és a helyi gyógyászati központra épülő gyógyúszás is előtérbe helyezése.
- Téglagyári bányatavak: a horgásztavakat működtető egyesület, a tagság horgászati lehetőségein túlmenően alakítsa ki a sporthorgászat lehetőségeit, és bekapcsolódjon a város a turisztikai életébe, növelve ezzel az idegenforgalmi látogatottságot.

Sporttámogatás rendszere

A város sportéletének zavartalan működése érdekében az Önkormányzat törekszik arra, hogy a mindenkor költségvetésben megfelelő összegű –hosszabb távon is tervezhető– működési támogatást biztosítson a sportlétesítmények fenntartási, felújítási és fejlesztési keretén felül. A sporttámogatásra fordítható összeget, a tervezhető bevételek és kiadások függvényében, a képviselő-testület évenként, a költségvetési rendeletében határozza meg úgy, hogy az –lehetőség szerint– érje el az éves költségvetési főösszeg 1%-át.

Füzesgyarmat Város Önkormányzata az éves költségvetésben jóváhagyott sporttámogatási keret felhasználásáról, felosztásáról egyrésztől címzetten, másrésztől a „civil szervezetek támogatása alap” terhére külön pályázati eljárás keretében dönt.

Pénzügyi támogatás: működési támogatás (utánpótlás-nevelés, versenysport, diáksport, szabadidősport); rendezvénytámogatás (jelentős városi, térségi vagy országos verseny), Közvetett támogatás: lehetőségei szerint létesítmény fenntartás, létesítmény felújítás és fejlesztés; az önkormányzat tulajdonában és fenntartásában lévő sportlétesítmények sportcélokra történő térítésmentes vagy kedvezményes biztosítása.

Az IVS célrendszeréhez való illeszkedés:

- ⇒ Minőségi élet feltételeinek javítása

7.6.3. Az önkormányzat gazdasági programjában szereplő célokkal való összhang

Az IVS támaszkodik a város önkormányzata elfogadott, **2010-2014** közötti időszakra megfogalmazott **gazdasági programra**.

Az IVS stratégiai céljainak megfogalmazásakor az alábbi gazdaságfejlesztési programban megfogalmazott célokat vettük alapul:

- ⇒ Munkahelyteremtés a vállalkozói szféra erősítésével, évi 10 millió forint vállalkozói alap biztosításával;
- ⇒ Elősegíteni, és esetenként koordinálni kell a mezőgazdasági vállalkozások termékpályássá tételét, a tömeges foglalkoztatás és a magasabb jövedelemnövekedés érdekében;
- ⇒ A közhasznú, közcélú foglalkoztatás keretében valódi, értékteremtő tevékenységet kell folytatni, ami emeli az ilyen jellegű munka értékét (kertészet, önkormányzati felújítások);
- ⇒ A gyógy-és termálvízre alapozott turisztikai célú fejlesztés, ami a Kastélypark Fürdő továbbfejlesztését jelenti, önkormányzati és pályázati forrás bevonásával, valamint helyi vállalkozók szolgáltatókként való bekapcsolásával;
- ⇒ Lovasturizmus fejlesztése;

- ⇒ Egységes turisztikai arculat kialakítása (turisztikai marketing terv);
- ⇒ Városmarketing tevékenység javítása;
- ⇒ Szociális földprogram indítása;
- ⇒ Humán erőforrás fejlesztése, nappali tagozatos szakképzés megszervezése;

Az IVS célrendszeréhez való illeszkedés:

- ⇒ Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése

7.6.4. A Települési Környezetvédelmi Programmal és más környezetvédelmi tervekkel való összhang

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény külön fejezetben foglalja össze a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait. A törvény kiemelt jelentőséget tulajdonít az ember és környezete harmonikus kapcsolata kialakításának, valamint a fenntartható fejlődés környezeti feltételei biztosításának.

A települési önkormányzatok feladatai között a környezetvédelmi törvény kiemelt helyen fogalmazza meg **a települési környezetvédelmi program** készítését. Ezt a környezetvédelmi törvény 46.§ (1) b) pontja szerint a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (NKP) összhangban kell kidolgozni. Füzesgyarmat Önkormányzata 2009-ben ennek megfelelően kidolgozta környezetvédelmi programját.

Az elkészített **környezetvédelmi program célja** a közigazgatási terület környezeti jellemzőinek meghatározása, a meglévő környezeti értékek megóvása, a problémák feltárása, rangsorolása és javaslat a prioritások megjelölésével a további feladatok meghatározására, a megoldások előkészítésére, a környezetkárosító tevékenységek megelőzése illetve felszámolása, a környezeti állapot helyreállítása, valamint a település lakossága, a környezet és a településen működő gazdasági szervezetek közötti harmonikus kapcsolat megteremtése, a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása.

A környezetvédelmi program legfőbb, általános célkitűzések a következők:

- A környezetkárosító hatások megelőzése, megszüntetése.
- A rongálódott környezeti állapot helyreállítása.
- Az emberi egészséget veszélyeztető káros hatások megelőzése, illetve mérséklése.
- A természeti erőforrásokkal való hatékony, környezettudatos gazdálkodás végzésének elősegítése.
- Megújuló energiaforrások alkalmazásának vizsgálata
- Lakossági szemléletformálás és környezeti nevelés.
- Hiányzó helyi rendelkezések és szabályok megalkotása.

Füzesgyarmat település önkormányzatának kitűzött célja, hogy a megfelelő környezeti állapot elérésével megteremtse a településfejlesztés lehetőségét. Ehhez kapcsolódó konkrét célok:

- A településen belül a környezet tisztaságának megőrzését és javítását kell célul kitűzni. A közmunka programmal megkezdett feladatokat folytatni kell. A település területén meg kell szüntetni illegális hulladéklerakást, tudatformálással és rendszeres határszemlékkel kell a célt elérni.

- A településen belül a zöld-terület aránya jónak ítéltető, ezért a zöldterületek arányának és állapotának megőrzése célként határozható meg.
- Szükség van olyan közösségi rendszeres programra, mely a település lakóit vonná be környezetünk tisztábbá tételébe. Az általános iskolásoktól kezdve minden korcsoportot meg kell szólítani.

Az egész környezetvédelmi programot *hatévente* felül kell értékelni, s új ütemterveket és feltételrendszereket kell kidolgozni, mellyel folyamatosan biztosítható a fenntartható fejlődés és a település térségbeli kiemelkedő pozíciója.

A területfejlesztéshez, területrendezéshez szükséges pénzeszközök jelentős hányada pályázati formában szerezhető meg (Ágazati és Regionális Operatív Programok, Megyei Közgyűlés elkülönített forrásai, Leader Programok stb.). A környezetvédelmi törvény lehetőséget teremt a települési önkormányzatok számára települési önkormányzati Környezetvédelmi Alap létrehozására.

Az IVS-ben részletezett tervezett fejlesztések minden esetben figyelembe veszik a település Környezetvédelmi Programjának elveit és célkitűzéseit. A célok megvalósításakor a fenntartható környezeti viszonyok érvényesülése az egyik legfontosabb indikátor.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. Törvény 35. §-a írja elő a települések számára a **helyi hulladékgazdálkodási terv** készítését. A hulladékgazdálkodási törvényben foglalt célkitűzések és a meghatározott alapelvek a negatív környezeti hatások megszüntetésére és a fenntartható fejlődést szem előtt tartva, a prevencióra helyezik a hangsúlyt.

Füzesgyarmat Önkormányzata a település rendezési tervével, illetve környezetvédelmi programjával összhangban a település közigazgatási, illetékességi területére vonatkozóan helyi hulladékgazdálkodási tervet dolgozott ki 2009-ben.

A terv alapvető célkitűzése, hogy a fenntartható fejlődés pillérei (környezeti, gazdasági és társadalmi) érvényesíthetők legyenek a hulladékgazdálkodásban.

- *Környezeti szempont:* a hulladék kezeletlenül jelentős mértékben terheli, kezelés után kisebb mértékben vagy egyáltalán nem terheli és szennyezi a környezetet, ezért fontos cél a megelőzés és minimalizálás, illetve a hasznosítás, továbbá az ártalmatlanítás olyan módon, hogy a környezeti teher minimális legyen.
- *Gazdasági szempont:* a hulladékok ártalmatlanítása és a környezeti károk elhárítása költséges, ezért a megelőzés és minimalizálás, valamint a hasznosítás közvetlen költségmegtakarítást jelent.
- *Társadalmi szempontok:* a hulladékok kezelése társadalmi igény, ezért vált közzolgáltatási tevékenységgé. A kommunális hulladékok kezelésének végső költségeit a lakosság viseli.

A hulladékgazdálkodási tervben meghatározott intézkedések a következők:

- Térségi hulladékgazdálkodási koordinációs hálózat létrehozása a környezetvédelemért felelős önkormányzati munkatársak vezetésével.
- Hulladékgazdálkodási agglomerációk létrehozása.

- Települési szilárd hulladéklerakó rekultivációs tervének elkészítése.
- Iskolai oktatási programok a helyi hulladékgazdálkodás kérdéseiről.
- Jövőbeni tervként: Hulladékudvar kialakítása

Az IVS célrendszeréhez való illeszkedés:

- ⇒ Minőségi élet feltételeinek javítása
- ⇒ Alternatív energia felhasználás

7.6.5. Területi fejlesztési tervdokumentumokkal való összhang

A város fejlesztési céljainak és a tágabb térsége stratégiai céljainak **illeszkedése** rendkívül fontos. A város és térsége viszonyában azokat a tématerületeket és területi egységeket vettük figyelembe, amelyek ténylegesen hatással vannak egymásra.

Az IVS-nek az alábbi stratégiai dokumentumokkal való összhangját vizsgáltuk meg:

- ✓ Békés Megyei Önkormányzat Társadalmi-gazdasági programja 2007-2014. (2011.)
- ✓ Békés Megye Területrendezési Terve módosítás, 2011.

Az egyes dokumentumokban megfogalmazott célok illeszkedését, egymásra épülését a következő táblázat mutatja be:

IVS célkitűzése	Területi fejlesztési dokumentumok releváns célkitűzésével való összhang
Békés Megyei Önkormányzat Társadalmi-gazdasági programjában megfogalmazott kiemelt fejlesztési területek	
Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	➤ KKV-k piacra jutásának elősegítése – kiemelten az agrár-, és vidékfejlesztés területén, többek közt a Békés megyei helyi termék bevezetésével, a termékpiac online internetes felület biztosításával, piacfejlesztési intézkedésekkel, képzéssel
Turizmus fejlesztése	➤ turisztika-, vonzerőképesség-, megyemarketing, többek közt a komplex termálvíz fejlesztési programokkal, a határon átnyúló együttműködések erősítésével;
Minőségi élet feltételeinek javítása	➤ humán szolgáltatások fejlesztése - életminőség javítása, például a felnőttképzési lehetőségek bővítésével, a minőségi idősellátás fejlesztésével
Békés Megye Területrendezési Terve módosítás	
Minőségi élet feltételeinek javítása	➤ Közlekedési hálózatok és létesítményeik módosításának tervjavaslata a közúti közlekedésre vonatkozóan: új főutak közül a Szeghalom-Füzesgyarmat-Karcag főút a 4212. és 4206. jelű összekötő utak vonalán halad, érinti Füzesgyarmatot, javítva a megközelíthetőségét. ➤ Az OTRT által meghatározott országos kerékpárutak közül Az Alföldi kerékpárút áthalad a településen.
Alternatív energia felhasználás	⇒ A megújuló energiaforrás felhasználás lehetőségei közül kis biogáz erőtelep, szélenergia, geotermikus energia és napenergia hasznosítása érinti a települést

7.6.6. A stratégia főbb belső összefüggései

A városrészekre kitűzött célok és az akcióterületek céljai a helyzetértékelésben azonosított problémák megoldására és a SWOT analízisben megállapított lehetőségek kihasználására irányulnak. A városi és városrészi helyzetelemzésből levezetett célok jelölték ki a fejlesztés gócpontjait, a fejlesztési akcióterületeket, amelyek középtávon beavatkozást igényelnek.

A stratégiában azonosított erőforrások elegendőek a célok megvalósítására, a tervezett lépésekhez rendelt források reálisak, megvalósulásuk érdemi előrelépést eredményez. A bevonható erőforrások becslése reális, azonban a 7.4.2. fejezetben lévő forrástáblázat alapján meg kell állapítani, hogy a fejlesztések legmeghatározóbb forrása pályázati támogatás. A stratégia nagyságrendileg reális célokat tartalmaz, azonban a források bizonytalansága jelentős kockázatot képvisel, amelynek hatása a tervezet fejlesztéseket is jelentősen befolyásolhatja (támogatás elmaradása esetén). A kockázat minimalizálása érdekében az önkormányzat részéről nagyon tudatos és összefogott pályázati aktivitás szükséges az önerő biztosításával, forrásallokációval, költségvetés ütemezéssel.

A szomszédos városrészekre megfogalmazott célok illeszkednek egymáshoz, ugyanakkor egyszerre a városrészek karakterét is erősítik. Az egyes városrészekhez nem szükséges új funkciót rendelni, funkcióváltásra nincs szükség, elsősorban a meglévő funkciók bővülése történik, ez azonban a másik városrészben nem jár funkcióvesztéssel.

A stratégiában foglalt fejlesztések egymást erősítő hatása akkor tud érvényesülni, ha a tevékenységek prioritizálása, időbeni ütemezése megtörténik. Ez a célok teljesülésének fontossági sorrendjen, illetve az akcióterületi fejlesztések egymást erősítő, szinergikus hatása kihasználásának logikáján, valamint a város már megkezdett forrásteremtő tevékenységének függvényében, azaz a beadott és elnyert pályázati támogatások megvalósítási idején alapul. Ezt az elvet figyelembe véve az Önkormányzat a következő időbeli ütemezést állapította meg:

	Városközponti funkciót erősítő akcióterület	Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület	Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület	Gazdasági funkciót bővítő akcióterület
1. szakasz (0-2 év)	➤ Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése ➤ Szociális melléképület kialakítása	➤ Szabadtéri közösségi színpad építése ➤ Turisztikai információs iroda	➤ Sportcsarnok felújítása ➤ Általános Iskola központi épületének fűtőkorszerűsítése	➤ Gyümölcsfeldolgozó üzem építése ➤ Diófeldolgozó üzem építése ➤ Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése
2. szakasz (2-5 év)	➤ Hőközpont kialakítása	➤ Fedett medence, családi medence és fürdőfelújítás ➤ Sportpálya kiszolgáló mellékhelyiség építés ➤ Zöldfelület növelése, parkok	➤ Önkormányzati bérlakások felújítása ➤ Játsszótér kialakítsa (Bajcsy-Zs. utca) ➤ Játsszótér kialakítása (Áchim utca) ➤ Családsegítő központ bővítése ➤ Civilház kialakítása ➤ Műfüves pálya és öltöző ➤ Kerékpárút Klapka u. ➤ Községi szolgáltatások fejlesztése ➤ Komplex foglalkoztatási programok	➤ Napelem-park létesítése ➤ Biogáz üzem és erőmű ➤ Inkubátorház, ipari csarnok építése

	Városmközponti funkciót erősítő akcióterület	Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület	Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület	Gazdasági funkciót bővítő akcióterület
3. szakasz (5-7 év)	➤ Helyi védettségű épületek homlokzat felújítása ➤ Művelődési Központ felújítása és átalakítása ➤ Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése ➤ Pihenőpark kialakítása ➤ Üzletsor energetikai korszerűsítése, homlokzatmegújítása, bővítése	➤ Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése	➤ Úthálózat, gyalog és kerékpárutak felújítása, építése ➤ Zöldfelület növelése, parkok	➤ Lovarda építése ➤ Húsüzem építése/felújítása ➤ Benzinkút és autómosó létesítése

Az **első szakaszban** azok a fejlesztések kerülnek megvalósításra, melyekre az önkormányzat már **elnyerte a támogatást**, de a projektek megvalósítása **még nem kezdődött el**. A második szakaszban a tervezett, beadás alatt lévő pályázati támogatások szerepelnek. A **harmadik szakaszban** olyan fejlesztések valósulnak meg, amelyekhez megvalósításához az alapvető feltételek várhatóan adottak lesznek.

7.6.7. A stratégia megvalósításának főbb kockázatai

Fontos, hogy az IVS stratégia szintjén azonosított kockázatokat tartalmazzon, tehát szükséges azonosítani azokat a törekvéseket, eseményeket, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti.

A kockázatok beazonosítása mellett meg kell jeleníteni az esetleges bekövetkezésük elkerülésére tervezett intézkedéseket.

A kockázatokat annak alapján csoportosítottuk, hogy kockázat a város „belső” tényezőinek körében van (városi társadalom, gazdaság, környezet), vagy külső körben merül fel (szabályozási környezet, gazdasági, társadalmi változások).

A kockázatok jelentőségének becslésekor külön elemzésre kerül, a kockázat bekövetkezésének valószínűsége és az a hatás, amit az esetleges bekövetkezés okoz. Az azonosított kockázatok bekövetkezés valószínűségét csökkentő és a hatás minimalizálását eredményező intézkedések megtervezése is megtörténik.

Az IVS szempontjából felmerülő kockázat lehet:

1. Város által befolyásolható belső kockázatok:

Társadalmi kockázat: lakossági ellenállás

Jogi kockázat: tulajdonviszonyok változása

Gazdasági kockázat: magánforrások, befektetői szándékok

Pénzügyi kockázat: likviditási nehézségek

2. A város hatáskörén túlmutató, külső kockázatok:

Jogi kockázat: a jogszabályi környezet változása

Pénzügyi kockázat: pályázati rendszer változásából adódó kockázat

Füzesgyarmat kockázatkezelési stratégiája:

Kockázat típusa	Kockázat azonosítása	Kockázat értékelése (hatása) 1-7-ig	Kockázat kezelése	Bekövetkezésének valószínűsége 1-7-ig
Belső kockázatok				
Társadalmi	Lakosság nem nyitott a fejlesztések iránt, lakossági ellenállás	4	Megfelelő szintű és minőségű lakossági tájékoztatás Partnerségi egyeztetések	1
Jogi	Tulajdonviszonyok változása	4	A fejlesztéssel érintett ingatlanok tulajdonviszonyainak nyomonkövetése	1
Gazdasági	Nem realizálódik megfelelő befektetői kör	4	Megfelelő partnerségi egyeztetések, kedvező befektetési környezet megteremtése, településmarketing	3
Pénzügyi	Likviditási kockázat	6	Pénzügyi terv készítése és annak folyamatos monitoringja. Tartalékok elkülönítése és biztosítása	3

Kockázat típusa	Kockázat azonosítása	Kockázat értékelése (hatása) 1-7-ig	Kockázat kezelése	Bekövetkezésének valószínűsége 1-7-ig
Külső kockázatok				
Jogi	Jogszabályi környezet változása	3	Jogszabályok nyomonkövetése, változásokra való felkészülés	3
Pénzügyi	Megváltozó pályázati rendszer	5	Társadalmasítás időszakában véleménynyilvánítási lehetőség kihasználása	3

8. A megvalósítás eszközei

8.1. A célok elérését szolgáló nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejezet azokat az önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja magba, amelyek segítik, támogatják az integrált városfejlesztési stratégiában valamint más a városra vonatkozó stratégiai jellegű dokumentumokban megfogalmazott fejlesztési célok elérését.

Az Önkormányzat a stratégia megvalósítását **helyi rendeleteivel** tudja szabályozni, ilyen szabályozási lehetőség a **település rendezési terv** folyamatos felülvizsgálata, átdolgozása. A településrendezési terv rajzi és szöveges részekből áll. A település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket megállapító építési előírásokat térképen, rajz formájában a szabályozási terv ábrázolja, szövegesen a helyi építési szabályzat írja le. A szabályozási tervet és a helyi építési szabályzatot a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztatja ki, és rendelettel hagyja jóvá.

A város egyes fejlesztési területeire már elkészítette tematikus terveit, így turisztikai marketingterv és befektetés ösztönzési stratégia már segíti a település marketingtevékenységét, egységes megjelenését.

A város számos formában igyekszik megmutatni önmagát, kiadványok, szórólapok, kisfilmekkel próbálja a települést reklámozni, ugyanezt a célt szolgálja a város honlapja, a helyi újság (amondó) és a Füzes TV is. **Koncentrált településmarketing elképzelés még nem körvonalazódott ki.** Javasolt egy komplex marketingstratégia kidolgozása, a városi attrakciók egységes keretbe foglalása.

8.2. Az integrált stratégia megvalósításának szervezeti háttere

Az integrált városfejlesztés stratégia megvalósítása a városfejlesztési kézikönyv alapján olyan szervezeti működést kíván meg a városoktól, amely biztosítja a stratégia egészének folyamatos karbantartását, az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába („stratégiai menedzsment”), másrészt biztosítja a stratégia által kijelölt akcióterületi fejlesztések professzionális és hatékony megvalósítását („operatív menedzsment”).

A stratégiai menedzsment a „hatások” érvényesüléséért, az operatív menedzsment pedig az eredményekért (mind a közvetlen, „kimenetek”, mind a tényleges eredmények) felel. Az eredmények visszacsatolása a program nyomon követéséből („monitoring”) származó adatok alapján történik.

8.2.1. Stratégiai menedzsment szervezet

A **stratégiai menedzsment fő feladatai:**

- ✓ Az **IVS megvalósulásának folyamatos nyomon követése**, értékelése. Ennek keretében az elhatározott fejlesztések megvalósulásának nyomon követése, azok elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése, az IVS által kitűzött célok teljesülésének figyelemmel kísérése.

- ✓ A városfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a **külső feltételrendszer változásainak** a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak **elemzése**, értékelése.
- ✓ A **városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása**, azok változásainak beépítése az IVS cél- és eszközrendszerébe.

A stratégia menedzsment szervezete nem választható el a város önkormányzatának szervezeti rendszerétől. A feladatokat az önkormányzati hivatal szakapparátusa végzi az egyes szakmai területek szoros együttműködésével.

Az együttműködést a Polgármesteri Hivatal szervezetében intézményesítésre kerülő **stratégiai munkacsoport** végzi, amelybe az érdekelt szakmai szervezeti egységek delegálnak majd résztvevőket.

A stratégiai munkacsoport vezetőjét a Gazdálkodási és Ellenőrzési Bizottság adja, tagokat pedig a Szociális és Egészségügyi Bizottság, és az Oktatási-, Kulturális-, Turisztikai és Sportbizottság.

A testület szabályozza, hogy hogyan történik a hivatali együttműködés, hogyan valósul meg a stratégia munkacsoport munkája, tagjainak együttműködése, továbbá a munkacsoport munkáját a hivatal mely egysége segíti.

A stratégiai döntések meghozatala a város vezetésének feladata, azonban ennek elősegítése érdekében intézményesíteni szükséges a partnerség megnyilvánulási formáit. Mindenképpen javasolt a formális **„IVS partnerségi fórum”** létrehozása és a hivatal általi működtetése, amely helyet ad a stratégiában érdekelt civil szervezeteknek, vállalkozói csoportoknak és a lakosság tagjainak a véleményük kinyilvánítására. A fórum által tárgyalt tematika összeállítását a stratégiai munkacsoport végzi, a szakmai anyagok előkészítését az önkormányzat stratégiai menedzsmenttel megbízott részlege készíti elő. A fórum elnökei feladatait polgármester vagy az alpolgármester látja el.

Mivel a fórum stratégiai döntésekben segíti a városvezetést, ezért a fórumot évenként legalább egyszer – legfeljebb kétszer össze kell hívni, megvalósulásának áttekintése szükséges.

Az IVS partnerségi fórum szerepe összegezve: a városvezetés stratégiai döntéseinek előkészítéséhez információt szolgáltat, igényeket, szándékokat tudatosít, javaslatokat tesz, összeköttetést biztosít az fejlesztésekkel érintett közösség és a városvezetés között. A fórum működését a minden rendelkezésre álló eszközzel nyilvánossá kell tenni: összefoglaló megjelentetése a város honlapján, internetes fórum működtetése, helyi médiák bevonása, stb.

8.2.2. Operatív menedzsment szervezet

Az IVS-ben előrevetített akcióterületi fejlesztések, köztük a funkcióbővítő, illetve szociális városrehabilitációra irányuló akcióterületi tervek megvalósításához professzionális városfejlesztési projekt menedzsment működtetése szükséges.

A fejlesztésekkel kapcsolatos stratégiai döntések meghozatala az Önkormányzat törvényes képviselőinek („stratégiai menedzsment”) hatáskörébe tartozik. A város egészének érdekeit szem előtt tartva, a város közép- és hosszú távú céljainak megfelelően kell egy projekt vonatkozásában a döntéseket meghozniuk. Ehhez viszont

elegendő ismerettel kell rendelkezniük, melyet az operatív projekt menedzsment szervezet biztosít számukra. A megfelelő döntés-előkészítéshez rendkívül fontos, hogy a projekt menedzsment szervezetet megfelelő szakértők alkossák, azaz olyan személyek, akik rendelkeznek a konkrét kérdésekre vonatkozó vélemény kialakításhoz szükséges információkkal, tudással és tapasztalattal. A projekt menedzsment szervezet szintjén történik meg a napi, operatív döntések meghozatala. A stratégiai döntések mindig a „hatások” érvényesülésére, míg a napi döntések az eredmények (közvetlen kimenetel, tényleges eredmény) magvalósulására irányulnak.

Az Önkormányzat az akcióterületi fejlesztések végrehajtása érdekében mindig olyan operatív menedzsment szervezet kíván felállítani, mely a stratégiai menedzsmenttel és az egyéb partnerekkel együttműködve hatékonyan megvalósítja a fejlesztéseket.

A korábbi pályázati tapasztalatok alapján az Önkormányzat döntéshozói (a stratégiai menedzsment tagjai) a racionalitás, a szükségesség és a fenntarthatóság elveit szem előtt tartva arra a meggyőződésre jutottak, hogy az Integrált Városfejlesztési Stratégiában nevesített célok és eredmények megvalósítása érdekében nem szükséges városfejlesztő társaság létrehozása és működtetése. Az Önkormányzat jelenlegi és jövőbeli anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy hosszú távon fenntartsa és finanszírozzon egy ilyen jellegű szervezetet. A város középtávú stratégiai elképzeléseinek megvalósítása teljes mértékben koordinálható a Polgármesteri Hivatal kijelölt munkatársai által. Az Önkormányzat és munkaszervezete, a Polgármesteri Hivatal rendelkezik az ehhez szükséges megfelelő tapasztalattal, szakmai tudással bíró apparátussal, a működéshez nélkülözhetetlen irodai infrastruktúrával. Komplex projektek megvalósítása esetén pedig külső szakértői szervezet igénybevétele szavatolja a projektek sikerességét. A városfejlesztő társaság bevonása nélkül a város vezetőinek, döntéshozóinak közvetlenebb kapcsolata és ráhatása marad a városfejlesztési projektekre.

A fentiek alapján tehát nem indokolt új szervezatként városfejlesztő társaság alapítása, bevonása, hiszen a társaság nyújtotta hozzáadott érték nincs összhangban a működéshez és fenntartáshoz szükséges költségekkel. Az önkormányzat belső munkatársai és egy külső projekt menedzsmentvállalkozás (PMV) révén teljes körűen biztosítottak a komplex akcióterületi projektek esetében azok a szakmai kompetenciák, melyek szükségesek a megvalósításához.

Füzesgyarmat város önkormányzata a korábbi évek sikeres projektjei alapján rendelkezik a belső menedzsment feladatok ellátásához szükséges általános és speciális kapacitásokkal. A munkatársak a jelenleg futó projektek erőforrás igényére tekintettel, szakmai szempontok alapján kerülnek kijelölésre. Az IVS által meghatározott középtávú stratégiai célok elérésének időtartama alatt mindenkor biztosított pénzügyi, építésügyi, szakmai és adminisztratív (általános kapcsolattartó) munkatárs. Az előzetes tájékoztató és korábbi tapasztalatok alapján az Önkormányzat úgy döntött, hogy a városrehabilitációs projektek végrehajtása érdekében a belső menedzsment mellett a projektmenedzsment feladatokat alapvetően külső, az Önkormányzattal szerződéses kapcsolatban álló partnerre bízva az eredményesebb munka érdekében.

Az operatív menedzsment feladatait a következő táblázat összesíti:

A projekt menedzsment szervezet feladatai		
BELSŐ MENEDZSMENT	Betöltött szerep	Feladat, felelősség, kompetencia
	Általános kapcsolattartó (adminisztratív feladatok felelőse)	Feladat: - A projektmenedzsment szervezet tagjai (külső, belső) közötti kapcsolattartás, koordináció biztosítása. - Adminisztrációs, információs feladatok ellátása, személyes egyeztetésekről írásos feljegyzés/emlékeztető készítése. - A jelentésekhez, beszámolókhöz szükséges információk, dokumentációk összegyűjtése az Önkormányzat részéről. - A keletkező dokumentumok megfelelő kezelése, archiválása. Felelősség, döntési kompetencia: - Felelős, hogy a stratégiai menedzsment a döntések meghozatalához szükséges releváns, megfelelő mennyiségű és minőségű információval rendelkezzen (egyeztetve a külső PMV-vel). - A belső PM tagok koordinálása, a megfelelő feladatvégzés ellenőrzése. - A jelentésekhez szükséges dokumentumok határidőben történő rendelkezésre állásának biztosítása. - Külső vállalkozókkal való kapcsolattartás (egyeztetve a PMV-vel).
	„Szakmai” munkatárs	Feladat: - A „szakmai” szemlélet jelenlétének biztosítása a projektben, a menedzsment szervezetben. A fejlesztés típusától függően – pl. szociális munkatárs, környezetvédelmi munkatárs. - Esélyegyenlőségi, fenntarthatósági szempontok érvényesítésének elősegítése. Felelősség, döntési kompetencia: - A szakmai tartalom felelőse. - Minden projekt esetében a fejlesztéssel érintett célcsoport „igényei” jelenléte biztosításának felelőse.

A projekt menedzsment szervezet feladatai		
BELSŐ MENEDZSMENT	Betöltött szerep	Feladat, felelősség, kompetencia
	Műszaki munkatárs	Feladat: - Műszaki megvalósítás előkészítése, a terület-előkészítési munkálatok irányítása. - Az akcióterületek lehatárolása során kijelölt, a fejlesztések beruházási helyét jelentő területek tulajdoni viszonyainak rendezése. - Helyi szabályozási terv módosításaiban való aktív részvétel (amennyiben releváns). - Szakmai-műszaki munka segítése, előkészítése. - Közbeszerzési eljárásokban (kivitelező kiválasztása) való közreműködés. Felelősség, döntési kompetencia: - Az építési tevékenységek ütemterv szerinti megvalósulásának felelőse. - Felelős a projekttevékenységek kivitelezésének összehangjárt. - Szükséges engedélyek meglétének biztosítása. - Műszaki tartalmat érintő operatív szintű döntések meghozatala (egyeztetve a külső PMV-vel).
	Pénzügyi munkatárs	Feladat: - A likviditás folyamatos nyomon követése, közreműködés a külső PMV által készített likviditási terv összeállításában. - A projektek könyvviteli feladatainak koordinálása, nyilvántartási rendszer felügyelete. - Jóváhagyott teljesítések esetén a kifizetések kezdeményezése. - A kifizetési kérelmek elkészítéséhez szükséges dokumentumok rendelkezésre bocsátása. Felelősség, döntési kompetencia: - Megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása a konzorciumi partnerekkel egyeztetve. - Az Önkormányzat gazdasági programjának, költségvetésének, valamint a projekt megvalósítás összehangjának biztosítása. - Gazdasági, pénzügyi döntések előkészítése. - Pénzügyi tartalmat, likviditást érintő operatív szintű döntések meghozatala (egyeztetve a külső PMV-vel).

A projekt menedzsment szervezet feladatai		
KÜLSŐ MENEDZSMENT	Betöltött szerep	Feladat, felelősség, kompetencia
	Projekt-koordináció Szakértés, egyeztetés és adminisztráció	Feladat: - A projekthez kapcsolódóan meghozandó döntések előkészítésében való részvétel. - A projektben résztvevő valamennyi szervezet munkájának folyamatos nyomon követése, a munkák összehangolásának támogatása. - Folyamatos rendelkezésre állás. - Közbeszerzési feladatok azonosítása, műszaki kiírásban való részvétel. - A projektvégrehajtás nyomon követése. - Az érintettek tájékoztatása a projekt mindenkor műszaki és pénzügyi állapotáról. - Költségátcsoportosítás elkészítése (amennyiben releváns). - Időszaki jelentések, ZPEJ és egyéb ad hoc jelentések készítése. - Státuszjelentések, kockázatelemzések, támogatási szerződés-módosítások, változás-bejelentések, kifizetési kérelmek elkészítése. - Kockázat-csökkentési lehetőségek felmérése, és kockázat kezelési stratégia meghatározása, megvalósítása a projekt folyamatában. - Helyszíni bejárásokon, egyeztetéseken való részvétel. - Projekttel kapcsolatos egyeztetések, megbeszélések összehívása. - Engedélyező hatóságokkal való kapcsolattartás (a műszaki munkatárssal egyeztetve). - A támogatás megfelelő igénybevételéhez szükséges dokumentációs és egyeztetési feladatok ellátása. - Előre nem látható problémák kezelése. - Belső menedzsment munkájának támogatása.

		<u>Felelősség, döntési kompetencia:</u> - A projekt költségvetésének, a cselekvési ütemtervnek betartása, betartatása. - Felelős a projekttevékenységek egymással összhangban történő megvalósulásáért. - Döntés előkészítés a projektütemezés és a költségvetés tartását veszélyeztető kérdésekben. - A projekt megvalósításában résztvevő szereplők szerződés szerinti teljesítésének ellenőrzése, előzetes jóváhagyása. - Felelős a támogatási szerződés által előírt határidők tartásáért, betartásáért. - Operatív (napi) szintű döntések meghozatala, az abban való közreműködés (egyeztetve a belső PM-mel). - Stratégiai menedzsment döntés-előkészítésében való közreműködés.
--	--	--

A fentiek alapján kijelenthető, hogy a menedzsment csapaton belül a tevékenységek és felelősségi körök kiegyensúlyozott eloszlása megvalósul, elkerülve a párhuzamos menedzsment-tevékenységek végzését. A projekt csapat magában foglal minden szükséges szakmai kompetenciát, a projekt menedzsment szervezet megfelelősége vitathatatlan. A tevékenységi körök, ellátandó feladatok teljes körűen meghatározásra kerültek, a működés feltételei megfelelőek. A kapcsolattartás módja, az információcsatornák azonosítása, az egyeztetések gyakorisága minden konkrét fejlesztés esetében külön rögzítésre kerül.

Az akcióterületi fejlesztések összhangjának biztosítása, a szinergikus, egymást erősítő hatások érvényesülése érdekében az Önkormányzat törekszik a belső operatív menedzsment szintjén az „állandóságra”, arra, hogy a beruházások vonatkozásában az információáramlás minél tökéletesebb legyen. A külső projekt menedzser vállalkozás kiválasztása során a stratégiai és belső operatív menedzsment közösen határozzák meg a kiválasztási kritériumokat. Így biztosított az, hogy az adott projektek specifikus igényei a megvalósulás érdekében teljes mértékben kielégíthetők legyenek. A kiválasztási kritériumok az akcióterületi, cselekvési tervekben lesznek rögzítve.

8.3. Településközi koordináció mechanizmusai

A város középtávú fejlesztési elképzelései során szükséges figyelembe venni a térségben zajló vagy tervezett fejlesztéseket, megteremteni ezek összhangját. A város térségével megvalósuló egyeztetési mechanizmusok és azok működtetése biztosítja, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a város környezetének főbb szereplőivel, stratégiai partnerekkel, és projektekkel.

Kistérségi szinten a város a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás tagja. A kistérség biztosítja a közös cselekvések összhangját, a településközi koordinációt, amelyet a társulás munkaszervezete lát el. A társulási működés célja, hogy az egyes településeken élő emberek azonos minőségű szolgáltatásokhoz jussanak hozzá a saját településükön, azaz a kistérségen belül a szolgáltatások mennyiségének és minőségének javítása, fejlesztése. Ez a tevékenység kapcsolódhat projektszintű tevékenységhez, amelynek megvalósításába más települések bevonása is indokolt lehet. A projektmegvalósítást segítő kapcsolattartás és információcsere biztosítását végezheti a társulás munkaszervezete.

A környező településekkel való egyeztetés a Szeghalom Kistérség Többcélú Kistérségi Társulás intézményi keretei között történt meg. A társulás tagjai: Bucsa, Dévaványa, Ecsefalva, Füzesgyarmat, Kertéssziget, Körösladány, Körösújfalú, Vésztő, Szeghalom. Az IVS által kitűzött célok és a kistérség társulási megállapodásában megfogalmazott, területfejlesztésre vonatkozó célok egymással összhangban vannak a turizmusfejlesztés, település- és területrendezési, műemlékvédelmi feladatok valamint a szolgáltatás szervezési feladatok ellátása területén.

A város reálisan méri fel azokat a lehetőségeket, amelyekhez a társulás vagy klaszter létrehozása elengedhetetlen. Sikeres együttműködéseinek egyike a városban keletkező hulladék kezelése, amelyet a Dél Alföldi Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás tagjaként oldja meg. Az ivóvíz minőségét javító program szintén több település összefogásával valósul meg. Példaértékű az alternatív energiafelhasználást és környezeti fenntarthatóságot preferáló tagsága a Klaszter a Környezettudatos Fejlődésért kezdeményezésben, melyben a klaszter tagjai nemcsak a település szűk környezetét jelenti.

A jó gyakorlatok folytatásaként javasolt mind a gazdasági, mind a civil és önkormányzati szféra számára a kapcsolódás akár már működő, vagy megalakulás előtt álló együttműködésekhez, társulásokhoz, klaszterekhez való csatlakozás annak érdekében, hogy a fejlesztések hatása ne izoláltan, hanem a település határain túl is jelentkezzenek.

8.4. Ingatlangazdálkodási koncepció

Az ingatlangazdálkodási koncepció elsődleges célja, hogy megalapozza az önkormányzati tulajdonban lévő forgalomképes ingatlanok stratégiai ingatlangazdálkodási keretében történő hasznosítását. Ezen túlmenően a forgalomképtelen ingatlanok esetében felmérje, hogy hogyan állíthatók a városfejlesztő célok szolgálatába.

Ennek érdekében a város:

- ✓ megtervezi az akcióterületeken lévő forgalomképes ingatlanok optimális hasznosításának módját (eladás, csere, közös hasznosítás, fejlesztést követő értékesítés);
- ✓ megtervezi az esetleges ingatlanvásárlások mértékét, módját és a későbbi hasznosítás vagy értékesítés feltételeit;

- ✓ felvázolja, hogy az akcióterülethez kapcsolódó forgalomképtelen ingatlanokon milyen jelentősebb fejlesztéseket kíván alkalmazni, melyek hatással vannak a rehabilitációs tevékenységekre.

Az önkormányzat törzsvagyonaiba a forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes ingatlanok tartoznak.

Forgalomképtelen ingatlanok a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, a parkok, és minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít. A jogszabályokban foglaltakon túlmenően forgalomképtelenek a városi hulladéktelepek és a köztemető. A forgalomképtelen ingatlanok az önkormányzat feladatellátás ellátáshoz kapcsolódnak, nem idegeníthetők el. Az önkormányzat forgalomképtelen ingatlanjainak száma 521.

Korlátozottan forgalomképes ingatlanok a közművek, intézmények és középületek, továbbá a helyi önkormányzat által meghatározott ingatlanok és ingók. A jogszabályokban foglaltakon túlmenően korlátozottan forgalomképesek a köztéri műalkotások és az önkormányzat tulajdonában lévő művészeti alkotások. A korlátozottan forgalomképes ingatlanok száma 33.

Forgalomképes ingatlanokhoz tartoznak az önkormányzat tulajdonába tartozó, értékesíthető telkek, épületek, ingatlanok. Forgalomképes ingatlanok száma 229.

A városba egyetlen országos műemlékvédelem alatt épülete a Kisgyarmat városrészben található Tájház.

Az önkormányzati ingatlanvagyon megoszlását az alábbi táblázat mutatja be:

Ingatlan típusa	Ingatlan száma	Területe (ha)	Könyv szerinti bruttó értéke (millió Ft)	Becsült értéke (millió Ft)
Belterületi	253	2965,625	4 425 322	5 600 823
Külterületi	530	9000,716	4 001 915	4 475 564
Forgalomképes	229	2957,634	387 823	505 083
Korlátozottan forgalomképes	33	14,670	1 231 805	1 495 925
Forgalomképtelen	521	8993,446	6 807 609	6 807 609
Beépített terület	144	845,181	4 292 764	5 593 907
Beépítetlen terület	639	1 1120,597	4 134 473	4 482 480
Műemlékvédelem alatt áll	1	0,118	2 396	4 680
Természetvédelmi terület	1	0,279	6 000	10 000

Az önkormányzati ingatlanvagyon megoszlása 2013.

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A fentiek figyelembe vételével, az IVS stratégiai céljainak ismeretében az ingatlan gazdálkodás alapelvei az alábbiak:

- ✓ Az ingatlangazdálkodási koncepciónak igazodnia kell az Integrált Városfejlesztési Stratégia céljaihoz, elő kell segítenie a területén élők életminőségének javítását.
- ✓ Meg kell felelnie a fenntarthatóság ökológiai, ökonómiai, társadalmi követelményeinek.

Az alapelveknek megfelelően biztosítani kell az **egészséges környezet lehetőségét**, a megfelelő jövedelmi viszonyokat biztosító **foglalkoztatás elősegítését**, valamint a **városidentitás megerősítését**. A feltételeket olyan módon kell biztosítani, hogy azok megfelelően illeszkedjenek a regionális környezet adta lehetőségekhez. Az önkormányzatnak természetesen meg kell tudni felelnie alapvető közfeladatai ellátásának is, és ehhez biztosítani kell a megfelelő működési feltételeket.

Az IVS-ben foglalt fejlesztési elképzeléseket az Önkormányzatnak úgy kell végrehajtania, hogy biztosított legyen a terület felértékelődése, az önkormányzati vagyon növekedése, és az ingatlanok gazdaságosabb működése.

Ennek érdekében:

- ✓ A tulajdonában levő ingatlanokkal tudatosan gazdálkodik;
- ✓ Törzsvagyonát tudatosan hasznosítja a közigazgatási feladatainak biztosítása, valamint a városi funkciók fejlesztése érdekében.
- ✓ Ügyel az ingatlanok költséghatékony működésére;
- ✓ A forgalomképes ingatlanok esetében a keletkező bevételeket (egyszeri, rendszeres) az IVS-ben meghatározott célok elérése érdekében használja fel, figyelembe véve a fenntarthatóság feltételrendszerét.

A város **ingatlangazdálkodással kapcsolatos elképzeléseit** az alábbi Önkormányzat Képviselő testülete által elfogadott **rendeletek szabályozzák:**

- ✓ 14/2004. (VI. 29.) önkormányzati rendelet az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól
- ✓ 22/2010. (XI. 25.) önkormányzati rendelet a közterület használatáról, védelméről, díjáról
- ✓ 31/2010. (XII. 13.) önkormányzati rendelet az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről.

A **vagyonszerzési rendelet** Füzesgyarmat város önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanjaira – a lakások kivételével – és ingó vagyontárgyaira, valamint a vagyoni értékű jogokra (továbbiakban önkormányzati vagyon), továbbá gazdasági társaságokban a Füzesgyarmat Város Önkormányzatot megillető egyéb társasági részesedésekre (a továbbiakban: portfólió vagyon) terjed ki. **A rendelet célja az önkormányzati tulajdon folyamatos védelme, a vagyonelemek használata és működtetése során értékük megőrzése és az önkormányzati vagyon növelésének előmozdítása.** Az önkormányzati vagyon működtetésének célja a kötelező és önként vállalt közfeladatok ellátásához szükséges gazdasági alapok megteremtése.

Az önkormányzati **vagyon feletti rendelkezés** formái:

- költségvetési gazdálkodás,
- adásvétel,
- csere,
- ajándékozás,
- bérbeadás,
- használatba adás,
- használati jog megvonása,
- haszonbérbe adás,
- vagyonkezelésre átengedés,
- alapítványba bevitel,
- apportálás,
- az önkormányzatot megillető elő- és visszavásárlási jog gyakorlása,
- biztosítékul adás,
- egyéb módon megterhelés.

Az önkormányzat vagyonát a polgármesteri hivatal tartja nyilván a számviteli törvény előírásainak megfelelően. Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlan-vagyon a 147/1992. (XI. 6.) Korm. rendelet szerinti **ingatlanvagyon-kataszterben** kerül nyilvántartásra. Amennyiben az önkormányzat vagyona új vagyontárggyal gyarapszik, a szerzéssel egyidejűleg a képviselőtestület dönt a vagyontárgy besorolásáról, amennyiben azt a törvény nem minősítette.

A **közterület használatáról** szóló rendelet olyan földterületre vonatkozik, melyek az ingatlan-nyilvántartásban közterületként vannak feltüntetve és a tulajdonosa vagy kezelője az önkormányzat, valamint azokra az önkormányzat tulajdonában illetve kezelésében lévő földrészekre, melyek nem közterületként szerepelnek a

nyilvántartásban, de közhasználatra – az erről szóló különszerződésben foglaltak keretei között – átadásra kerültek.

A rendelet célja, hogy a helyi sajátosságokat figyelembe véve szabályozza a közterület használat rendjét, megállapítsa a közterület használati díjjal kapcsolatos szabályokat, szabályozza a közterület engedély nélküli használatával kapcsolatos eljárást.

A forgalomképes ingatlanok nem közfeladatot ellátó eleme a **lakásgazdálkodás**. Az önkormányzati tulajdonú bérlakások és helyiségek vonatkozásában a rendelet szabályozza a lakások komfortfokozatával arányosan meghatározott bérleti díjat, és a bérbeadás rendjét. Füzesgyarmaton a bérlakásokat az Önkormányzat **szociális helyzet alapján** valamint az alapszolgáltatások ellátásával összefüggően a megfelelő szakemberek biztosításához az önkormányzat „**szolgálati lakásokat**” ad bérbe.

A bérbeadás mindkét formájában a lakásbérleti díj összege elmarad a piaci alapú lakásbérlet összegétől, amiből következik, hogy a lakbérekből származó bevétel nem biztosítja a fenntartáshoz szükséges fedezetet. A szociális lakások fenntartása és komfortfokozatának növelése, energetikai korszerűsítése a minőségi élet feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen.

Az optimális ingatlangazdálkodás szempontjából meg kell vizsgálni a külső források bevonásának lehetőségét. A külső források származhatnak sikeres pályázati tevékenységből, a területen belüli együttműködések fejlesztésével, magántőke mozgósításával.

A magántőke bevonása esetén minden esetben vizsgálni szükséges, hogy a fejlesztési cél milyen mértékben illeszkedik az IVS-ben foglalt célokhoz.

1. Városközponti funkciót erősítő akcióterület

Az akcióterületen legfőbb cél a minőségi élet feltételeinek javítása, a városkép megőrzésével, a közszolgáltatások minőségének javításával, az infrastruktúra fejlesztésével, a közösségi és kulturális terek fejlesztésével. A város központi szerepkörét biztosító funkciók meghatározó része ezen az akcióterületen található. A városközpont tulajdoni szempontból vegyes képet mutat.

Ingatlangazdálkodási szempontból a rehabilitációt indokolja:

- Az önkormányzati tulajdonú épületek energetikai korszerűsítése és állagmegóvása folyamatos, elsősorban pályázati források bevonásával valósulhatnak meg. Elsődleges cél a városi kiadások csökkentése és a városkép vonzóbbá tétele.
- A Művelődési Ház épülete erősen leromlott, nem felel meg a jelen kor követelményeinek, felújítása, többfunkciós térré való átalakítása indokolt.
- Helyi védetségre javasolt épületek homlokzat felújítása, magántőke bevonásával.
- Önkormányzati tulajdonú üres telkek funkcióváltása és hasznosítása (parkok, parkolók kialakítása).
- Közlekedés feltételeinek javítása.

2. Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület

Az akcióterület célja a turizmus fejlesztésével összehangolt gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás bővítés. A célokat a város a gyógyvízre alapozott turisztikai szolgáltatások bővítésével és minőségének javításával kívánja elérni. Szervesen kapcsolódik ehhez a minőségi szálláshelyek bővítése.

Ingatlangazdálkodási szempontból a rehabilitációt indokolja:

- A Kastélypark Fürdő és a hozzá kapcsolódó kemping összefüggő területe határozza meg az akcióterület karakterét. Ennek fejlesztése és vonzóvá tétele a város alapvető érdeke.
- Szálláshelyek bővítése szempontjából sajnálatos, hogy a Gara Szálloda jelenleg nem üzemel. Az önkormányzat kiemelt feladata befektetők felkutatása és a bérbeadás megoldása, a szálloda gyógy szolgáltatásainak újraindítása.
- Közlekedés feltételeinek javítása.

3. Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület

Az akcióterület fejlesztési célja a lakosság minőségi életfeltételeinek javítása, az itt élők számára a minél magasabb színvonalú és minél szélesebb körű közösségi és humán szolgáltatások biztosítása.

Ingatlangazdálkodási szempontból a rehabilitációt indokolja:

- Az akcióterületen található az önkormányzati szociális célú bérlakásai, amelyek állapota erősen leromlott, komfortfokozatuk alacsony. A lakóövezetben a magántulajdonban lévő ingatlanok értékét is csökkenti a jelenlegi állapot. Elérendő cél az életkörülmények javítása, a lakások élettartamának meghosszabbítása, energiahatékonyság növelése. A felújítással a bérlemények értéke valamint a környezetében lévő ingatlanok értéke is felértékelődik.
- A közszolgáltatást biztosító épületek bővítése, energetikai korszerűsítése az önkormányzat feladatellátását javítja, kiadásait csökkenti. A területen található a Központi Iskola és a Családsegítő Szolgáltató épülete. Előbbi esetében energetikai korszerűsítés, utóbbi esetében funkcióbővítés indokolt.
- Az Önkormányzat a jelenleg részben kihasznált középületeinek felújítását is igyekszik megoldani. A civil szervezetek számára üzemeltetett egykori óvoda épülete funkciójában megújul, az újonnan kialakításra kerülő funkciónak megfelelően bővítése, átépítése megtörténik.
- Önkormányzati tulajdonú üres telkek funkcióváltása és hasznosítása (parkok, parkolók, játszóterek kialakítása,).
- Közlekedés feltételeinek javítása.

4. Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok

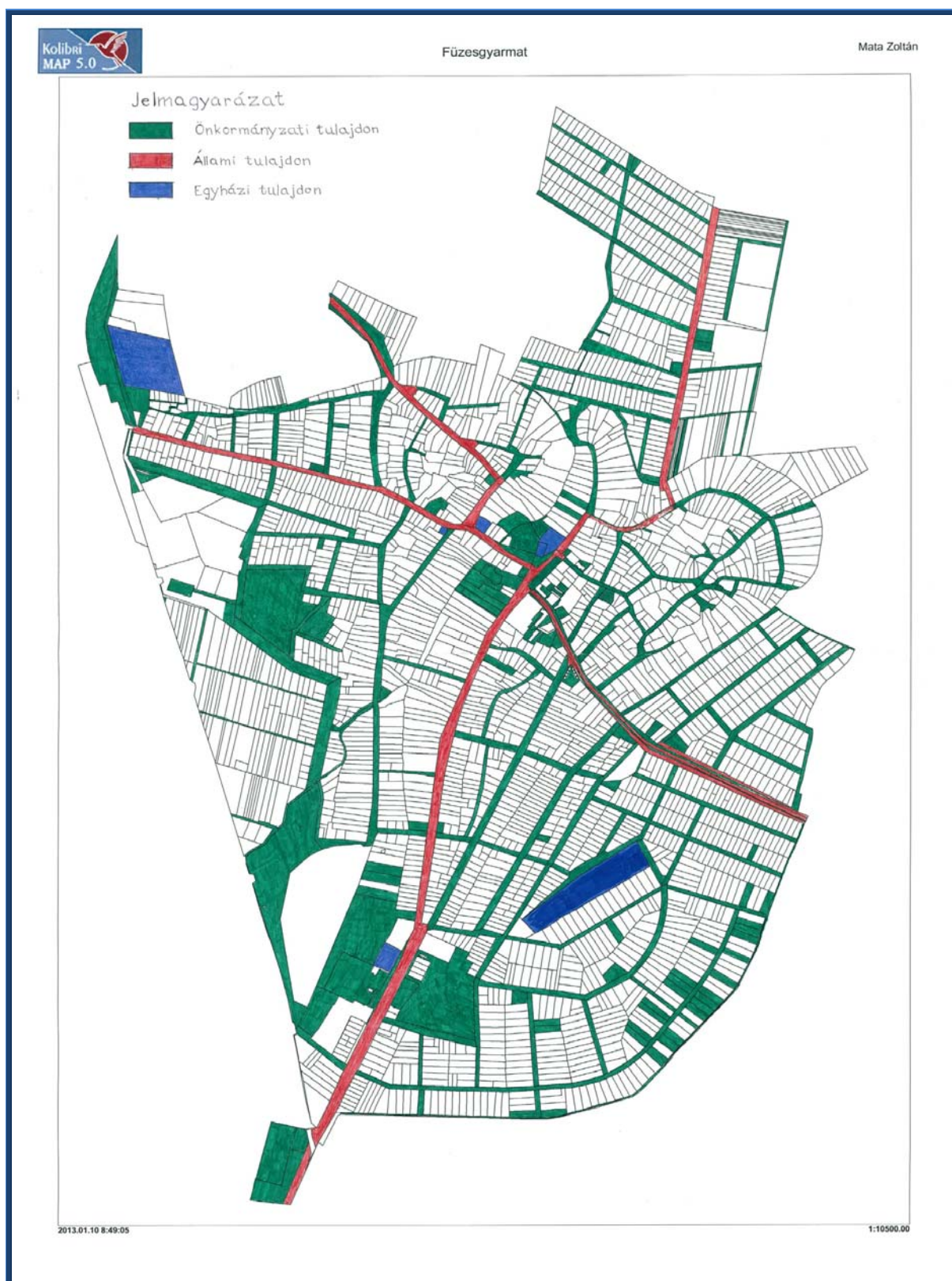
Az akcióterület célja a helyi gazdaság fejlesztés, foglalkoztatás bővítése, alternatív energia felhasználásával az Önkormányzat energia önellátásának megoldása. A fejlesztések nem egy összefüggő területhez köthetőek, hanem fejlesztési gócpontokban valósulnak meg. A városfejlesztésnek ez az a területe, ahol az önkormányzati és magán

elképzelések egymást erősítő módon vannak jelen. Az ingatlangazdálkodás vonatkozásában tehát a fejlesztések egy része magánterületen, másik része önkormányzati tulajdonú ingatlanokon valósul meg.

Ingatlangazdálkodási vonatkozások:

- Önkormányzati ingatlanon, zöldmezős beruházként valósul meg a napelempark, a biogáz üzem, ipari park és inkubátorház létesítése. Ennek megvalósítására az önkormányzat a telephely kialakítására alkalmas ingatlanokat megvásárolta.
- A magántulajdonú beruházások esetében a (diófeldolgozó üzem, húszem, gyümölcsheldolgozó, lovarda, benzinkút és autómosó) az önkormányzatnak szabályozási és engedélyezési feladatai vannak.

Önkormányzati, egyházi tulajdonú és állami ingatlanok elhelyezkedése Füzesgyarmaton
Forrás: Önkormányzat

Az egyes akcióterületekhez kapcsolódó korlátozottan forgalomképe és forgalomképes ingatlanok:

Városközponti funkciót erősítő akcióterület					
Hrsz.	Terület ha/m ²	Megnevezés	Cím	Törzsvagyony része (igen/nem)	Tervek a következő 5-10 évre
Korlátozottan forgalomképes ingatlanok					
1/1	5121	Városháza	Szabadság tér 1.	Nem	fejlesztés
1/2	2626	Vízmű épület	Szabadság tér I.	Nem	állagmegóvás
2/3	891	Egészségügyi központ	Széchenyi u. 1.	Nem	állagmegóvás
7	1180	Mérlegház m Udvar	Kossuth 6	Nem	állagmegóvás
8	3027	Gyógyszertár melletti Udvar	Kossuth 8	Nem	állagmegóvás
11/2	1236	Japán múzeum mögött, szennyvízátemelő udvar	Kossuth 10	Nem	állagmegóvás
18		Rendőrség	Kossuth 24.	Nem	fejlesztés
524/3	12	buszváró	Kossuth u.	Nem	állagmegóvás
524/3	12	buszváró	Kossuth u.	Nem	állagmegóvás
650/4	807	Szítás Erzsébet képtár	Kossuth u. 67. (szolg.lakás)	Nem	állagmegóvás
748/6/C	1229	Napközi konyha.	Kossuth u. 3-7.	Nem	fejlesztés
756/1	2008	Könyvtár	Mátyás u. 10.	Nem	fejlesztés
757/1	233	Művelődési ház	Mátyás u. 10.	Nem	fejlesztés
Forgalomképes ingatlanok					
2/2	524	Gazdasági ép. udvar	Széchenyi u. 1.	Nem	fejlesztés
2/4		Telek	Széchenyi u. 1.	Nem	állagmegóvás
4/2	1506	Telek	Széchenyi u. 3/2.	Nem	fejlesztés
9	2976	Gyógyszertár ép.	Kossuth u. 6.	Nem	állagmegóvás
10		Szolgálati lakás	Kossuth u. 8.	Nem	állagmegóvás
11/1		Japán múzeum	Kossuth u. 10.	Nem	állagmegóvás
44	1996	Telek	Kossuth u. 60	Nem	értékesítés

748/5	1229	tér	Mátyás u. 2.	Nem	Állagmegóvás
748/6/C/3	75	garázs		Nem	Állagmegóvás
755/3	1696	Beépítetlen terület	Mátyás 8/1	Nem	Állagmegóvás
756/2	233	Beépítetlen terület	Mátyás u.10/3	Nem	Állagmegóvás
1574	1261	Filmszínház	Mátyás u. 3.	Nem	Állagmegóvás
1577/2	697	Udvar	Szabadság tér 6.	Nem	Állagmegóvás
1579/3	724	játszótér	Béke u. (játszótér)	Nem	Állagmegóvás
1587/2		Udvar	Jókai utca	Nem	Állagmegóvás

Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület					
Hrsz.	Terület ha/m ²	Megnevezés	Cím	Törzsvagyonszám rész (igen/nem)	Tervek a következő 5-10 évre
Korlátozottan forgalomképes ingatlanok					
512/30	2 2065	Strandfürdő	Kossuth u. 88.	Nem	fejlesztés
630/30	5 3284	Sportpálya	Kossuth u. 87.	Nem	fejlesztés
Forgalomképes ingatlanok					
491	4268	Beépítetlen terület	Strandfürdő mögött	Nem	Állagmegóvás
492	4082	Beépítetlen terület	Üdülőfal	Nem	Állagmegóvás
512/25		Mol kerítés	Kossuth utca	Nem	állagmegóvás
512/27	1 1236	Üzemi épület, udvar, szolgáltató ház	Csánky D. u.	Nem	Állagmegóvás
512/28	3 9762	Gazdasági épület, park	Kossuth u.	Nem	Állagmegóvás
512/29/A/11	111,74	Füzes Panzió	Kossuth u. 90.	Nem	Állagmegóvás
512/29/A/12	127,6	Füzes Panzió	Kossuth u. 90.	Nem	Állagmegóvás
489		Telek	Füzesgyarmat üdülőfal	Nem	állagmegóvás
532	1646	Beépítetlen terület	Gacsári u. 12.	Nem	Állagmegóvás
534		Beépítetlen terület	Gacsári u. 16.	Nem	Állagmegóvás

Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület					
Hrsz.	Terület ha/m ²	Megnevezés	Cím	Törzsvagyron része (igen/nem)	Tervek a következő 5-10 évre
Korlátozottan forgalomképes ingatlanok					
629/3	5079	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Kossuth u. 89. (iskola, óvoda, szolg.lakás)	Nem	fejlesztés
760/1	2168	Piac	Árpád u. 2.	Nem	fejlesztés
1406/4	2172	Bölcsőde	Mátyás u. 29/B	Nem	állagmegóvás
1553	1784	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Rajk L. u. 12. (iskola)	Nem	állagmegóvás
1887	1817	Szociális foglalkoztató	Klapka u. 24. udvar	Nem	állagmegóvás
1888	2477	Szociális foglalkoztató	Klapka u. 33.	Nem	fejlesztés
2225/2	1496	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Klapka u. 34. (óvoda)	Nem	fejlesztés
2368	2330	Egyesített Szociális Int.	Bethlen u. 9.	Nem	fejlesztés
2370	1957	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Bethlen u. 5. (Gyakorló műhely)	Nem	állagmegóvás
2375/2	2306	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Széchenyi u. 2. udvar	Nem	állagmegóvás
2378/1	7737	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Széchenyi u. 2. (iskola)	Nem	fejlesztés
2383/2	4109	Kossuth Lajos Alapfokú Pedagógiai Intézmény	Petőfi u. 2/1.sportudvar	Nem	állagmegóvás
2498/1	867	telek	Petőfi u. 15.	Nem	fejlesztés
2509/2	4792	Kossuth Lajos Alapfokú	Széchenyi u. 8.	Nem	állagmegóvás

		Pedagógiai Intézmény	(óvoda)		
Forgalomképes ingatlanok					
545	1814	Beépítetlen terület	Csokonai u. 32	Nem	értékesítés
553	2045	Beépítetlen terület	Csokonai u. 29.	Nem	értékesítés
567	2284	Beépítetlen terület	Gacsári u.64.	Nem	értékesítés
570	1897	Beépítetlen terület	Gacsári u. 70.	Nem	értékesítés
571	2065	Szociális bérlakás	Gacsári u. 72.	Nem	Állagmegóvás
574		Kunér kert	Füzesgyarmat	Nem	Állagmegóvás
577	1963	Beépítetlen terület	Gacsári u. 78.	Nem	értékesítés
578	1875	Beépítetlen terület	Gacsári u. 80	Nem	értékesítés
579	2055	Beépítetlen terület	Gacsári u. 82.	Nem	értékesítés
580	2085	Lakótelek	Gacsári u. 84.	Nem	Állagmegóvás
583	2397	Beépítetlen terület	Gacsári u. 90.	Nem	értékesítés
587	1858	Beépítetlen terület	Gacsári u. 98.	Nem	értékesítés
588	2134	Beépítetlen terület	Gacsári u. 100.	Nem	értékesítés
590	2158	Beépítetlen terület	Gacsári u. 104.	Nem	értékesítés
591	2041	Beépítetlen terület	Gacsári u. 106.	Nem	értékesítés
592	2036	Beépítetlen terület	Gacsári u. 108.	Nem	értékesítés
866		Tér	Kont utca	Nem	Állagmegóvás
899/8	875	Szoc.bérlakás	Kont u.37.	Nem	Állagmegóvás
1030	2090	Beépítetlen terület	Május 1. u. 11	Nem	értékesítés
1050	2173	Beépítetlen terület	Bajcsy u. 8.	Nem	értékesítés
1077	2019	Szoc.bérlakás	Csokonai u. 2.	Nem	Állagmegóvás
1083	1902	Szoc.bérlakás	Csokonai u. 1.	Nem	Állagmegóvás
1084	1876	Szoc.bérlakás	Csokonai u. 3.	Nem	Állagmegóvás
1122	1921	Beépítetlen terület	Gacsári u. 13.	Nem	értékesítés

1123	1889	Beépítetlen terület	Gacsári u. 15.	Nem	értékesítés
1127	1917	Beépítetlen terület	Gacsári u. 23.	Nem	értékesítés
1128	2110	Beépítetlen terület	Gacsári u. 25.	Nem	értékesítés
1141	2146	Beépítetlen terület	Gacsári u. 33.	Nem	értékesítés
1142	2096	Beépítetlen terület	Gacsári u. 35.	Nem	értékesítés
1143	2152	Beépítetlen terület	Gacsári u. 37.	Nem	értékesítés
1156	2179	Beépítetlen terület	Gacsári u. 49.	Nem	értékesítés
1185	2033	Beépítetlen terület	Vajda u.15.	Nem	értékesítés
1188	1869	Beépítetlen terület	Vajda u. 21.	Nem	értékesítés
1211	1578	Beépítetlen terület	Dobó u. 3.	Nem	Állagmegóvás
1238	1039	Beépítetlen terület	Nagyvárad 47.	Nem	Állagmegóvás
1848/1		Szántó	Lakatossziget	Nem	Állagmegóvás
1851		Szántó	Lakatossziget	Nem	Állagmegóvás
1852		Szántó	Lakatossziget	Nem	Állagmegóvás
1923		Beépítetlen terület	Füzesgyarmat	Nem	Állagmegóvás
1924		Közterület	Achim A. utca	Nem	Állagmegóvás
1950	994	Beépítetlen terület	Achim A. 34.	Nem	értékesítés
2233/2	204	Beépítetlen terület	Bihari u.	Nem	Állagmegóvás

Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok						
Hrsz.	Terület ha/m ²	Megnevezés	Cím	Elhelyezkedés	Törzsvagyonszáma (igen/nem)	Tervek a következő 5-10 évre
Korlátozottan forgalomképes ingatlanok						
210/14	2789	Vásártér Vízmű	Pozsonyi u.	kisgyarmat	Nem	állagmegóvás
210/10	5288	Szennyvíztisztító telep	Pozsonyi u.	kisgyarmat	Nem	fejlesztés
512/29		úszótelek	Kossuth u. 90.	kisgyarmat	Nem	állagmegóvás
2610	1181	Tájház	Simonyi u. 1.	kisgyarmat	Nem	állagmegóvás
Forgalomképes ingatlanok						
02/5		Legelő	Külterület Garalapos	külterület	Nem	állagmegóvás
02/6		Gyep	Külterület Garalapos	külterület	Nem	állagmegóvás
02/7		Gyep	Külterület Garalapos	külterület	Nem	állagmegóvás
02/8		legelő	Külterület Garalapos	külterület	Nem	Állagmegóvás
06/11		Dögtér		külterület	Nem	állagmegóvás, rekultiválás
06/17		legelő		külterület	Nem	állagmegóvás
0115		Káptalanfüredi faház	Balatonalmádi	külterület	Nem	állagmegóvás
0133/6		Gyep	Füzesgyarmat	külterület	Nem	állagmegóvás
0231		Szántó	Garialapos	külterület	Nem	állagmegóvás
239/3		Erdő	Füzesgyarmat IV. ker.	külterület	Nem	állagmegóvás
239/5		Erdő	Füzesgyarmat IV. ker.	külterület	Nem	állagmegóvás
0290/1		Gyep	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	állagmegóvás
0320/8		Szántó	Külterület Bánya tó és	külterület	Nem	állagmegóvás

			környéke			
0331		Bányatelek	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	állagmegóvás; rekultiválás
403	4481	Legelő	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	állagmegóvás
0416/46		Szántó	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	állagmegóvás
0416/48		Szántó	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	fejlesztés
0416/70		Kivett ipartelep	Külterület Füzesgyarmat	külterület	Nem	fejlesztés
0606/5		Szeméttelep	József a. u. vége	külterület	Nem	Állagmegóvás
0613		Szérüskert	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0617/2		Szántó és gye	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0674/9		Pedagógus illetményföld	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0723/65		Legelő	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0723/66		Legelő	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0723/164		Gyep	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0723/166		Gyep	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0723/169		Erdő	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0729		Erdő	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0854		Erdő	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0872/2		Szántó	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
0897/2		Szántó	Füzesgyarmat	külterület	Nem	Állagmegóvás
1860		Szántó	Lakatossziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
2817		Kert	Garalapos kert	zártkert	Nem	Állagmegóvás

2822/2		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2834		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2835		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2839		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2840		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2849		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2850		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2851		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2852		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2853		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2868		Kert	Kunérket	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2873		Kert	Garalapos kert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
2879		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2889		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2912		Szántó	Füzesgyarmat	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2928		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2935		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2949		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2951		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2954		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2955		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2957		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2987		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2994		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2997		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3004		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás

3005		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3012/1		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3012/3		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3025		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3046/2		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3059/5		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3065		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3066		Szántó	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3068		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3070		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3073		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3075		Kert	Garalapos kert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
3078		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3079		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3108		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3109		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3122		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3125		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3135		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3141/1		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3141/2		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3161		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3174		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3176		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3180		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3183		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás

3208		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3210		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3302		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3307		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3308		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3309		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3323		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3327		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3505		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3510/1		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
2510/2		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3510/5		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3512/1		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3518		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3521		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3686		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3687		Kert	Garalapos kert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3698/2		Kert	Kunérkert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3699/2		Kert	Kunérkert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3975		Kert	Csukakert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
3976		Kert	Csukakert	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4116		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4117		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4158/2		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4175		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4176/1		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás

4336		Szántó	Lakatossziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4362		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4366		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4367		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4369		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4371		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4373		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4374		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4377		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4381		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4383		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4384		Kert	Kovácssziget	Zártkert	Nem	Állagmegóvás
4385		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4386		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4387		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4396		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4397		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4398		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4403		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4405		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4407		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4410		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4412		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4427		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4428		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4498/3		szántó	Füzesgyarmat	zártkert	Nem	Állagmegóvás

4509		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4525		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4586		Kert	Kovácssziget	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4901		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4910		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4913		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4914		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4916		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4921		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4925		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4936		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4944		Kert	Füzesgyarmat	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4969		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4977		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4986		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
4992		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás
5012		Kert	Kovácskert	zártkert	Nem	Állagmegóvás

9. Partnerség

A fejezet célja, hogy bemutassa, milyen módon kerülnek megvalósításra a társadalmi részvétellel és a szakpolitikák összehangolásával kapcsolatos alapvető követelmények.

A partnerségi egyeztetés az IVS elkészítésében és az abban foglalt fejlesztések megvalósítása során különösen fontos szerepet játszik, ennek az azonosítható eszközei a következők:

- ✓ lakossági igény és szükségletfelmérés, tájékozdó kérdőív több ütemben történő felvétele és értékelése, tapasztalatok beépítése a fejlesztési tervekbe;
- ✓ projekt-előkészítő megbeszélések szervezése;
- ✓ lakossági fórumok, nyilvánosság biztosítása;
- ✓ konkrét fejlesztésekhez kapcsolódóan szakhatóságokkal való egyeztetések.

Jelen fejezetben a partnerség közvetlenül az IVS elkészítésében játszott szerepét mutatja be, és nem a szélesebb körű, átfogóbb jellegű folyamatot, amelyet a hosszú távú koncepció elkészítésénél célszerű alkalmazni.

Az Önkormányzat az IVS készítése során kiemelt figyelmet fordított a széleskörű partnerség kialakítására.

A dokumentum elkészítése során kettős célkitűzésnek igyekeztek megfelelni a munkában közvetlenül résztvevők. Egyrészt törekedtek egy **többszintű egyeztetési és véleményezési folyamat kialakítására**, amelynek során valamennyi, a stratégia elkészítéséhez információt szolgáltatni képes önkormányzati, civil és egyéb szereplő bevonására. Mindemellett biztosítani kívánták a **társadalmi monitoring** minél szélesebb körben történő megvalósítását, és megfelelő tájékoztatást követően lehetővé tették a vélemények, észrevételek szervezett formában való ismertetését és összegyűjtését.

A város vezetése a tervezés során bevonta a gazdaság szereplőit, a civil szervezetek képviselőit, valamint a fejlesztések végső haszonélvezőit, a lakosságot.

A fejlesztések megalapozása érdekében a lakosság körében 2011. nyarán tájékozdó kérdőíves felmérést, majd 2013. januárjában kérdőíves igény és szükségletfelmérést végeztek, melyet fókuszcsoporthoz interjúkkal egészítettek ki.

A már kialakított fejlesztési koncepció bemutatására és a konkrét fejlesztések véleményeztetésére társadalmi egyeztetés keretében lakossági (2013. január 31.) hívott össze az önkormányzat, ahol az IVS, illetve annak prioritást élvező szociális városrehabilitációs fejlesztési projekt ismertetése történt.

Az előzetes egyeztetések eredményeként a stratégia, a városfejlesztési akció konkrét kidolgozása során rendkívül fontos feladat annak számbavétele, hogy a projekt megvalósítása szempontjából kik **jelentkezhetnek potenciális partnerként**: azaz megtörténik azoknak az érdekcsoportoknak a beazonosítása, akik valamilyen módon bekapcsolódni szándékoznak a tervezett városfejlesztési akciókba.

Az IVS kialakításában közreműködő, illetve az akcióterületi fejlesztések megvalósulásában aktívan tevékenykedő partnerek:

- ✓ Lovasbarátok Egyesülete
- ✓ Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület
- ✓ Anonimusz Motoregyesület
- ✓ Ösvény Esélynövelő Alapítvány
- ✓ Margaréta Családos Egyesület
- ✓ Magyar Vöröskereszt Füzesgyarmati Alapszervezete
- ✓ Sárréti-Minőség Kft.
- ✓ Ifj. Zs. Nagy Sándor vállalkozó
- ✓ Ifj. Jambricska Gábor Vállalkozó
- ✓ Egyesített Szociális Intézmények

A partnerség elvének érvényesítése azonban nemcsak a lakosság, illetve a civil- és gazdasági szféra képviselői számára volt nélkülözhetetlen. A felmerülő ötletek, észrevételek és konkrét javaslatok mellett az Önkormányzat, illetve az Integrált Városfejlesztési Stratégia készítői ennek segítségével megerősítést kaphattak arról, hogy a város egyértelműen támogatja a kijelölt fejlesztési irányokat, és messzemenően egyetért az akcióterületek kijelölésével, a stratégia prioritásaival.

A partnerség hosszútávon történő fenntartását biztosítja az Önkormányzatnak az a deklarált célkitűzése, hogy a konkrét projektek megvalósítása során a lehető legnagyobb mértékben támaszkodni kíván az egyházakra, a város civil-, és legfőképp gazdasági szervezeteire. A tervezett beruházások nagyságrendje eleve feltételezi a szélesebb összefogás meglétét.

Az IVS a város honlapján minden polgár számára elérhetővé válik, biztosítva mindenki számára, hogy lakóhelyük fejlesztési céljairól ismeretet szerezhessenek, valamint szabadon véleményt formálhassanak.

10. Az IVS eredményeinek nyomonkövetése, monitoring

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia megvalósulásának figyelemmel követése akkor lehetséges, ha az IVS a célrendszerhez számszerűsített mutatókat is hozzárendel. A konkrét mutatók bemutatásra kerültek a korábbi fejezetekben. Az outputokhoz köthető számszerűsített mutatók nyomonkövetése az operatív menedzsment feladata. Az IVS, mint fontos tervezési dokumentum a város számos fejlesztési elképzelését tartalmazza. Ezen fejlesztések között önkormányzati- és magánjellegű fejlesztések egyaránt szerepelnek. Ezek elkülönítése egymástól az ellenőrzési feladatok ellátása miatt is fontos, hiszen a projektek megvalósításának felelőssége, így az ellenőrzés lefolytatásához szükséges feltételek megteremtése is különbözik mindkét fejlesztési típusnál.

Mivel az indikátorok projektszinten értelmezhetők, az ellenőrzésnek, az értékelésnek ki kell térni:

- ✓ A megvalósult projektek összefoglalására, eredményeinek bemutatására;
- ✓ Számszerűsíthető mutatók elérésének bemutatására;
- ✓ Pénzügyi tervezés megvalósulására;
- ✓ A tervezett monitoring mutatóktól való eltérés magyarázatára;
- ✓ Tervezett költségvetéstől való eltérés magyarázatára;
- ✓ A folyamatban lévő projektek állapotára, mérföldkövek bemutatására, tervezettől való eltérések indoklására.

A jelenlegi dokumentumban megfogalmazott célkitűzések teljesítése alapvetően az egyes városrészekben/akcióterületeken megvalósuló beruházásokkal és egyéb fejlesztésekkel, illetve az ezekhez kapcsolódó konkrét monitoring-mutatókkal válik mérhetővé (demográfiai, az életszínvonal alakulását jelző, turisztikai, közlekedési, gazdasági statisztikai adatok).

Szükséges az IVS évenkénti áttekintése, 3-5 évenként történő aktualizálása. Az évenkénti értékelések segítséget nyújtanak abban, hogy az Önkormányzat képet kapjon a kitűzött célok teljesíthetőségéről, az esetleges akadályok felmerüléséről, kizárólag arra ad lehetőséget, hogy kisebb korrekciók megtörténjenek, amennyiben szükségesek. Az Önkormányzat Hivatala által készített módosítást IVS Partnerségi Fórum keretében érdemes megtárgyalni, majd ezt követően kerülhet elfogadásra az Önkormányzat döntési rendszerében.

Részletesebb, helyzetelemzést, stratégiai célokat és beavatkozásokat érintő aktualizálásra 3-5 évente van szükség, abban az esetben, ha a külső környezetben lényegi változás nem történik (pl. jogszabályi környezet megváltozása, ami hatással van az IVS megvalósítására is). Ezek az alkalmak adnak lehetőséget arra, hogy az IVS hatás jellegű indikátorait is áttekintsük, az elért eredményeket ennek függvényében értékeljük.

10.1. A stratégia megvalósulásának indikátorai

Cél	Indikátor	Mérték egysége	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Átfogó cél A város lakói számára minőségi életfeltétek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.	Gazdasági teljesítménynövekedés, a vállalkozások árbevételének változása	%	Polgármesteri Hivatal	évente
	A lakosság munkajövedelmének változása, a foglalkoztatott lakosság munkajövedelme	Ft	APEH	évente
	Iparűzési adó mértékének változása	Ft	Polgármesteri Hivatal	évente
	Munkanélküliségi ráta csökkenése	%	ÁFSZ	évente

Cél	Indikátor	Mérték egysége	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
1. tematikus cél: Helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése	Aktív korú foglalkoztatottak száma	fő	Polgármesteri Hivatal	évente
	Létrehozott munkahelyek száma	fő	Polgármesteri Hivatal	évente
	Gazdasági tevékenységet folytató társaságok tőkéje	Ft	APEH	évente
	Újonnan betelepülő kis és közepes vállalkozások száma	db	Polgármesteri Hivatal	évente
2. tematikus cél: Turizmus fejlesztése	Városban eltöltött vendégéjszakák száma	db	KSH	évente
	Felújított fürdő látogatószám növekedésből származó árbevétele	Ft	Polgármesteri Hivatal	évente
3. tematikus cél: Minőségi élet feltételeinek javítása	Felújított belvárosi utak hossza	m	Polgármesteri Hivatal	évente
	Kerékpárutak hossza	m	Polgármesteri Hivatal	évente
	Városi karaktert őrző, felújított épületek száma	db	Polgármesteri Hivatal	évente
	Felújított közterek száma, területe	m ²	Polgármesteri Hivatal	évente
	Megújult/felújított önkormányzati intézmények, épületek száma	db	Polgármesteri Hivatal	évente
	Felújított sportlétesítmények száma	db	Polgármesteri Hivatal	évente
	Közösségi rendezvényeken résztvevők száma	fő	Polgármesteri Hivatal	évente

4. tematikus cél: Alternatív energiafelhasználás	Alternatív energia aránya a város teljes energiafelhasználásban	%	Polgármesteri Hivatal	évente
	Alternatív energiával ellátott intézmények száma	db	Polgármesteri Hivatal	évente

Mellékletek

1. 2011. évi lakossági közvélemény kutatás – projektorientáló kérdőíves felmérés eredményei
2. 2013. január 24. fókuszcsoportos interjú eredményei
3. 2013. január lakossági kérdőíves felmérés eredményei
4. Kérdőívek

1. számú melléklet

**Projektorientáló kérdőív eredményei
Füzesgyarmat
2011.**

Az első projektorientáló kérdőív lakossági lekérdezésében 89 fő vett részt, 2011 őszén. A rétegzett, véletlenszerű mintavételre utcánként, illetve a kiválasztott utcákban található háztartásonként került sor. A kiválasztott háztartások esetében az otthon található aktív korú személyt kérdeztük le, több aktív korú jelenlévő esetén egyszerű dobókockás módszerrel ugyancsak véletlenszerűen került kiválasztásra a válaszadó. A kérdezőbiztosok néhány esetben nem győződtek meg arról, hogy a megkérdezett valóban aktív korú-e, így 6 fő esetében az elemzés során derült ki, hogy idősebb a korábban kritériumként megadottként. A megrendelővel való konzultációt követően úgy döntöttünk, hogy a nem aktív korúak 6 fős csoportját benne hagyjuk a mintában, és az ő véleményüket is számításba vesszük. A döntés hátterében az állt, hogy a hazai – és települési – demográfiai tendenciákat figyelembe véve a nyugdíjas korúak egyre meghatározóbb részeivé válnak a helyi közösségeknek, és amennyiben ezt a korosztályt aktivizálni is sikerül – márpedig ez cél – akkor a projektorientáló kérdőívet is érdemes az általuk reprezentált csoportra kiterjeszteni.

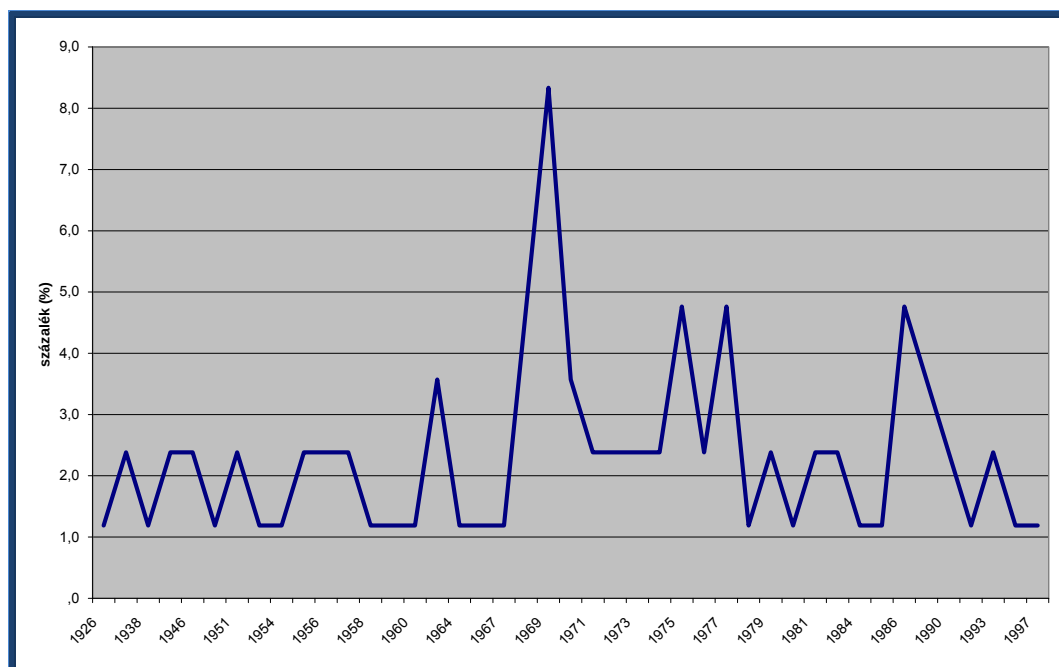
A hat és félezres alappopulációnak a minta elemszáma megfelel, bár ez utóbbi nem éri el a 100 főt, amely csupán két szempontból okozhatna gondot: ha a mintából almintákat is képeznénk, amelyek között összefüggéseket keresnénk, illetve ha valamiféle beavatkozás hatáselemzéséhez gyűjtöttünk volna adatot, és azt összetettebb statisztikai elemzésnek vetettük volna alá. A kérdőív célja azonban az volt, hogy az Integrált Városfejlesztési Stratégiához gyűjtsünk olyan adatokat, amelyek révén megismerhetővé válik a lakosság Füzesgyarmatról alkotott véleménye, illetve kirajzolódjon néhány fejlesztési irány, amely a lakosság – nem ismert mértékben megalapozott vagy megalapozatlan véleménye – szerint fontos lehet. Ezen adatok értelmezéséhez az alapmegoszlások számításán túlmenően nincs szükség egyéb statisztikai eljárásra, így a 89 fős elemszám az IVS szempontjából megfelelő.

A válaszadás mind az egész kérdőívre, mind az egyes kérdésekre önkéntes, illetve anonim volt.

A megkérdezettek 32 százaléka férfi, 68 százaléka pedig nő volt. Életkori átlaguk 41,3 év. A minta 20 %-a 55 éves, vagy idősebb, 20 %-a pedig 29 éves, vagy annál fiatalabb. A minta kor megoszlása viszonylag egyenletes, csupán néhány évjárat esetében került be nagyobb arányú megkérdezett a mintába (kiemelkedően nagy arányban az 1969-ben születettek, nagyobb arányban az 1962, 1970, 1975, 1977 és 1986-ban születettek).

1. ábra. A megkérdezettek kormegoszlása

A megkérdezettek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása kissé eltér Füzesgyarmat 2001-es KSH adataitól, bár éppen a végzettség tekintetében a statisztikai adatgyűjtés és a kérdőíves adatfelvétel között eltelt közel 11 év sokat nyomhat a latba. A minta egyötöde rendelkezik legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel, amelynek csupán a városközpont lakossága felel meg a 2001-es adatok szerint. A minta 60 százaléka középfokú végzettséggel, további egyötöde felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Amennyiben a legalacsonyabb iskolai végzettségűek véleményére külön is szükség lenne az IVS, vagy az annak részét képező antiszegregációs terv elkészítéséhez, úgy mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a jelen felmérés során ez a réteg alulreprezentált lett a többi iskolai végzettség kategóriájához képest, így az összehasonlítások esetén a legalacsonyabb végzettséggel rendelkezőket 1,5-szörös súllyal érdemes számításba venni.

1. táblázat. A minta legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

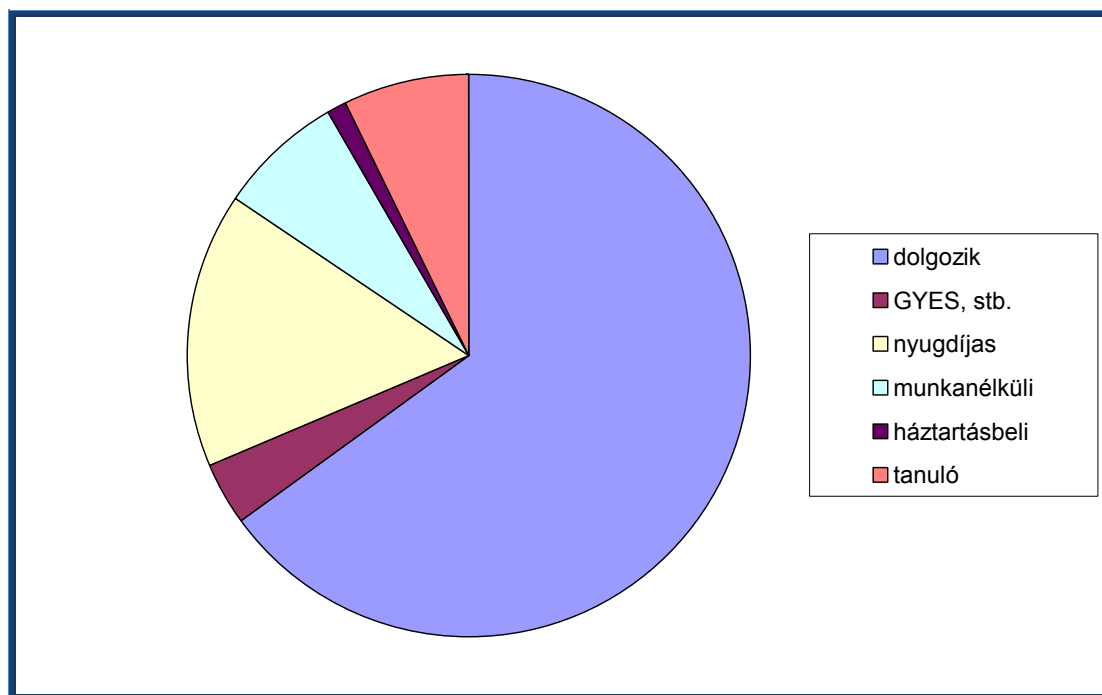
Iskolai végzettség	%
Kevesebb, mint 8 általános	0,0
8 általános	20,2
Szakmunkás, szakiskola	33,3
Érettségizett (szakközép, gimnázium)	27,4
Diplomás (főiskola, egyetem)	19,1

A megkérdezettek munkaerő-piaci státuszára vonatkozó adatok szerint megállapítható, hogy a mintába került egyének 65,1 százaléka dolgozik. A lakosság arányához képest

egészen biztosan alulreprezentáltak a nyugdíjasok, akik a minta 15,7 százalékát teszik ki. A legfiatalabb nyugdíjas 54 éves. A mintába tanulók és munkanélküliek egyaránt 7,2 százalékkal kerültek be.

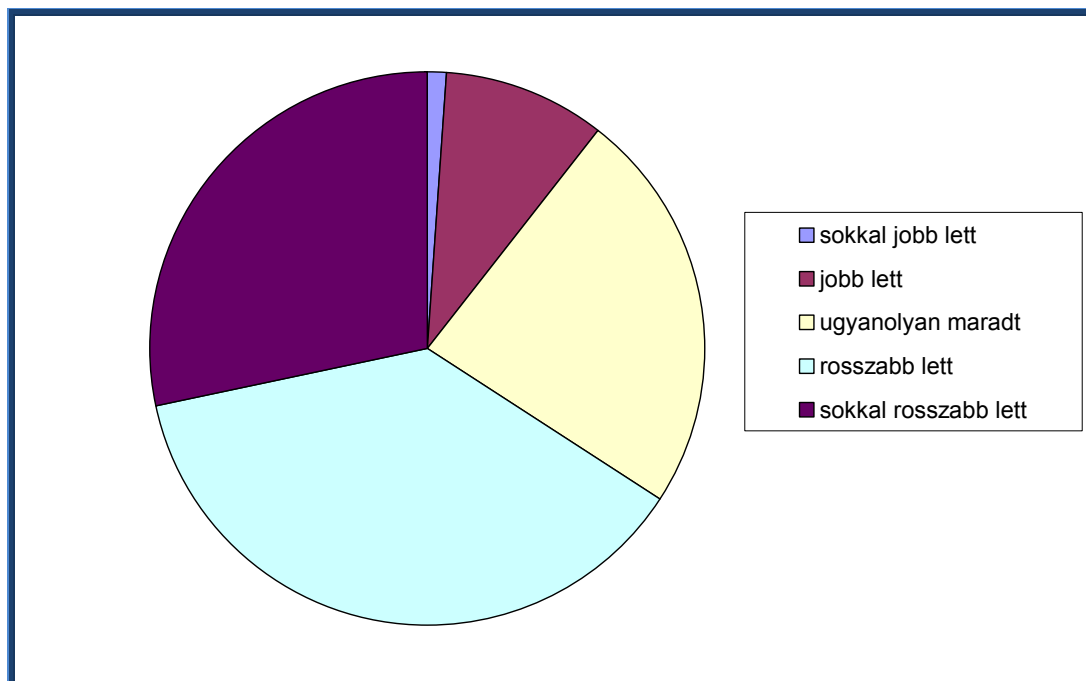
2. ábra. A megkérdezettek munkaerő-piaci státusza

A megkérdezettek átlagos háztartás-nagysága 3,5 fő. A mintába bekerült háztartásokba összesen 317 fő él (a kérdésre válaszoló 81 fő adatai alapján, a teljes mintára vetítve), ebből 92 fő 18 év alatti. A kérdőív által elért háztartásokban tehát Füzesgyarmat lakosságának nagyjából egy huszada él. Ezen háztartások átlagos anyagi helyzete – a megkérdezettek szubjektív érzése szerint – rosszabb lett az adatfelvételt megelőző két évben. Csúpn egyetlen megkérdezett érzékelte a család anyagi helyzetének jelentős javulását, és további 9,4 százalékuk enyhe javulást tapasztalt, a megkérdezettek jelentős többsége az anyagi helyzet romlásáról számolt be, ezen belül is a teljes minta közel harmada az anyagi helyzet jelentős romlását élte meg. A családok anyagi helyzetének romlása – akár tényszerű, akár „csak” a lakosság által érzékelt – azzal a következménnyel jár, hogy a fejlesztések tervezése során nem lehet azzal számolni, hogy a lakosság számottevő mértékben részt vállal a majdani fejlesztés költségeiből (pl. téglajegy), vagy, hogy az egyébként fontosnak, szükségesnek ítélt fejlesztések használatáért hajlandó lesz nagyobb összeget fizetni (belépőjegy formájában). Ugyanakkor a szubjektív anyagi helyzetet beárnyékoló negatív érzések nem zárják ki egy jól célzott adománygyűjtő akció majdani sikerét, különösen akkor nem, ha ez az akció valamiféle viszontszolgáltatást is tartalmaz (pl. jótékonysági koncert), amelyet a lakosok szívesen „fogyasztanak”.

3. ábra. A megkérdezettek szubjektív anyagi helyzetének változása

A szubjektív anyagi helyzetre vonatkozó véleményt tovább árnyalja az a tényszerű kérdés, hogy a szokásos havi kiadások után szokott-e pénzük maradni megtakarításokra. Ez esetben konkrét információt nyerünk arra nézvést, hogy a megkérdezetteket – illetve az általuk reprezentált lakosságot – milyen mértékben fenyegeti az eladósodás, illetve léteznek-e szabadon felhasználható tartalékaik (beleértve a gyermekek tanulmányaira, nagyobb beruházásokra – pl. házfelújítás, illetve nyugdíjas éveikre tartalékolt, máshol elkölteni nem szándékozott megtakarításokat is). Ebből a szempontból Füzesgyarmat lakossága erősen veszélyeztetett. A megkérdezettek felének (50,6 %) sosem marad hó végén megtakarított pénze! Ugyan a megkérdezettek közel kétötöde (37,6 %) arról számol be, hogy előfordul, hogy marad valamennyi pénzük a következő fizetéskor, ám tekintetbe véve a fentebb is felsorolt, kifejezetten fontos megtakarítási célokat, vélhetően ezek a családok az úgynevezett „kuporgatók”, akik az esetenkénti pénzmaradványaikat későbbi feladatok megoldására, problémák elhárítására tartalékolják. Csupán a megkérdezettek tizede (11,8 %) számolt be arról, hogy rendszeresen marad megtakarított pénzük hó végén.

A megkérdezettek több, mint egyötöde egy tízfokú skálán (ahol az egyes jelentette a legszegényebbeket, az ötös az átlagos jövedelműeket és a tízes a gazdagokat) kifejezetten szegénynek jelölte magát (1-3), míg gazdagnak (8-10) csupán a minta 4 %-a sorolta be magát. A megkérdezettek szubjektív gazda(g)sági átlaga 4,69, amely csaknem egy egész értékkel alacsonyabb, mint a skála matematikai átlaga (5,5).

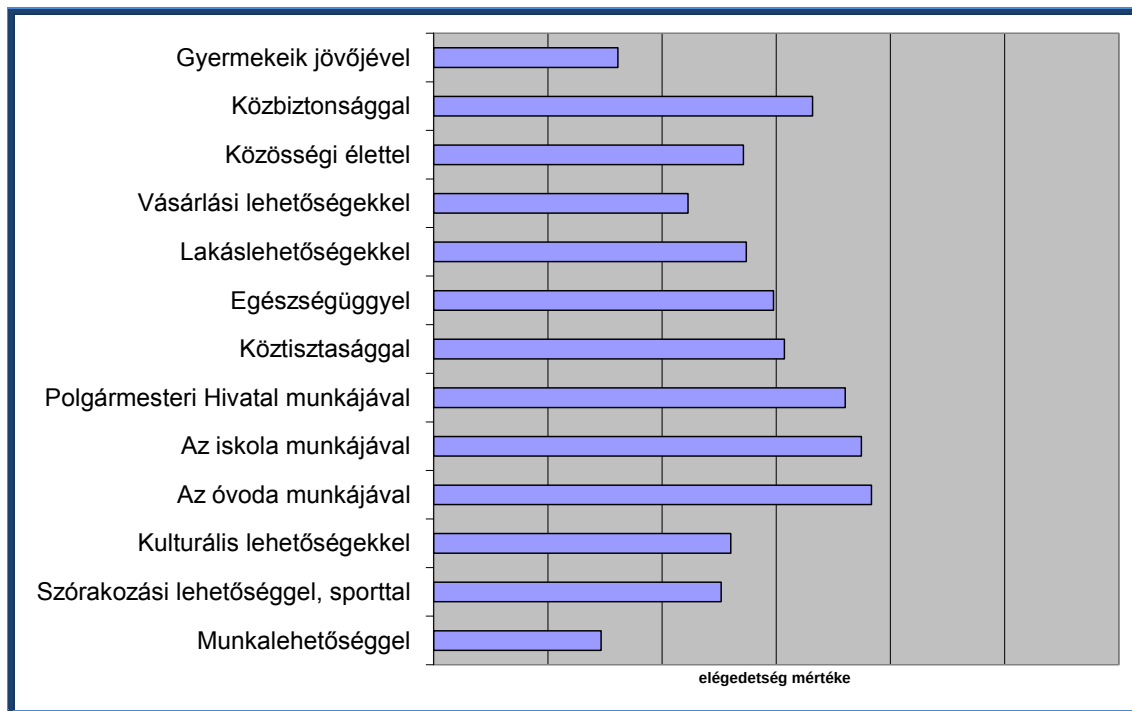
Elégedettség

A kérdőívben több szempontból körbejártuk a füzesgyarmatiak életének jellemzőit, illetve az ezekkel való elégedettséget. A legtöbb aspektussal a megkérdezettek inkább elégedetlenek, mint elégedettek, és csupán öt jellemző lépi át kissé az átlagos elégedettség szintjét: a köztisztaság és a közbiztonság éppen csak, három intézmény (Polgármesteri Hivatal, iskola, óvoda) munkája nagyobb mértékben vált ki elégedettséget, ám ez utóbbiak megítélése sem egyértelműen pozitív, hiszen esetükben sem lép át az egyértelmű elégedettség zónájába a (az ábra utolsó két oszlopa) sávdiaagram. Az ugyan konkrétan nem derül ki a felmérésből, hogy a tapasztalt általános elégedetlenség összefüggésben áll-e a nagy, országos, sőt nemzetközi kutatásokkal igazolt hazai helyzettel, miszerint a magyar lakosság borúlátóbb, pesszimistább a más nemzetek tagjainál, vagy valamiféle sajátos, füzesgyarmati mentalitás mutatkozik meg a válaszokban, de erős sejtést lehet megfogalmazni tekintetben, hogy itt a Kopp Mária és Skrabski Árpád Hungarostudy-kutatásaiból közismert, illetve a TÁRKI által is mért, sajátosan borúlátó magyar lelkiállapot helyi leképeződésével van dolgunk. Az mindenesetre nagyon fontos, hogy a helyi erők – legyen az politikai vezetés, civil összefogás vagy egyházi inspiráció – választ találjanak a két leginkább elégedetlenségre okot adó problémára, mégpedig a munkalehetőséggel és a felnövekvő nemzedékre váró perspektívával kapcsolatos borúlátásra. A hangsúly a pesszimizmuson van, azaz a negatív jelenségek érzetén, feltételezésén, miután – ahogy az az IVS más fejezeteiből is kiderül – több szempontból, így a kifogásolt szempontokból is Füzesgyarmat jobb helyzetben van, mint az ország. Amennyiben azonban a helyi pesszimizmusra nem születik válasz, annak egészen biztosan negatív demográfiai és munkaerő-piaci, azaz gazdasági következményei lesznek a következő évtizedekben.

4. ábra. A megkérdezettek elégedettsége a füzesgyarmati élet egyes aspektusaival

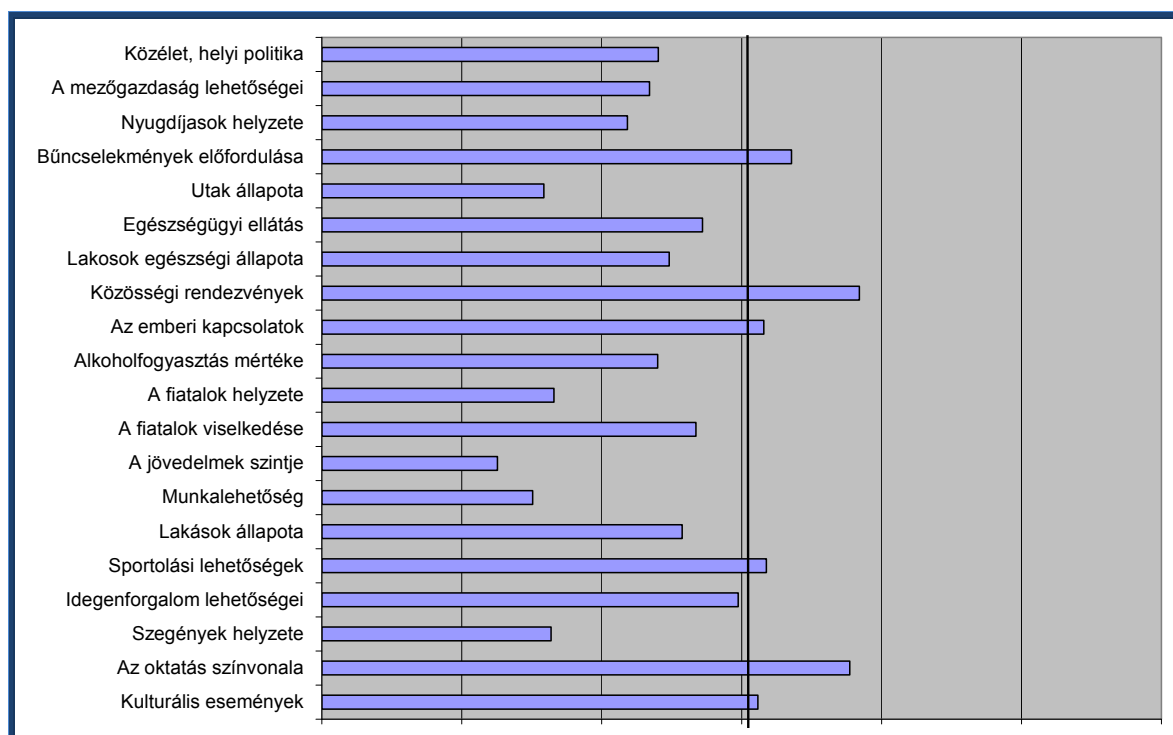
A településsel való elégedettség/elégedetlenség másik nézőpontja, hogy a település egyes jellemzőit az ország egészének jellemzőiről alkotott elképzelésekhez vetjük. Ennek során kiderült, hogy a megkérdezettek az országos állapotokhoz képest csaknem minden szempontból gyengébb minősítést adtak Füzesgyarmatnak. Hangsúlyozzuk, hogy mindkét értékelt szempont – az országos, illetve a füzesgyarmati – a megkérdezettek szubjektív véleményén alapul, hiszen a statisztika éppen ellenkezőjét mutatja.

A kérdés elemzésekor a megkérdezettek vélemények átlagával számoltunk. Az országos átlagot az ábra közepén megrajzolt dupla egyenessel jelölve jól látszik, hogy a húsz helyi jellemző többségét rosszabbnak ítélik meg, mint az országos átlagot, és csupán a közbiztonság, a közösségi rendezvények, az emberi kapcsolatok, a sportolási lehetőségek, az oktatás színvonala, valamint a kulturális események érik el, vagy haladják meg kissé az országos jellemzők megítélését. Ezek ugyan nagyon fontos jellemzői a helyi életnek, ugyanakkor az országos színvonalnál gyengébbnek, rosszabbnak ítélt jellemzők is kifejezetten fontosak, és ez komoly kihívások elé állítja a városfejlesztőket. A másik, kifejezetten negatív színezetű eredmény, hogy miközben több nagyon fontos jellemző kifejezetten rosszabb megítélés alá esik, mint az országos átlag (utak állapota, fiatalok helyzete, jövedelmek, munkalehetőségek, szegények helyzete), nincs egyetlen tényező sem, amelyik egyértelműen jobb megítélést kapna (az ábra utolsó két oszlopa), mint az országos állapotok. Itt – akár csak az elégedettséget kutató másik kérdéssornál – a kulcsszó a „perspektíva hiánya”, amelynek megélése, érzete jelentősen rombolja a lakosság közérzetét, még akkor is, ha ez a mindennapi feladatok teljesítése közben nem észlelhető élesen. Ha csupán ennyit ismernénk Füzesgyarmat lakossági

kérdőívéből, akkor is nyugodtan kijelenthetjük, hogy a városfejlesztés egyik legfontosabb – ha nem „a” legfontosabb – céljának a perspektíva megteremtését kell kitűzni.

5. ábra. A megkérdezettek szerint ország egészéhez képest Füzesgyarmat helyzete

A lakóhellyel való elégedettség mérhető a költözési – illetve helyben maradási – hajlandóság alakulásával is. Azt azonban mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a „lábbal szavazás”, azaz az elköltözés lényegesen erősebb jele az elégedetlenségnek, vagy a perspektívátlanságnak, mint az, hogy ha érzelmekben, vagy szavakban elégedetlen valaki a település egynémely jellemzőjével. Az alábbi táblázat alapján is jól kirajzolódik, hogy a megkérdezettek alig fele érzi jelenleg jól magát lakóhelyén, további negyedük pedig ugyan nem érzi jól magát, de bízik a javulásban. A megkérdezettek negyede el szeretne költözni Füzesgyarmatról (egy részük ugyan erre nem lát lehetőséget). Ez az arány, bár nem tűnik nagynak, valójában két szempontból is aggályos. Egyfelől az előbb is említett „erő-faktor” miatt, azaz a költözés, illetve a költözési vágy már nagyon erős kifejezése az elégedetlenségnek és/vagy a perspektívátlanságnak. Másfelől a minta összetételében a munkahellyel rendelkező, aktív korú lakosok igen nagy arányban vesznek részt, akik esetében a város „vándorlási vesztesége” hatványozott: elveszít aktív korú lakost, nagy valószínűséggel egész családok, gyermekkel, illetve elveszít munkaerőt, annak tapasztalatával, kapcsolataival, szaktudásával.

2. táblázat. A minta költözési/maradási hajlandósága

Elköltözne?	%
nem, mert jól érzem itt magam	45,3
nem, bár nem érzem jól magam, de bízom benne, hogy jobb lesz	25,3
nem, bár nem érzem jól magam, de nincs lehetőségem elköltözni	6,7
igen, el szeretnék költözni	20,0
igen, már folyamatban van	2,7

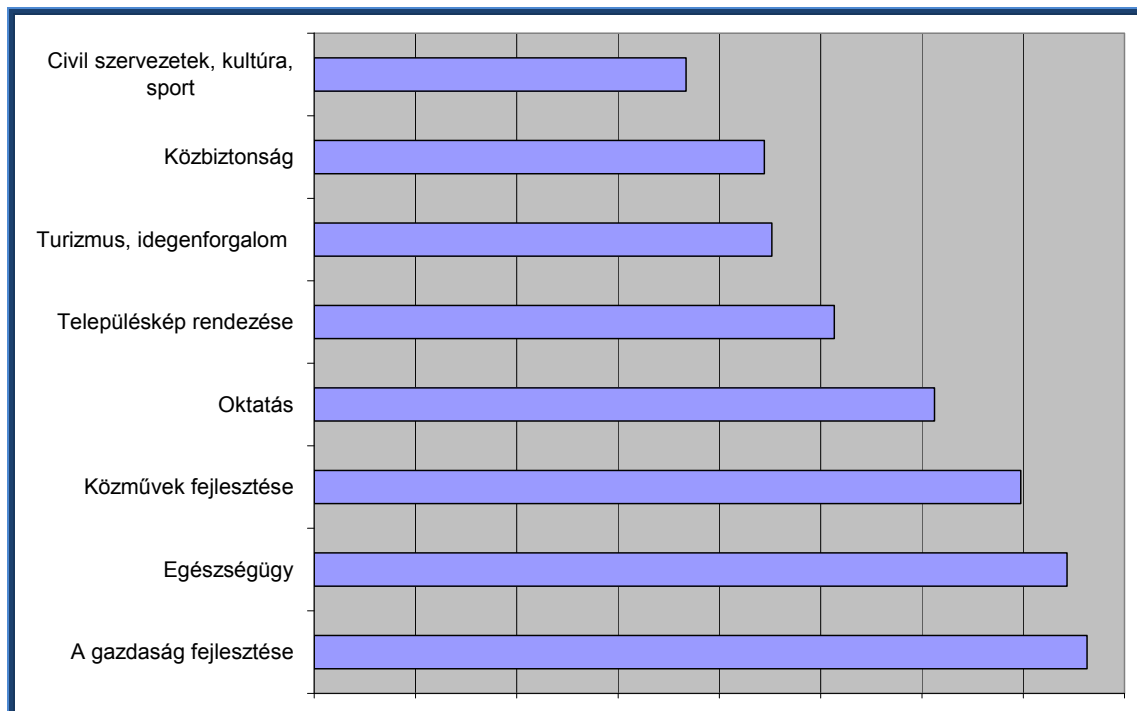
Tovább árnyalja a képet, hogy a megkérdezetteknek csupán 42,4 százaléka szeretné, hogy gyermeke Füzesgyarmaton teremtsen magának megélhetést – a megkérdezettek nagyobb része már azt szeretné – vagy abban bízik, vagy csakis abban látja a gyermek jövőjének biztosítását – hogy a gyermek költözzön másik településre.

Fejlesztési prioritások

A megkérdezettel véleményének átlagából a fejlesztési prioritások sorrendjét is leképeztük. A fenti képnek megfelelően legmagasabb prioritással a gazdaság fejlesztése bír, amely a településen élők perspektívája, jövőképe szempontjából a legfontosabb. A legalacsonyabb fejlesztési prioritásba sorolt két terület (a civil szervezetek, kultúra, sport, valamint a közbiztonság) vélhetően azért is számíthatnak kevesebb figyelemre, ha a lakosság dönthetne a fejlesztési területekről, mert ezen területekkel a megkérdezettek elégedettek voltak, illetve az országos helyzetnél jobbnak ítélik meg e tekintetben Füzesgyarmatot. Azt azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy éppen a civil élet, a kultúra és a sport az a terület, amelyből ha kivonják a forrásokat, akkor gyakorlatilag összeomlik, azaz ha a városfejlesztés ezeket a területeket ténylegesen hátrra sorolja, akkor az eddigi eredmények (és az általuk kivívott elégedettség) nagyon gyorsan el fognak tűnni.

6. ábra. A megkérdezettek fejlesztési prioritásai

Városképp – város-imázs

A város-imázs azon elképzelések és vélemények összessége, amely az emberekben objektív, vagy szubjektív benyomások alapján kialakul az adott településről. Az imázs alkalmazhatóságának, funkciójának négyféle értelmezése létezik, ezek mindegyike átgondolásra érdemes Füzesgyarmat városfejlesztési stratégiája szempontjából.

- Az imázs „ernyőfunkciója”: Az imázs heterogén értékítéletek és nézetek összessége. Ebben az értelmezésben az imázs fejlesztése központi irányítással történik, a beruházások jelentős szerepet kapnak.
- Az imázs, mint a marketing eleme: Ebben az értelmezésben a település imázsa ugyanolyan, mint bármely piaci termék imázsa, csak összetettebb. A városképp formálása marketing-kommunikációs feladat.
- Az imázs, mint idegenforgalmi propaganda: Ebben az értelmezésben az imázs nem más, mint turisztikai vonzerő, és kizárólag az idegenforgalomra hat, tehát formálása is a turisztika feladata.
- Az imázs, mint adottság: Ennek a felfogásnak a képviselői azt vallják, hogy a városképp spontán módon kialakult adottság, melyet az adott település lakossága, szervezetei, vezetése, földrajzi adottsága formál, valamint hatással van rá az ország imázsa (mely szintén adottság). Az imázs formálásában e szemlélet nagy szerepet tulajdonít az önkéntes lakossági és szervezeti aktivitásnak, tudatformálásnak, a városi PR aktivitásának.

Füzesgyarmat imázsát a jelen kérdőívben már a korábbi kérdések is felvázolták, illetőleg néhány további, kifejezetten a városképet feltáró kérdés árnyalja. A lakosságot reprezentáló mintán túl – különösen, ha a turisztikai felfogás mentén szeretnénk tervezni – érdemes Füzesgyarmat potenciális vendégkörében (potenciális turizmus) is elvégezni a városkép-kutatást.

A helyi lakosok városképét két szempontból közelítettük meg. Egyfelől arra voltunk kíváncsiak, hogy őket személyesen milyen benyomások érik, milyen véleményt alkotnak (mi jut eszébe, mire büszke, mire nem büszke), másfelől pedig arra, hogy mit mutatnának meg Füzesgyarmatból egy, az ország másik részén élő ismerősnek, aki néhány napos látogatásra érkezik, és még soha sem járt Füzesgyarmaton. A válaszadók minden egyes kérdésre három választ adhattak („Mi az a három dolog, ami először eszébe jut Füzesgyarmatról?”). A válaszok összességében 20-40 közötti „helyi elemre”² utaltak, melyekből alább kigyűjtöttük a leggyakrabban említetteket.

Mi az a három dolog, ami először eszébe jut Füzesgyarmatról?

Füzes Fesztivál
Fürdő
Hintókészítő műhely
Gara Szálló
Szegénység
Szép

Lakóhelyünkre különböző dolgok miatt vagyunk büszkék, vagy nem büszkék.

Ha arra gondol, hogy Ön Füzesgyarmaton él, mire büszke leginkább?

Nyugalom
Strand
Gara Szálló
Általános Iskola
Itt élek
Lovassport
Vadászati lehetőség

Ha arra gondol, hogy Ön Füzesgyarmaton él, mire büszke a legkevésbé?

Utak állapota
Elhanyagolt épületek
Munkalehetőség (hiánya)
Nincs szórakozási lehetőség
Szegénység

² Helyi elem – az adott kérdésnek megfelelő füzesgyarmati dolog, személy, épület, rendezvény, stb.

Milyen városi nevezetességeket mutatna meg vendégének?

Fürdő
Hintókészítő műhely
Tájház
Képtár
Templomok
Gara Szálló

Milyen városi rendezvényekre vinné el vendégét?

Lovasnap
Sárszigeti nap
Füzes Fesztivál
Füzes tuning

Milyen városi épületeket mutatna meg vendégének?

Templomok
Tájház
Önkormányzati épületek
Iskola
Gara Szálló

Hogyan jellemezné neki a füzesgyarmati embereket?

Szorgalmasak
Barátságosak
Vendégszeretőek
Kedvesek
Összetartóak
Lokálpatrióták

Kik azok a helyi emberek, akikről szívesen, büszkén mesélne?

Hegyesi János
Demján Ilona
Szabó Sándor
Várkonyi Imre
Galambos Sándor
Németi István
A rokonaim
Baráth házaspár

Szabadidő

A lakosság szabadideje a városfejlesztési erőfeszítések szempontjából értékes erőforrásnak számítanak – erre alapozva lehet közösségi programokkal javítani a városimázst, ezt felhasználva lehet erősíteni a helyi közösséget. Ezen erőforrás legjobb felhasználását a helyi civil szervezetek, egyházak valósíthatják meg, bár az önkormányzat, vagy annak egyes intézményei is megtalálhatják ebben a maguk szerepét. Más szempontból a lakosság helyesen eltöltött szabadideje átkonvertálható testi-lelki egészséggé, amely az egészség kérdésén túlnove egyre fontosabb gazdasági mutatóvá vált az utóbbi évtizedekben. Ugyanakkor azzal is számot kell vetni, hogy a felnőttek és gyermekek szabadidejét egyre növekvő mértékben csapolja meg az elektronikus média, amely – éppen a fiatalok körében egyre népszerűbb, elérhető okostelefonok és alkalmazásai következtében – most már kilépett az otthonok falai közül, és bármely tér részévé válik. Az elektronikus médiumok szerepe nem ennyire egysíkú, nem csupán megvámolói a szabadidőnek, sőt, konstruktív alkalmazásuk váratlan erőforrásokat nyit meg (pl. flash-mob szervezés), ugyanakkor ahhoz, hogy ezek a pozitívumok elérhetőek legyenek a helyi városfejlesztők számára, komolyan átgondolt IT-stratégia szükségeltetik. E stratégia hiányában az elektronika ténylegesen nem lehet más, mint a közösséget sorvasztó, a magányos időtöltést előtérbe nyomó, csábító eszköztár.

Hogy ennek a veszélye mennyire nagy, az jól látszik az alábbi táblázat adataiból. A naponta egy, vagy több órát végzett tevékenységek közül toronymagasan kiemelkedik a televíziózás, az internetezés, miközben az aktív korúakra készített kérdőív nem tartalmazza a fiatalabbak körében egyre népszerűbbé váló elektronikus időtöltéseket, mint a konzollal vagy számítógéppel való játékot, a mobiltelefonnal való szörfölést (pl. facebook), melyek mindegyike nagyobb részt követel a mai tizenévesek szabadidejéből, mint a televíziózás. Ugyancsak érdemes figyelembe venni azt a tényt is, hogy minél fiatalabb a válaszadó, számára a „barátokkal tölti az idejét” kategória egyre természetesebben foglalja magában azt a kitételt, hogy „az interneten, a mobilon”, azaz a virtuális terekben csevegve.

3. táblázat. Milyen tevékenységeket végez szabadidejében?

	Minden nap több órát	Minden nap egy órát	Heti 3-5 napon	Heti 1-2 napon	Havonta 1-2-szer	Ritkábban
Olvas	12,9	8,6	14,3	14,3	14,3	35,7
Sportol	9,4	4,7	14,1	26,6	15,6	29,7
Tévét/dvd-t néz	37,5	38,9	9,7	4,2	2,8	6,9
Internetezik	24,6	26,2	16,9	10,8	7,7	13,8
Barátokkal tölti	10,0	15,0	23,3	30,0	15,0	6,7
Sétál	7,7	18,5	13,8	23,1	9,2	27,7
Kirándul	1,6	1,6	0	14,1	28,1	54,7
Civil szervezetben tevékenykedik	4,8	8,1	4,8	3,2	11,3	67,7
Egyéb hobbi	24,5	7,5	5,7	13,2	13,2	35,8

A táblázat informatív a civil szerveződések erejét tekintve is – ezen a téren valószínűleg átgondolt fejlesztésekre lesz szükség, amennyiben a város vezetése a lakosság (nem feltétlenül pénzügyi) erőforrásaira is számít a városfejlesztés folyamatában. Az jól látszik, hogy a civilek megmozdulásai kampányokhoz, programokhoz köthetően erősek (a ritka, de erős aktivitás erre utal), ám elképzelhető, hogy a városkép fejlesztéséhez át kell lépni a fesztiválok-versenyek által meghatározott jelenlétet, és hétköznapiabbá, élet-közelibbé kell formálni a civil erőit.

2. számú melléklet

Fókuszcsoportos interjú eredményei 2013. január 24.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia tervezési folyamatában figyelmet kell fordítani arra, hogy a megalapozó kérdőíves felmérések statisztikai elemzésén túl a tervezési folyamat kellő megalapozása érdekében lehetőség szerint kerüljön sor személyes beszélgetések keretében a város meghatározó személyeinek megkérdezésre.

Az IVS és az akcióterületi terv elkészítése során a projektorientáló kérdőív eredményeire alapozva kétszintű felmérést hajtottunk végre.

Az első szinten fókuszcsoportos interjú keretében összehívtuk a város prominens személyeit, és velük mélyinterjút készítettünk.

A második szinten a város fejlesztési elképzeléseire alapozva kérdőíves felmérést végeztünk (lásd: 3. melléklet).

Módszertan

A módszer megválasztása során a fókuszcsoport mellett döntöttünk. A fókuszcsoport olyan kutatási módszert jelent, amely során a csoporttagok körében a beszélgetés adott (nem túl sok) témakörrel folyik. A moderált beszélgetés során a résztvevők a csoportfolyamatok és csoportkultúra hatására rejtett információkat is közvetítenek (pl. véleményalkotás az uzsorázásról). A kutatás alanyait személyes találkozó keretében kérdeztük meg. A fókuszcsoporton belül a hosszú-fókuszcsoport módszerét választottuk mivel ez egyrészt lehetőséget ad arra, hogy az egyes témaköröket mélyebben ki tudják fejteni a résztvevők, másrészt lehetőséget biztosít arra is, hogy a résztvevők nagyobb mértékben feloldódjanak, megnyíljanak.

Résztvevők

Szabó Lászlóné Szeghalom Kistérségi Egységes Szociális és Gyermejjóléti Intézmény helyi kirendeltség-vezetője

Ibrányi Éva alpolgármester Óvónő

Antal Ágnes gyámügyi ügyintéző (Sárszigeti lakos)

Balácsi László püspök-helyettes

Csák István műszaki csoportvezető

Molnár László vállalkozó

Csák Zsolt városmenedzser

Gurály Edina településfejlesztési szakember

Témakörök

A fókuszcsoportos interjú egy félig strukturált interjú. A beszélgetést facilitátor vezeti, aki csak moderálja és moderben tartja a beszélgetést. A fókuszcsoportos megbeszélés során az alábbi tématerületekre koncentráltunk:

- Milyen megoldásra váró problémákat észlelnek a településen, amivel az Önkormányzatnak hosszú távon foglalkozni kell?
- Milyen értékekre lehet építeni?
- Milyen fejlesztések szükségesek és indokoltak a településen?

A résztvevők szívesen kapcsolódtak be az interjúba, segítőkészek és problémaorientáltak voltak, ami nagyon hatékony probléma feltárást eredményezett. A bevont személyek nagyon jól tájékozottak voltak a város fejlesztési elképzeléseit illetően.

Az elhangzottakat témakörönként tematizálva mutatjuk be.

Demográfia

- ✓ Öregedő lakosság, csökkenő gyereklétszám, ami hosszú távon problémát okoz
- ✓ Ezzel együtt a szociális mutatók nem romlottak az elmúlt időszakban
- ✓ Az önszervezés fontossága a lakosság többségénél hangsúlyosabb lett
- ✓ A születendő gyerekek a jobb társadalmi helyzetű családokban születnek

Foglalkoztatás, vállalkozások, szolgáltatások

- ✓ Minimálbérek jellemzően a településen. Ennek oka, hogy egy nagy foglalkoztató szabja meg a munkaerő értékét, emiatt „nyomott” bérekkel dolgoztat
- ✓ Az aktív korú lakosság mintegy 30%-a fémipari végzettségű
- ✓ Szemléletformálás hiánya: a pénz elköltése 80%-ban nem Füzesgyarmaton történik, a helyi szolgáltatások nagy része eltűnik a településről
- ✓ Szakmunkások hiánya a foglalkoztatásban
- ✓ „Kényszerképzések”, „megélhetési képzések” vannak, amelyekről kilépő emberek alkalmatlanok a munkahelyi feladatok ellátására
- ✓ Az önkormányzat által működtetett vállalkozói támogatás követelménye nagyon magas, nehéz teljesíteni (jelenlegi gazdasági körülmények között)

Turizmus

- ✓ Mentálisan nincs felkészülve a város a turizmus működtetésére
- ✓ Vannak nagyon jó minőségben működő szolgáltatók, falusi vendéglátók
- ✓ Fürdő alkalmazottainak szemléletváltása szükséges lenne (ez így nem piacképes)
- ✓ Fürdő körüli szolgáltatások minősége is elmarad a megfelelő színvonaltól
- ✓ A fürdő szezonálisan működik, az alkalmazottak közmunka programban vesznek részt, ezért náluk a profitorientált, gazdasági szemlélet nem működtethető
- ✓ mini „állatpark” van a városban, ami magántulajdon

Közlekedés, környezet

- ✓ Nincs jó buszjárat, nehezen lehet eljutni a nagyobb városokba, pl. Debrecen
- ✓ A szolgáltatások a településen nehezen érhetők el (pl. egészségügy)
- ✓ A közösségi közlekedés perifériára teszi a települést, emiatt a város felé sem utaznak a többi, környező településről
- ✓ A nagyvállalatok nem települnek ide emiatt (nehéz megközelíthetőség, utak rossz állapota)
- ✓ Tiszta levegő
- ✓ Kerékpárút hálózat jól fejlett
- ✓ Sportolási lehetőség széleskörű
- ✓ Vannak „pihenőzónák”

Közszolgáltatások, civil szervezetek

- ✓ A gyerekek oktatási lehetőségei korlátozottak bár az alapok adottak. Aki többet szeretne nyújtani a gyerekeknek annak kevesebb lehetősége van.
- ✓ A vízi sport nem támogatott, pedig uszoda van, de mivel nem fedett. ezért a kihasználtsága nem 100%
- ✓ OEP által finanszírozott gyógy úszás nem tud működni
- ✓ Művelődési Ház, Községi tér nagyon leromlott épület, ami behatárolja a lehetőségeket
- ✓ A civil szervezetek jól szervezeten működnek, részben nekik köszönhető a város gazdag kulturális élete– ugyanakkor más területekre a működésük nem terjed ki

Szociális terület

- ✓ Egyesített Szociális Intézmény működik
- ✓ az alapellátás adott, de bővíteni lehet az alapellátást
- ✓ hajléktalanság nincs, de nagyon sok olyan idős ember van, aki nehezen látja el magát
- ✓ deprivációval veszélyeztetett idős emberek száma magas
- ✓ hiányzik a speciális kisbusz
- ✓ alacsony komfortfokozatú házak (pl. bérlakások)
- ✓ családon belüli konfliktusok: hitel, megélhetési problémák, anyagi kényszer
- ✓ elhanyagolás a gyerekek felé jellemző
- ✓ szülői szerepek nem működnek jól
- ✓ nincs szakember pl. családterápiára, helybe kellene hozni a szolgáltatást

Javaslatok

- ✓ Vállalkozók bevonása gyakorlatorientált képzésekbe foglalkoztatási programokban
- ✓ Önkormányzat támogatása a vállalkozások felé: gyakornokképzési támogatás bevezetése
- ✓ Képzési szükségletek a turizmusfejlesztésre alapozva: idegen nyelvi képzés, falusi vendéglátás, vendégek fogadása és kezelése, szabadidő szervezés
- ✓ Közlekedés feltételeinek javítása városon belül és városon kívül is
- ✓ „sétáló” szakaszok a városban (autós közlekedéstől lezárt területek)
- ✓ Többfunkciós közösségi ház kialakítása lenne indokolt, benne megfelelő szolgáltatásokkal
- ✓ Sportcsarnok bővítésének lehetőségeit meg kell vizsgálni, olyanná alakítani, ami mindennapos testedzésre is alkalmas a lakosság számára
- ✓ Művészeti Iskola létrehozása, működtetése, aminek a helye a művelődési házban lenne életszerű
- ✓ Támogató szolgálta lehetőségeit bővíteni kell
- ✓ a szociális alapellátáson túl a szolgáltatásokat bővíteni kell (családok átmeneti otthona, anyatthon)
- ✓ szociális szolgáltatások körének bővítése, helyben

Sársziget és Naggyep

Problémák

- ✓ szegregált közösségek jellemzik, de ez mindig is ilyen volt
- ✓ perifériális területe a városnak
- ✓ az utcaképe nem egységes, az egységesítés nehézkes a lakók hozzáállása miatt

- ✓ kevés a kereskedelmi üzletek száma (egy bolt van)
- ✓ tradicionális foglalkozási ágak elvesztek

Adottságok

- ✓ dinamikus városrész, fiatalok költöztek oda
- ✓ sok gyerek él itt, akik megtalálják a maguk „közösségi tereit” – ezek az üres „grundok” válnak a későbbi fejlesztések (sportpálya, játszótér) alapjává
- ✓ régi óvoda épületben most civil szervezet működik
- ✓ Itt található a mini állatpark
- ✓ teljes infrastrukturális kiépítettség, egyedül az utak állapota leromlott
- ✓ az emberek dolgokhoz való hozzáállása jellemzően jó, jó gondolkodású az itt élő emberek meghatározó része
- ✓ magas a helyi humán erőforrás potenciál
- ✓ lovarda – az új besorolás szerint csak egy lovarda van Füzesgyarmaton
- ✓ bezárt középületek újrahasznosításának lehetőségeit fel kell tárni

3. számú melléklet

A lakossági kérdőíves felmérés eredményei

Füzesgyarmat Integrált Városfejlesztési Stratégiájához kapcsolódóan lakossági kérdőíves felmérés zajlott 2013 januárjában. A város lakosságának aktív korú, illetve idős inaktív (nyugdíjas) alcsoportjából képzett célcsoporton, az alább részletezett módon elvégzett reprezentatív mintavétellel, survey (kérdőíves) adatfelvétel történt.

A kérdőíves adatfelvétel mintavétele során a teljes lakosságra 100 elérést tervezve, minden utcát felkeresve járták be a célterületet az önkormányzat által megbízott kérdezőbiztosok. Az utcánkénti minta-elemszám a rendelkezésre álló 100 kérdőív háztartás-arányos felosztásával került kialakításra. A kérdezőbiztosok az igényfelmérő kérdőívet 101 fővel vették fel.

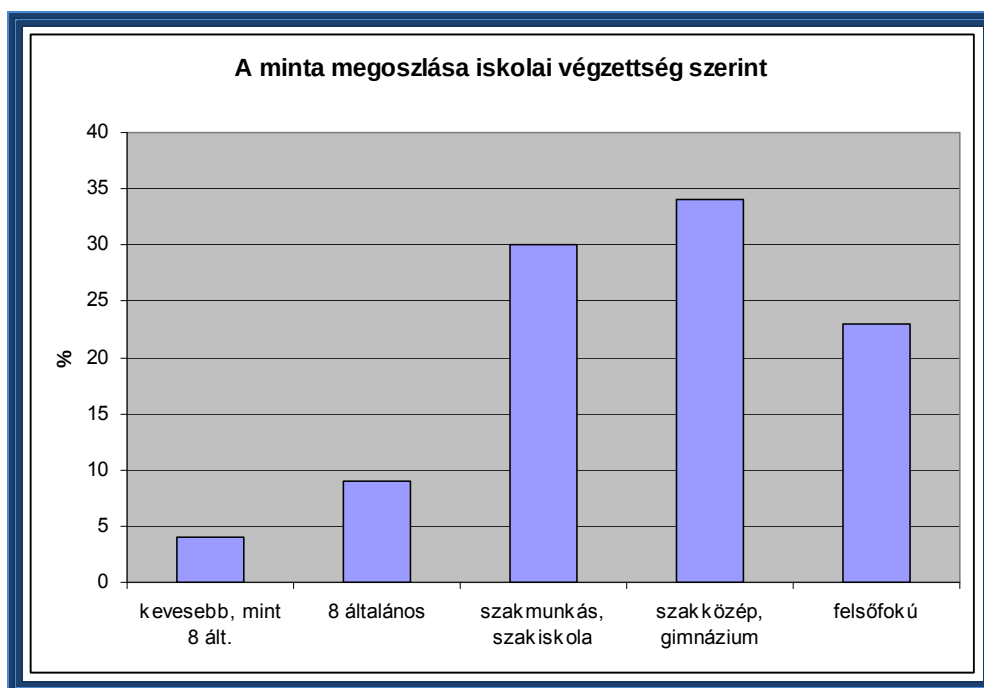
Utcanként az első háztartás kiválasztása véletlenszerű módon történt, 6-oldalú dobókockával, melynek során elsőként a kidobott értékek megfelelő számozású háztartást kereste fel a kérdezőbiztos. Zárt lakás, illetve válaszmegtagadás esetén a kérdezőbiztos a következő számozású háztartást kereste fel, illetve az azután következőt, ha ott sem sikerült felvennie a kérdőívet, és így tovább. Az első sikerrel felvett kérdőívet követően szintén véletlen kiválasztással a következő első, második, vagy harmadik háztartás került kiválasztásra, melyek esetében is a sikertelen próbálkozást követően a már ismertett szabály lépett életbe: a kérdezőbiztos addig ment egyel arrébb, amíg fel nem tudta venni a következő kérdőívet.

A kérdőíves igényfelmérés indoklása: a kérdőíves módszerrel, a véletlenszerű mintavétel megfelelő lebonyolítása mellett, nagy számú adat gyűjthető egy olyan mintán, amely reprezentálja a teljes statisztikai sokaságot.

A minta demográfiai mutatói

A válaszadók 53,5 százaléka férfi, 46,5 százaléka nő. A mintába kerülők 19,0 százaléka 60 éves, vagy idősebb. A legfiatalabb válaszadó 21 éves.

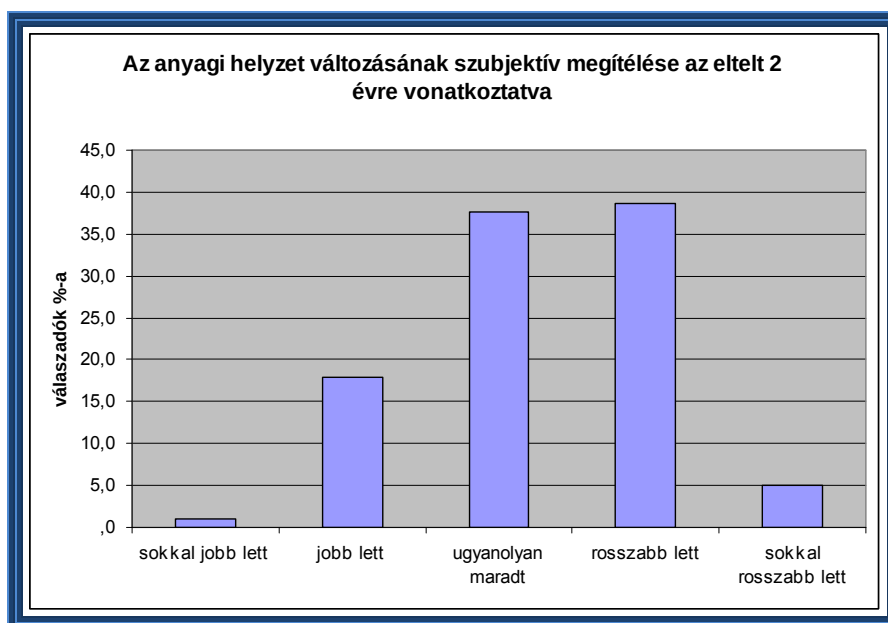
A minta iskolai végzettség szerinti megoszlása eltér a település lakosságának iskolai végzettség szerinti megoszlásától: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek arányában kevesebben, a legmagasabb végzettségűek pedig többen vannak a mintában, mint az alapsokaságban.

A minta 57,4 százaléka dolgozik, bár közülük nem mindegyik a nyílt munkaerő-piacon – a kérdőív a közfoglalkoztatottakat nem különíti el az aktívan dolgozók más kategóriájától. A mintán belül két további csoport rendelkezik jelentősebb aránnyal. A nyugdíjasok aránya 17,8, míg a munkanélküliek aránya 13,9. A gyermekgondozási támogatások valamely formájában részesül a minta 4 százaléka. Háztartásbeli 2 %, tanuló 5 %.

A megkérdezettek háztartásában összesen 257 személy él, ebből 78 fő 18 év alatti.

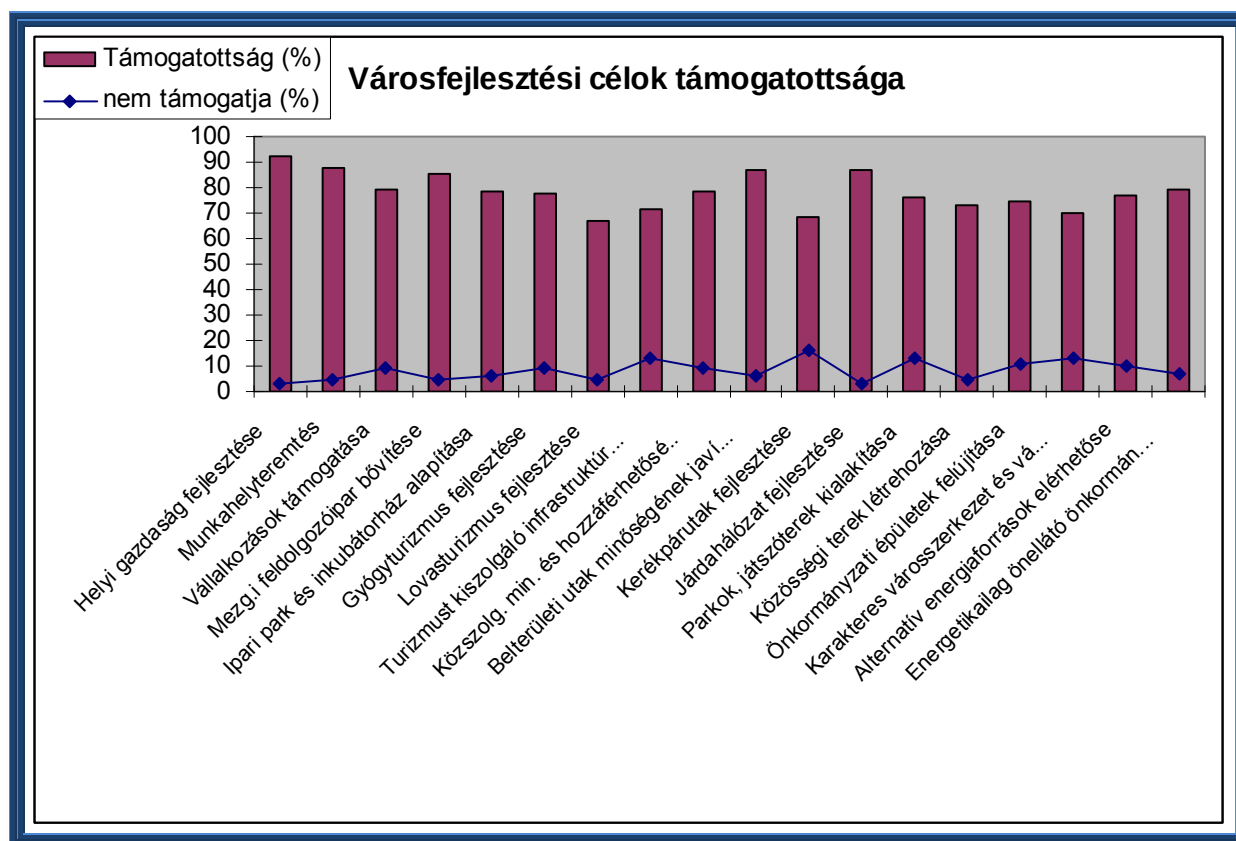
A megkérdezettek a saját anyagi helyzetüket közepesnek, átlagosnak ítélték (tízfokú skálán a minta önbesorolása 4,4). Annak megítélése, hogy az elmúlt két évben hogyan alakult az anyagi helyzetük, meglehetősen változatos képet mutat, míg a válaszok átlaga határozott rosszabbodást jelez.

Tovább árnyalja az anyagi helyzetről alkotott képet, miszerint a válaszadók 36,6 százalékának sosem marad hó végén megtakarítása a családi kasszában. Ez a napról-napra élés különösen annak fényében jelentős, hogy milyen magas a mintában a dolgozó, rendszeres jövedelemmel rendelkező megkérdezettek aránya, hiszen ez azt jelenti, hogy a munkavállalók egy részének a jövedelme nem elegendő ahhoz, hogy biztonsági tartalékot képezzenek a váratlan kiadások esetére.

A megkérdezettek városfejlesztési prioritásai

A megkérdezettek kifejezetten támogatják az Integrált Városfejlesztés Stratégiában megfogalmazott fejlesztési célokat. A válaszok alapján szerkesztett ábra jól mutatja, hogy még a legkevésbé támogatott fejlesztési célok is közel 70 százalékos támogatottságot nyert a lakosság körében (lovasturizmus fejlesztése 66,9; kerékpárutak fejlesztése 68,6; karakteres városszerkezet és városkép megőrzése 69,6), azaz minden egyes fejlesztési cél esetében a lakosság minősített többsége (legalább kétharmada) támogatja az adott célt.

Az egyes célokat nem támogatók – akik a többi cél valamelyikére helyeznék a fejlesztési prioritásokat – aránya egyetlen fejlesztési cél esetében sem érte el a megkérdezettek 20 százalékát. A nem-támogatás átlagos aránya elhanyagolhatóan alacsony, 8,2 %.

A megkérdezettek szubjektív fontossági sorrendbe állíthatták a főbb fejlesztési területeket (melyek egyenként több fejlesztési célt is magukba foglalhatnak). A lakosság által így körvonalazott fejlesztési prioritások alapján kijelenthető, hogy a megkérdezettek számára Füzesgyarmaton a legfontosabb a gazdaság fejlesztése, valamint az egészségügy – ebben megegyezik a 2011. évi lakossági felmérés adataival, amelyet a fejlesztési projektek orientálása céljából kérdeztünk meg.

Négy területet – az oktatást, a rendezett településképet, a turizmust és a civil-kulturális-sport területet – a megkérdezettek mára már fontosabbnak találták, mint a két évvel ezelőtti minta válaszadói (mindkét minta véletlenszerű mintavétellel jött létre, így személybeli átfedés az alapsokaság és a minta nagyságából kiindulva nem valószínűsíthető). A civil szervezetek, a kultúra és a sport támogatása a két évvel korábbi helyzethez képest két helyett lépett előre a prioritási rangsorban.

A közművek fejlesztése a korábbi előkelő, 3. helyről a rangsor végére zuhant.

2011. évi lakossági felmérés		Fejlesztési területek	2013. évi lakossági felmérés sorrendje
sorrend	változás		
1		A gazdaság fejlesztése	1
2		Egészségügy	2
4	↻	Oktatás	3
5	↻	Településkép rendezése	4
6	↻	Turizmus, idegenforgalom	5
8	↻	Civil szervezetek, kultúra, sport	6
7		Közbiztonság	7
3	↻	Közművek fejlesztése	8

Összegzés

A Füzesgyarmat felnőtt lakosságát (aktív és inaktív korú) reprezentáló, véletlenszerű mintavétellel képzett vizsgálati mintája az Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott fejlesztési célok mindegyikét minősített többséggel, jelentős mértékben támogatják. Az egyes célok esetében a nem-támogatók aránya elhanyagolható.

A lakossági fejlesztési prioritások élén álló két legfontosabb terület évek óta változatlanul a gazdaságfejlesztés és az egészségügy.